

PİŞETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

PO SLOVENIJI

SREČANJE "UKTSFRNIH OTROK" V TRBOVLJAH

TRBOVLJE - 28. maja se je na 7 tradičnem srečanju ukradenih otrok Slovenije v Trbovljah zbralo okrog 400 od skupno 450 otrok, kolikor se jih je vrnilo iz nemških prevzgojitev taborišč po koncu II svetovne vojne.

Udeleženci srečanja so naprej odkrili pri nekdani "Zandarmeriji" v Trbovljah spominsko ploščo 2169 pregrancem, taboriščnikom, talem in zapornikom iz Trbovlj, ki so tako ali drugače občutili divljenje nemškega nacional-socializma med II. svetovno vojno.

Na osrednjem svečanosti je govornik med drugim dejal:

"Svoj delež v herojskem boju naših narodov in posebej našega naroda zoper nemške, italijanske in madžarske naciste in fašiste, ki so leta 1941 obsobili slovenski narod na takojšnem dokončno uničenje, je prispevalo tudi nekaj nad 600 slovenskih otrok. Nacisti so jih odtrgali njihovim staršem, jih v prevzgojitenih taboriščih poizkusili germanizirati, ih njih napraviti slobodne janičarje, ki naj bi verno služili ciljem takratne velike Nemčije."

Ti ukradeni otroci so prešli velike preizkušnje. Za svojo upornost in njihov odpor germanizaciji so morali prestajati hude represalije, od gledanja smrti talcev, upepeljevanja njihovih tovarišev, od gledanja smrti talcev, upepeljevanja njihovih tovarišev in starejših v krematorijih, ali uničevanja ljudi v plinskih celicah, do hudih telesnih in duševnih kazni. Posledice

OGLAS

JESTE LI VIDELI OVE LJUDE

AL BOMO VIDEKI SLOVENSKO TELEVIZIJO?

V avstralskih časopisih čitamo, da ima vlada v načrtu kar precejšnja denarna sredstva za etnični program na televiziji. Čeprav v je to še dokaj daleč v prihodnosti, Slovenci nočemo biti med zadnjimi.

U Sydneyu je že ustanovljen pripravljalni odbor za slovensko televizijo. Pobudnika za ustanovitev tega odbora sta bila brata Marjan in Toni Tomažin. Ostali člani odbora pa prihajo iz raznih slovenskih organizacij v Sydneju in Wollongongu.

SREBRNI JUBILEJ GORENJA

VELENJE - 27. maja je bila v kranju Gorenje velika prizreditev od srebrnem jubileju tovarne Gorenje. Že zjutraj so bila tradicionalna tekmovanja kovinarjev velenske občine v varilistvu, orodjarstvu, rezkalstvu in strugarstvu. Pred tovarno so se zbrali udeleženci avtomobilskega rellyja, pripravili pa so tudi pohod proti vasi Gorenje. Po slavnostnem govoru in krajski slovensnosti so ubeleženci preživeli v znamenju športa, razvedrila in zabave.

"KAMNIČAN" JE PRISPEL

LJUBLJANA - 29. maja je po desetih letih z želeniške postaje v Kamniku prati Ljubljani zopet odpeljal vlak. V Kamniku je vanj vstopilo 91 potnikov. "Imeli smo nekaj treme, zato je tudi prišlo do nekaj minutne zamude pri odhodu vlaka, ki bi sicer moral odpeljati minuto pred peto uro", je dejal vlakovni odpravnik Stane Novoselič, ki je že od leta 1947 odpravnik vlakov na komnički železniški postaji. Kamničan je v Ljubljano prispeval s triminutno zamudo.

TRAGEDIJA MLADIH JAMARJEV IZ KOČEVLJA

KOČEVLJE - V jami Bilpa 3 v vasi Bilpa ob Kolpi, kakih 35 kilometrov južno od Kočevlja, so 27. maja trije jamarji izgubili življenje, Emila Matka, 23, Koldovska 2, Kočevlje, avtomehanika Eurotransa iz Ribnice pa je rešila ekipa reševalcev iz trboveljskega rudnika in jamarji Društva za raziskavo jam iz Kočevlja. Smrt treh jamarjev je nastopila zaradi zadušitve s plinom CO₂ in je to največja tovrstna tragedija v Sloveniji doslej.

PLOVNA POT TRŽIČ-GORICA -LJUBLJANA?

LJUBLJANA - Predsednik slovenske vlade dr. Anton Vratuša je 29. maja v Vili "Podrožnik" sprejel italijansko delegacijo, ki jo je vodil dr. Eugenije Carboneja. Italijanski gostje so v Ljubljano prispevali, da bi na zasedanju jugoslovensko-italijanske komisije proučili možnosti za izgradnjo plovne poti Tržič-Gorica-Ljubljana.

KATALOG ZAHTEV MANJŠINE

SLAZBURG-V Salzburgu je bila konferenca solidarnostnih komitev za pravice manjšin iz Gradca, Salzburga in Celovca ter iniciativne skupine za pravice ma-

IZ CIKLUSA BESEDA / Ciril Zlobec /

'Glej rozico, kako disi,
in tvoj konjicek, hi, in lucka, glej jo!
in tule je tvoj nosek, pi-pi-pi!'
In hcerkica v narocju se smeji
in ploska, vzklika, in ko prenehamb,
mi z ročicami razklepa usta,
z nohti grebe vanj, ce molcim,
in joče se in prosi in se smeje:
V NJIH JE VIDELA RODITI SE BESEDO,
besedo, ki ustvarja rozo v vazi,
ki luc pod stropom ji prizge,
prilepi nosek sred obraza,
in je lepa, ker je barva roze,
in je vesela, kar prezene mrak,
in je boleca, ker te spomni, da obstojas.
V usta sili mi z ročicami
in joce, prosi, z nohti grebe vanje,
osupla prica ustvarjanja besede.
Sejih hoce videti, loviti v dlan,
zelene, rdece, svetle in vesele
in take, ki je bolecina v njih
Lovi jih, stiska jih med prstki,
odmetava, zamenjuje z novimi
in hkrati tudi sama
odpira usteca in z mano ustvarja
/o njena, moja radost/
barvo, vonj, svetlobno, bolecino,
in jaz jo gledam
in z njeno sreco si sepecem:
in na zacetku je bila beseda.'

Dombranci: 4. vobestit 23
Menart Peacock

19. junij 1978. - Naše Novine -9.

KAR PO DOMAČE..

Končno je prišel težko začenjen čas, ko se je avstralska vlada javno izjasnila kakšen je njen odnos do Slovenije in istočasno tudi do Jugoslavije. Točno poveden: Gospod Peacock ne priznava višljenje o pokretu "Svobodna Slovenija", kot je poročano, da je tako izjavil neki član Liberalne stranke v NSW.

"Avstralska vlada nikdar ni priznala nezavisnosti Slovenije od Jugoslavije in njeni tozadjni pogledi so isti kot pogledi na Hrvatско. Tako je izjavil g. Peacock." Verjetno na veliko zaprepaščenje vseh tistih, ki trde, da so Slovenci domači zaslužjen narod.

Ljudem, ki znamo svobodno misliti in stvarnosti, ne samo uradni resnici gledat v oči, slovenski ekstremisti nimajo pravico kaj očitati, niti praviti med nami zgago, a se manj ustvarjati nered in širiti sovražno propagando proti Jugoslaviji. Gospod Urbančič, član Liberalne stranke, ki ga g. Peacock sicer z imenom ne omenja naj si več ne dela skrb, čes, da zapeljujem narod, kot mi je to nekdaj očital po telefonu. Isto velja tudi za g. Dušana, oziroma gospo Lajovic. Njihovemu nacionalnemu slovenskemu društvu, ne želim ničesar slabega, toda čas je, da jih razkrinkamo kot rušilce slovenske skupnosti v Avstraliji. Gospod senator Lajovic, pa naj si zapiše v razum, da mu ne bi rekla kar po domači, za uho, da bo njegovemu senatorskemu ugledu več škodovalo kot koristilo, če se ima namen mešati v zadeve tega društva.

Tudi naši duhovščini je treba priporočiti, da ljudi, ki se znjimi ne strinjajo, prenehajo blatiti, zmerjati, ponizevati in izzivati k nadaljnemu besednemu boju po časopisih, to jim je moja zadnja beseda. Želim ostati z njimi v ljubljnih odnosih. Kar smo si rekli, se izbrisati ne da. Tudi bi bilo poželjno, da nas prenehajo indirektno obdolževati, da smo tisti, ki smo v prijateljskih stikih z domovino orodje socijalizma. Privilegij vsakega človeka je, da ima svoje lastno politično mišljenje, da odbija tisto kar se mu nameče in, če tako želi, da se sploh politično ne opredeljuje.

"Troyanski konj", ki ga je g. Urbančič pomagal graditi in takorekoč vtihotapiti v Liberalno stranko Avstralije, bo pač moral stisniti rep med noge in prenehati rezgetati tam kjer je. Saj je g. Urbančič ravno ta njegov konj napravil škodo. "Kdor drugemu jamu kopanje, sam vanjo pade", pravi star slovenski pregor.

Te naše, to je "slovenske argentinske mravlje", ki jih je g. Urbančič v "trojanskem konju" podtaknil Liberalni stranki v NSW-u, verjetno delujejo tako kot pač delujejo, po navdilih "slovenske vlade v exilu" v Argentini. Naj ne mislimo, da jim bo Liberalna stranka v Avstraliji dovelila, da si grade tukaj svoje jezna mravljiča.

Tukaj naj se dotaknem ustanove, ki se imenuje Ethnic Community Council.

Eden njenih pridruženih članov je slovenski odvetnik v Avstraliji, g. Vladimir Menart. Koga on tam predstavlja?

Argentinske Slovence ali samega sebe?

Tiste avstralske slovenske skupnosti, ki želi prijateljskih stikov z domovino, prav gotovo ne. Pridružil se je pač tistem članom v ECC ki smatrajo, da so zastopniki interesov "zasluženih narodov" za želesno zaveso. Kaj je on do danes kot pridruženi član tega končila sploh storiti za Slovence v Avstraliji???

Kot neprijatelj Jugoslavije ne more storiti ničesar.

Pred seboj imam pregled dela te ustanove, ki se je takorekoč sama postavila na vodstvo etničnih skupin v Avstraliji, smatrajoč, da je etnični parlament po katerega odločitvah oziroma načetih in raziskovanjih naj bi Ministerstvo za etnične afere delovalo.

Večina Slovencev v Avstraliji smatra, da kot narodi NE pripadamo zaslužjenim narodom. Večina Slovencev ki so prišli v to zemljo z namenom, da se tu za stalno naselimo ne priznavamo gospoda Menarta kot našega zastopnika v ECC. Človeku, ki zastopa poglede slovenske vlade v exilu v Argentini, ni mesto v Avstraliskem etničnem koncilu. Čas je, da to povemo jasno in glasno in da nekaj tudi v tem pogledu ukrenemo.

- Ali je ECC uspel, da zgradi pot slovenščini v redne avstralske šole? NE. Uspel je le g. Menart, da si je pri ECC zgradil stolček s katerega, vsaj za nas Slovence brezpomembno deluje izrečno za interes in obstoj ECC.

V pregledu dejavnosti ECC za leto 1977 nism našla niti eno točko, ki naj bi zadevala interes Jugoslovenov oziroma Slovencev v Avstraliji.

Tukaj ni možnosti, da bi natanko podali delo, ki ga je ECC izvršil? v leto 1977. Vsekakor vam lahko popolnoma mirne duše povem, da je zelo malo haska od njihovih, tj. članov ECC, "naporov" za dobrobit emigrantov.

Čas je, da emigranti sami ustanovimo novo organizacijsko telo, ne zato, da bi si posamezniki gradili stolčke in se grabili za brezpomembne časti, ampak da bi res delali za potrebe malega človeka, brez političnih predvodov, katerih je v ECC več kot prveč.

Naši rojaki se vedno žive pod vtisom, da so za tako delo sposobni samo intelektualci. To ni res. Premnogi ministrski predsedniki so se povzpeli na čelo države iz rokodelskih stanov, ne da bi kot potifikati postali nedotakljivi, ampak, da bi skupno a narodom ustvarjali boljše življenske pogoje.

Na nas je, da pontifikate v ECC zamenjamamo z ljudskimi predstavniki.

Pavla Gruden

OTKLANJAM STRAH

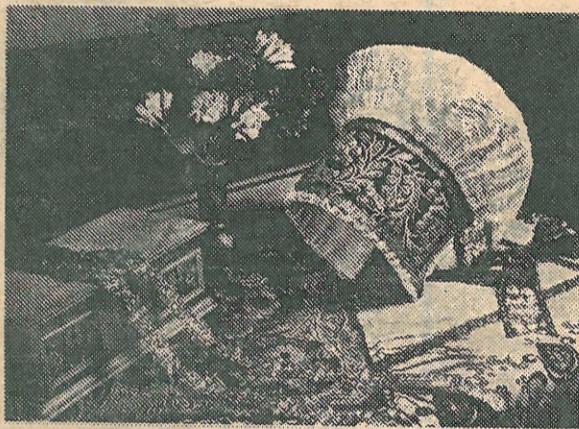
Ako patite od straha, nesanic in drugih tegoba, obrnite se u svako doba sa poverenjem na MARIJU.

TEL. 544-1840

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

PO SLOVENIJI

VSAK TRETJI
SLOVENEC JE
KRVODAJELEC

LJUBLJANA-Rdeči križ Slovenije danes prav gotovo ni več edina humanitarna organizacija. Z novo ustavo so skrb za socialno varnost in solidarnost prevzele številne družbene skupnosti in službe, ki probleme obravnavajo z vrsto strokovnih sodelevcev. Kljub tej "strokovni mreži" je ostal Rdeči križ nenadomestljiva organizacija zaradi ljudi, ki jih iz vseh sredin pritegne v svoje solidarnostno delovanje.

Samo lani je RD v seminarjih usposobil preko tristo krajevnih aktivistov za nudjenje najrazličnejših oblik pomoči in poskreb za pomoč 8.000 starejšim ljudem. Tekmovanje o nudjenju prve pomoči se je udeležilo 1052 ekip s 6.312 tekmovalci, prišli pa so prav iz vse Slovenije.

Lani je zaživel tudi delo Rdečega križa v delovnih organizacijah, kjer soustavljeno 321 aktivov te humanitarne organizacije.

Ena največjih solidarnostnih akcij RD pa je prav gotovo krvodajstvo, ki se je zelo razmehnilo. Medtem ko je bilo v letu 1953 le 20.210 krvodajalcev, je nji-

hovo število leta 1976 poraslo na 102.747 in lansko leto na 103.999 ljudi. Od leta 1953 je med krvodajalce vpisanih 600.000 občanov, kar pomeni, da je vsak tretji Slovenec, dan kri vsaj enkrat v življenju.

IZGON ZAHADNO-NEMŠKEGA VOHUNA IZ JUGOSLAVIJE

"Enberhard de Haan, državljan Zvezne republike Nemčije, je bil v preiskovalnem zaporu zaradi uteviljenega suma, da se je ukvarjal s špijonažo proti Jugoslaviji. V preiskovalnem postopku je bila njegova špijonska dejavnost popolnoma potrjena. Toda upoštevajoč potrebo po ohranitvi in nadaljnjem razvijanju odnosov med SFRJ in Zvezno republiko Nemčijo, so jugoslovanski pristojni organi, v skladu z zakonskimi predpisi, sprejeli sklep o oprostitvi de Haana od nadaljnega kazenskega pregona in odločbo o izgonu in prepovedi vstopa v SFRJ".

SLOVENCI IMAO RADI KROMPIR

LJUBLJANA: Za Slovence velja, da smo "krompirjevi", kar pomeni, da je krompir vsakdanja in ce-

njena jed na naših mizah. Bojda ga znamo pripraviti kar na sto različnih načinov, našli pa ga bomo domala na vsaki kmetiji. Še vedno je namreč zasidrano mnenje, da mora imeti vsaka dobra kmetija vsaj pol hektara njive posejanega krompirja. Tako smo bili lani priče skoraj rekordni letini krompirja. Pridelali smo ga za nekaj odstotkov več kot prejšnja leta - skupno ga je bilo okrog 65.000 ton. Od tega ga pojemo nekako 12 tisoč ton, predelamo pa okrog 16 tisoč ton. Dobršen del ga tudi izvozimo. Statiska pravi, da Slovenec pojde na leto poprečno okrog 85 kg kromperja.

SLOVENCI BODO LOVILI NA ODPRTEM MORJU

IZOLA-Slovenski morski ribiči so prevzeli v Izoli v najem dve sodobni poljski ribiški ladji, s katerima bodo lahko lovili na odprttem Jadranskem morju. Sicer pa bodo slovenski ribiči v prihodnjih dveh letih dobili 16 novih ladij, od sedanjih 22 ladij, ki so stare povprečno po 20 let, pa bodo obrzali le šest plovnih enot.

JUGOSLOVANSKI PISATELJI V ZDA

BEograd-Jugoslovanski pisatelji Miroslav Antić, Enver Đerdeku, Slavko Janevski in Slavko Vukosavljević so odpotovali v ZDA, kjer bodo sodelovali na prireditvah v okviru meseca kulture jugoslovanskih narodov in narodnosti v Pittsburghu, nato pa bodo gostovali v vrsti drugih ameriških in kanadskih mest. Razen udeležbe na manifestaciji v Pittsburghu, ki jo organizira jugoslovanski generalni konzulat in inštitut za ljudsko umetnost v tem mestu, se bodo jugoslovanski pisatelji pojavili tudi na literarnih večerih, se srečali z ameriškimi pisatelji ter govorili na televiziji in radiu.

JUGOSLOVANSKA POEZIJA V PARIZU

V dvorani jugoslovenskega kulturno-informativnega centra v Parizu so sredi maja priredili dobro obiskan večer jugoslovenske poezije. Svoja dela so brali Janez Menart, Jure Koštelan in Andželko Vučetić. Vsi trije pesniki so v Parizu kot predstavniki Jugoslavije na "Prvem mednarodnem festivalu poezije", ki ga v teh dneh prirejajo v francoskem glavnem mestu.

STANE KOLMAN SPREJEL VIZITATORJA VRHOVNEGA VODSTVA REDA KARTUZIJANOV

LJUBLJANA-Predsednik komisije Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi Stane Kolman je sprejel vizitatorja vrhovnega vodstva reda kartuzijanov dr. Feliksa Bissika in dr. Alberta Hoehneja, ki sta te dni na obisku v kartuziji Pleterje. V razgovoru, ki se ga je udeležil tudi prior kartuzije Janez Drole, so obravnavali nekatera vprašanja, ki zadevajo pietersko kartuzijo, pri čemer so prišli do izraza tudi tradicija in odnosi tega znanega samostana z samoupravno družbo v Jugoslaviji, ki temeljijo iz obdobja narodnoosvobodilnega gibanja.

OGLAS
JESTE LI VIDELI OVE LJUDE

(2)

DOKTORI

26. junij 1978. - Naše Novine-9.

29

KAR PO DOMAČE...

Ne morem si kaj, da ne bi danes začela z "dragi rojaki", kajti vaš odziv na nekatere mojih člankov, posebno na zadnjega, je bil tako polnoštiven, saj se je nekdo, oziroma dva sta se oglasila celo v imenu dveh organizacij, z zahvalo, da stojim na strani resnice. Naj se vam vsem danes iskreno zahvalim za moralno oporo, kajti če bi na moje dopiske ne bil nobene reakcije, bi bilo dokazano, da sem na napačni poti. Tako pa mi tudi vi potrijate, da sem na pravi poti. Vendar bo vse to moje pišanje ostalo brez haska, če boste že naprej kritizirali kar je napačnega med nami samo za klubskimi omizji, pred cerkvijo ali pa doma med štirimi zidovi. In moj trud, da vzpostavimo resnico in tiste pravice tako ki nam pripadajo na radiju kot v Etničnem Koncilu, bo brez sodov. Čas je, da organizirate pismene proteste in da jih odnesete v Premier's Department of NSW, ali pa celo Federalni vladu v Canberro; to je odvisno pač od vas, oziroma skupnosti slovenskih emigrantov v Avstraliji.

Jano je, da so tisti elementi, ki jih je okužil nacizem za časa naše civilne vojne, na delu v Avstraliji. Kakor krti so se vrinili povsod, kjer bi mogli kaj vplivali na notranjo in zunanjou politiko Avstralije. Pozabili so, da se je takoreč sakoraj vse jugoslovansko ljudstvo borilo na strani Zaveznikov in če je danes v jugosloviji socijalizem, so ga ravno zavezniki pomagali vzpostaviti. Dolga leta so nam naši simpatizerji Nemcev skušali napolniti glave, da smo mi, to je tisti, ki Jugoslavijo tako kot je priznavamo /saj jo priznava cel svet/, na napačni poti.

Takoreč, so se vaši simpatizerji nacizma do zadnjega diha borili, da bi nam preprečili svobodo v Avstraliji. Gospodu ministru Peacocku se moramo zahvaliti, da je o njih, ne samo svoje politične stranke ampak mnenje avstralske vlide, dal v javnost.

Naše delo ima dve smeri. Obe sta prvi: negujmo kar je našega, če že drugače ne vsaj s tem, da zrušimo kar je slabega. Negujmo pa istočasno naše odnose z Avstralijo, ki je naša druga domovina.

Vsek od nas ve zakaj je prišel v Avstralijo. Se enkrat naj povem, ker sem že enkrat v tej rubriki povedala, da sem odšla iz Jugoslavije zato, ker je ravno zaradi bratske vojne moja ljubezen do domovine bila tako ranjena, da nisem mogla več v njej zdržati. Odšla sem iz domovine junija 1945. ker so tisti, ki so takrat bili na oblasti ukrepali, obsojali in sodili brez vsake razsodnosti. To pa je popolnoma naraven pojav po vsaki revoluciji.

Tod tega danes več ni. Res pa je, da so ravno v tistem vzdružju, ki ga zgornj omenjam padle vetrinjske žrtve, za katere še danes v Avstraliji in po drugih kontinentih, ne bivši, ampak še danes domobranci, nepruhoma krijojo SAMO Jugoslavijo. Predvsem bi morali najprej priznati, da so

Angleži izročili partizanom. "Judeži" so bili Angleži. Priznati bi morali to, da je tudi Tito vzkliknil, da je dosti pobiranja. Zato naj ne pljuvajo na današnji režim in današnjo vladajočo generacijo v Jugoslaviji.

Kogar je enkrat zastrupil političen nacionalizem ta ima SLEPO VEST. Ti, še danes domobranci, so prisli v našem slučaju, v Avstralijo zato, da bi od tu izvili revolucijo v Jugoslaviji oziroma Sloveniji in da bi se vrnili z avstralskimi stolčkov na stolčke domov, za katere naj bi za njih krvaveli drugi. Zakaj rovirojo tukaj? Zakaj se ne organizirajo tukaj in gredo domov in tam izvrše kar jim je na umu?

Dolžnost tistih emigrantov, ki spoštujejo odnose do Jugoslavije, ki jih je ustvarila Avstralija je, da te elemente, ki se izgovarjajo, da imajo v Avstraliji zveze na visokih mestih /to zanikitni, saj so se s tem namenom, da bi še naprej negotovali in širili svojo ško-

Pavla Gruden

NAVODILA IZ ARGENTINE CELO V CANBERRI

ZA SLOVENSKE POLITIČNE NACIONALISTE V AVSTRALIJI

S kolegom sem obiskal Slovenian Australian Association dom v Canberri. Na začetku je bil prazen, razen predsednika in enega člana, ki je bil tudi Slovenec. Za nami sta prišla dva Dalmatinca in Lebanezi. Zaigrali so biljard in so odšli. Za njimi tudi mi in sta ostala predsednik in član.

Pod slikami z motivi Slovenije so napis JUGOSLAVIJA preleplili s črnim tra-

kom. Moj kolega je vprašal predsednika če so njim /Jugoslovenom/ zalepili usta, če ne smejo govoriti.

Vprašal sem predsednika Faleža po slovenski kulturi v njihovem društvu, pa mi je rekel: "Mi imamo sporočila starih Slovencev iz Argentine za našo kulturo."

Bil sem tudi v društvu "Karantanija", kjer je bilo prijetno, veselo in dobro obiskano.

***

Tako je med pričami našekoval in priposedoval naš rojak.

Kariž Jože

UNITED YUGOSL-AUSTRALIAN FOLK, ARTISTICK CENTRE "MLADOST"

39 RAGLAN ST. WATERLOO 2017

Jugoslovensko-Australsko folklorno umetničko društvo "MLADOST" organizuje svojo drugo veliku zabavo sa kraćim umetničkim programom pod nazivom: "VEĆE MLADOSTI".

Zabava će se održati u subotu 15. jula 1978. godine, sa početkom u 7.00 časova na adresi: POLICE BOYS CLUB, NEWTOWN.

Sigurnost za Vaše raspoloženje su i dva orkestra zabavne i narodne muzike, a u pauzama će te čuti interpretatore narodnih pesama i pseme iz cele Jugoslavije. Pored toga je i bogata lutrija sa prvom nagradom od 50 dolara kao i mnogobrojne druge nagrade.

Svi koji dodete imaćete priliku da se uverite u kvalitet naše kuhinje, kao i da uzimate sva alkoholna i bezalkoholna pića po najnižim cenama.

U završnici programa će se birati Miss večeri kojoj pripada vredna nagrada.

Ulažnica su puštene u prodaju od 21. juna, a mogu se dobiti u: AVIS AGENCIJI 2A ENMORE Rd. NEWTOWN:

Za sve informacije obratite se na TEL. 519 4813 ili 519 4814 kao i "Evropi" King St. Newtown svake nedelje od 4-8 sati. Karte će se prodavati na dan koncerta na blagajni društva.

Za sve informacije oko rezervacije obratite se na telefon: 519-4813 ili 519-4814. Cena ulaznice je 3 dollarak, dok deca i penzioneri besplatno. Svi nam dobro došli.

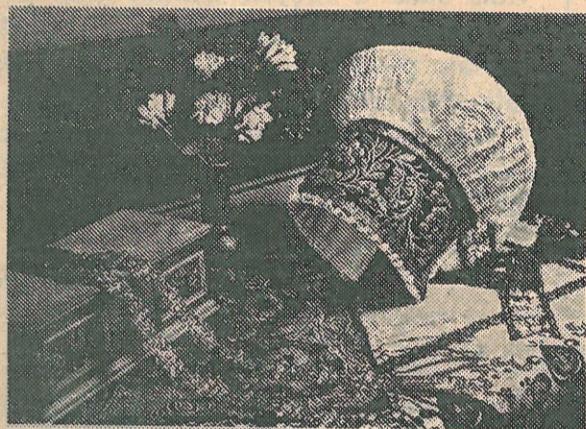
UPRAVA DRUŠTVA

SLOVENSKA STRAN

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

PO SLOVENIJI

SLOVENCI GRADIMO MOST PREK TIGRISA

TRBOVLJE - Predstavniki trboveljskega Rudisa in ljubljanskega Gradisa so v Bledu podpisali pogodbo za izgradnjo mostu prek reke Tigris, v Iraku.

Pogodbena dela obsegajo izgradnjo 385 metrov dolgega in 21 metrov širokoga mostu čez Tigris pri mestu Amara ter izgradnjo 3.100 metrov avtoceste, ki bo povezala Amara z glavno cesto Bagdad-Bashar. Vrednost del je 20 milijonov ameriških dolarjev, dela pa bo izvajal GIP Gradis, ki bo za nekatera opravila angažiral še druge jugoslovenske in iraške partnerje.

PRIZNANJE NEUVRŠČENIM

ZAGREB - Jugoslovanski zvezni sekretar za zunanje zadeve Josip Vrhovec se je vrnil iz New Yorka, kjer je vodil jugoslovensko delegacijo na prvem delu posebnega zasedanja Generalne skupštine OZN o razorozitvi.

V izjavi je Vrhovec med drugim poudaril, da je poslanica predsednika Tita delegat posebnega zasedanja naletela na velik odmev.

OGLAS

JESTE LI VIDELI OVE LJUDE

ŽELIJO SI SPET MARBURG

DUNAJ - Neonacisti so v noči med 12. in 13. junijem poškodovali napis "Maribor" na mestnem spomeniku priateljstva v Gradcu. Ta vandalizem je bil delo tako imenovane "akcijske skupnosti spodnjih Stajercev, ki so jim vzeli domovino", ki je samo priznala, da je poškodovala spomenik.

Na spomeniku je napisanih vrsta imen mest, sa katerima ima Gradec prijateljske vezi. Med njimi so tudi Maribor, Pulj in Trst.

LETALIŠČE LJUBLJANA BO DVA MESECA ZAPRTO

BEOGRAD - Od 1. julija do 30. avgusta letos bodo vsa letala Jugoslovanskega aerotransporta, ki povezujejo dejelo z drugimi jugoslovenskimi in tujimi mesti poletala prek mariborskega letališča. Prek zagrebškega letališča bodo letala samo letala na progi Ljubljana - New York - Ljubljana.

Kot je znano, bodo v tem času popravljeni in širili ljubljansko letališče. JAT je storil vse potrebno, da to ne bi vplivalo na domači in mednarodni promet, ki je potekal prek ljubljanskega letališča. Obenem bodo cene poletov ostale nespremenjene. JAT pa bo zagotovil tudi reden avtobusni prevoz od mariborskega letališča do Ljubljane.

NAGRADA ZA DRAMATIKA ANDREJA HIENGA

BEOGRAD - Na seji žirije za nagrado zveze združenj dramskih umetnikov Jugoslavije "Marin Držić" so sprejeli sklep, da to nagrada za najbolje domače delo, izvedeno med kongresom zveze združenj dramskih umetnikov Jugoslavije, podlijo ljubljanskemu avtorju Andreju Heingu za deli "Izgubljeni sin" in "Noč ženinov". Nagrado bodo podelili na 8. kongresu zveze združenj dramskih umetnikov Jugoslavije v Titogradu 1. julija.

TEŠANSKA SAHAT-KULA KAŽE ŠE VEDNO TOČEN ČAS

Turki so v času scoje vladavine v Bosni v mnogih krajinah gradili stolpne ure-sahat kule. Večina ur je sedaj podlegla zobu časa, sahat - kulo v Tešnju so zgradili v 18. stoletju. V tistem času je bil Tešanj napredno trgovinsko in obrtniško mesto s številnimi uradniki, saj je bil v njem tudi upravni sedež kadiluka.

Osnova tešanske sahat-kule je kvadrat s stranicami, ki meri 3,20 metra, stolp pa je visok 20 metrov. Prvotni urni mehanizem so ob koncu istega stoletja zamenjali z novejšim, ki naj bi ga menda naredili nekje na severu. Ura še danes kaže točen čas in po njej se Tešnjci še vedno ravnajo.

Pomažem ko ima problema sa stomakom, smanjeni apetit ili ko ima spušteni stomak... Obrnite se kod G-de Vere na adresu 22 Ash Grove Springvale, Vic., 3171

KAR PO DOMAČE...

ECC

Celo avstralski časopisi se strinjajo z nami, češ, da je Ethnic Communities Council /ECC/ desničarski. Celo to trde, če bo ta koncil odsel samo še malo bolj v desno, da bo izgubil svoj smisel.

Ta koncil je izgubil svoj smisel že takrat ko je bil ustanovljen, saj so ga ustanovili ne samo desničarji ampak skrajni desničarji med njim celo ne samo simpatizerji nacizma nego navdušeni nacistični kolaboristi.

Sramota je, da ta koncil sploh še deluje. Patriotska dolžnost Liberalne stranke, da to zadevo, oziroma ta koncil pomaga ukiniti, ker ne služi v dobro niti tej stranki, niti ljudstvu etničnih skupin, niti interesom NSW oziroma Avstralije.

Etnični koncil naj bi bila ustanova, ki služi interesom ljudstva, nikakor pa ne interesom ustanoviteljev koncila in ciljem liberalne stranke.

Imela sem priliko poslušati izjave številnih predstavnikov etničnih skupin in vsi se strinjajo, da ta koncil ni od nobene koristi ljudstvu. Smatrajo ga za višek birokracije /ozkorčno uradniško poslovanje/, ki sploh nima stika z ljudstvom, nego vrši delo po svoji volji in za svoje politične cilje.

Najslabše je to, da ta koncil služi kot odskočna deska za osebne cilje in ambicije nekaterih članov koncila, katerim bi brez njihove funkcije v koncilu in brez naslova, ki so si ga v koncilu pridobili, bil njihov okrnjen osebni in poklicni ugled samo v napoto.

Največja sramota pa je to, da vsa javnost in tudi vladno politični predstavniki vedo, da se v koncilu skrivajo bivši nacistični kolaboristi in zagovorniki nezavrega političnega nacionalizma.

Da v politiki vlada korupcija to ni nič novega. Sravnitno je, da laburistična in liberalna stranka vesta kdo so ljudje v koncilu in, da obe držita glavo v pesku.

Obveznost vlade NSW je da se pozanima za ozadje na osnovi katerega je ta koncil bil ustanovljen.

V nasprotnem oziru se bo zgodilo to, da si bo ljudstvo samo ustanovilo nov koncil, oziroma si ga že gradi z namenom, da bo ta koncil deloval, ne za politične interese leve ali desne strani, ampak za stvarne potrebe etničnih skupin.

Bilo bi tragikomicno, da bi morali imeti dva, t.j. levi in desni Ethnic Communities Council, saj vendar povprečnemu emigrantu, in to smo skoraj vsi, ni do politiziranja.

Dolžnost oddelka za Etnične posle /Ethnic Affairs division/ je, da skliče konferenco predstavnikov vseh etničnih organizacij v NSW, da sliši in sprejme njih prične v imenu etničnih skupin in dokončno uredi to zadevo.

Ethnic Community Council kakor je sedaj je le ponesrečen eksperiment.

Sam se je postavil in sam naj se umakne, če ne, ga bo tako in tako zavrnilo ljudstvo etničnih skupin.

Ethnic Communities Council bi moral biti sestavljen od ljudi, ki žele služiti predvsem ljudstvu in dobrobiti Avstralije, ne pa v korist kakršnokoli političnim narozom.

Člani takega koncila bi morali biti ljudje, ki imajo dober oseben in poklicen ugled, ki nišči člani nobene politične stranke in ki jim je na umu dobrobit človeštva.

Pavla Gruden

nts and citizens' Association

SPOROČILO SLOVENSKI STARŠI

ki žele, da bi njihovi otroci imeli reden pouk slovensčine v avstralskih šolah, naj se udeleže javnega sestanka, ki bo 7. Julija ob 6.00 p.m. /šestih zvečer/ v Fairfield School of Arts, 19 Harris St. Fairfield.

Sestanek, ki ga organizira FOMO /Federation of Migrant Organisations/ se bo vršil v raznih jezikih: tudi v slovenščini, če vas bo dovolj.

Na tem sestanku bodo prisotni predstavniki državne vlade, predstavniki Učiteljske Zveze za NSW in Pare-

ROJAK V BOLNICI

Naš dobro poznani in spošтовani rojak Fredi Mavko se nahaja že od 21 t.m. v Fairfield District Hospital, kjer je bil operiran na žolču. Njegova soprga zatrjuje, da se ni kaj batí, da je operacija uspela in da je "njen Fredi" v odlični oskrbi.

Upati je torej, da bo prav kmalu okreval in se spet pojavit v veseli družbi slovenskih rojakov med katerimi je "naš Fredi" zelo priljubljen.

Naši slediči filmovi biće:

ŽURNAL "DOBRO DOŠLI U CRNU GORU"

Film "MOST". U glavnim ulogama su: Boris Dvornik, Igor Galo, Bata Živojinović, Stevo Žigon i mnogi drugi.

Ove filmove ćemo prikazivati 9. jula 1978., sa početkom u 7 sati uveče u 189 Church St. Newtown.

UPRAVA JUGOSLOVENSKO AUSTRALSKOG DRUŠTVA

POZIV NA SASTANAK

Pozivamo sve roditelje i građane koji su zainteresovani za uvođenje maternjeg jezika u Australiske državne škole i to od osnovne do univerzitske nastave, da dođu na sastanak.

Sastanak će se održati u petak, 7.-og jula u 6 posle podne u School of Arts, 19 Harris St. Fairfield.

Ovaj sastanak organizuje FOMO /Federacija iseljeničkih organizacija/. Na sastanku će prisustvovati predstavnici učiteljskih sindikata, roditelja i građana P. and C. i predstavnici N.S.W. vlade. Prevodioci za sve jezike su obezbedeni.

Ako vam je stalo da vaša deca uče maternji jezik u redovnoj nastavi a ne prekovremeno, dodite i pokažite to.

YUGOSLAV-AUSTRALIAN ASSOCIATION, NEWTOWN

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

NO SLOVENIA? KAR PO DOMAČE...

Te dni sem dobila "Vestnik", slovensko glasilo iz Viktorije, ki na prvi strani prinaša odprto pismo uredniku melburnskega dnevnika "AGE". Pismo, ki je pisano v angleščini sem priobčila v moji rubriki časopisa, ki izhaja v angleškem jeziku pod imenom "Ethnic Newsweek", prepričana sem, da bo prišlo v prave roke. Za naše občinstvo pa priobčujem namesto običajnega pomenka, razlag o temu odprtemu pismu, ki so podpisali predstavniki slovenskih društev v Viktoriji, s katerimi se brez dvoma strinjam tudi mi.

***

Melburnski dnevnik "The Age" je 23. maja 1978, med poročili iz federalnega parlamenta Avstralije objavil odgovor, ki ga je podal minister za zunanjost zadeve Mr. Peacock na vprašanja Mr. Whitlama o gibanju "Fre Slovenia". To gibanje baje organizira eden članov eksekutive liberalne stranke v New South Walesu, po rodu Slovenec. Ta kole je rekel minister:

"Avstralija ni nikoli priznala neodvisnosti Slovenije od Jugoslavije in njeni pogledi na ta problem so isti kot na problem Hrvatske."

Vse poročilo nas Slovence ne bi prav nič prizadelo če ga urednik "The Age"-a ne bi postavil pod z debelimi črkami tiskan naslov "NO SLOVENIA".

Motiv, ki je urednika privpel na to nam je neznan. Morda je le navedna nevednost ali površnost. Čudno pa se nam vseeno zdi, zakaj je urednik smatral potrebno da povedi to, za večino javnosti nepomembno novočico, s takim dvomljivim nastalom. Morda so pa le zadaj globlji vzroki.

ČUVANJE DETETA

Tražimo stariju ženu ili bračni par voljni da čuvaju malo dete. Za uvrat nudimo nameštenu sobu i po želji dnevnu sobu, u Liverpool-u.

Telefon 607-8468,
posle 6.30 uveče, ili na adresu:

Petar Popović
36 Dunbier Ave.,
LURNEA N.S.W. 2170

POZNANSTVO

Zeleta bih upoznati karakternog i zgodnog muškarca do 43 godine, pravoslavne vere. Imam 41 godinu. Pisati na adresu:

22 Mindarie Street,
NARRABUNDAH, 2604

PO SLOVENIJI PO SLOVENIJI

ZAČEL SE JE LJUBLJANSKI POLETNI FESTIVAL

LJUBLJANA-20. junija so v preddverju ljubljanskih Križank ob že tradicionalni pogostitvi s kruhom, soljo in medico ter ob siju ognjemeta svečano odprli 26. mednarodni poletni festival ter 6. jugoslovanski operni bienale. Zatem je v letnem gledališču nastopila ljubljanska Opera z otvoritveno predstavo "Andre Chenier" Umerta Giordana.

SPET "KMEČKA OHČET" V LJUBLJANI?

LJUBLJANA-Kaže, da bodo turistični delavci iz Ljubljane ponovno oživili atraktivno turistično prireditve, ki je vsako leto privabila veliko obiskovalce - "Kmečko ohčet". Prireditve, ki je bila vrsto let tradicionalna naj bi bila že prihodnje leto, verjetno v začetku julija.

KOLPO LAHKO PIJEŠ

VINICA-Kopla sodi med tiste redke slovenske reke, ki jo ljudje še lahko pijijo, ne da bi se bali za svoje zdravje. Belokranjci vedo, kaj jim pomeni Kolpa, zato je bodo čuvali za vsako ceno. Takšnega mnenja je tudi 50-letni mlinar Juraj Benetič iz Vinice, ki je zaljubljen v ta še ohranjeni biser narave. Mlinar in žagar Jurij ima vedno dela dovolj, vendar kljub temu z enim očesom vedno bedi nad Kolpo. Med drugim vsak dan iz nekakšnega hobia izmeri temperaturo vode, ugotovil je, da je Kolpa imela najmanj 8 stopinj Celzija in največ 26. stopinj. Dnevnih podatkov ne zapisuje, rad pa jih posreduje kopalcem, ki se najraje kopajo na peščeni in zeleni "plaži" Bedetiče domačije.

***

'Frankfurter Rundschau' je zapisal Titovo stališče o spoštovanju enakopravnosti, neodvisnosti in pravici do raznolikosti, kot pogojev za nadaljnji kontinuirani razvoj socializma kot svetovnega procesa. Tito je rekel, dodaja ta zahodnonemški časnik, da je nesprejemljiv nekakšen "vodični center oziroma univerzalni model" v tem procesu.

O tem, kako močno je odmeval Titov govor po svetu, pričajo že sami naslovi v številnih tujih vodilnih dnevnikih: "Opiranje na lastne moči, neodvisnost in nevmešavanje" /Tokio, Šimbun, Japonska/, "Jugoslavija ostaja takšna, kakršna je" /Il Messaggero, Rim/, "Jugoslavija gre po svoji poti" /Buenos Aires Herald/, "Tito poudaril načelo neuvrščenosti in samoupravljanja" /Frankfurter Rundschau/, "Tito opozarja na nevarnost vojne" /Bagdad Observer/, "Titova domovina ostaja neodvisna od blokov" /Al Ahram, Kairo/, "Tito posebja jugoslovansko revolucijo in neodvisno pot v socializem" /Washington Post/, "Jugoslavija ne bo nikoli trpela, da bi se kdorkoli vmešaval v njene notranje zadeve"

/La Suisse, Ženeva/, "Zgodovinska odgovornost ZDA in ZSSR" /Aften Posten, Oslo/, "Močna in enotna Jugoslavija gleda z zaupanjem v prihodnost" /Corriere della sera, Milano/, "Uspehi socialistične Jugoslavije so pomembni in nešportni" /Izvestija, Moskva/.

ANALIZA NASILJA NEMCEV NAD SLOVENCI

CELOVEC-Akcija koroških kristjanov za sporazumevanje narodnostnih skupin v Celovcu je priredila razpravo ob knjigi "Avstrija in njeni Slovenci". V razpravi je sodeloval soavtor knjige dr. Valentin Einspieler. Zg-

odovinar dr. Haas je v uvodu poudaril tezo, ki je v knjigi sicer širše obravnavana, da namreč na Koroskem med Nemci in Slovenci že od nekdaj vlada hierarhično razmerje. V tem hierarhičnem razmerju se manifestira kontinuiteta strukturalnega nasilja poseduječega nemškega vladajočega sloja nad slovenskim življem, medtem ko ima odkrito nasilje pri germanizaciji le podrejeno vlogo in se pojavlja samo v kritičnih situacijah. Te teze je dr. Haas podkrepil s številnimi citati, s katerimi je dokazoval tudi to, da na Koroskem skoraj nikoli ne bilo Slovencem naklonjene politike.

Podpredsednik protislovenskega Heimatdiensta in ravatelj največje koroške gimnazije dr. Einspieler, po rodu Slovenec, pa ni našel boljšega dokaza, kot da je dr. Haas očital, da je v svoji knjigi zagovarjal stališče slovenskega zgodovinopisja. V celoti je razprava potekla dokaj stvarno, če izvzamemo nekaj nastopov Einspielerjevih pristašev, ki so pokazali posebno občutljivost pri obravnavanju nacističnega obdobja. Potrdila pa je, da nemško nacionalni dokazi niso kos stvari znani razpravi in da nemški nacionalizem, kot je potrdil dr. Haas, postaja vedno šibkejši.

NOVA ŠKOFIJA V SLOVENSKEM PRIMORJU

KOPER – ŠKOFIJSKO MESTO

Po daljšem zavlačevanju, nekaj manj kot dve leti po podpisu osimskega sporazuma med vladama Jugoslavije in Italije, s katerimi je bila dokončno urejena meja med obema državama, je papež Pavel VI. s posebnim apostolskim pismom z dne 17. oktobra 1977, da bi ustregel »tako koristim kot potrebam množice kristjanov«, končno ločil koprsko škofijo od tržaške in jo osamosvojil. Hkrati je imenoval dotedanjega apostolskega administratorja za Slovensko Primorje, titularnega škofa dr. Janeza Jenka za prvega rednega škofa obnovljene škofije. Škof dr. Janez Jenko bo maja letos dopolnil 68 let. V duhovnika je bil posvečen v ljubljanski škofiji, dolga leta pa je služboval v beograjski nadškofiji, nazadnje kot generalni vikar, za apostolskega administratorja za Slovensko Primorje pa je bil imenovan l. 1964.

S tem aktom je rimskokatoliška verska skupnost v SR Sloveniji dokončno cerkveno-pravno urejena razen župnije Razkrije v Prekmurju, katere ozemlje je večinoma v mejah SR Slovenije, spada pa pod cerkveno jurisdikcijo zagrebske nadškofije. Obnovljena škofija je bistveno povečana z velikim delom goriške nadškofije ter s pomembnim delom tržaške in reške škofije. Sega od Julijskih Alp mimo Posočja in Vipavske doline, do Pivke, čez Kras do slovenske Istre. Obsegata zahodno obrobje slovenskega ozemlja vzdolž jugoslovansko-italijanske meje. Površina znaša približno 4400 km² in ima okrog 240 000 prebivalcev, od od katerih jih cerkev pristeva med vernike 205 000. Škofija se deli na 16 dekanij in ima približno 209 župnij. V štirih obalnih župnjah imajo redno bogoslužje tudi v italijanskem jeziku. Nova škofija je vključena tudi v tako imenovano ljubljansko cerkveno pokrajino — metropolijo, ki ji je sedaj poleg Maribora pripadel še Koper. Cerkev v SR Sloveniji je s tem pridobil tudi svojo pokrajinsko škofovsko konferenco, čeprav bodo slovenski škofje tudi vnaprej sodelovali v delu jugoslovanske škofovske konference.

Temelj za sedanjo cerkveno-pravno ureditev Slovenskega Primorja predstavlja meje nove Jugoslavije, pri čemer pa je potrebno posebej podčrtati zgodovinsko odločitev II. zasedanja protifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije ob priključitvi

Istre in Slovenskega Primorja k Jugoslaviji.

Ob tej priložnosti ne bi smeli mimo zaslug našega primorskega človeka, kmeta, delavca, izobraženca, ki so med seboj trdnno povezani na tem prelepem koščku slovenske zemlje ohranili slovensko dušo in srce, ne glede na vse pritiske italijanskega rednega škofa obnovljene škofije. Škof dr. Janez Jenko bo maja letos dopolnil 68 let. V duhovnika je bil posvečen v ljubljanski škofiji, dolga leta pa je služboval v beograjski nadškofiji, nazadnje kot generalni vikar, za apostolskega administratorja za Slovensko Primorje pa je bil imenovan l. 1964.

Za odnose med socialistično samoupravno družbo in rimskokatoliško cerkvijo v SR Sloveniji kot tudi z ostalimi verskimi skupnostmi lahko rečemo, da se uspešno razvijajo ter da jih označuje dobra volja na obeh straneh za nadaljnje poglabljanje ter medsebojno razumevanje in spoštovanje. Ko je na svečanosti obnovitve koprške škofije v Kopru 8. januarja letos predsednik Komisije SR Slovenije za odnose z verskimi skupnostmi Stane Kolman novo imenovanemu škofu in vsej duhovščini čestital v imenu RK SZDL izvršnega sveta Slovenije ter komisije, je izrazil željo »da bi novi škof vodil obnovljeno in hkrati najstarejšo slovensko škofijo kot del slovenske metropolije v duhu razumevanja za sodobne tokove in na osnovi načel, ki oblikujejo našo socialistično ureditev.«

Crt Povornik

SLOVENSKA STRAN

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

KAR PO DOMAČE...

Vid Nučerko 6.6.78 / 9

Danes se bomo spet tako po domače menili, da bo "kar smrdelo", kot je pred nedavnim zapisal slovenski strahopetnik pod imenom "en, en" /N.N. kakor ga je priobčil urednik nam poznane, "ne zgolj verskega" lista, po izjavi samega urednika, ki se je v svoji zvijačnosti na ta način hotel začasiti, ker ve, da je ta list ne zgolj verski ampak versko političen list, ki širi med nami Slovenci iz dneva v dan večji razkol in sovražstvo.

Spet je neki slovenski izrod napisal pismo brez podpisa in to tako vsebine, da bo to pismo pretehtalo dobra dela pisca, če jih je sploh kdaj kaj storil. Pismo napada osebo, ki je dolgo in težko bolehalo. Osebo, ki je dala vse od sebe za delo slovenske verske skupnosti v Merrylandsu, osebo, ki živi v srečem zakonu, v tem pismu ta podčloveček skuša postaviti pred zid in ji skuša onemogočiti ne samo njeno javno življenje, ampak tudi srečen zakon. To mu ni in ne bo uspelo.

Gnoj s kakršnim je to pismo pisano, je pisala napuhnjena in okužena "duša" izroda, ki je posledica cerkvenega mešanja v politiko, bolj natančno povestano, vmešavanja slovenskih duhovnikov v Avstraliji v zdomsko politiko. To so tisti duhovni gobavci, ki so se uprli Kristusovi zapovedi:

"Cesarju kar je cesarjevega, Bogu kar je božjega" Uprišlo so tudi zapoveti in želji Pavla VI., ki moli za in zagovarja, mirno sožitje narodov brez obira na razne politične ideologije. Širijo sovraštvo z večjo nemo kot Kristosovo besedo. Ti ljudje so službeniki hudiča in tako vneto mu služijo, da bi samemu hudiču rešili življenje, da bi obdržali svoje službe pod pretvezo, da služijo Bogu.

Tako je bilo za časa krizarskih vonj, za časa španskih inkvizicij in za časa druge svetovne vojne, ko se celo Pij XII ni upal javno zaniti protiv Hitlerju; in sedeva za časa civilne vojne v naši domovini. Ni se torej čuditi, da krščanstvo, takoj kot so ga pohabili versko-politično zmedeni "dušni pastirji" izgubila ugled, saj posredno in neposredno vzgajajo podljudi, ker jim ceplijo srca in duh-sovraštvo namesto usmiljenja.

Kristos je učil, da je krščanstvo poniznost in usmiljenje. Zdaj so mu "gospodje", bodimo pošteni - ne vsi, prekrojili njegov nauk o miru, v nauk o zv-

Pavla Gruden

PO SLOVENIJI PO SLOVENIJI

USPEŠNA DIPLOMATA

NEW YORK - Stalni predstavnik Jugoslavije v Združenih narodih, veleposlanik Jakša Petrić, je bil na poslovilnem obisku pri generalnem sekretarju OZN Kurtu Waldtheimu. Ob tej priložnosti je Waldheim predal Petriču medaljo Združenih narodov s svojim podpisom, s čimer je veleposlaniku izrazil priznanje za izredno aktivnost v Združenih narodih in za sodelovanje z generalnim sekretarjem.

Jakša Petrić je štiri leta predstavljal Jugoslavijo v Združenih narodih.

Generalni sekretar Kurti Waldheim pa je imenoval Rudija Štajduharja, ki je bil tri leta njegov osebni predstavnik za tisk, za direktorja urada za tisk OZN.

Rudi je funkcijer Združenih narodov že 12 let. Poleg drugega je bil direktor informacijskega centra ZN v New Delhiju in predstavnik za tisk ZN na Bližnjem vzhodu in na Cipru. Bil je po vojni 20 let novinar, nekaj let pa glavni urednik Tanjuga.

AMERIČANI V "SAVI" KRAJN

LJUBLJANA - Povpraševanje po radialnih avtomobilskih gumah vedno hitreje narašča. V ZRN je bilo leta 1976 94 odstotkov osebnih vozil in 82 odstotkov tovornjakov oprenjenih z radialnimi gumami. Jugoslovenski proizvodnici računajo z da bo leta 1982 že 82 odstotkov domačih osebnih avtomobilov in skoraj polovica tovarnih vozil vozilo z radialkami.

Takim tokom predvidevanj sledi tudi kranjska rovorna avtomobilskih gum Sava-Semperit, kjer so podpisali pogodbo o skupnih vlaganjih za povečanje proizvodnje avtomobilskih plăščev z International Finance Corporation iz ZDA. Nova načrta, ki bo veljala 730 milijonov dinarjev, bo Kranjanom omogočila letno izdelati 400 tisoč radialnih pnevmatik za osebne automobile več kot doslej ter 60 tisoč več radialnih gum za tovornjake. Poleg tega pa bodo lahko uveli tudi proizvodnjo radialnih plăščev za poltovorna vozila, ki jih doslej v Jugoslaviji še nihče ne izdeluje.

International Finance Corporation bo v razširitev tovarne vložila dva milijona dinarjev in dala 7,3 milijone dolarjev kredita z odpadčino do desetih let.

OBISK AVSTRALSKIH LABURISTOV

BEograd - V Beograd je dopotovala na večnevni obisk delegacija laburistične stranke Avstralije, ki jo vodi nacionalni sekretar organizacije David Combe.

JUGOSLOVENSKI FESTIVAL OTROKA

ZAGREB - Letošnji 18. jugoslovenski festival otrokov ki bo od 18. julija do 6. avgusta v Šibeniku, bo posvečen temi "Svet umetnosti in otrokov". Tudi tokrat bodo na festivalu sodelovali posamezniki in ansamblji

Jugoslavije in tujine, kjer se za to otroško manifestacijo, ki je na svetu nekaj svojstvenega, vse bolj zanimajo.

Ves Šibenik se bo v tem času spremenil v prizorišče, na katerem bodo izvajali lutkovne, dramske, filmske in televizijske predstave za otroke, vse to pa bodo doplnili še z nočnimi programi. Posebno novost bodo letos uvedli v glasbenem delu, v katerem bodo nastopali mali solisti. V Šibenik bo prišlo veliko število kulturnih delavcev z vsega sveta.

MEDNARODNI SIMPOZIJ O ŽUPANČIČU

Ena najpomembnejših

prireditev, ki spada v okvir počasti oziroma spominjanja na stoltnico rojstva slovenskega pesnika Otona Župančiča, je tridnevni simpozij, ki se ga ubeležuje več deset strokovnjakov in poznavalcev dela Otona Župančiča. Za simpozij v Ljubljani se je prijavilo več kot 40 referentov, izvedencov za slovensko književnost. Med njimi je 9 predavateljev in književnih ustrevarjalcev iz drugih jugoslovenskih republik in 11 iz tujine.

IGNAC GOLOB
POMOČNIK ZVEZNEGA
SEKRETARJA ZA
ZUNANJE ZADEVE

BEOGRAD - Zvezni izvršni svet jugoslovenske vlade/je imenoval dosedanjega veleposlanika v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve Ignanca Goloba za pomočnika zveznega sekretarja za zunanje zadeve.

NOVI REKTOR
LJUBLJANSKE
UNIVERZE JE DR.
SLAVKO HODŽAR

LJUBLJANA - Univerzitetni svet ljubljanske univerze je imenoval dr. Slavka Hodžara - rednega profesorja fakultete za elektrotehniko - za novega rektora univerze.

SLOVENIJA JE (TUDI) POMORSKA DEŽELA

KAJ SE DOGAJA NA SLOVENSKI OBALI?

Ko bi 35 kilometrov slovenske morske obale enakomerno razdelili med vse Slovence, bi na vsakega prišla po dva centimetra. A živimo ob morju, imamo obalo, tega dejstva se poprečni Slovenec morda še niti dovolj ne zaveda — težko, da se že čuti kot prispadnik pomorskega naroda.

In ko bi hoteli na kar najbolj kratek in jednrat način odgovoriti, kaj se sedaj dogaja na slovenski obali, tedaj bi morali zapisati, da prebiva tamkaj 65.000 ljudi in da je to število iz leta v leto večje, ter da izgradnja nekdaj zelo zaostalega območja hitro napreduje. Seveda ta napredek ne prihaja sam od sebe, ampak ga ustvarijo ljudje s premišljenim in napornim delom, premagajoči pri tem občasne zastoje in težave ter s solidarnostnim usklajevanjem mnenj in iskanjem najbolj smernih rešitev, kadar se mnenja razhajajo in je mogoče probleme reševati na različne načine.

In kakor je slovenska obala kratka, tako bi hoteli imeti na njej vse: luko, industrijo, turizem ter pogoje za delo, zabavo in počitek. Treba se je bilo odločiti za smotorno porazdelitev namembnosti in tako so jo razdelili na severni in južni del z razmejitvijo v Izoli: severni del s središčem v Kopru se razvija v moderen luško-industrijski predel, južni v gostinsko-turističnega.

Temu ustreza tudi razdelitev tega območja na troje občin s središči v Piranu, Izoli in Kopru. Nekateri sicer pravijo, da je to glede na majhnost

Delavka v tovarni igrač
Mehanotehnika v Izoli
— foto: Janez Zrnc

območja in na število prebivalcev si-
cer preveč, toda takšna upravno-po-
litična razdelitev ima svoje vzroke v
dosedanjem in prihodnjem razvoju ter
jo upravičujejo interesi republike.

Za tistega, ki ima raje številke kot opise, naj navedemo, da tri slovenske obalne občine z vsem svojim območjem predstavljajo le 1,7 odstotka celotne Slovenije, odnos prebivalstva pa je natančno še enkrat višji, saj tod živi 3,4 odstotka vseh prebivalcev Slovenije. Število zaposlenih je še večje, kar 4,4 odstotka od vseh zaposlenih v republiki, ti pa ustvarijo 5 odstotkov slovenskega družbenega proizvoda.

Leta 1975 je bilo na slovenski obali zaposlenih že 30.000 ljudi in skoraj polovica od tega so bile ženske. Ker se te hitreje vključujejo v delo kot moški, bodo, če bo šlo tako naprej, na delovnih mestih v tem delu Slovenije kmalu prevladale.

OD ČESA ŽIVE
OBMORSKI PREBIVALCI?

Čeprav sega tod vpliv Sredozemlja najgloblje v Evropo in zato na slovenski obali uspevajo oljka, smokva, breskve, mandeljni, kakiji in vinska trta, prinaša kmetijstvo le dvajsetino gospodarskega dohodka. Pa še to, če štejemo sem tudi dohodke od gozdarstva. Pri tem je zanimivo, da se gozdovi tod širijo na vse večjo površino, kar pa ni tako razveseljivo, če pri tem nave-
demo tudi pravi vzrok napredovanja gozda: razrašča se prek nekdanjih kmetijskih, zdaj pa neobdelanih površin. Vsi naporji za prihodnjo usmeritev razvoja gredo za tem, da presekajo takšno stanje. Razvojni načrti v kmetijstvu dajejo največ poudarka zelenjarstvu, v višjih legah pa živinoreji.

Kako pa je z ribištrom, če smo že na morski obali? — Z ribolovom se ukvarjata v glavnem dve podjetji, Delamaris v Izoli in Kmetijska zadruga v Luciji. Ulov je nizek, poprečno 4000 ton na leto, to pa je le tretjina potreb slovenske industrije predelave rib. Na-
predek na tem področju nameravajo doseči na dva načina: z modernizacijo ribiške flote, tako da bo lahko plula po vsem Jadranu in tudi v Sredozem-
sko morje, in z umetnim gojenjem rib ter školjk.

Veliko močnejša veja gospodarstva kot »primarni panoge« ki smo jih opisali zgoraj, pa je industrija. V njej je zaposlenih okoli 10.000 delavcev, torej tretjina vseh zaposlenih in skoraj šestina vseh, ki žive in delajo na slovenski obali.

/se nadaljuje/

PÍŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

KAR PO DOMAČE...

Koristno je, da spoznamo odnos Cerkve oziroma katolicizma do države, družbenih slojev in prilagodljivosti Cerkve zahtevam časa.

Teoretično je Cerkev moga nekdaj postavljati in odstavljeni vladarje. S koncem srednjega veka pa se je Cerkev začela prilagojevati celo nekaterim bolj samostojnim, t.j. takim državnim oblikam, ki so se več ali manj same vzpostavile, torej brez sodelovanja zakona - Boga. Potem - tako tudi človek izvirja iz naravnega zakona. Zato se dogaja, da cerkev od časa do časa doživi upor a ne samo država.

Tako se je zgodilo tudi Piu XI. 1873 leta, ko je 7 avgusta v pismu cesarju Viljemu Prvemu strogo naglasil, da duhovno pravosodje nad celotnim krščanskim svetom ter razkolnikom in krivovercem v tem svetu, pripada samo papezu. Viljem I je to papežovo zahtevo mogočno odbil.

Malokateri papež je vztrajal pri trditvi, v toku moderne dobe, da je cerkvena oblast višja od državne, kot je to storil Pius IX. v encikliku /papežovi okrožni/ Quanta Cura /Koliko skrb/ leta 1864. Vendar je tudi on naletel na odpornost njegovo encikliko, v kateri je zahteval pravčivo postopanje za delavski sloj, pod naslovom Quatrogessimo Anno /Ob 40 letnici/ niso javno objavili v nekaterih cerkvah zaradi nasprotovanja delodajalcu, vsled česar se je tudi, populoma razumljivo, pritoževal.

Iz gornjih dveh slučajev je razvidno, da papeži takšne moći nad človeštvo, kakor so nas nekdaj tako uspešno poučevali, da je ljudstvo živel v strahu pred duhovščino. To potrja tudi uporniški duh tistih sobodnih duhovnikov, ki se upirajo z besedo in dejanji Pavla VI želji in zapovedi k iskrenemu sodelovanju ljudi ki so dobre volje. Na žalost pri nas niti s strani duhovščine, ki bi nam moraliti za vzgled, razen nekaterih, ki se s politiko ne bavijo, ni sledu o dobri volji. Z neprehenim izvajanjem, smešenjem in ponizevanjem v njihovem ne zgolj verskem tisku, ustvarajo nove prepire. Zahtevajo ponižnost, a je sami ne poznajo.

Zdaj si oglejmo odnos Cerkve do Napoleona, ki Boga v nečemer ni prepoznaval in ki je bil zelo preračunljiv človek. Tukaj je treba zaradi tistih bralcev, ki imajo predvodke, opozoriti na to, da so preračunljivi tudi premnogi katoličani, pa naj

bodo to duhovniki ali laiki. Napoleon se je dobro zavedal, da družba v kateri niso vsi enako deležni blaginje, nima zdrave podlage in da kot taka ne more obstojati brez nezadovoljstva. Razumel pa je, da je obstoj takih družbi vsaj zasno mogoč tam, kjer se ljudstvo naslanja na vero. V našem slučaju to ve vsak tisti, ki je v predvojni Jugoslaviji živel z odprtimi očmi in ušesi.

Vse to je izkusil tudi Napoleon I. Sklenil je s Cerkvio konkordat /pogodbom med Cerkvio in državo/, v katerem so mu pod 6. točko vsi duhovniki zaprisegli zvestobo s tem, da bodo vldi in svojih opozovanj sporočali vse, kar naj bi bilo v korist države.

Kardinal Maury je celo izjavil, da si bo cesar "z dobro policijo in dobrim duhovništvom zagotovil javni red, kajti nadškof je celo policijski predstojnik.

Ni bilo dolgo, ko so se v cerkvah pojavili novi katekizmi s pozivom vsem vernim kristjanom, da so dolžni izkazovati cesarju ljubzen, spoštovanje, pokorščino, vojaško službo in davke, kakor tudi vroče molitve za njegovo odrešenje in za duhovno ter posvetno blagostanje države", kajti čestiti in služiti cesarje je kakor čestiti in služiti samega Boga.

To tako izvanredno širokogrudno sodelovanje Cerkve z Napoleonom, ki je podpisal konkordat s Cerkvio leta 1801, ko je bil Prvi konzul, da bi z njim obnovil zgodovinsko zvezo s Cerkvio, je prvenstveno, sad tedanje Katoliške opozicije, ki ga je navedla sklepku konkordata.

Po podpisu tega konkordata, je deklaracija iz 1682 leta, s katero je Francija postala popolnoma nezavisa v posvetnih zadevah, in katera je priznavala oblast Svetovnega Koncila nad papeži, izgubila svojo veljavno tudi kot študijski predmet bogoslovnih semenišč. Z dvigom katoliške vere v Franciji pa se je začel dvigati tudi duh nacionalizma.

Nadaljevanje prihodnjic.

URH IN PUTKA

Janezov zvuditelj Janez danes žablja dlaka - ve zgolj verskih mislih na vsa usta kvaka, čeprav me nima v čislih, ker me rodila je Ljubljana a družim se z ljudimi z Balkana,

da original sem, putka,

ki kokodaka brez osnutka.

Pavla Gruden

MOSTOVI PRIJATELJSTVA, PIKNIK VESELIH LJUDI

Pod tem naslovom in podobnimi izreki je slovensko časopisje v domovini pisalo o Izseljenskem pikniku v Škofji Loki z dne 4. julija na loškem gradu.

Sicer je tole poročilo nekoliko zakasnelo, vendar ste dragi bralci lahko trdo prepričani, da bo verodostojno, kajti "reporter" se je te slavnosti sam udeležil. Kot je več ali manj vsem znano o tej veliki že tradicionalni prireditvi, zato ne bo odveč, da tudi o tem prazniku tudi mi poročamo. Saj je bilo nazvočih lepo število Slovencev iz Avstralije, tako tisti, ki so tam bili na obisku in pa tudi povratniki iz Avstralije.

Izseljenski piknik je že 23. po vrsti in se je enajstič vršil v Škofji Loki na loškem gradu. Računajo, da ga je obiskalo okrog 22 tisoč ljudi. Že v zgodnjih urah se zbirajo v lepem starem loškem mestecu na trgu narodne noše, bilo jih je nad 300, godbeniki, kočije, izseljenici in množica drugih ljudi, sorodniki izseljencev, prijatelji itd. res zanimiva srečanja, nevrjetno s kom vse se sreča. Prava presenečanja. Kmalu po 9. uri se v povorki zivila vsa ta pisana in pesta množica proti loškemu gradu. Okrog 10. ure se začne uradni del programa, seveda z pozdravnimi govorji. V imenu Škofječanov, gostiteljev tradicionalnega izseljenskega piknika je goste pozdravil župan občine pa sta spregovorila rojakom in gostom predsednik skupščine SR Slovenije Milan Kučan in predsednik Matice Drago Se Seliger. Po kulturnem sporedru v katerem je poleg domaćin kulturnih skupin sodelovala tudi folklorna skupina slovenskega društva Bled iz Essena, pevski zbor Glazbene Matice iz Cleveland in ansambl Kathy Hlad iz Cleveland. Verjetno so iz skupine mladi folklorci iz Essena-Nemčije poželeni največji aplavz, saj so komaj malo večji, kot naša folklorna skupina v Sydney. Spored se je zavlekel daleč preko poldne in šele okrog dveh popoldan so prišli na vrsto govoriki iz tujine. Omenjam le iz Avstralije in sicer za SD Sydney Pavle Bogataj in v imenu Triglava iz Sydneja Zofija Šajn. V popoldanskih urah pa je množici igral ansambel Sava iz Melburna, iz Clevelandca ansambel Kathy Hlad in drugi.

Ko se pogovarja z Zlobcem imaš občutek da govoristi z izjemnim človekom. Na mene je naredil močan vtis s svojo mirnostjo in preimljenoštjo. Prijeval je kako lepo so ga povsod sprejali in kako je bil presenečen nad vsestransko dejavnostjo rojakov ki jih je srečal širok Avstralije. Niti sence o kakšni nesramnosti ki mu jo hoče pripisati g. Janezov Janez!

G. Zlobec je občudoval

V julijski številki "Misli" sem zasledil žaljiv in neosnovan napad na g. Cirila Zlobca. Članek nekega Janezovega Janeza izzveni kot da bi g. Zlobec s svojo izjavo Manji Anderle hotel žaliti Alovence v Avstraliji.

Slučajno pa vam kako on misli o nas, ker sva se pred odkritjem Prešernevega kipa na SDS v razgovoru na kratko dotaknila tudi vprašenja slovenske kulturne ravnini v Avstraliji.

Ko se pogovarja z Zlobcem imaš občutek da govoristi z izjemnim človekom. Na mene je naredil močan vtis s svojo mirnostjo in preimljenoštjo. Prijeval je kako lepo so ga povsod sprejali in kako je bil presenečen nad vsestransko dejavnostjo rojakov ki jih je srečal širok Avstralije. Niti sence o kakšni nesramnosti ki mu jo hoče pripisati g. Janezov Janez!

Tudi Alovence jim ni bila v vzpodobdu. Avstralska potrošniška družba ni posebno naklonjena kulturnim

vztrajnost in žilavost naših preprostih ljudi in njihovo prizadevanje za vsestranski, vključno kulturni dvig. Istega mnjenja je bil tudi g. seliger.

V svoji izjavi Manji Anderle je Zlobec pač izrazil to kar nam je vsem znano: slovenci v Avstraliji so v glavnem prispevali sem iz nezavetnih področij, ki so bila večinoma pod Italijo, deloma tudi iz Prekmurja. Izobražencev iz srednjih predelov je prišlo zelo malo. Kakšno kulturno naj bi torej prinesli s seboj, g. Janezov Janez? Italijansko, ki so jo odklonili, ker so jih prav pod pretvezo te kulturne hoteli potujčeti? Slovenske pa, razen drobtin, niso mogli, ker slovenskih šol niso poznali.

V premislek k vaši zanimaljivi opombi o komarju na volovskem rogu pa: "Kdor zanjuje se sam, podlega je tujčevi peti!"

Ing. Ivan Žigon

SLOVENIJA JE (TUDI) POMORSKA DEŽELA

Še nekoliko močnejša panoga kot industrija pa je promet: ko je delalo v industriji 3000 delavcev, jih je bilo zaposlenih v prometni dejavnosti 3160. Seveda je to število tako visoko zaradi deleža koprske luke in delavcev na ladjah (slednjih je okoli 1000). Največ luškega tovora predstavlja že zdaj nafta, sledi pa jih živilski pridelki. Na to odpade dobra polovica tovora, drugo pa na sadje in povrtnine, les, rude, semena, olje in mast, gradbeni materiali itd. Slovenske ladje pod zastavo Splošne plovbe Piran pa imajo največ prometa z Italijo, nato z Afriko in Daljnjim vzhodom.

Z obale nadaljujejo potniki in tovor svojo kopno pot na dva načina: po avtomobilskih cestah, ki jih bo treba še zelo modernizirati in jim zvezati propustnost ter na njih poprečno hitrost, in po železnicami, ki je v celoti elektrificirana in so zdaj v gradnji postajni in drugi objekti, predvsem pa skupen cestno-železniški terminal.

Če se ne bomo dlje zadržali pri trgovini, ki zaradi nakupov sosedov iz bližnje Italije proda za 60 odstotkov več blaga na prebivalca kot v prečju ostale slovenske trgovine, pa smo že na tem: da pogledamo, kako je na tem delu obale s turizmom. Predvsem lahko ugotovimo, da so turistične kapacitete na obali neprimereno bolj razvite kot njihova dostopnost. Letala s potniki za slovensko obalo morajo pristajati ali v Ljubljani ali v Pulju in na otoku Krku, nato pa čaka turiste utrujajoča vožnja po polleti komaj prepustnih cestah, ki so še toliko manj pogodu tistim, ki so navezani zgolj na avtomobilski promet.

NE GRE LE ZA DELOVNA MESTA IN STANOVAJNA!

Hiro priseljevanje na slovensko obalo povzroča kopico težko rešljivih problemov na vseh področjih. Ne grele za hitro (in včasih prehitro) odpiranje novih delovnih mest ter za gradnjo stanovanj (ki ne more slediti potrebam), marveč so tu tudi vprašanja celotne oskrbe tamkajšnjih družin, vprašanja varstva in izobraževanja otrok ter zdravstvenega varstva, kulturne in športne dejavnosti vseh prebivalcev itd.

Več kot tisoč otrok vstopi na slovenski obali vsako leto na novo v šole, v katerih uči približno 500 učiteljev. Nad 13 odstotkov mladih (od 19 do 24 let) z obale se vpisuje v visoke šole, večinoma na univerzi v Ljubljani in Mariboru. Ker potem ti mladi izobraženci odtekajo tudi drugam, na obali vselej primanjkuje visoko kvalificiranih strokovnjakov, zato namerevajo nekatere oddelke višjih in visokih šol v prihodnje vzdrževati in na novo odpirati kar doma.

V zdravstvu je zaposlenih okoli 40 zdravnikov ter po več kot deset zobozdravnikov in farmacevtov z ustreznim številom drugih zdravstvenih delavcev. Obstojec bolišnične kapacitete so večinoma nefunkcionalne in zato ne najbolj ustrezone, zato vse tri občine skupaj grade veliko in moderno bolnišnico nad Izolo.

Kulturno življenje prebivalcev na slovenski obali označuje predvsem narodnostna mešanica: poleg Slovencev prebivajo tu še pripadniki italijanske narodnostne skupnosti ter mnogi priseljenici iz drugih jugoslovanskih republik. Temelj kulturnega življenja so tod knjižnice, ki imajo četrto milijono knjig ter prek 100.000 bralcev na leto.

/se nadaljuje/

Zofija Šajn, predstavnica slovenskega društva Triglav iz Sydney

Razpoloženje na 23. izseljenskem pikniku je bilo ves dan na višku. Tudi nebo nam je bilo milostljivo, klub obilnemu dežju je ves dan praviselo, niti ni bilo vročo. Zvečer je igrala domača godba iz Radovljice, vendar starejši izseljenici niso bili kaj prida zadovoljni, rezali so le moderne pop

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

PO SLOVENIJI

PRIZNANJE
PORTOROŽU

PORTOROŽ - Na slovenski obali v tem času ni le visoka turistična sezona, mavec so v teku tudi priprave, da se uresniči določitev Mednarodne oceanografske komisije. Ta je na svoji 9. skupščini sklenila, da postane sedanja Morska biološka postaja v Portorožu mednarodni visokošolski raziskovalni centar za ekologijo morja.

Odločitev pomeni vsekakor veliko priznanje slovenski znanosti in še posebej Portorožu. Po dveletnih pripravah, so marca letos začeli z izgradnjo centra, potem ko je raziskovalna skupnost SRS zagotovila finančna sredstva v vižini 6.500 din, kar naj bi zadostovalo za izgradnjo prve faze. Piranska občinska sk-

upčina pa je brezplačno odstopila v ta namen izredno ugodno lokacijo v neposredni bližini hotelskega kompleksa Bernardin, na sami obali. Iz ekološkega programa Združenih narodov pa so Portorožu namenili opremo za znanstveno delo, aparature in literaturo.

V mednarodnem raziskovalnem centru v portorožu bo potekalo raziskovalno in štuejsko delo. Zlasti poleti bodo pribajali tečaje za jugoslovanske in tuje študente poseben poadarek pa bo na dvoletnem podiplomskem študiju o ekologiji morja, smotrenem izkorisčanju njegevega bogatstva, problematiki in varstvu morskega okolja, tovrstni tehnologiji in očuvanju marikulture.

Portorož bo tudi eden izmed centrov za raziskovanje v okviru programa Združenih narodov za čistočo Sredozemlja.

VTISI Z OBISKA V DOMOVINI

Brez dvoma je najsvetlejši in najsrečnejši in ob enem nepozabni trenutek, potovanja in obisk domovine, ko se na domačih tleh srečaš in objameš s svojimi brati, sestro, materjo. Najgrekejše pa je ob slovesu, ko se poslovši od svojcev, svojih najdražjih, vendar v tolažbo ti je, da smo se le videli, skupaj preživeli lepe trenutke. Ob slovesu pa ti pozdrav "na svidenje" daje poguma, da je slovo lažje.

Ko križariš po dolgem in počez po Sloveniji, občuduješ in uživaš ob vseh narav-

nih lepotah. Ne moreš se nasiti zelenih gozdov, pisanih travnikov, valovanja žita na polju ter naših gora. Vse z zanimanjem opazuješ in misli kar nemorejo slediti vsemu kar vidiš, slišiš in doživiš. Močan vtis daje, ko vidiš kako se živiljenje spreminja, povsod se marljivo dela in gradi. Tako na polju je ročno dalo zvečina zamenjal stroj. Kosca vidiš le kje v kaki strmini, kamor s kosilnico ne moreš. Povsod marljivo gradijo tako v mestu ali na vasi, tako tudi naše vasice dobivajo popolnoma novo podobo. Idila kmečke vasi in hiše izginja. Prašne ceste počasi a vztrajno izginjajo in nadomešča jih asfalt. Živiljenje utripa hitrejše, kot smo bili nekoč navajeni. Vsak se bori za boljši kos kruha, za boljši jutri. Ko se prebudiš v sončno junijsko jutro še slišaš kot nekoč petje ptičev in se zsanjaš nazaj v mladostna leta. Zanam pa pričakuješ, kdaj bo gospodar sklepal koso, kmalu zaslišiš brnenje kosilnic in traktorjev.

Koder hodiš in kamor prideš ti kot "tuju" iz daljne Avstralije radi pokažejo in povedo o svojih uspehih in napredku. Res slovenski narod je vztrajen in žilav in delaven. Brez togob tudi ne gre, predvsem kmečki živelj najbolj občuti uime, ki si leots kar podajajo roko: mraz, pozebe, deževje in toča. Komaj se je slovenski narod opomogel od potresov je 20. junija vznemirila vest o potresu v Solunu. Nekje v Egejskem morju se je zemlja premaknila in Solun s svojimi 600 tisoč prebivalci je doživel apokalipto. Zemlja se je hitro umirila, ne pa tudi morje. Tevtonski premiki v globini zemlje so vznemirili Egejsko morje, začelo se je premikati. Valovi so prihrumeli tudi v Jadransko morje, visoki do 10 metrov. Tako je n. pr. dobesedno zalilo na Korčuli mestece Velo Luko in naredilo ogromno materialno škodo. K sreči človeških žrtev ni bilo. Ta pojavi je vznemiril vso jadransko obalo.

Kinematografi so pomemben razširjevalec množične kulture. V vseh je na obali okoli 2500 sedežev, prizadevajo pa si, da bi z raznimi kulturno-vzgojnimi načini vzgojili filmsko publiko tudi za najzahtevnejši spored. Še bolj množična medija sta radio in televizija. Oba imata svoja studia v Kopru. Koprsko televizijo, ki jo veliko gledajo tudi v Italiji, ima med vsemi jugoslovanskimi studii največ gledalcev.

SLOVENIJA JE (TUDI) POMORSKA DEŽELA

držalo stalno gledališče, čeprav prihajo občasne pobude zanj zdaj s te, zdaj z druge plati.

Kinematografi so pomemben razširjevalec množične kulture. V vseh je na obali okoli 2500 sedežev, prizadevajo pa si, da bi z raznimi kulturno-vzgojnimi načini vzgojili filmsko publiko tudi za najzahtevnejši spored. Še bolj množična medija sta radio in televizija. Oba imata svoja studia v Kopru. Koprsko televizijo, ki jo veliko gledajo tudi v Italiji, ima med vsemi jugoslovanskimi studii največ gledalcev.

Vsak šesti prebivalec slovenske obale je po statističnih podatkih vključen v kakšno od telesnovzgojnih dejavnosti. Morje daje specifične možnosti veslačem, jadralcem in drugim vodnim športom.

KAM JE USMERJEN NADALJNJI RAZVOJ?

Izgradnja luke in bolj ali manj z njo povezane industrije je v ospredju pozornosti načrtovalcev razvoja na slovenski obali. V ta namen je rezerviranih ali pa že izrabljeneh 1600 ha površine. Neposredno z luko se bo povezovala dejavnost sodobne rafinerije naftne s topotno električno centralo in petrokemijsko industrijo. Ta industrijski kompleks je izrednega pomena ne le za slovensko obalo, mavec za gospodarstvo celotne republike, seveda pa bo pri tem treba zelo paziti na varstvo narave. Ker je glavni ekološki dejavnik človek, so v ta namen že začeli izobraževati kadre, ki bodo vedeli, kako se takšna dela dobro in ekološko čisto opravijo.

šernu. Društveni prostori so bili nabit polni in okoli doma se je kar trlo ljudi. Za vse žal ni bilo prostora, vti obiskovalci pa so lahko slovesnosti sledili po zvočnikih. Nad vhodom v dom so na visokih drogovih plapolale štiri zastave: jugoslovanska, slovenska, avstralska in društveni prapor. Vzdušje je bilo praznično.

Vhodna veža v naš dom, v kateri je stal z društvenim praporom pokrit Prešernov spomenik, je lepo in moderno urejena, da je vzbujala med obiskovalci začudenje in pohvale. Kulturni spored smo začeli s tremi prelepimi slovenskimi pesmimi. Sledili so pozdravni govorji častnih gostov. Ploskanja in navdušenja ni bilo mogoče izmeriti. Govor o živiljenju, delu in pomenu Prešernova za slovenski narod je bil povzet tudi v angleščini, tako da smo velikana naše poezije predstavili tudi gostom, ki ne razumejo slovenščine.

Nadarjeni recitatorji so predstavili občinstvu nekaj najlepših Prešernovih

Tu delujeta dva muzeja: Pokrajinski v Kopru in Pomorski v Piranu. V Kopru ima svoj sedež založba Lipa, katere posebnost so Pesniški listi. Tu je tudi uredništvo tednika Primorske novice in revije Obala. Trem večjim likovnim galerijam se pridružuje še Forma viva kot »galerija na prostem«, v kateri imajo poleti domačini in turisti možnost, da opazujejo kiparje pri klesanju v kamen.

Od amaterske dejavnosti je najbolj razvita pevska in glasbena. Pevci se združujejo v zbere, godbeniki v se stave harmonikarjev, tamburašev in pihalcev. V Kopru imajo tudi glasbeno šolo. Ni pa se na vsej obali ob-

sstrasse /cesta smrti/. Radi preobremenitve cest se promet počasi prenaša nazaj na železnice, posebno tovor in tako dobiva železnicu zopet na svojem pomenu.

Lahko bi vam dragi bralci pripovedoval še v nedogled o srčanjih z znanci, priateljih, o naših povratnikih itd. Čas in prostor tega ne dopuščata. Med bivanjem v domovini sem skušal prislu-

hniti narodu, vživeti se v njihovo mišljenje, v njih ritem živiljenja, deliti z njimi veselje in žalost, živiljenje ima kot povsod po svetu svoje senčno in sončno stran. Kot je zapisal naš pesnik Župančič: Hodil po zemlji sem naši in pil ne prelest, hodil po zemlji sem naši in pil ne bolest!

Lojze Košorok

PAVLA GRUDEN

KAR PO DOMAČE...

Kogar globoko boli razkol ki ga je bratska vojna zadal slovenskemu narodu, in ki ga je naš narod doma že prebolel, a nas Slovence v zamejstvu, posebno v Avstraliji, še vedno kruto zasleduje, ta se je že neštetočrat poglobil v iskanje korenin tega zla. Brez dvoja je to zlo nacionalizem - v našem slučaju ga imenujem slovenzem. to je tisti političen šovinizem - prenapetost -, ki ga je pri nas zanetila Bela garda. Ta se je leta 1942 za časa velike italijanske ofanzive pridružila Italijanom. Po razpadu Italije pa se je postavila na razpolago Nemcem v borbi proti partizanom. Da bi nam vsem končno postal jasno kako napačno pot so ti ljudje izbrali, je potrebno da se globlje spoznamo z rojstvom, ne samo francoškega apmaka tudi italijanskega v nemškega nacionalizma. Kot zaveznička al tekmočka, je vera prisilila nacionalizem, da je zavzel svoje stališče.

***

Oče francoskega nacionalizma, Rousseau (ruso/ franski mislec in pisatelj /1712-1778 in povzročitelj francoske revolucije je smatral, "da je kriščanstvo verle za duhovnike, kajti poniznost, ki jo kriščanstvo uči, bo zarodila diktaturo in gospodovanje tujcev nad Francijo". Gledajoč na katoliško vero z narodnega stališča, je trdil, da ta postavi človeka pred dve vrsti zakonov, pred dva vladarja in pred dve domovine. Kdor želi napraviti iz kriščanstva narodno vero in jo želi uvesti kot del ustave v zakonodajni sistem, ta s tem škoduje državi in veri. Ti se trgajo od Kristusa, katerega kraljestvo ni s tega sveta. Z vmešavanju vere v posvetne interese, vero omadežujejo in pretvarjajo jo v orožje tiranov in orodje preganjanje. Vendar, kakor smo videli, sta nacionalizem in katoliška vera s pomočjo prilagodljivosti Cerkve in preračunljivosti Napoleona vzporedno uspevala.

Za časa tretje republike, ki je bila veliko manj oprena s cerkvenim oblastmi, je državna oblast zahtevala izključno posvetno vzgojo. Leta 1880 je ukinula celo jezuitski red. Leta 1890 si je papež Leon XIII poskušal prizadevati, da vzpostavi dobre odnose z režimom tedanje republike za katerega mu je bilo jasno, da se je ustalil za dokaj časa. Toda ni mu uspelo, ker ga je v tem preprečevala francoska klerikalna stranka, ki je zagovarjala celo celotni nacionalizem kot smo ga spoznali za časa Napoleona. Do preloma je prišlo 1. 1905. Zanimivo je vedeti, da je ravno v tisti dobi, ko

L. 1918 je levicaški senator de Monzie začel predlagati, da Francija vzpostavi diplomatske odnose z Vatikanom, kar se je urešnico 1. 1921.

Pius XI, ki je papeževal od 1922-1937 je podpisal konkordate s Poljsko, Litvansko, Latvijo, Rumunijo, Bavarsko, Prusijo, Avstrijo, Italijo, Jugoslavijo in nekaterimi manjšimi evropskimi deželami.

Iz gornjega je razvidno, da je Cerkve pripisovala veliko važnost političnemu nacionalizmu. Kjer koli so katoličani živeli v večjem stvilu, jih je ssamouprava duhovništva zapletla v sporna vprašanja državnih postopkov, kar je seveda povzročalo jezo med političnimi nasprotniki Cerkve. Katoličani so namreč ščitili samoupravo duhovništva in njihovih organov in njihovo pravosodje nad vzgojo in družinskim živiljenjem. Zapletenost takih problemov je čestokrat zahtevala papežev posredovanje in sklepanje mednarodnih pogodb. Kar pa je zadevalo politično borbo narodnih manjšin, je Cerkve tem posvečala veliko manjšo pozornost.

Kar se tiče kulturnega nacionalizma se Cerkve posebno tam, kjer mora tekmovati z državnimi šolami, zelo trudi za visoke uspehe v svojih šolah. Zato je v Italiji, kjer Cerkve ni imela tekmečev, posebno v revni južni Italiji, nepismenost preprostega ljudstva ostala na nizki stopnji.

Nadaljuje prihodnjic.

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDE

DODJINACI ZA VSEK NARBOD

PAVLA GRUDE KAR PO DOMAČE...

Oče italijanskega nacionalizma je bil Giuseppe Mazzini /ca 1805-1872/, narodnjak in republikanec, nasprotnik krščanstva in zagovornik cistema teizma t.j. vere v stvarnika in vladarja sveta. Zatrjeval je, da je Italija najboljša označena očetanjava v Evropi in da so jo njene naravne meje med alpami in morjem začrtale tako natančno kakor da je otrok. "Stvarnik je vsaki zemlji "narusal" njen zemljepisno lego z gorškimi venci in širokimi rekami..." Pri tem ga ni niti malo motila zemljepisna lega pokrajjin, ki so bile gosto obljedene s tujimi jezikovnimi skupinami v okviru "italijanskega otoka". Navzlic temu, da je bil nasprotnik katoliške vere, jo je 1. 1849 glasil za uredno vero Italije.

Posebno za nas Slovence je vazno, da se tu za nekaj trenutkov ustavimo z mislio na borbo za priključitev vseh tistih krajev na "italijanski" strani Alp, kjer večina prebivalstva govori slovensko, Jugoslaviji. Ta geografska vera, ki jo je razglasil Mazzini je bila najmočnejša podloga italijanskemu nacionalizmu, ki je stvarno začivel z nastopom Mussolinija in fašizma. Še danes smo žrtve te Mazzinijeve zemljopisne vere. Če bi bil slovenski narod o temu dovolj poučen, bi mora nikdar ne bilo tiste nesrečne peščice Slovencev, ki so se ponudili Lahom v službo. Tragedija in izdajstvo, ki so ju ti zasplopljenici povzročili nad našim drobnim slovenskim narodom ne bo nikdar pozabljena.

Kakor Mazzini, tako je bil tudi Mussolini neprijatelj krščanstva, vendar pa je razgovor, ki so ga spominjali na zgodnjo mladost, ostal sentimentalno vezan na katoliško cerkev. Izjavil je, da cesarsko in latinsko izročilo Rima predstavlja katolicizem. Zelo ga je motilo, ko so se začele pojavljati v vse večji meri Nacionalne cerkve, češ, da miljoni in miljoni ne bodo več gledali v bodočnost Rima in Italije. Iz tega razloga je izjavil, da želi, da bi se Vatikan odrekel posvetnih ambicij. Ponudil je Vatikanu vso materialno pomoč za cerkve šole in bolnice, ki jih posvetna oblast premore. Smatral je, da je 400.000.000 katoliških vernikov, ki se ozirajo v Rim, Italiji v potnos in posebno korist. Vendar pa je istočasno vlagala, da je fašizem svetovna ideja po duhu, toda

italijanska v osnovi.

Leta 1926 je Mussolini že vrsto sedel v sedlu. Želja, ki jo je tisto gojil, da bi Vatikan oddalil od državnih poslov, se mu je uresnišila 1. 1929, ko je podpisal s Cerkvio konkordat, in sporazum, ki je prouglašil papeža za vladarja v vatikanski državi.

Do tega sporazuma je prišlo zato, ker je papež želel konkordat z Italijo, a Mussolini je želel sporazum z Vatikanom pa je zato prisnal na konkordat...

V ta namen je Mussolini odstrel Vatikanu 750.000.000 milijonov lir odsodkodnine gotovini in 1.000.000.000 lir v obveznicah, za katere se je pozneje Mussolini sam hvalil, da po tedanji tekoči ceni niso bile vredne več kot 800.000.000 lir.

S tem se je začela "Gospodova ura", je zapisalo jezuitsko glasilo "Civilta Cattolica" in začetek nove dobe miru in verske vzpostavitev. Fašistična propaganda pa je spravo s Cerkvio izkoristila v svrhe fašizma.

S to "Gospodovo uro" so se hudičevi časi za slovensko prebivalstvo, ki je živel v "naravnih mejah" Italije, še bolj poslabšali. V korist katolicizma naši ljudje v Italiji niso smeli niti moliti v slovenščini.

"Naravne" meje Italije so se širile z vsako pridobitvijo novega ozemlja na osnovi Mazzinijevoga nacionalizma, ki je trdil, da se v vsakemu narodu odraža božji načrt in da se narodi nebi smeli upirati božji volji /geografski/ ampak da bi morali služiti skupno kot instrumenti za svojo uresničitev na zemlji kot pravi Gospodovi preroki. "Posebno italijanski narod se bo dvignil nad drugimi kot božji oznanjevec za odrešitev človeštva"

To "Božje poslanstvo" fašizma je našlo pot tudi h katoliškim vernikom v jugoslaviji, ki je v Rimu videlo prestolnico "božjega" krajstva na zemlji. Na strani teh odrešiteljev človeštva je izgubljeno na tisoče mladih življenj, ki so s svojo krvjo napojila slovensko zemljo, za katere odgovornost nosijo nacionalistično zagriženi katoliki.

Ti odrešitelji človeštva nosijo na svojih vesteh 800.000 pripadnikov pravoslavne veroizpovesti, ki so na nasilen način, ne v vojni borbi, ampak kot civilni izgubili življenje, ko je zavladala skoraj celi Evropi nemška nacistična pošast.

Nadaljuje prihodnjci

Na poti v domovino sem se za nekaj dni ustavil v Manili na Filipinih. Prava Meka za turište. Iz Sydneja sem odnesel s sabo mačan prehlad, vendar sem se ga v tamkajšnji vročini kar hitro znebil.

Filipini so otoška država s 1106 otoki, leži nad ekvatorjem na severni polobli med Južnim Kitajskim morjem in severnem delom Tihega Oceana. Filipinci poznašo le dva letna časa: poletje in deževno dobo. Ime Filipini so dobili od španskega kralja Filipa, bili so 400 let španska kolonija. Ostanki španske kolonizacije je še njihov dener pesos, priimki in imena ter od njih so prevzeli tudi katoliško vero. Prebivalcev je 45 milijonov, Manila njih prestolnica pa ima okrog 5 milijonov prebivalcev. Govore okoli 40 različnih jezikov ali narečij, jezik Tagalog govori 18 milijonov in 4 milijone pa jezik Hocano. Ker se težko sporazumevajo med seboj, zato je angleščina nekako njih uradni jezik. Vsi napisi, reklame, prometni znaki je vse le v angleščini. Zato dobis vtiš, da se prisel v anglosaksono deželo, vendar medseboj ne govorijo svoj jezik, vsi pa več ali manj razumejo angleško.

To so podobovali od Amerikancev, ki so gospodovali na Filipinih 40 let. Na Filipinih so imeli Amerikanci svoj glavni štab, za vso področje Azije do Avstralije, v vojni proti Japonski. Tudi ti so nekaj časa gospodovali na Filipinih. Zanimivo je ameriško vojno pokopalnišče, kjer ima vsak padli vojak na tem področju svoj spomenik v obliki marmornatega križa. Vredno za ogleg. Po vojni so postali neodvisni in si ustanovili republiko po zapadnem vzorcu. Kot zaostala in nerazvita država je imela težave tudi v vladu, tako je predsednik Markos raspustil parlament in vladal sam. Ravno na dan neodvisnosti 12. junija letos, so ponovno vzpostavili parlament in tako je predsednik Markos postal tudi ministrski predsednik. Bile so velike in zanimive proslave, del teh svečanosti sem videl sam.

Vlada polaga veliko pažnjo šolstvu. Z letošnjim šolskim letom, ki se je začelo 13. junija, glavne počitnice imaju v aprili in maju, se je na vse šole vpisalo kar 14.3 milijona otrok, dijakov in študentov, kar pomeni kar skoro ena tretina od celotnega prebivalstva. Nastal je problem, zmanjšalo je prostora. Imajo po dovolj učiteljev, zato so uradili tako, da se na šolah predava vse od rane ure do 10 ure zvečer.

Brezposelnost je pri njih velika. Izseljuje se lahko le visoko kvalificirana delovna sila. Tehnologija počasi napreduje. Industrija je še v razvoju. Za primer vzemimo da imajo v vsej državi eno pivovarno v Manili in proizvajajo le eno vrsto piva St. Miguel in ta tovarna edina proizvaja vse ostale nealkoholne piže. Vina skoraj ne poznajo. Proizvajajo po zelo dobro žganje iz kokosovega oreha in oni to imenujejo vino. Zato pijanci skoraj ni. Pač en socijalni problem manj za državo in družbo.

IZ POPOTNE TORBE

Kmetijstvo je tudi še zelo na nizki stopnji. Prvič v življenu sem videl kmetiča, ki je rahljal zemljo za riž s popolnoma lesenim ralom /plugom/, delovna živila so bivali. Imajo letno le eno žetev riža in to v deževni dobi, če bti imeli namekalne naprave bi lahko sejali in želi trikrat na leto. Pridelajo po zelo veliko južnega sadja, posebno kokosovih orehov. V to smer je tudi usmerjena predelovalna industrija. Bavijo se seveda tudi z rivolovom, so območna dežela in s turizmom. Vsaj v Manili je turizem važna panoga gospodarstva. Hotelov imajo dovolj udobnih in modernih, ljudje so izredno vladni in prijazni. Za zabavo je preskrbljeno, med turisti prednajdi Japanci in Amerikanci. Cene zo za naše pojme zelo nizke, posebno so poceni tek-

stil in umetniško izdelani lesni izdelki. V tem so prav umetniki. Zanimivo so ogledi dežele, njih jezera in vulkani.

Zanimivo je kako se razvija promet na ulicah Manile. Železnici v metropoli ni, zato je morje vseh vozil, od starih do najmodernejših avtobusov in taksijev. Posebnost so vozila, ki jih nikjer drugod ne vidiš. Amerikanci so jim po vojni pustili 32 tisoč džipov, te so predelali, da imajo prostora za kakih 12 ljudi, prevoz stane le par centov, zato so navdino vedno polni. Ta vozila imenujejo "jipneey", okrašena so prav ekskotično z vsemi mogočimi barvami in poslikana kar človeški um premore. V morju premeta nevem kako bi se povprečen šofer znašel. Oni se, kljub vsemu na cestah in ozkih ulicah skoraj ni nes-

re. Filipinski vozniki vseh mogočih vozil so dokaj potrežljivi drug z drugim, na cestah ni razburjanja niti preklinjanja, niti prometne policije, le malo prometnih znakov, le nekaj več hupanja, kot smo to mi vajeni. Dobis vtiš da je narod zelo strpen in potrežljiv drug z drugim.

Znano je, da filipinske ženske obleke slove daleč po svetu po bogatih vezeninah, žal tega ne vidiš nikjer po ulicah, da bi te lepe obleke nosile. Vse izložbe so bogato založene z njimi. Tudi cene so za turista dostopne. Vendar ves nežni spol nosi izključno dolge hlače, momentalno prevladujejo farmerke in poslikane majice. Kaj več garderobe ni potrebno v njihovi vročini. Tudi tu je zapadna civilizacija opravila svoje delo.

Lojze Košorok

KONCERT VALTERJA DEŠPALJA V SYDNEYU

Valter Dešpalj mlad umetnik mednarodnega slovesa je bil gost avstralske vlade in imel svoj koncert v sredo 2. avgusta v sydneyškem Konzervatoriju. Mlad virtuozi, vijolinočelist, se je predstavil sydneyški publike z izvedbami znanih umetnikov: Bacha, Matza, Braemsa in Paganinija. Na klavirju ga je spremljala Elizabeth Powell. Brezvoma je njegov koncert uspel, kajti publike ne samo mirno poslušala, nego pila melodije, ki so prihajale izpod umetnikovih prstov. V dvorani mir, kot da je sam umetnik s svojim instrumentom. Mo-

gočni aplavzi so dokazali, da je bil koncert na umetniški višini.

Rojen je v Jugoslaviji v družini profesionalnih glazbenikov. Ža v šestem letu starosti je bil deležen glazbenega pouka, pri devetih je začel igrati instrument in njegov učitelji so nadalje bili svetovno znani glazbeniki. Že pred svojimi 20 leti je temoval in zmagal na raznih tekomovanjih. Tudi gostoval je že v 15 državah, tako v Moskvi, Varšavi, Londonu in New Yourku, ter v ZDA in Kanadi v več kot 40 mestih. Poleg kon-

certov kjer nastopa, je učitelj glazbe na Glazbeni Akademiji v Zagrebu, svoja mojstrska predavanja je imel na Finskem na Sibelius Inštitutu, tako v Teheranu in drugod po Jugoslaviji.

Njegov koncert je bil v organizaciji Art Councila, žal, da je bila publike tako pozno obveščena. Zato je bil obisk zelo pičel, posebno naša etnična skupnost ni vedela in bilo nas je le morda kaka dva ducata. Ostala publike, ki je bila kar v zadovoljivem številu, je bila verjetno iz "glasbene kaste".

PO SLOVENIJI PO

AJDOVSCINA — 16. septembra letos bo v Ajdovščini proslava ob 150-letnici ustanovitve prvega tekstilnega obrata v Sloveniji. Leta 1928, pred petdesetimi leti, so v Ajdovščini odprli tudi prvo bombažno predilnico pri nas. Po mnenju nekaterih zgodbunarjev je bil to tudi najstarejši industrijski obrat na področju današnje Jugoslavije.

METLIKA — V metliškem parku pred Belokranjskim muzejem so 21. maja odprtli spomenik velikemu Belokranju Otonu Župančiču. Kip je odprt predsednik belokranjskega muzejskega društva Jože Dular. Tako se je dvema znamenitima Belokranjecem, Antonu Ganglu in dr. Niku Župančiču, ki že imata kip pred muzejem pridružil še pesnik Oton Župančič. Kip je delo prof. Zdenka Kalina.

CENEBOLA — V tej vasi v Beneški Sloveniji so odprli zadružno poslopje, za katerega obnovilo so velik del prispevali naši zamejski rojaki sami.

UKVE — V Ukveh v Kanalski dolini so konec maja zaključili tretje leto tečaja slovenščine, ki ga za osnovnošolske otroke prireja župnik Mario Gariup. Ob koncu tečaja so šolarji nastopili z recitacijami in petjem. Ob tej priložnosti je Ukve obiskala delegacija Narodnega sveta koroških Slovencev iz Avstrije.

STORE — Tukajšnja tovarna traktorjev načrtuje do konca tega desetletja precejšnje povečanje proizvodnje. Namesto letošnjih 5.400 nameravajo tako v letu 1980 izdelati 10.000 traktorjev. Več kot polovico letošnje proizvodnje bo tovarna izvozila v Italijo in nekatere druge zahodnoevropske države.

JEPRCA — Na Jeprci na gorenjski magistralni cesti so uredili izogibališč za osebne avtomobile, ki bo omogočilo utrujenim voznikom, da se umaknejo s cestišča. Znano je, da je odsek ceste pri Jeprci med najbolj nevarnimi na Gorenjskem in da se je tu pripetila že vrsta hudih nesreč.

RIBNICA — Ribniški grad je spet dobil novega lastnika. Tokrat je to Turistično društvo Ribnica, ki nameva v letošnji sezoni prirediti v gradu vrsto kulturnih in zabavnih prireditev, postavili pa bodo tudi spomenike trem velikim Ribničanom: Gallusu, Škrabcu in Prijatelju.

LJUBLJANA — Krvodaljstvo v Sloveniji praznuje letos 25-letnico. V tem času je darovalo kri več kot pol milijona ljudi, pri tem pa je s pozitivno organizacijo pomagal zlasti Rdeči križ Slovenije. V naši republiki je krvodaljstvo precej bolj razvito kot v drugih jugoslovenskih republikah, kljub temu pa kri je vedno zmanjkuje.

ZALOG — V Zalogu pri Ljubljani so po desetletnem delu odprli največjo in najmodernejšo ranžirno postajo pri nas. Ranžirna postaja ima 60 tirov, proge se raztezajo v dolžini 12 km. Postaja je v celoti avtomatizirana z daljinskim upravljanjem in po sistemu popolne zanesljivosti.

PTUJ — V klubu mladih v Ptiju se v teh dneh zbirajo številni mladi, ki se bodo udeležili letoskih mladinskih delovnih akcij. Na brigadirske konferenci so se dogovorili, da bosta letos iz ptujske občine odšli dve brigadi, v Brkine in v Makedonijo.

PISETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

NAŠ KNJIŽEVNI TRG V ZDA

Agencija TANJUG v svojem mesečniku "Yugoslav Life" poroča, da je letos bila podpisana pogodba s katero bodo ljubitelji jugoslovenskih knjig v Ameriki premostili težave, ki so jih do sedaj z nabavljanjem teh imeli.

S tem dogovorom o sodelovanju med knjižno založbo "JUGOSLOVENSKA KNJIGA", ki ima sedež v Belgradu, in med založbo "RISOLI", ki ima v Ameriki visok ugled, se odpira v ZDA trg vsem tistim jugoslovenskim pisateljem, katerih dela so doživelva izdanja v Jugoslaviji.

Seveda pa te knjige ne bodo naprodaj samo za jugoslovenske emigrante v Ameriki ampak tudi za Amerikance, katerih zanimanje za jugoslovensko liter-

aturo vedno bolj narašča vsled vedno večjih književnih uspehov jugoslovenskih narodov. V ta namen bodo knjige izšle ne samo v naših jezikih ampak tudi v angleščini.

Knjižna založba "RISOLI" se je obvezala, da bo sprejela v prodajo tudi jugoslovenske časopise, magazime in gramofonske plošče.

V centru Manhattana, kjer ima založba "RISOLI" svoje slovečne knjigar no bodo jugoslovenske knjige imele svj oddelek. Razen tega bodo oglaševali vse tiste jugoslovenske knjige, ki bodo poslane hiši "RISOLI" v izložbah dvanajstih prodajalnic v ZDA in v eni prodajalnici v Kanadi.

To je prva prilika, ki nudi jugoslovenskim pisateljem stalni prostor pri slovečni knjižni založbi v ZDA.

KAR PO DOMACE...

Iz nepredvidenih razlogov bomo s čitvom pod gornjim naslovom nadaljevali prihodnji teden.

***

Pred kratkim sem prejela pismo pravnega zastopnika g. Valerjana Jenka, slovenskega kaplana v slovenskem verskem središtu Merrylands s katerim me opozarja, da se opravičim za vsebinu tretega odstavka v rubriki "Kar po domace" z dne 17. julija 1978 leta, kjer sem ogrdila slovenske duhovnike v Avstraliji. V pismu, ki ga je g. Jeno napisal v angleščini glevnemu uredniku "Naših novin", na katerega me je njegov pravni zastopnik tudi opozoril, pa navaja g. Jeno, da sem ogrdila slovenske duhovnike v Sydneju in Avstraliji. Če verjamete ali ne, zadovoljna sem, da sem bila na to opozorjena in prav z veseljem se opravičujem za krivico, ki sem jo storila, saj vsi slovenski duhovniki niti v Avstraliji niti v Sydneju niso taki kakor jih je opisal tisti odstavec, ampak samo nekateri, hvala Bogu.

Pavla Gruden

OBISKI

Trenutno se nahajata med avstralskimi Slovenci dva zelo pomembna gosta in sicer: urednik slovenskega verskega tednika DRUŽINA, dr Ivan Merlak in ravnatelj SLOVENCUMA v Rimu, dr Maksimiljan Jezernik. Oba sta predstavnika dveh za Slovence Pomebnih ustavov. Dr. Ivan Merlak kot

V BOLNICI

Naš poznati in priljubljeni rojak Miran Špicar iz Cabramatte že dlje časa nameuje v bolnici. Moral je pod nož, na operacijo kile. Njegovo zdravlje sicer lepo napreduje, vendar prepočasi za agilnega odbornika SDS. Odborniki te pogrešajo kot blagajnika, mi vsi pa kot kapelnika ansambla Oberrajnerjev, da nas zopet čimpreje razveselite s vojimi poskočnimi slovenskimi vižami v klubu. Vsi odborniki SDS, prijatelji in znanci ti želijo skorajno okrevanje! Najbolj pa ti to želijo: tvoga ženka Milena in kdo še? Seveda Natali in Maja!

ANNA KRASNA: MED DVEMA DOMOVINAMA

Koprsko založba "Lipa" je pred tedni izdala izbor iz bogatega književnega in publicističnega dela povratnice iz Združenih držav Amerike Anne Praček Krasne, ki že od leta 1972 živi v Ajdovščini. V spremni besedi v knjigi pravi sama avtorica med drugimi tudi tole:

"Amerika je bila moja druga domovina v obdobju 1920-1972. Prišla sem tja brez državljanstva, naše Primorje je bilo takrat pod okupacijo Italije, in v Ameriki sem kmalu dobila državljanstvo. V svojo rodno domovino v naše Primorje sem se vrnila 1972 kot državljanin ZDA. Ozirom se nazaj na leta, ko smo ameriški Slovenci v New Yorku in povsod po Ameriki s toliko skrbo in ljubezni skušali prispevati svoje delž k osvoboditvi in obnovitvi rodne zemlje iz katere smo izšli. Toplo mi je pri srcu, saj so bila tista leta morda najlepša in najpomebejša doba mojega življenja. Da so bila tudi grčka, o tem pripovedujojo dela, ki sem jih nanišala v tej knjigi".

Avtorica je bila rojena v Dolgi Poljani pri Ajdovščini v Ameriki pa je šla skozi trnovo pot izseljenca v rudarskih in jeklarskih naseljih. Sam kruh pa ji ni zadostoval. Izobraževala se

je v večernih šolah in se uključevala v izseljenska in podpora društva. V času gospodarske krize se je z možem preselila v New York. Ot tod se je oglasala številnim slovenskim izseljenskim listom z dopisi, črticami in pesmimi. Po vojni leta 1950, je v samozaložbi v New Yorku izdala zbirko pesmi z naslovom "Za lepše dni", v kateri je objavila predvsem sovjitelne pesmi iz časa gospodarske krize. Bila je lastnica slovenskega dnevnika "Glas naroda", ki je takrat zaradi gmotnih razmer izhalj še trikrat na teden in ga izdajala še do leta 1963. Po ukinutvi lista je preostale naročnike prevzela čikaška Prosveta, z njim pa tudi rubriko Anne Krasne, priljubljeni "Razglednik", ki ga piše še danes.

Knjiga Anne Krasne s simboličnim naslovom "Med dvema domovinama" in simboličnim ščitnim ovitkom, ki ga je izdelal tržaški slikar Klavdij Oalčič, pričakuje izmučene izseljenske roke prek ameriške zastave, je brez dvoma dogodek posebne vrste. Namenjena je tako rojakom v domovini, ki še vse premalo poznajo težke življenske izkušnje naših na tujem, kakor tudi rojakom na tujem, ki bodo morda v tej knjigi našli tudi delček sebe.

OSEBNO STI

ORMOŽ — Letošnja majska slana je uničila skoraj ves pridelek breskev, hrušk in jabolk v okoliških sadovnjakih. Pridelek grozja v Jeruzalemu bo po napovedih za polovico manjši, pričadeti pa so tudi vinogradi v Slovenskih goricah.

CELJE — Izšla je monografija »Celje«, ki so jo izdali skupščina občine Celje, turistično društvo in Spektor iz Zagreba. Monografija je reprezentativna, pripoveduje pa veliko tudi o tukajšnjih ljudeh. Besedila za monografijo so prispevali dr. Ivan Stopar, Stane Mrvič, Jože Volfand, Risto Gajšek, Gustav Grobelnik in Zoran Vudler.

MARIBOR — Na osnovi zakona o urbanističnem načrtovanju so v mariborski občini za 10 kršilcev zakona uveli »postopek do izvršbe«, to je do rušitve na črno zgrajene stavbe. Prve žrtve poostrenega zakona so tisti, ki so šele začeli zidati. Pri inšpekciji imajo pripravljenih še 40 odločb proti črnograditeljem.

KROPA — Prebivalce Krope že več let pestijo težave z obnavljanjem starih, spomeniško zaščitenih stavb. Edini izhod iz stanovanjske stiske vidijo v Kropi z obnavljanjem sedanjih hiš v starem delu mesta, za prenovo pa niso pripravljeni potrebni načrti.

FORMIN — V novi dravski elektrarni Formin je začel poskusno obravnavati prvi agregat, drugi pa bo začel predvidoma avgusta. Začeli so tudi polniti pet kilometrov dolgo akumulacijsko jezero med Ptujem in Marakovci. Ko bo HE redno obravnavala, bo dajala letno 570 milijonov kilovatnih ur električne energije. Skupna moč vseh dravskih elektrarn bo znašala 531 megavatov.

UMRL JE PAPEŽ PAVEL VI

Zadet o srčne kapi je preminil papež Pavel VI. v ponedeljek 7. avgusta v svoji letni rezidenci v Cestel Gandolfu, v 80. letu starosti. Iznenadna smrt je bolno odjeknula ne samo med katoličani, temveč tudi med druge po vsem svetu. Bil je naslednik priljubljenega papeža Janeza XIII., kateri je reformiral in obnovil katoliško Cerkev in papež Pavel VI. je bil izvoljen za poglavarja med vatikanskim Koncilom 1963. leta. Odloki Koncila so mu zadali težke naloge in veliko odgovornosti, vendar jih je modro izvajal v dobrbit vernikov in človečanstva. Ena velikih in poglavitnih pridobitev je sigurno uvedba domačih jezikov v cerkveno liturgijo. Kot politik je posvečal veliko pažnjo politiki neuvrščenih držav. Ena izmed teh je tudi Jugoslavije, zato je tudi papeževa zasluga, da so se pri nas doma zelo zadovoljivo uredile zarmere med cerkvijo in državo. Slovenci smo s tem dobili svojega metro politika in zadeva s koprsko škofijo je tudi dokončno urejena.

Papež Pavel VI. je bil velik zagovornik miru, kot njegov predhodnik, in je povsod rad posredoval v mednarodnih sporih. Držal se je pač dosledno gesla: "Mir ljudem na svetu, ki so blage volje".

MOLČEČA PESEM

Pomisliki na poezijo mi zapirajo oči. Globoko v meni pesem zatrepeče. K ustnicam je ni. Groza pred osamelostjo nazaj v notranjost mi jo vleče.

Saj rada bi se naslonila na sočutje sočloveka za nvidezno vsaj srečo... Tako pa mučno spi. Iztirjeno človeštvo ljubezni je pričgalovo svečo.

Pavla Gruden

V DOMOVINO

Gospa Nevenka Mikuletič iz Croydon Parka, se je pripravljala na pot v domovino, da obiše svojo bolno mater. V torek pa je dobila telegram, da ji je mati v bolnišnici umrla. Vseeno je odletala s sinkom Frenkom v sredo domov, da obiše sveži grob matere in da potolaže užaloščenoga očeta, brate in sestre. Gospoj Nevenki izražamo naše sožalje in ji želimo da med svojci doma najde tolazbo nad izgubo svoje drage matere.

SEMINAR ZA PREDSTAVNIKOV IZSELJENCEV IZ BENEŠKE SLOVENIJE

KOPER — Od 25. do 28. julija je bil v Kopru tridnevni seminar, ki ga je organizirala zveza izseljencev Beneške Slovenije iz evropskih držav. Seminarja se je udeležlo več kot trideset predstavnikov iz Belgije, Švice in sekcijske nekdanje izseljenec iz Čehoslovakinije, in je izrednega pomena pri učvrstitvi narodnostnih vezi in s tem pri večjem razumevanju med narodi.

POZNANSTVO

Samac, slobodan, 45 godina, zanatljiva sa stalnim zaposlenjem, želi da upozna slobodnu ženu, zaposleno, do 45 godina, radi poznanstva i zajedničkog života.

Na sve ponude sa fotografijom ču odgovoriti u poterenju. Samo ozbiljne ponude dostaviti na adresu:

GEORGE,
MYRIAN SHOES
247 Darlinghurst Rd.
KINGS CROSS 2011

DA LI STE NOVODOŠLI U GRADU?

Prodajući Avon je dobar način da se upoznate sa komšijama i stvorite nove prijatelje.

Odredite Vaše spostveno radno vreme. Što više pridate više čete zaraditi!

Nazovite 51-7963 ili 63-3760 /Melburn/.

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

DRŽAVNI PRORAČUN

Prejšnji teden je bil v Canberri predložen v federalnem parlamentu državni proračun, za naslednje finančno leto. Ni razburka samo člane vladne opozicije, nego kar večino prebivalstva vsega kontinenta v Avstraliji. Kot vedno, stara pesem, zopet je prizadet potrošnik, posebno mali človek, z majhnimi dohodki. Predvsem je obsojanje vredna zadeva z zdravstveno zaščito, Medibanko. Kaj res gremo nazaj s časom? Namerava se vladajočim toži po lepih "starih zlatih časih"! Kadilci in pivci, tudi nas so potipali in nam preobrnili žepe in to krepko. No pa še bencin povrhu in novi davki in še in še.

Namerava je to modra pogruntacija, s tem bi menda rešili zadevo z okužitvijo

zraka in okolja, dve muhi na en mah. Manj bi vozili avtomobile, manj kadil in s tem manj usmrjali že tako zasmrajeno ozračje. Pa tudi manj pili, odlična borba proti alkoholizmu.

Tudi demonstracije smo že videli v Sydneju. Ne bo nič pomagalo! "Daj cesarju kar je cesarjevega!" Tudi davki so njegovi. Ko bi bili vsi bolj pametni kot smo, bi zadevo hitro rešili. Mesto da demonstriramo bi raje šli vsi kadilci in pivci na štrajk. Saj smo v Avstraliji vajeni štrajkov. Nihče nebi kadil, nihče šel v štarijo oziroma v PAB, vsaj 14 dni, mislim, da bi hitro zmagali. Tako bi zmanjšali ceno tobaku in pijači in to za kak odstotek več kot so nabili "deca" na te priljubljene artike.

ZOPET PRI ZDRAVLJU

Zadnjih smo poročali, da je v bolnici Miran Špicar. Zvedeli smo, da je sedaj že doma na okrevanju. Vendar še ni nič pripraven, da bi se že oprigel dela. Sedaj dela družbo svojemu tatu Frediju Mavku in skupno prenašata "bolečina". Tudi Fred je pred kakim mesecem prišel iz bolnice, kjer je imel operacijo. V družini so se kar vrstili po bolnicah. Ga Milena Mavko je danes meni - jutri tebi!

PO SLOVENIJI

20 SREČANJE IZSELJENCEV

jalcev kmetijske mehanizacije ter prvo srečanje mladih kmetov Slovenije.

Tekmovanje je potekalo v dveh delih. Ekipa so se posmerile v pripravljanju kmečkih jedi, tekmovalje pa so tudi v spremnosti pri raznih kmečkih opravilih. Največ uspeha je imela ekipa mladih zadružnikov iz Zagorne Poljske, ki je ekipno osvojila prvo mesto.

ZRASLA BO SMUČARSKA "KANINSKA VAS"

BOVEC - Sporazum o zgraditvi "Kaninske vasi", se bo letos začel urediti. Gradnja prvega dela Kaninske vasi, naj bi se začela še pred začetkom letosnje zime. Investitor bo kompleks počitniških stanovanj ponudil delovnih organizacijam iz vse Jugoslavije. Tako bo že v smučarski sezoni 1979-1980 nared prvi del kompleksa turističkih objektov, ki so bodo razstali na pobočju Kanina ob gondolski žičnici in ki bo štel približno 250 postelj. Preostali del prvega kompleksa pa bo sprejel okoli tisoč gostov.

II KMEČKE IGRE

Vransko je bilo prizorišče drugih kmečkih iger, ki se jih je udeležilo 15 ekip mladih zadružnikov iz vse Slovenije. Organizator je sklenil, da bo tokrat združil prijetno s koristnim, zato je poleg tekmovalnega dela prizavil še dva posveta kmečkov s predstavniki proizvoda.

KONFERENCA ZUNANJIH MINISTROV NEUVRŠČENIH DRŽAV V BEOGRADU

U Beogradu se je 30. julija zaključila konferenca zunanjih ministrov neuvrščenih držav. Konferenci je sodelovalo 113 delegacij, polnopravnih članic, opozovalcev in gostov. Otvoritvi je prisostvoval tudi predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito, na kateri je imel tudi zanimiv in pomemben govor. Povdari je, da je v 17. letih neuvrščeno gibanje doseglo izredno pomembne rezultate. Brez politike neuvrščenosti bi danes svet zagotovo zgledal drugače. Verjetno bi hladna vojna, ki je v tem času dosegla neverne razmere, lahko pripeljala do nove katastrofe. Nobena druga politična sila se v povojnem času ni s tolikšno doslednjostjo in upornostjo borila za boljše in pravičnejše odnose kot prav neuvrščeni. Po svoji naravi je usmerjena proti imperializmu, neokolonializmu, rasizmu, apartheidu, cinizmu, zionizmu ter vsakršni obliki gospodarske in politične nadvlade bilo kogar koli. Zunanji ministri so predsedniku Titu izrekli posebno zahvalo in priznanje za njegove zasluge pri razvijanju mednarodnih odnosov.

Na konferenci so bila ne soglasja in tudi ostre besede. Vendar tudi to govori o vitalnosti ter moči tega kar nas združuje, po drugi strani pa o globokem smislu za demokratičnost in dialog, ki odlikuje neuvrščenost kot gibanje in kot politiko. Vse obveščevalne agencije so po vsem svetu poročale o konferenci neuvrščenih v Beogradu. Ugotovljajo, da gre za dolesjeno največji srečanj diplomatov v svetu izvan OZN. Predsednik ZDA Carter je poslal predsedniku konference Josipu Vrhovcu brzakovko, v kateri je zaželet uspešno delo konference.

MAKEDONIJA PROSLAVILA SVOJ PRAZNIK

Makedonija je 2. avgusta veličanstveno proslavila svoj narodni praznik, 75-letnico ilindenske vstaje in kruševske republike. Ilinden - dan vstaje ima velik pomen za Makedonijo in makedonski narod. To je bil prvi izraz makedonske državnosti v novejši zgodovini in hkrati dotedaj najmočneje izražena režija Makedoncev za obnovno lastne državnosti ki je bila vzpostavljena že v zgodnjem srednjem veku pod carjem Samueлом. Končno je po vojni postala Makedonija republika v okviru jugoslovanske socijalistične skupnosti, s čimer so bila uresničena stoletna stremljenja in ideali makedonskega naroda po nacionalni socialni svobodi. Žal je

del makedonskega naroda ostal izven matične republike, del naroda živi v Grčiji in Bolgariji.

Osrednja slovesnost ob 75-letnici ilindenske vstaje in kruševske republike je bila v Kruševu. Na velikem zborovanju je govoril predsednik republike Makedonije Blagoj Popov. Poudaril je pomen ilindenske vstaje in narodno osvobodilnega boja za preporod in zarvo makedonskega naroda. Ožigosal je grobo pačenje zgodovinskih resnic in dejstev s strani Bolgarije. Proslave se je udeležilo veliko število Makedoncev iz vseh delov sveta, na svečanosti je delovala tudi folklorna grupa iz Sydneja, Makedonskega društva Ilinden.

ALOJZ GRADNIK PEVEC GORIŠKIH BRD

3. avgusta je minulo 96 let, odkar se je v Medani v Goriških Brdih rodil slovenski pesnik Alojz Gradnik. Umril je pred enajstimi leti.

Svoji prvi pesmi, ki jo je objavil kot štirinajstletni fantič, je dal slov "Matérino gorje". Kot visokosolec je nato sodeloval pri Ljubljanskem zvonu in Slovanu. Alojz Gradnik je leta 1902 v sodelovanju z Ivom Šorlijem, Zofko Kvedrovo, Otonom Župančičem izdal knjižni almanah z naslovom "Na novih potih". Njegove pasniške zbirke Padajoče zvezde, Pot bolesti, De profundis so izšle leta 1932, spremeno besed je napisal Josip Vidmar. Bil je tudi uspešen prevajalec, iz srbsko-hrvatske je med drugim prevedel Njegošev Gorski venec. Poleg Michelangelo in Petrarcovih Sonetov iz italijančine je tudi pre-

vajal kitajsko liriko in poezijo. Njegovemu delu so dali veliko priznanje Ivan Cankar, Oton Župančič in hrvaški pesnik Vladimir Nazor.

TISKARSKI ŠKRAT

Tiskarski Škrat se namešljal rad poigra na naši slovenski strani. V zadnji številki na strani 9 v se stavku UMRL JE PAPEŽ PAVEL VI., se je neusmiljeno ponorčeval. Tokrat le malo preveč. V stavku: Slovenci smo s tem dobili svojega metropolita in zadeva s koprsko škofijo je tudi končno urejena. Iz besede 'metropolita' je Škrat naredil kar dve besedi: metro politika. Lahko bi kdorkoli, posebno pa prizadeti, upravičeno vzeli kot žalitev. Se upravičujemo.

KAR PO DOMAČE...

/Nadaljevanje/

Ko se približaval svetovna kriza, je Nemec Ernst Wachler proglašil v protijudovskem glasilu Der Hammer: "Gorje listemu ljudstvu, ki se bo krščansko obnašalo v tisti dobi, ko se bo začela borba za lastništvo zemlje." Heinrich Pudor pa se je istega leta pritožil /1909/ takole: "od junakev in mojstrsko rase so Teutoni /staro germansko pleme/ postali ljudstvo sanjačev, pobožnjakov in sksesancev. Zakaj le? Na račun krščanstva". Hitler, ki je sicer poznal moč in odpornost verskih občutkov in zagovarjal stališče, da svoboda vseh veroizpovedi ne ogroža moralu germane rase, pa je med ostalim izjavil, da je krščanstvo prineslo na svet "peklensko nestrpnost". /te je dosti med nam.../. Dodal je: "Sila se uničuje s silo, teror s protiterjem." Tako 1920 leta. Leta 1933 pa je na kongresu Partije, razglasil da je nacional-socijalizem življenski osnutek, ki je namenjen samo Teutonom... Mi zavračamo ne samo na stotine oblik krščanstva, ampak krščanstvo kot tako. Evangelistu te nove tevtoniske vere, baltiškemu Nemcu Alfredu Rosenbergu, je leta 1934 Hitler izročil nadzorstvo sestava celotne nacistične vzgoje, ki je že leta 1930 s knjigo "Mit dvajsetega stoletja" v enomilionski nakladi začela sejato seme Antikrista med germansko ljudstvo, in je nadkričala stišane glasove krščanskih voditeljev. "Civilizacija, ki jo je krščanstvo izpodkopalo, in v enakosti vsega človeštva pred Bogom odvzelo zavest narodne časti se je "razvila" v oskrbnički zločincev, manjvrednežev, bolnikov, pohabljenčev in umazancev", je učil Baltik Rosenberg. "Knez Widukind, ki je sicer bil premagan ob koncu tisočletja, še danes jezditi skozi germane gozdove in po germanskih dolinah kliče Nemce, da premsmerijo svojo usodo po izročilih zemlje in krvi... Widukind je v 20. stoletju dokazal svojo večno zmago v osebi Adolfa Hitlerja". Jezusa pa je smatral za Arhijaka in za samozvanega mojstra - razsvetljence. Razen tega je imel o apostolu Pavlu povedati, da je "bil internacionalni social-demokrat, da je poskušal zavladati svetu s pomočju brezrazrednih držav in ljudstev, da je propagiral svetovno revolucijo in, da je izmislišl nauk o izvirnem gahu, ki je navdal kristjane s stalnim občutkom negotovosti. Toda čas je prišel, da se jim mlađi Teutoni v ravnem prerojenju upro. Sežiganje čarovnic so kristjani podelovali od Etruščanov. Dediščina po Pavlu je kataličnom dala "odpuške", kar je tipično za ta "trgovski nauk". Še več je imel Rosenberg povedati: "V cerkvenem zboru razbojnnikov", je izjavljal Rosenberg, "med katerimi je tudi Vatikanski Koncil, ki se je popolnoma odpovedal celo Jezusu - "the medicin man"..." Krščanstvo ne zadoštuje naši duši. Rimske in protestantske vrednote ovirajo napredovanje ljudstev nordijske rase, da bi si ta

odprla pot v duhu tevtonskoga krščanstva... Nordijska kri predstavlja skrivnost, ki je nadomestila in premagala stare zakramente... Prav je to, kar Arijci smatrajo, da je prav... Vse kar je količkaj vredno je bilo ustvarjeno po štirih arijskih rasah... /Politični zavezni e ne teh "ras" je tudi neki naš rojak, kateremu je nekdo v ne zgolj verskih mislih posvetil velik slavospev s čestitkami za uspeh v njegovi politični karieri v Australiji - Bog naj se jih usmili.../ Narod je prvo in zadnje in vse drugo se mu mora podrediti.. Zdaj se je dvignula nova oblast za to kar Kristus in krščanstvo v resnici predstavlja... Ta nova oblast je Adolf Hitler.

Naj vam navedem še kaj več? Da je to religija blazežev, je jasno vsem umsko zdravim ljudem. Zato ni zameriti tistim našim zmedencem, ki so se protostoljno podali v hlapčevanje Hitlerju, da bi "svodobno" vihrala slovenska zastava, saj niso vedeli kaj delajo. Tistim ubogim mladim žrtvam, ki so bili zapeljani po nekaterih dušnih pastirjih in velepastirjih malih evropskih narodov, je gotovo odpuščeno, saj so z življenjem plačali svojo zmoto. Vprašati je le, kam so padle besede papeža Pija XI, ki je ob Božiču 1937. leta v svoji poslanici kardinalov izjavil: "V Nemčiji se vrši resnično versko preganjanje. Rečeno je, in rečeno je bilo za pred kratko mi-nulim časom, da to ni resnica. Mi pa vemo ravno nasprotno, da je tam strašno preganjanje, da je samo parkrat prej bilo preganjanje tako grozno, tako strahovito, tako bolečine polno, in tako žalostno v svojih dalekosežnih posledicah. Tako je vedal in čutil dalekovidni papež Pij XI, katerega besede so podle v prazno... Vsak papež po svoje...

Da je Pavel VI. bil na mestu Pia XII., on bi ponudil svoje življenje za odrešenje človeštva ispod Hitlerjevega jarma. Na žalost je PIJ XII. danes poznan kot Molčeči papež. Ni imel kaj povedati svojemu ljudstvu. Umenvno je, da je Hitlerjeve moral rešavati.

Škoda je nadaljnih besedi. Kdor je treznega razuma in kdor zna čitati in čigar srce ima posluh za pravičnost in ljubezen, ki naj bi vladala med človeštvom, in kdor je dovolj razsaben, da zna presojati med zmotljivostjo papežev in nezmotljivostjo cerkvene politike, ta bo sprugledal kakšnih ljudi žrtev je bil naš narod.

Zaključek.
/Po knjig "Modern nationalism and religion/

X
GORENJSKA:
BALKANSKO
PRVENSTVO V
PLAVANJU

LJUBLJANA - 2. avgusta se v Kranju in na Jesenicah začenjata jubilejni X. članski balkanski prvenstvi v plavanju in skokih v vodo. Mnogi tekmovalci so tudi kandidati za nastop na letošnjem svetovnem prvenstvu v Berlinu.

Oxford University Press, Eg House, London

1969

1968

20

4. septembar 1978-Naše Novine - 9

34

SLOVENSKA STRAN

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

ŠE MALO KULTURNE OBDELAVE

Dragi urednik "Misli" me je v avgustovski številki zatipkal. Nič mu ne zamerim, vso pravico ima da zatipka kogar hoče. Jaz sicer z njim ne soglašam, pripravljen pa sem se postaviti za to njegovo pravico. Tudi boli ne prav nič. G. Menart je na nekem zasedanju Slovenskega akademskega društva ugotovil da imam poleg njega jaz najdebelejšo kožo od vseh Slovencev kar jih poznal, ne vem; meni so jo v ljubljanski prisilni delavni. In to takrat ko so marsikateri urednikovi današnji dopisniki zavzemali v Ljubljani visoke položaje.

Moram se braniti, kdo me bo če se ne bom najprej sam! Ne drži da istovetim šolsko izobraženost s kulturno! V pojaznilo objavljati tisti del svojega pisma uredniku ki se na nanaša na to vprašanje. Z moje strani ni ovire da se objavi v "Misli" celotno pismo; tako bo stvar še bolj jasna.

Kako sem se le mogel tako "čudno zaplesti" da sramotim svojo lastno polovicu! Moram, povedati da sem namreč sam pol Primorca, četrtn Gorenca in četrtn lžanca. Če bi kaj tekega storil, bi zaslužil da me avstriški primorci pokličejo na odgovor. Vendar upam da me bolje razumejo in da jih ta grda primorska oštja, ta zlobni Zlobec le ni tako užalil kot se mu hoče pripisati. Tu je omenjeni del pisma:

Vrnimo se še enkrat k spornemu vprašanju kulturne. Napačno je če kdo trdi da mečem šolsko izobrazbo in kulturo v en koš. Po mojem je nastal med nami nesporazum zaradi zamenjave pojmov.

Obstaja namreč takozvana osnovna, srčna kultura človeka, tudi če je nepismen. Te kulture našim Slovencem nihče ne zanika, še najmanj jaz. Če bi jo odrekal njim, bi žalil svojega lastnega starega očeta, ki je bil preprost mož in ni bil šolan človek. Te, osnovno človeške kulture je imel zelo veliko pa ga le ne morem postaviti v isto vrsto z Vami, z Zlobcem ali s samim seboj.

Kultura je v najširšem smislu tkzv. nadgradnja, zagnjena na vsakokratni gospodarski osnovi. Če take osnove ni, se tudi kultura ne more razmahniti. Del te kulture je tudi šolstvo ter vse kar se s pomočjo šolstva da razviti: znanost, teoretična in praktična /tehnika/, leposlovje, dalje umetnost vseh vrst, žurnalistika in športna kultura pa še mnogo druge-

ga. Če posameznik ali skupina posameznikov ne poseduje celotnega kulturnega spektra nadgradnje, zanje še vedno velja oznaka "homo primigenius", tudi če majosti osnovne, srčne kulture. V tem smislu je treba razumeti Zlobčeve izjavo.

Za boljšo osvetlitev problema bi lahko navedel še več paralel, vendar se bom ustavil samo pri eni. V vsakega človeka je vsajen naravn zakon in tako ve kaj je dobro in kaj je moralno slabo dejanje. Kulturn narod pa si bo na tej osnovi zgradil celotno zakonodajo, ki bo seveda kot vse drugo, odraz vsakokratnih gospodarskih razmer. Stari Germanni so bili precej bolj pošteni kot Rimljani, saj so jih ti sami v svojih spisih hvalili, pa vendar so veljali za barbare deloma in v veliki meri ravno zato ker niso imeli svoje zakonodaje, medtem ko je Rim že ustvaril svoj "Lex Romana".

Pustimo to! Morda bi bilo res dobro če bi g. Zlobec svojo izjavo pojasnil ali drugače formuliral, saj končno ve da Slovenci zelo radi iščemo dlako v jajacu. Zlonamer na pa prav zares ni bila.

Tistim ljudem z visoko izobrazbo ki jih omenjate, manjka osnovna srčna kultura. Tam so prikrajšani, bodisi že po naravi, bodisi zaradi vpliva slabega okolja v mladosti. Soglašam z Vami da jim nobena šola več ne more pomagati. "Gratia naturam supponit". Prav tako ne moremo vcepiti razvite kulture na slab les.

Da ne bi zamere in da se bomo bolje razumeli, naj še g. urednik precizira svojo definicijo kulture. Prepuščam mu zadnjo besedo.

Ing. Ivan Žigon

MISLEJEV PORTAL - LJUBLJANSKA ZNAMENITOST

Vsek dan zanese nekoliko ljudi na ljubljanski trg. Tam, kjer so naprodaj rože, stojita že stoletja dva giganta, ki ju je izdelal Angelo Pozzo, padovanski kipar, ki je bil v službi pri Luki Misleju.

Angelo Pozzo je delal v Ljubljani le kratek čas. Njegovo delo omenja v reprezentančni knjigi zbirke Ars Sloveniae Vrišar. Pravi, da se nam je Angelo Pozzo s kipi emonskih škofov v ljubljanski stolnici, nastalimi leta 1713, in zlasti z gigantoma /nastalima leto zatem/ na seminaškem portalu predstavil kot izrazit pripadnik italijanske zgod-

JOVANKA NOUSSAIR SE POSLAVLJA

Te dni se od nas poslavljajo prominentna kulturna in socialna delavka, ga. Jovanka Noussair. Rodom je iz Srbije, njen rojstni kraj je Zemun in živiljenska pot ji kaže naprej po svetu in tokrat na ameriško celino. Prvo bo obiskala rodni kraj in nato naprej v ZDA, na novo pot, po novih dolžnostih.

Kot vidna delavka je pozna med vso jugoslovensko srenero v Sydneju, tako na socijalnem, organizacijskem in kulturnem polju. Na njen pogodbino in z njenim težkim delom, je v Newtonu vpeljala Socijalno informativni center, kjer je večinoma tudi sama dela in ga vodila. Za enkrat je to edini tek Center v vsej Avstraliji, kjer dobivajo informacije in pomoč tako Jugoslovani kot Avstralci ali kdorkoli. Jovanka je bila ena redkih oseb, ki je videla potrebo malega človeka. Kot taka se je osredotočila ravno na te male ljudi in jim pomagala, bodisi v duševnih ali materialnih potrebah. Ne samo, da je pomagala malemu človeku, nego je bila pravi ljudski tribun; pri organizacijah, socijalnih ustanovah ali pa pri oblasteh je znala na pravem mestu in s pravo besedo dvigniti svoj glas in pokazala na vpijoče potrebe priseljencev. Njen odlična ni samo v tem, da je bila borka za socialne in človečanske pravice malega človeka, njen odlična je predvsem to, da je bila velik človekoljub. Povsod je povdarjala in apelirala humanost in njen človekoljubje se je odražalo povsod pri vsem njenem delu. Kolikim ubogim, starim ali zavrnanim ljudem je bila kot mati. Tudi tistim ubogim v živiljenju zavoženim ljudem je bila sočoveljek, tudi za tega iztirjenca je nasla toljalino, bodrečo ali ljubečo besedo in ga skušala prijetljivaj na pot živiljenja, kot enakovrednega člena človeške družbe. In kot taka, dajala je vse od sebe, ves svoj čas, vso svojo moč, vso ljubezen, pozabila je na sebe, na svoje živiljenje in se vsa razdajala za druge.

Kot kulturna delavka ima

njebaronične šole. V času, ko je delal pri nas, je bil njegov slog v bistvu že zapoznел. Vitalnost in robustna, plastična telesnost njegovih nadnaravno velikih in mišičastih figur pa sta kljub temu vnesla v naš opus zgodnjega 18. stoletja duha, ki ga sočasni domači kiparski krog tedaj ni poznal.

RAZŠIRITEV LETALIŠČA BRNIK

Poleg razširitve in obnove 3300 metrov dolge in 60 metrov široke vzletno pristajalne steze je med pogoj za pridobitev višje kategorije ljubljanskega letališča na Brniku tudi posek 100 hektarov gozdov v 80-metrskem pasu ob letališki ograji. Zato so člani občinskega izvršnega sveta Kranj menili, da bi morala letališka delovna organizacija že pred meseci, pred začetkom obnovitvenih del na letališču, posredovati občinskim organom prošnjo o razlastitvenem postopku. Sekire klub temu pojejo v brniškem gozdu, od konca

Oxford University Press, Eg House, London

1969

1968

20

KAR PO DOMAČE... O OČETOVSTVU

Blagor otroku katerega spomin na očeta ostane neokrnjen v svetl. In blagor očetu, ki se zaveda, da je otrok, ki je iz njega spočet, nadaljevanje njegovega imena in rodu, in da je oče otroku najvažnejše opora. Očetu, ki že pri rojstvu spozna to svojo sveto dolžnost, bo otrok v srešo in notranje bogatstvo, ob otroku se mu bo živiljenje spopolnilo. S tistim trenutkom, ko moški, ki se zaveda velike vrednosti človeškega živiljenja in človeka kot samega, postane oče, kakor prerojen krene na pot očetovstva. Zdaj šele mu je živiljenje zadobilo pravi smisel. S tem seveda ni rečeno, da moški, ki nima otrok, ni polnovreden član človeške družbe. Še zdalec ne. Tudi moški brez otrok more služiti človeštvu, če se zaveda da je vsakega človeka dolžnost pripravljati boljšo pot v bodočnosti znamcev. Vendar se človek ravno v ljubezni do otrok, posebno svojih, najbolj spozna s tisto ljubezni, ki mu veli: ljubi samega sebe, kakor svojega bližnjega. Mnogim, že takorekoč izgubljenim moškim še šele ob rojstvu otroka v srcu vžge ljubezen do sočloveka. Skozi otroka starši, če že prej ne, začno spoštovati samega sebe.

Oče, ki svoje očetovstvo zanemarja in prepupa otroka popolnoma vrga na mero, naj ne pričakuje spoštovanja od svojih otrok. Oče, ki se peha samo za kopiranje denarja in za pridobivanje vsemogačih, najnovejših stanovanjskih udomnosti, bo sinu le vir za iskanje materjalnih dobrin. Oče, ki ima za otroke le denar, a ne časa, naj ne pričakuje, da se bodo otroci k njemu obračali za nasete. In naj se ne čudi, če bo nekega dne prepozna spoznal, da se mu je otrok odtujil in morebiti celo izpridil, kajti tak oče verjetno tudi nima časa ne spoštovanja do njihove matere. Tak oče tudi izgubi pravico do kaznovanja svojih otrok. Kdor pravilne ljubezni ne pozna, ta ne pozna pravčnosti.

Otroci so kakor prst, ki zahteva nego, da bi dobro obrodila. Že zgodaj, navsezgodaj, posebno v današnjih časih, je treba otroka navajati k resnici v vseh živiljenskih vprašanjih in ga spoznavati s resničnimi vrednotami, da bi otrok morebiti stopiti na svoje noge, kreniti v pravilno smer na čast staršem, v svoje pravo zadovoljstvo in v dobrobit človeštva. Otrok naj bi že v zgodnjih letih spoznal kakšne so njegove odgovornosti do njegovih sorastnikov, predstojnikov, do sosedov, do bohnih, starih in do revnejših od njega. Ne samo mati nego tudi oče naj mu bo za vzgled. Tudi z delom in z zadoščenjem, ki ga človeku delo prinese, naj se otrok že v mladosti spozna.

Danes imajo starci navado, da se s par dollarji je pri hiši kakšno večje opravilo, takorekoč otresejo Izrezati jo iz mesa, v beraške cape jo obleči. Usta ji zapreti, zapečatiti oči. Poriniti v prepad, začgati in njen prah raztresti na vse štiri strani. Prišel, prišel je čas, ko ljubezen treba skrivati. Skriti jo je treba v kleti kake zapuščene hiše. Slavko Mihalić /Prevedel Ciril Zlobec/

Čitaocima i kompanijama u Melburnu!
ZA SVA OBVEŠTENJA, OGLASE I SL.
OBРАТИТЕ SE НАШЕМ MANAGERU ZA
VICTORIU GOS. DANILU ŽIŽIĆU.
TEL. 56-2212

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

OD LAKOTE UMIRA 15 MILIJONOV OTROK

Približno 15 milijonov otrok na svetu vsako leto umre od lakote ali vzlic. Nam, ki smo siti se nam zdi nezadostne prehrane. Tako je izjavil Henri Labouisse na 11. mednarodnem kongresu za prehrano v Rio de Janeiro.

Kongres je začel z zasedanjem 28. avgusta letos, katerega je z govorom odprl brazilski minister za zdravje Almeida Malhado.

Na kongresu so bili predstavniki 80 držav, katerega je organizirala UNESCO. Preko 3500 delegatov in strokovnjakov je razpravljalo o problemih prehrane v svetu, odnosno o delu človeštva katerega problem je lakota. Ugotovljeno je tudi, da je lakota končno največji problem na svetu, čeprav o tem malo pišemo in govorimo. Je pač tako, kot pravi naš pregovor: lačna vrlana siti ne verjame. Venar je dejstvo, da je

2

OTROKOM PRODAJA SMRT

Novinar italijanskega lista Corriere D'Informazione Lello Gurrado je po dolgorajnem trudu in mnogih zapleih prepričal nekega preprodajalca mamil, da je pristal na pogovor o svoji "djavnosti". Imel je s tem preprodajalcem daljši razgovor in ga sedaj objavlja v časopisih, na radiu itd. Novinar bi rad dosegel, da bi stvari, ki mu jih je razpečevalcev mamil povedal, bralo ali slišalo čim več ljudi, ne zato, da bi sam postal popularen, ampak da bi javnost spoznala vso zločinsko neskrupuloznost takih ljudi in se združila v odločnejši odpor proti njim. Čeprav je problem narkomanov v Italiji dosti hujši kot pri nas doma, vendar vemo kaj se dogaja tu v Avstraliji, zato se mi ne zdi odveč da objavimo v skrajšani obliki omenjeni pogovor.

Kakšna vrsta mamil prodajete?

Zadnjih nekaj let sem se specializiral samo na heroin. Najbolje se prodaja.

Kdo so odjemalci, mladi, stari, ženske?

Povedal si: mladi, stari, ženske. Vendar so različni: mladi kupujejo zase, stari za preprodajo in zasluzijo pri tem.

Koliko stane doza heroina?

Zdaj ga jaz kupujem po 80 dol. za gram, prodajam pa op 110 dol. Vendar to ni končna cena. Ko pride do prodaje zavojčkov, kjer ni več kot kakih 10 miligramov heroina med talkom, strihnom, prahom ali kako drugo svinjario, stane gram že 200 dol.

Koliko potrebuje narkoman na dan?

Odvisno od tega, koliko časa ga že jemlje. Povprečno gram pa že.

Torej potrebuje zanj 110 do 200 dol. na dan. Kako pridejo narkomani do tega denarja?

Kradejo ali pa se prostituirajo.

Se veliko deklet vdaja prostituciji, da si lahko kupujejo heroin?

Skoro vse kar jih poznam.

Ali tudi ženske razpečujejo drogo?

Seveda. Isto počnejo kot moški, le kradejo manj, ker se bojijo.

Je veliko mladoletnic med sužnji heroina?

Zelo veliko. Rekel bi celo, da so zmeraj mlajše.

Nimaš nobenih pomislekov, ko prodaješ smrt mladoletnikom?

Saj jim ne ponujam, sami prihajajo k meni.

Vendar veš, da prodaješ smrt? Se zavedaš tega?

Vem, pa ne morem drugače.

Kako?

Tako, moram prodajati.

Si tudi ti narkoman?

Da, "Spricam" si že kakih deset let.

Tudi drugi razpečevalci "morajo" to početi?

Večina, da pridejo sami do droge. Ampak trg je v resnici v rokah "čistih", tistih, ki sami ne jemljejo droge, in razpečujejo samo zaradi dobička.

Koliko je v Milani tistih, ki imajo trg v rokah?

Kakih deset najbrž.

Poznaš katetega?

Katerega.

Kaj pa "številko 1" poznaš?

Ne, mislim, da jih zelo malo ve kdo je to. Nemanjam ga poznati, mi ni prav nič na tem.

Jes res da prodajate "robo" pred šolami?

Bedarja. Noben razpečevalec ni tako neumen, da bi se pustil ujeti, ko prodaja drogo otrokom. To si izmišljajo dijaki, kadar jih ujamajo z drogo v žepu.

Kako pa pripravite otroka do tega, da začno jemati mamil, če jih ne lovite zunaj šole?

Nikoli razpečevalci ne iščajo otrok. Otroci iščejo razpečevalce.

Pa vedo, kje jih najdejo?

Seveda. Na običajnih krajih. V Milanu je lahko ... pa tudi v drugih krajih so stalni kraji.

Kaj čutiš kadar bereš, da je kakšno dekletce umrlo zaradi prevelike doze heroina?

Pomislim, da je bila neuroma, ker je pretiravala. Kaj se je treba uničiti s preveliko dozo, ko človek lahko prekrasno živi, če jemlje po malem. Jaz jemljem že deset let, pa sem še zmeraj tukaj.

Pa se ne bojiš umreti?

Niti malo. Bojim se, da bi me zaprli. Tam je zares hudo. Sem že poskusil in ne bi hotel več.

Ne bojiš se umreti, pa veš, kakšen bi bil tvoj konce, če bi te doble matere otrok, ki jim prodaješ mamil?

Najmanj bi bilo da bi te linčale ...

In zakaj ne linčajo svojih otrok? Saj jih ne iščem jaz, oni iščejo mene. In kdo ve ali ne prihajajo prav zato, da bi pobegnili pred svojimi materami ...

NOVI PAPEŽ S STARO VLADO

Novozvoljeni papež Janez Pavel I., bivši beneški patriarh, je za državnega sekretarja, oziroma za predsednika vatiskevske vlade, potrdil francoskega kardinala Jeana Villota. Za ministra zunanjih zadev je papež potrdil monsignorja Agostina Casarola. Prav tako je papež potrdil dosedanje šefe Kongregacije, oziroma ministrstva Vatikana vse dodelj, dokler jim ne izteče njihov petletni mandat.

KAR PO DOMAČE...

Pastirci vi, kar se mi zdi, al'boste slišali? Veseli čas gre spet med nas, s peres veseli čas ... Zahvala za to gre pravzaprav ing. Žigona, ki pravi, da sta z g. Menartom podobna slonu - da imata namreč kožo debelo kakor slon.

Ne bi bila človek, bila bi slon, če se ne bi vmešala v razpravo o slonu, ki jo je pravzaprav povedel ing. Žigona na tej strani pred enim tednom. Smatram, da ste oba v zmoti. Če bi pater Bazilij pičil g. Žigona v tako kožo kot jo ima slon, bi g. Žigon niti ne črnil.

Pa tudi g. Menart ni tak debelokožec kot smatra. "Ethnic Newsweek" je priobčil nekaj mojih dopisov, ki so ga potipali tam, kjer ga je tako zbolelo, da se je tudi on v istem časopisu takoj oglasil z namenom, da bi imel zadnjo besedo o zadevi, ki je nima več smisla pogrevati. Še celo roko mi je poljubil, ko sva se nedavno srečala.

Ob Žigonovem dopisu so se mi v možganih takoj pojavili mravljinici. Da, velika živila je slon. Toda brez vsake moči je med tistimi zloveščimi mravljinami, ki se lotijo živega slona, da bi ga obrale do kosti. Nekako tako kot ljudje, ki se lotijo velike človeške živine.

Od mravljinov pa mi je misel skočila v eno liverpuljskih ulic, kjer je nekdaj stanoval naš rojak in veseljak Petelin. Njemu so rastla slonova ušesa ob plotu za hišo. Zdaj ta ista ušesa rastejo ob našem plotu.

Zlata je vredna človeška misel. Kajti gledajo v ta slonova ušesa ob našem plotu, mi je najprej prišel na misel pater Bazilij. Za vse to kar jih ta gospod sliši in presliši, pač mora imeti slovenska ušesa. Debelokožec kot slon pa pater Bazilij ni, saj tudi on ne brzda svojega jezika če ga kaj zbole.

Smo pač vsi skupaj le šibki kristjani. Jezik navadno brzajo samo tisti, ki imajo vest težko kot slon. Kadar, in če, jim ta postane pretežka, se ubožci, s težkimi koraki kot slon, zatečejo v spovednico, ki vse tajne sliši in presliši in poklopil z molkom.

SLOVENSKO DRUŠTVO SYDNEY

Sporoča da:

12. letni Bal društva bo v prostorih doma:

45 Ferrers Rd. HORSLEY PARK /off Horsley Drive/

v soboto 23. sept. 1978. s pričetkom od 7h zvečer.

Po operativu in bogata večerji, menu s štirimi obroki, artistična točka havajskega dua:

FATAUA

Celovečerna glazba ob zvoki OBE-RKRRAINER'S.

Prosimo da si nabavite vstopnica najkasneje do 18. septembra zaradi dovoljne nabave hrane in osebja. Vstop v DOM 23 sept. bo samo z vstopnico. Cena 10.00 dol. po osebi.

VLJUDNO VABLJENI!
ODBOR S.D.S.

Duhovnikovi duši ni lahko. Da bi vse to kar se sliši v spovednici lažje prenesel, bi moral njegova duša imeti hrbet kakor slon. Še več. Kadar dušni pastir pride med ljudstvo, mora imeti tuda vrat kakor slon. Ne sme ga obračati nazaj, kjer za njegovimi stopinjami preži skušnjava. In kadar zasulti skušnjava pred seboj, jo mora odriniti z močjo slonovega rilca, ki odrine hlad s tolkšnim naporom kot lenuh, ko dvigna zobrebac.

Menda res ni živali, ki je slonu toliko podobna kot človek. Saj pravimo: imajo kot slon. Ima trebu kot slon. Obrača se kot slon. Storast je kot slon. Ima meča kakor slon.

Kaj vse se kar samo od sebe naniza na tisto nevidno nit, ki ji pravimo misel ... Vzemimo za primer spomin. Nekateri ljudje se hvalijo, da imajo spomin kot slon. Če bi dvakrat pomisili, bi tako ne trdili, kajti imeti "slonov spomin" je zelo grda lastnost. Slonov spomin je okuten.

Nekoč sem čitala, da je neki slon po dveh letih spoznal bivšega svojega čuvaja, ki ga je v cirkusu pretepal. Ta slon ga je pohodil do smrti. Rekla bi, da so togočni otroci podobni jezni slonom, kadar potepajo kar jim vzbuja jezo. Dosti je, če poslušamo radijski prenos razprav v parlamentu. Politiki, ki so dobro neoroženi, imajo "slonov" spomin. Enostavno potepajo nasprotnika.

Pa tudi nam Slovencem v Avstraliji tega spomina ne manjka. Saj se ravno s "slonovim" spominom na vojno še danes obmetavamo. Seveda ne vsi. Le taki, ki imamo "slonov" spomin in tenko kožo. Meščevalni smo. Oko za oko. Zob za zob. To je "slonov" spomin.

Ubogi slon. Ne da ima samo spomin kot človeška grdobija, ušesa kot spovednica, hrbet kot grešna duša in vrat kot bi ga moral imeti svetnik; revez, celo zadnjico ima kot jo imajo debele ženske v hlačah, same da je njegova lepša. In rilec ima, ki trobi kakor smrkav človek.

Toda ene obrambe, ubožec, nima. Stvarnik mu ni dal človeškega "gobca". Da če pomislim na slona, je ta res dostojanstvena žival. Nobene živali ne preganja, nobeni živali namenoma ne storii zlega.

Clovek po celo iz muhe napravi slona.

Pavla Gruden

SLOVENSKA PESEM V LANGENARGNU

V okviru tradicionalnih Poletnih koncertov na gradu Montford v Lingenargenu ob Bodenskem jezeru v Zahodni Nemčiji, je sredi julija nastopil z dvema celovečernima koncertoma "Studentski orkester" pod vodstvom dirigenta Uroša Laševica iz Ljubljane. Njihov prvi nastop na povabilo umetniškega vođe koncertov violonista Heraldu Nerata, sta občinstvo in kritika toplo pozdravili, tako da je orkester za prihodnje leto že dobil ponudbo za koncertno turnejo v Liechensteinu, Svici, Zahodno Nemčijo in Avstriji.

STRANJE PRI KAMNIKU — Kmet Janez Krivec iz Stolnika pri Stranah je pri oranju našel na svoji njivi 4000 let staro kladivasto sekira iz serpentina. Odnesel jo je domov, ne da bi vedel, kakšno zgodovinsko vrednost predstavlja sekira. Njegov vnuk Janez, ki v šoli obiskuje zgodovinski krožek, je menil, da bi bila lahko najdenina zelo stara. Sekiro so odnesli v muzej, kjer so ugotovili, da je to edina kladivasta sekira iz serpentina, najdena na tem območju, za katero poznašo lokacijo najdišča.

SLOVENSKA STRAN

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Triglavski dom na Kredarici

PO SLOVENIJI

SLIKARSKI "BOJI"
V PIRANU

PIRAN-Piranske trge, ulice in uličice je 27. avgusta zavzela vojska 125 slikarjev iz Slovenije, Hrvaške, Italije in Avstrije, ki so prišli na 13. mednarodni slikarski ex tempore. Tudi letos so se pomerili v slikanju na temo "Piran, Istra, morje, soline". Med 148 oddanimi deli je žirija 68 slik izbrala za razstavo.

Ceprav je bila udeležba na letošnjem mednarodnem ex tempore v Piranu, ki je sicer najzanimivejša, vsekakor pa tudi najmnožičnejša likovna prireditve v Sloveniji, nekoliko skromnejša kot lani, je kakovost po mnenju poznavalcev na visoki ravni.

SPOMLADI RADIO
BELA KRAJINA

ČRNOMELJ-Dogovori med RTV Ljubljana in predstavniki skupščine občine Črnomelj, v zvezi z lokalno radijsko postajo, so bili zelo plodni. Ker imajo Črnomalci že zgrenjen radijski oddajnik, ni daleč čas, ko bo šel v eter prvi glas lokalne radijske postaje Bela krajina. Radijska postaja bo pripravljena do konca letošnjega leta, namenu pa jo bodo izročili spomladji.

SLIKARSKA KOLONIJA
POETOVIA

BORL PRI PTUJU-Na gradu Borl v Halozah so 26. avgusta slovensko začeli 10. jubilejno slikarsko kolonijo.

JESENICE — Tu ugotavljajo, da zaposlovanje žensk nazaduje. Zaposlenost žena je na Jesenicah celo med najnižjimi v Sloveniji. Na Gorenjskem predstavljajo ženske 47 odstotkov zaposlenih, v Tržiču na primer celo 53 odstotkov, na Jesenicah pa le 36 odstotkov.

TOLMIN — Srednjoročni družbeni plan Tolminske je kot enega poglavitnih ciljev načrtoval zmanjšanje izseljevanja prebivalstva. Kljub načrtom se ljudje še vedno izseljujejo, po potresu še celo bolj. Od leta 1971 do letos se je število prebivalcev v tolminski občini zmanjšalo za 708 ljudi, poleg tega je Tolminsko eno izmed območij z najstarejšim prebivalstvom v Sloveniji.

AJDOVŠČINA — V Sloveniji je nastalo izredno povpraševanje po industrijskih in komunalnih čistilnih napravah. Splošno kovinsko podjetje Ajdovščina se je zato odločilo, da bo izdelovalo opremo za čistilne naprave. Izdelovali bodo tudi stroje za predčiščenje grobih delcev, prav tako tudi stroje za biološko čiščenje.

V KRALJESTVU
TRIGLAVA

Pred nedavnim se prejel razglednico iz domovine s sledečimi pozdravi: "Hodimo po poti Kosa, Rožiča, Korošca in Willomitzerja in smo 200 let za njimi splezali na Triglav, od koder ti pošiljamo lepe pozdrave".

Torej natančno pred 200 leti, 26. avgusta 1778. so stali prvič ti širje srčni možje na vrhu Triglava. Ta prvi vzpon naših domačih ljudi na mogočni in do takrat nedostopni sivoglavi vrh je bil za tiste čase edinstveno, nad vse pogumno in podjetno dejanje. Ne pozabimo, da je bil tisti čas Triglav še obdan z vraževersnimi bajkami, strahovi in tabuji, da je to poseganje v vrhove pomenilo takrat še pregreho, greh po prepovedanem sadu. Če upoštevamo ne samo ovire in težave tistega časa, temveč tudi pojmovanje in predsodke tistega še v inkvizicijo zavitega časa, šele tako lahko ocenimo prvi vzpon na Veliki Triglav kot nad vse pogumno in naravnost revolucionarno dejanje. Ne pozabimo, da so še v sredi 18. stoletja sežigali na grmadah čarovnice. Zadnjo čarovnico Daks-koblarico so na Slovenskem v Ribnici sežgali na grmadu leta 1728, torej le 50 let pred tem vzponom.

Prisluhnimo besedam, ki jih je izrekel na tej proslavi govornik dr. Miha Potočnik: "Triglav prevladuje, obvladuje in zbirja vse okrog sebe, si vse podreja, se vpleta v zgodovino, v čustvo in zavest vsega našega ljudstva, ki biva pod njim in daleč okrog njega. Zdi se mi kot mogočno nepremakljivo sidro, na katerem se je naš narod po velikem preselitvenem potovanju iz dajnih vzhodnjih ravnin v morju obdajajočih ga tujih narodov za vse čase pritrdir na dejelo, v kateri zdaj živi že blizu tisočstiristo let. En krak tega sidra kaže in sega na sever in severozahod in tja v Korotansko, Ziljsko in Kanalsko dolino, en razcepjen krak na zahod in jug proti Soči na Jadransko morje, najdaljši pa čez Mali Triglav k bratom in sestrinam na vzhodu. Pošljimo naše misli za 200 let nazaj in prisustvujmo doživetju in ganjenosti pionirjev, ki so tistega znamenitega dne prvi stali na tem vrhu. Opravili so eno prvih osvobodilnih dejanj iz srednjeveškega in fevdalnega mračnjastva ter pomagali odpirati vrata novi dobi osvobajanja in sprošnega naprednega poleta, ki smo mu mi sodobniki priča".

Ne pozabimo tudi da začetki organiziranega delovanja slovenskih planincev, ki so leta 1893 ustanovili svoje društvo, pa sodijo v obdobje, ki se je tuji osvajalec trudil, da bi potujoči slovenski narod in ga izrinil iz zemlje pod Triglavom. Delovanje slovenskega planinstva je v tem raznorodovalnem obdobju nosilo pečat boja za narodno samostojnost in se posebej za ohranitev slovenske podobe naših gora.

Ob proslavi 200. letnice prvega pristopa na najvišji vrh Jugoslavije se je ljudi kar trlo. Kot poročajo je v vseh štirih planinskih domovih pod Triglavom prespa-

lo od 25. na 26. avgust, najmanj 1200 gostov. Na samem vrhu pa jih je bilo ob proslavi okrog tisočin še en tisoč bi jih spravili nanj. Na vrhu je bilo staro in mlado, od štiriletnega Mihica Larisi pa do znanega Eda Držaja, znanega planinskega pisatelja, ki mu osni križ že krepko leže čez pleča.

Vsi mogoči ljudje so bili, nekdo je rekel, da je tako pomešano kot na ribniški ohceti. Na nahrbtniku pa je imel privezano suho robo, prišel je naravnost iz ribniškega semnja. Med ostalimi, ki so praznovali na Triglavu so bili tudi dr. Marjan Breclj, Viktor Avbelj, podpredsednik jugsl. vlade Andrej Marin. Nekateri od njih so šli dosledno po poti, kot so šli pred 200 leti prvi pristopniki. Aljažev stolp je bil ovešen s slovensko zastavo, ki jo je sam prinesel znani gorenjski partizan Jelovčan. S predsednikom Planinskega društva Ljubljana-Tonetom Poljškom sta jo obesila. Na predvečer je bila seja tega društva v planinskem domu in odboru Planinske zvezne Slovenije.

Da ne pozabimo omeniti v Bohinju že tudi stoji spomenik tem prvim štirim junakom, ki so prvi dosegli vrh "snežnikov kranjskih siv'ga poglavjarja". Ta spomenik je obenem tudi simbol in spomenik vsem neznanim gornikom ter v likih teh štirih mož so upodobljeni vsi tisti nešteči naši gorski vodniki, pastirji, lovci, kmelje, ruderji, gozdarji, nosači ter drugi popotniki, ki so na svojih poteh dolga stoletja hodili, mnogi so danes na žalost neznanii in pozabljeni.

Znani gornik, zaljubljen v slovenske gore, dr. Kugy je o Triglavu dejal takole: "Nemara sem bil na Triglavu štiredesetkrat. Bil je ideal gore moje mladosti. Iz zlatorogovega kraljestva je stopil v moje sanje in jim vladal dolgo vrsto let. Ni je gore, ki bi ji postavil toliko oltarjev ko njemu. Kako mi je utripalo srce in poletelo polno gorečega hrepenenja k njemu, če je zazvenelo njegovo od vekov posvečeno, pravljivo, božansko ime! Resnično, ni je strani v knjigi moje gorske mladosti, kamor bi ne bil zarasil očak Triglav svojega tajnega znamenja!"

Triglav je danes naš simbol, naš ponos, načuda, da je danes tudi v slovenskem grbu. V zamejstvu, posebno Slovenci v prekomorskih deželah ne vseh celinah radi poimenujejo svoja društva in svoje domove po očaku Triglavu. In ni slučaj, da je tudi slovenska literatura obogatena po piscih in umetnikih kateri so črpali iz bogastva Triglavskega kraljestva.

L.K.

NOV RADIJSKI
ODDAJNIK PRI PRUJU

PTUJ-V Novi vasi pri Tpju so predali namenu nov srednjevalovni in UKV oddajnik. S tem so tudi proslavili petnajsto obletnico lokalnega radia in Trideseto obletnico časopisa Tednik.

KAR PO DOMAČE...

ongong-u. Tam delajo složno. Oni so v tem mestu ustvarili Slovencem ugled.

Največji ugled Slovenc v Sydneju pa je brez dvoma prinesel ravno slovenski pevski zbor "Triglav". S ponosom sem čekala, da nastopi tisti dan, ko jih bom zaslišala peti naš pesem pod sudneyskim nebom. Pa ne bo od tega nič. Zbor je dobil denar od države, žene so se baje prav lepo pripravile za ta nastop za časa karnevala, kakor mi je rečeno, so pveci dobili dobro denarno pomoč od države in pevke so si baje dale napraviti prav lepe obleke za ta nastop. Tisti navdušen aplavz, ki so ga naši pevci želi v Operni hiši za časa lanskoga karnevala, sem pričakovala, da se bo letos ponovil v Bakstownu. Pa ni od vsega tega nič. Človek, ki ga izmerno visoko cenim, ker je res pravi kulturni delavec, pevova žbora "Triglav", je odstopil od nastopa, ki naj bi ponesel našo pesem, ki je res lepa, med širšo publiko Avstralijo. Mi pa smo se osramotili pri vladu, kot nezanesljiv narod, ne kot nezanesljiva pevska grupa. NEZANESLJIVA NARODNOSTNA SKUPINA, to smo mi sedaj v NSW. Sprejeli smo denarno pomoč za našo kulturno dejavnost, toda svojega nismo storili. ŽALOSTNO. Sram me je, čeprav nisem imela opravka z zborom.

Kaj pa z našo folkloro? Gospa Košorokova si je leta in leta ubadala oči, prste in pamet, da je ustvarila prvo slovensko folkloro v NSW. Kje je danes njen delo? Kje ji je kaj priznanja? Zakaj se je ta grupa razpadla? Zakaj ji g. Pogačar, ki ga lubim celo kot prijatelja, ni pristopil na pomoč, da bi skupaj nadaljevala? Gospa Košorok je sama napravila ogromno število bogatih noš, mladino je zbrala okrog sebe kakor kokla piščeta, a ji ni bilo dano, da bi nadaljevala. Gospod Pogačar pa se je moral spraviti na delo znova. Delo, ki se vedno znova začenja ne raste. To smo mi.

A kaj bo s pevskim zborom "Triglav"? Imel je priliko, da postane eden od slavnih zborov Avstralije, a jo je vrgel v koš. RES ŽALOST IN SRAMOTA.

Pavla GRUDEN

POMURCI NAJBOLJŠI
TRAKTORISTI

RADLJE OB DRAVI-Najboljši slovenski traktoristi so Pomurci. Najboljši mladi zadružniki pa so Posavci. Tako bi na kratko lahko označili dvodnevno, že 22. republiško prvenstvo traktoristov in 6 republiško tekmovanje mladih zadružnikov v Radljah.

Množica poklicnih traktoristov in mladih zadružnikov, med njimi tudi nekaj zasebnih kmetov, se je dva dni merila v poznavanju teorije, v oranju in spretnosti vožnje traktorja z dvoosno prikolico.

Najbolje uvrščeni z republiškega tekmovanja bodo sodelovali na državnem prvenstvu v Beogradu, ki bo konec septembra.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

SMRT NENAVADNEGA ČLOVEKA NA NENAVADNEM MESTU

Beseda bo o 49. letnem poglavarju beloruske pravoslavne cerkve, leningrajskem metropolitu Nikodimu. Več kot 20 let je imel zelo močan vpliv na notranjo in zunanj vlogo ruske pravoslavne cerkve. Rojen v Rjazanu 1929 leta, sin delevca, njegov oče je bil član partije. Kot briljantni študent bogoslovja je bil že pri dvajsetih letih posvečen v duhovnika. Izredno hitro je napredoval, v nekaj letih je postal šef rusko-pravoslavne misije v Jeruzalemu, kjer se začne njegova velika diplomatska vloga izven Sovjetske Zveze. Po povratku v Rusijo je opravljal visoke cerkvene funkcije in leta 1965 je postal metropolit v Leningradu in ob enem je bil predsednik komisije Svetega Sinoda za ekumenske odnose, /odnosi z ostalimi krščanskimi cerkvami/.

Z opravljanjem te funkcije je postal nekako neuradno šef diplomacije in kot tak je večkrat potoval v Rim, v Vatikan, kjer se je počutil kot doma. Prijateljske stike je navezal z mnogimi visokimi prelati, posebna prijatelja pa sta postala z generalnim predstojnikom Jezuitskega reda, patrom Arrupom. Ta mu je večkrat vrnil obisk in bil njegov gost v Moskvi.

Pravi začetek njegovega dela, ekumenizma se začne leta 1965, ko je Nikodim prvič bil v avdijenci pri papežu Pavlu VI. Naslednjem letu je v Ženevi na medverškem znanstvenem posvetovanju imel glavni govor; "Cerkve in družba" ravno Nikodim, govoril je o socijalni doktrini katoliške cerkve. Leto kasneje se je na njegov predlog ta razprava nadaljevala v Leningradu. Prvič v zgodovini, po oktobarski revoluciji, se je zgodilo, da je takrat šla v SZ številna delegacija pomembnih in visokih vatikanskih prelatov in teologov. Nikodim je na tem posvetovanju izjavil sledi: "Z globoko zahvalnostjo vsemi vodilji, duhovniki in verniki moskovske patriarhije, gledamo v katoliške cerkve, da pod vodstvom papeža Pavla VI. izhaja dialog, sredstvo katero zagotavlja mir v svetu".

Bil je večkrat gost v Vatikanu, sprejemali so ga kardinali in škofi po vsej Italiji. Ni mogoče ni kratko opisati vso njegovo dejavnost, katero se je v zadnjem desetletju razvijalo v duhu ekumenizma, med Moskvo

in Rimom, bila so mnoga srečanja, razni simpoziji, konference, izmenjava bogoslužij v Rimu ali Leningradu. Vedno je prvo vlogo ruske strani imel Nikodim. Po njegovi zaslugi je prišlo do tega, da je leta 1971 prišel na obisk v Moskvo vatikanski državni sekretar Agostino Casaroli, kjer je poleg drugih važnih dogovorov prišlo na dnevni red tudi vprašanje katoličanov v SZ. V letu 1973 je prišlo do drugega važnega srečanja v Moskvi obeh cerkva, katoliške in ruske pravoslavne cerkve, kjer so podpisali važni dokument o medsebojnem sodelovanju za mir v svetu, tako med kristjani, nekristjani in agnostiki.

Na zapadu, posebno ameriški tisk je svoječasno komentiral, da je papež Pavel VI. očaran od Nikodima, kot enega najspomljivejšega agenta sovjetske tajne službe. Na vse take in podobne napade je Nikodim izjavil sledi: "Po drugi svetovni vojni je moralna ruská cerkev izbirati med dvema; ali bo cerkev služila narodu ali se bo borila proti režimu. cerkev je izbrala službo narodu, a vi na Zapadu niste poklicani, da nam dajete lekcije. Mi bomo odločali sami kaj je v interesu naroda:::

S svojo izredno duhovno energijo, s vojim teološkim in obširnem znanjem, se ni čuditi, da je izredno uspel v svoji karieri in s svojimi uspehi v svetu. Tako je s svojo vnero in z delom za ekumenizem spontano posegel v politiko SZ. Njegova dalekovidnost in njegova diplomacija mu je pomagala, da je posegel veliko dlje, kot katerikoli politik, če upoštevamo okolnosti v keterih je deloval. Bil je jasnega duha, velik talent, bil je prijateljsko ljubezniv in skromen, po potrebi je bil tudi nasilen in je znal tudi udariti s pestjo po mizi.

Ko je bil novoizvoljeni papež Janez Pavel I., 3. septembra ustoličen kot novi poglavar katoliške cerkve, je drugi dan sprejemal v avdijenci razne delegacije. Eden med prvimi je bil tudi leningrajski metropolit Nikodim. Že v začetku razgovora s papežem je Nikodim nenadno omahnil v naročje papeža in njegovih sodelavcev. Zadet od srčne kapi je takoreč umrl v naročju sv. očeta, v Vatikanu. Res, umrl je nenavadni človek na nenavadnem mestu.

L.K.

KAR PO DOMAČE...

"Naše petje ni za na cesto." Pod tem naslovom se je izšel članek v "Novi dobi" na naši strani, ki opravičuje pevski zbor "Triglav" zaradi njihove odpovedi pri sodelovanju "karnevala". Če človek pomisl na tisto "naše petje", ki se razlega iz kričavih grl fantov, "ki ga imajo že pod kapo", je prav res, da taka pesem ni za na cesto. Še v gostilni je človeku neprijetno, kadar sliši tako drenje.

Toda naša resno nagovana pesem, da ta ni za na cesto, posebno v Avstraliji, kamor smo jo prinesli kot svojo dediščino in je naša dolžnost, če se zavedamo vrednosti narodnega blaga, da jo posnemo med avstralsko ljudstvo in, da jo podelimo z družino avstralskih narodov. Res je, da nas avstralsko ljudstvo že pozna po naših narodnih nosah. V Viktoriji so celo Avstralci ponosni na slovenske narodne noše. In tudi ostale slovenske kulturne prireditve v Viktoriji dvigajo naš glas. To je razvidno iz samega "Vestnika". Toda zdaj govorimo o N.S.W.-u.

Vzemimo slovensko beseodo. Ali jo moremo predstaviti Avstralcem? Ali jo moremo predstaviti ostalim etničnim skupinam? Da bi se

mo v Triglavu tako odličen pevski zbor, da nam šteje v čas povsod.

Popolnoma prepričana sem, da bo decembarski koncert zboru "Triglav" nudil vsem ljubiteljem naše pesmi izreden užitek, saj sem s posebno ljubezni spremljala njihov razvoj in nastope.

Ali smo se res omejili samo na medsebojno uživanje naše dediščine, ali jo mislimo deliti z ostalimi narodi Avstralije kot se na široko ustimo? Zdaj, ko smo imeli drugo priliko, da javno nastopimo pred publiko, smo to drugo priliko odvrgli. Dali zato, ker nam je uspeh v Operni hiši segel v možgane? Ne verjamem. Tu so drugi razlogi.

Stvar je v temu, da bi se pevski zbor moral premisliti pravočasno, ne zdanji trenutek.

Pesem je ta, ki ljudstva združuje, pesem je ta, ki blaži bolečine, pesem je ta, ki odpira rane in pomaga človeku, da se razjoče. Pesem je ta, ki kaže z enaga ljudstva na drugo: "Glej, saj smo vsi ljudje. Vsem nam je dano peti." Pesem vodi k prijateljstvu in ljubezni.

Da slovenska pesem ni za na cesto? Srca so dekletom obtičala v grlih, ko so ob poletnih večerih zaslidle fantovska pesem na prostem. Slovenski romarji jih pojo na "božjih poteh". Nad svežimi slovenskimi grobovi se čujejo slovenske žalostnine. Trnovski in šentjakobske fantje so bili poznavani po krnskem petju v hladu košatih kostanjev na bregu Ljubljanske. Primorski fantje so izzivali fašiste z našo pesmijo na cesti. Fantje so šli k vojakom s pesmijo v grlu. Izletniki so peli na cestah. Naše politične demonstracije je spremljala naša pesem.

Slovenska pesem je za na cesto. In prav primerno je, da se jo ravno na "karnevalih" sliši. Če pa seveda ta

naš pevski zbor pojde le v svoje zadovoljstvo, potem je zadeva čisto drugačna in ima pisec tozadnevnega članka v "Novi dobi" prav. Človek, ki se resno bavi s pesmijo, jo želi deliti z javnostjo. Kako more nekdo trdit, da bo temu našemu pevskemu zboru in Slovencem bolj všeč, da priredimo "svoj karneval" oziroma koncert? Ali smo zašli v separatizem, ali mislimo sodelovati tudi z drugimi narodi v izgradnji bodoče Avstralije, ki najbi imela značilnosti vseh narodov? Vprašam se le čemu sta Jugoslavija in Avstralija podpisali pogodbo za izmenjavo kultur, če nas peščica tukaj je v Sydneju zavrne sodelovanje z ostalimi narodi, ker "naša pesem ni za na cesto"?

Časopisi niso tu samo zato, da sole človeku pamet ampak tudi da razgaljajo resnico, posebno kadar se to tiče naših zadev v etničnem tisku, ki resnici gledajo v oči kadar se mu prileže.

"Po jezeru bliz' Triglava, čolnoč plav sem ter tja, v čolnu glasno se prepeva, da odmeva od gore ..." "Ko so fantje proti vasi šli, lepe pesni so prepavali ..."

Ali jih naj naštejem še kaj

več? Slovencem je posebno všeč peti na prostem, to je že razvidno iz naših narodnih pesmi. Sicer pa, saj vse to vemo in celo prav dobro.

Pavla GRUDEN

P.S. Kader se vrše pikniki za izseljence v Škofji Loki ali ne pojo pevci na prostem?

VSA SLOVENIJA NA RIBNIŠKEM SEMNJU

Nepregledna reka ljudi iz vseh slovenskih krajev, po oceni jih je bilo nad 15.000, so 3. septembra napolnili ribniške ulice in druge kotičke. Vsak je želet udeležiti se tretjega sejma suhe robe in Lončarstva.

Že v zgodnjih junih urah so bile ceste polne obiskovalcev, ko pa so s parado odprli semenj, so bile ulice popolnoma natpane in neprehodne. Po starem običaju so v povorki sodelovali: godba na pihala, pevci s krošnjami, narodne noše, folklorna skupina iz Dolenje vasi, voz s suhorobrskimi proizvodi in krošnjari.

Na sejmu so obiskovalci videli vse suhorobarske in lončarske izdalke, izdelovalci pa so prikazali, kako nastanejo škaf, sito, obodi, zobotrebc in drugo. Na sejmu se je predstavilo 55 izdelovalcev suhe robe in lončarstva iz ribniške, dobrepoljske in struške doline, Drage, Podpreske in Velikih Blok - iz območja, kjer je doma suhorobarstvo. Poleg tega je bilo na sejmu še 45 prodajalcev iz vseh krajev. Svojo stojnico so imeli tudi združeni obrtniki.

Veliko pozornost so pritegnile še druge razstave in revije: modna revija "Pletevine", razstava gob, razstava ročnih del žena in dekle, razstava slikarjev Milana Čirovića in Dušana Matoha in razstava fotografij Franceta Modica.

Gostinci so se na sejem dobro pripravili. Odveč je govoriti, da je zelo uspela veselica, ki so jo organizirali gasilci.

SENOVSKI GODBENIKI V ZRN

Senovski godbeniki so bili pred dnevi na štriridnevem gostovanju v ZR Nemčiji. Obisk, za katerega so gostitelji pripravili skoraj preoblegen program nastopov, ogledov raznih tovarn, gradbišč in takó naprej, je imel hkrati dokaj uradno obeležje, saj so Senovčane povsod sprejeli kot predstavnike občine in krajevne skupnosti, kot prave "ambasadorje" dežele, iz katere so prišli. Med drugimi jih je vse dneve bivanja spremljal mestni župan, priredili pa so jim tudi več uradnih slovenskih sprejemov. Z godbo v Burgau so Senovčani podpisali listino o pobratjenju, o ponenu obisku pa najbolj zgorovno priča to, da so se godbeniki vpisali v "mestno knjigo".

Med nastopi, ki so jih imeli, naj omenimo samo dva. Uradni koncert so imeli skupaj z godbo gostiteljico. Z njim so dosegli izreden uspeh, saj se jim doslej še ni nikoli primerilo, da bi

igrali več kot tri ure. Sicer pa so godbeniki domovali pri družinah nemaških gostiteljev in tako z njimi navezali še tesnejša prijateljstva.

DC-10 ZA JAT

LONG BEACH-V tem kalifornijskem mestu so v Tovarni Mac Donald Douglas izdelali prvo letalo za JAT s 3irokim trupom tipa DC-10. Prve poskusne leta s tem letalom, v katerem je prostora za 282 potnikov, bodo verjetno opravili že ta mesec. V decembri pa bo letalo že letelo za JAT in SKER v ZDA/, ki bo v maju prihodanje leto dobilo še eno letalo tipa DC-10.

Carnevale '78

Letos že drugič po vrsti v Sydneyu narodnostne skupine prirejajo svoje kulturne prireditve v okviru Carnivale '78. Premier Mr. Wran je s svojo idejo lani dobro uspel in tako tudi letos. Da je stvar stekla je dal na razpolago tudi nekaj denarja in ob finančni podpori je steklo kot je bilo pričakovati. Ko to poročamo so prireditve že za nemci. Tudi letos je zadeva kar dobro izteklka. Vse skupine katere so imele poleg finančne podpore tudi dobro volji, so se odlično izkazale.

Kot je že bilo govora v prejšnji številki, smo se Slovenci letos slabo obnesli. Če se spomnemo preteklega leta, smo se Slovenci polnoštevilno udeleževali na več krajih, bili smo vidni in odnesli tudi številne pohvale. Ni mi znano, če je katera naša skupina sploh kje nastopila ali sedovala, razen, kar mislim tu poročati. O kulturni sramoti nebi govoril, o tem smo že rekli beseodo ali dve. Bi pa se upravljeno vprašali kje so ostala društva, poleg Triglava? Saj na sydneyjskem področju naštejemo kar kake pol dutata slovenskih organizacij, ansamblov itd. Kje smo? Ali res slovenska kultura sloni na gotovih poedincih in če že ti kaj napravijo, so največkrat deležni zmerjanja, obrekovanja in se jim celo podtika da "špionirajo" itd.

Da preidemo k stvari, no vsaj v občini Marrickville smo zatopani Slovenci! Intoziralo je razstavo, ki jo je uredila moja žena v mestni dvorani v Marrickville. V ponedeljek zvečer je župan občine Marrickville svečano odpril razstavo "Arts and Crafts" katera je bila v okviru Carnivale '78. Razstavljali so Grki, Nemci, narodi Južne Amerike in narodi iz Jugoslavije. Župan Mr. Harrison se je vsem zahvalil za udejstvovanje in po govorancih se je začel kulturni program, katerega so izvajale razne etnične grupe. Največji aplavs so odnesli plesalci grške folklorne skupine. Na razstavišču so zavzeli največ prostora Grki, vendar najokusnejše in najboljše predmete so izložili Jugoslovani. Verjetno je bil najprisrjenejši slovenski oddelek, sodeč po zanimanju obiskovalcev. Vsi so se poohvalno izražali o predmetih in nekateri so spraševali če so za prodajo. Razstava je bila odprta od ponedeljka zvečer do petka.

L.K.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

DVANAJSTI LETNI BAL SLOVENSKEGA DRUŠTVA SYDNEY

V soboto 23. septembra je SDS priredilo tradicionalni letni bal, dvanajni po vrsti in tokrat v svojih društvenih prostorih v Horsley Parku. Kot je v pozdravnem govoru, predsednik društva Tone bulovec povedal, da je tovrstna prireditev prvič v lastnih prostorih. Res, kdor že dalj časa ni bil v prostorih kluba, /kot na primer jaz/, je bil lahko prijetno presenečen. Ne le nad prijaznim sprejemom gostov, temveč nad okusno urejenimi prostori. Že v avli je bil vsak gost počaščen s čašico aperitiva za dober tek k obilni večerji in dame so doble orhidejin cvet. Prav lepa gesta, kar priporoča k nadaljnemu dobremu razpoloženju.

V dvorani okusno poganjene mize s šopkom nagejne v vazah in prijazna deklica v narodni noši, v osebi Nevice Muha, sem se počutil nekako počaščenega. Ko se vsedeč za mizo, nehote beži pogled od predmeta na predmet in pogleda, kaj je novega in res stene so obložene s ploščami iz tasmanskega oreha, na podu lepa preproga, urejeno je parketno plesišče itd. Že dlje časa imajo lepo urejeno kuhinjo, sanitarne naprave in točilni bar. Vsekakor veliko dela in dobre volje je bilo vloženega, da je dom res dom in prvič sem se po dolgih letih počutil "kot doma".

Zabava sama je potekala v prijetnem razpoloženju ob veselih zvokih ansambla Oberkrainerjev. Tudi duet iz Havajev je s svojimi atraktivnimi točkami prizvedel do popolnega razpoloženja v veselja. Sreča se je nasmehnila te večer ge. Gomškovi, ko je žreb izbral njo za srečnega dobitnika barvnega televizorja. Med številnimi gosti so bili prisotni tudi predstavniki našega poslaništva, JAT-a, Gorjenja, Adriatika, Jugobanke, Triglava in še morda kdaj. Vsi smo bili nad vse zadovoljni in prvi gosti so se začeli razhajati še po drugi uri po polnoči. Zadnji so baje odšli ob spremljavi petelinjega petja, pač kot je naša stara navada.

Svojevrstne vtise iz prireditve je nedvomno odnesla ga. Pirnatova, ki je bila ta večer gostja družine Freda in Milene Mavko. Omenjena gospa se trenutno nahaja v Avstraliji na obisku pri svojih sinovih in je prišla iz Čile-ST. Jago, kjer že dolga leta živi s vojo družino. Ker tam ni veliko Slovencev, pravi, da je po več kot 30.

Novice in zanimivosti

sazidali zvonik oziroma stoplop.

V tej galeriji so takoj zatem odprli razstavo "Slovenski kraji in naselja v preteklosti", ki jo je pripravila Narodna galerija iz Ljubljane. Razstava obsegata likovne upodobitve slovenskih mest, trgov in drugih naselij skozi stoletja - od najstarejših ohranjenih vedut do leta 1900.

UMRLJIVOST V SLOVENIJI STALNO PADA

LJUBLJANA-Zdravstveno varstvo zajema v Sloveniji vse prebavalec-po oceni urbanističnega inštituta jih bo letos blizu 1,838.500. V zadnjem času je prebivalstvo naraščalo letno za približno 8,2 promila - hitreje v industrijskih in urbanih središčih, počasneje na manj razvitetih področjih. Skoraj 60 odstotkov ljudi živi v vseh in zaselkih.

Radnost prebivalstva od leta 1970 rahlo narašča, od leta 1970 do 1977 se je gibala med 15,8 do 16,5 promila. Splošna umrljivost je bila v tem obdobju med 10,8 in 9,8. Med vzroki za umrljivost že več let ni bistvenih sprememb: bolezni srca in otočil, novotvorbe, poškodbe in nasilne smrti, bolezni dihal in prebavil, dokaj pogosti so tudi samomorni.

Umrljivost dojenčkov stalno pada: leta 1971 je znašala še 25 promila, lani 17,7. S tem se približujemo razvitem evropskim državam. Naravni priрастek je v zadnjih sedmih letih znašal 6,2 promila. Ustavl se je proces izseljevanja v tujino, počelo se je preseljevanje delavcev iz drugih republik Jugoslavije.

Ze od leta 1953 dalje ugotavljajo naraščanje deleža starega prebivalstva ter upadanje mlajšega /do 19 let/. Slovensko prebivalstvo je na meji med starim in zelo starim. Zanimivo pa je, da se pričakovana dolgost življenja ne podaljšuje in da Slovenija v tem pogledu zaostaja za drugimi republikami.

NOVA KNJIGA 70-LETNEGA PISATELJA MIŠA KRANJCA

Ob sedemdesetletnici Miška Kranjca in ob izidu njegovega "Romana o Berdenih" je urednik Državne založbe Slovenije Ivan Bratko začel pisatelju vso srečo in še mnogo popisanih poetičnih vrstic, njegovo živiljensko pot, ki jo je poleg literature oblikovalo tudi pomembno kulturno, prosvetiljsko in politično delo, pa je v kratkih besedah orisal Fran Zadravec. Pozneje je spregovoril o pomenu Kra-

njevega pripovedništva, izvorniz njegove bogate fabulativnosti in jezikovni kulturni njegovega romanopisja,

da bi na kraju omenil dolgo genezo najnovnejšega romana, ki je nastal kot združitev treh novel in drame, katerih skupna junaka sta Ivan in Matija Berden.

BRAMBOVCI SO ZAGNALI PREPLAH

CELOVEC-Potem, ko je v zadnjem času vrsta jugoslovanskih delovnih kolektivov pokazala zanimanje in pripravljenost za odpiranje gospodarskih obratov na ozemlju avstrijske Koroške, je zveza koroških brambovcov te dni objavila izjavu, v kateri poziva koroške oblasti, naj preprečijo odpiranje "jugoslovenskih obratov" na Koroškem. Izjava je naslovljena na koroško deželno vlado in posebej omenja Elanovo tovarno v Brnici ter tovarno celuloze v Rebrici, to je znani obrat, ki mu že dolgo bije zadnja ura in ki so mu pred kratkim rešitev ponudili prav jugoslovenski partnerji. Koroški brambovci govorijo v izjavi v zvezi z gospodarskim odpiranjem Koroške nasporti Jugoslaviji o gospodarskih prizadevanjih, ki "škodijo gospodarstvu in ogrožajo prihodnost ter mirni razvoj koroškega naroda", to dogajanje - tako brambovci - namreč pospešuje "slovenizacija" tega območja.

TAJNIŠTVO KONGRESA UNESCO NI SPREJELO PETICIJE

DUNAJ-Predstavniki obeh osrednjih organizacij Slovencev v Avstriji so v avstrijskem glavnem mestu sklical tiskovno konferenco, da bi v trenutku, ko na Dunaju zaseda kongres UNESCO o pouku o človekovih pravicah na šolah, še enkrat opozrili na neizpolnjene obveznosti iz 7. člena državne pegodbe.

Predstavniki manjšine so ob tej priložnosti prinesli na Dunaj peticijo, ki so jo skovali izročiti udeležencem tega mednarodnega kongresa, vendar pa jim to ni uspelo: tajništvo kongresa, ki mu predseduje avstrijski zunanjji minister Pahr, dokumenta ni hotelo sprejeti in ga razdeliti med udeležence.

Srični tega so predstavniki obeh osrednjih organizacij sklenili, da bodo peticijo na posamične udeležence kongresa naslovili pač po pošti. Ko je ocenjeval te tako imenovane tehnične težave, je tajnik narodnega sveta korških Slovencev Filip Varašnenil. Sicer pa vsebuje listino, ki naj bi jo razdelili udeležencem kongresa, zbrane podatke o slabem polo-

žaju slovenske manjšine v Avstriji.

ČASOVNIČAR
MILETA KOSTADINOVIC
21 Buckley St. FOOTSCRAY

Vršimo popravke svih vrsta satova, profesionalno i sa garancijom.

CIJENE UMJERENE

KAR PO DOMAČE... Z DRŽAVITELJU TRIGLAVU SOS

Ujela se je, ujela se je na te preklete liman'ce ... Da prav na te limance pod zgornjim naslovom se je ujela tista slovenska dušica, ki si je v svoji domišljiji prilašila uslužo, ki naj bilo bila napravila pevskemu zboru "Triglav" s čekom od strani države ... Ker se je ta govorica širila kakor ogenj v strehi, sem postavila na kocko vse. Celo sebe. S samim tem, da sem to "čokavno afero" objavila na tej strani, se je vsa stvar razčistila, resnica je prišla na dan in čast pevskega zabora, kar se tiče čeka je oprava. Zbor čeka ni dobil. Jože pravi, da je dobil figo.

Tukajle vedrimo in oblačimo. Danes se bo zvedrilo g. Čuježu, ki je za mene še vedno Jože. Tisti patološki lažnivec je sinoci na moje vprašanje priznal, da jo ne laže. Že delj časa mea razne štrene, pljune, poliže in poljubi. Zdaj, ko točita se mu oblači. Samo še enkrat naj poskusí širiti nesenične vesti - objavila go bom po imenu. To bi storila tudi svojemu bratu, če bi na takšen način skušal škodovati katerikoli dobranamerni skupnosti. Ni mu preveč zameriti. Patološki lažnivec je, kot sem rekla. Upam, da se mu je zdaj, ko je samemu sebi stopil na jezik, zvedrilo. In streznilo.

Zvedrilo se je tudi vsem našim ženskam, ker točata to niso bile babje, nego moške čenče. Posebno pa se vedri tistim, ki jim je zmanjkal snovi za opravljanje. Jože je namreč vsem slovenskim skupnostim povedal, da "Triglavu" dolgujem članarino. "Triglav" bi me pravzaprav lahko osvobodil te članarine, ker sem ravno z bojavo laž o, čeku za pevce v pevskemu zboru "Triglav", oprala čast. Če pa niso hoteli peti na prostem, je to res njihova stvar. Vendar nas je veliko število razočaranih, ker ljubimo njihovo pesem.

Čim bom dobila opomin za članarino od "triglavskoga" blagajnika, jo bom plačala. In tudi znamko za znamko bom priložila, da ne bi kdo rekel, da sem razen "zapufana" tudi skopana.

Kaj smo se naučili iz te "čekovne afere"? Nekam si zapisi, dragi moji bravci, sledete:

Tudi hinavce je treba ljubiti, ker jim brez ljudi ni življenje. Opravljivci in ljudozrcali obirajo ljudi s slastjo do kosti. Resnica je vredna več kot človek, ki jo skriva in vec kot človek, ki jo išče.

Tebi, dragi Jože, naj povem, da vsled družinskih razmer, oziroma zakonskih, v katerih sem živila pod našiljem, sina nisem mogla vzgojiti v Slovenca. Ti pa si vrgel kamen, ne varme, ampak sebi v sreč.

Še nekaj. Nisem kulturna delavka, nisem časnarka. Le naveden človek sem, ki išče resnico. Morda na svojstven način, toda vsaj iščem jo.

***

Prav pravi Jože, ko mi svetuje naj bom praktična. Zato, ker sem praktična, uporabljam tole stran za os-

38

LETOŠNJI LEVSTIKOVI NAGRAJENCI

LJUBLJANA-Založba Mladinska knjiga je slovesno podelila Levstikove nagrade. Prejeli so jih pesnik in pisatelj Dane Zajc, slikar Marjan Manček in prof. dr. Jože pahor.

PIŠETA IN UREJUJETA:
LOJZE KOŠOROK
IN PAVLA GRUDEN

PO SLOVENIJI

SLOVENCI V KENIJI

Slovensko podjetje Emona Commerce je leta 1970 ustanovila v Keiji podjetje Apromix predvsem z namenom, da bi pospešila blagovno menjavo ter industrijsko kooperacijo med deželama. Hkrati je Emona tudi pooblaščena organizacija Konzorcija, ki so ga slovenske organizacije združenega dela ustanovile zaradi usklajenega nastopa na kenijskem ter drugih vzhodnoafriških tržiših. Konzorciju so se pridružila tudi nekatera druga jugoslovanska podjetja. Krka je leta 1974 podpisala pogodbo o ustanovitvi mešanega podjetja Dawa Pharma, medtem ko je tri leta kasneje začela že s poskusno proizvodnjo najosnovnejših farmacevtskih proizvodov. Jugotekstil pa je skupaj z Labodom, Jutranjko ter Lisco pred dvema letoma ustanovila mešano podjetje za proizvodnjo lahke konfekcije. To mešano podjetje je dobilo ime Juken Textile Industries. Naj še povemo, da je Kenija izrazila željo, da bi Jugosloveni sodelovali pri izkorisčanju kaolina, granita, marmorja itd.

OBISK SINDIKALNE ORGANIZACIJE IZ BADEN-WUERTTEMBERGA

LJUBLJANA-Na povabilo sveta Zveze sindikatov Slovenije, je 6. avgusta dopovala na petdnevni obisk v Slovenijo delegacija Nemške zveze sindikatov iz Baden Wuerttemberg, ki jo vodi predsednik Lothar Zimmermann.

18 MILIJONOV POTNIKOV

LJUBLJANA-Prek mejnih prehodov v Sloveniji je po podatkih zavoda za statistiko v juniju prispele v Jugoslavijo 4 milijone 234 tisoč potnikov, v vseh šestih mesecih pa 18 milijonov in 388 tisoč, kar je za 8 odstotkov več kot lani v enakem obdobju. Juninski promet v primerjavi z majskim je večji za 24 odstotkov, kar je razumljivo spričo začetka turistične sezone.

ZADNJI KRAJVI ZVONCI

Na pašnikih Jelovice, Pokljuke in Mežaklje se oglašajo le še redki zvonci, saj čred živine skorajda ni več. V stari kovačiji, po domače ji pravijo "pri Jamru" v vasi Mevkuš pod Pokljuko, pa že tretji rod kujejo kravljе zvonce. Zadnji iz te hiše

LETO OTROKA

Že lep čas zasledujemo po časopisu razne razsprave o "letu otroka", katero bo naslednje leto 1979. Vse dobrodelne organizacije z UNESCO na čelu po vsem vesoljnem svetu, se pripravljajo na leto otroka. V tem v zvezi sta na Koroškem slovenski organizaciji organizirali kampanjo pod gesлом "Vsem otrokom enake pravice".

Ta kampanja gre predvsem za dosegene enakopravnosti vseh otrok predvsem na področju predšolske vzgoje. Na vsem območju južne Koroške ni nobenega javnega dvojezičnega otroškega vrtca, razen v Šentjakobu, ki ga vodijo šolske sestre. To pomeni, da nimajo vsi

otroci možnosti, do predšolske vzgoje v materinem jeziku.

S to akcijo hočeta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev preprečiti nadaljnje izrivanje iz javnega življenja. Sklicujejo se na avstrijsko ustavo, ki zagovavlja vsem državljanom enake pravice, na deklaraciji o človeških pravicah, helsinki sporazum in na 7. člen avstrijske državne pogodbe. Prva tovrstna prireditev je bila 11. avgusta v Pliberku, kjer zahtevajo uvedbo slovenskega jezika v otroške vrte, sprejetje ustreznih dvojezičnih vzgojno pedagoških programov in enakopravnost slovenskega jezika v javnem življenju.

KONGRES V BARCELONI

Pred nedavnim se je v Barceloni zavrl sedmi kongres mednarodnega združenja za zaščito ogroženih jezikov in kultur. Resolucijo, ki jo je slovenska in hrvaška narodna skupnost iz Avstrije poslala vladu na Dunaj, je kongres odlično podprt njihove zahteve.

Ugotavljaljajo, da avstrijski zakon o narodnih skupinah nikakor ne izpoljuje določil sedmega člena državne pogodbe. Ta zakon tudi ne zagotavlja etničnega, kulturnega in gospodarskega obstoja. Kongres zato izraža svoje razumevanje, ter obe narodni skupnosti zavračata ta zakon in zahtevata nove rešite. Ta mednarodna organizacija se zavzema za zagotovitev obstoja narodnim skupnostim ne glede na njihovo številnost in zato zavrača, da bi živiljenska vprašanja narodnih skupin reševali le na podlagi statističnih, volilnih in podobnih

podatkih. Resolucija, ki so jo sprejeli v Barceloni, med drugim zahteva, da je treba prepovedati organizacije in dejavnosti, ki si prizadevajo nadzorom vseh znanih njihove pravice in njihove krajevne napise, zlasti v Avstraliji kjer to predvideva državna pogodba. Kar pa izgleda da vlada na Dunaju ni nikdar upoštevala, zato je kongres zahteval ustavitev sodnih procesov proti 30 koroškim Slovencem zaradi njihove dejavnosti za ohranitev svoje kulture in uresničitev narodnostnih pravic.

Resolucija tudi zahteva, da avstrijska zvezna vlada vnovič prouči zakon o narodnostnih skupnostih v dogovoru z osrednjima organizacijama koroških Slovencev in gradičanskih Hrvatov in v luči 7. člena državne pogodbe poišče rešite, ki bodo dejansko služile ohranitvi in razvoju obeh narodnostnih skupnosti.

ČATEŠKE TOPLICE SE ŠIRIJO

Z Bernardinom so Čateške Toplice največje turistično gradbišče v Sloveniji. Novi hotelski kompleks že dobiva grobe zaključne obrise. Stavbe hitro rastejo iz tal. Na gradbišču je že od pomladni vse živo.

V zdravilišču čakajo, da bodo dobili nov hotel z vsemi pripadajočimi objekti in jim ne bo več treba odklanjati gostov. Zdravilišče ima sedaj 300 postelj.

S hotelom "Terme" se bo zmagljivost zdravilišča povčela za 300 postelj. Ob njem bodo objekti za kompletno terapijo, savane, trim dvorana, bazen, rastavracija, igrašča na sodobno urejen kamp.

ZAMEJSKA MLADINA NA DELOVNI AKCIJI V SLOVENIJI

NOVA GORICA-6. avgusta je dopotovalo na delovni akciji Suha Krajina 78 in Brkini 78, 50 mladih iz

novogoriške občine in iz zamejstva. Zanimivo je, da Slovenci z onstran meje so delujejo na delovnih akcijah prvič v Jugoslaviji. Brigadirji, ki sestavljajo brigado Simona Gregorčiča pa so za "ogrevanje" v tritedensko delo pripravili 5. avgusta enodnevno akcijo v Kožbanskem kotu.

ŠENTJERNEJ: RAZSTAVA KONJ

Klub za konjski šport iz Šentjerneja bo pripravil 27. avgusta na šentjernejskem hipodromu veliko razstavo konj. Zato vabi rejce konj, posebno plemenskih kobil, da se udeležijo njihove prireditve. Povrh vsega bi šentjerneško konjerejci radi obnovili staro tradicijo, ko so pred vojno skoraj vsako leto pripravili konjske razstave. Za prireditve, na katere bo bržčas sodelovalo okoli 70 konj, so se odločili zato, ker letos zaradi obnavljanja hipodroma v Šentjerneju ne bo tradicionalnih konjskih dirk.

KOČEVJE — V kočevski občini se že nekaj let ubadajo s težkim vprasanjem — kako v mesto in občino privabiti strokovnjake. V Kočevju delata na sodišču samo dva sodnika, čeprav bi lahko zaposlili še najmanj tri. Podobno je tudi v drugih dejavnostih. Opažajo pa tudi, da se v Kočevje ne vračajo strokovnjaki, ki so jih namensko stipendirali.

KAR PO DOMAČE...

Naj najprej sporočim vsem Slovencem veselo novico, da se je oglasil naš rojak, pesnik in pisatelj z iskrenimi pozdravi vsem rojakom v Avstraliji - saj ste že uganili kdo - Cyril Zlobec, ki je odposlal preko naše Izseljenske Matice ogrog 300 slovenskih knjig: za slovensko društvo Sydney 150, in 150 za slovensko društvo "Jadran" v Canberri. Iskrena hvala z upanjem, da nas bo naša Matica tudi v bodoče razveseljevala s knjiznimi pošiljkami.

Knjiga Slovenskega društva Sydney je na razpolago prijateljem in članom vsako soboto in nedeljo podne. Isto velja tudi za knjižnico društva "Triglav" ki to pot ne bo od Matice perjelo knjig kot zgoraj omenjeni društvi, pač pa v skorajšnji bodočnosti.

Druga dobra novica in pravzaprav presenečenje pa je Folklorna skupina Triglavke šole, ki se že nekaj časa marljivo vadi pod nadzorstvom vsem znanega ga. Draga Pogačarja in bo nastopila na sporednu namenjenim očetom 3. septembra ob 3h popoldne v prostorih slovenskega društva "Triglav". V okviru istega programa se bo vršilo tudi tekmovanje deklek v preskočovanju vrvi, dečki pa bodo pokazali svoje znanje v "jo-jó" tekmovanju. Za glavno nagrado boodeljena trofeja "Očetovega dne".

Vedite tudi to, da se pevski zbor "Triglav" že pravzaprav za "Carnevale 78".

Še eno zadovoljivo sporočilo: slovensko društvo Sydney bo priredilo svoj 12. letni ples - tokrat "kar doma" - namreč v dvorani doma v Horsley Parku, kar pomeni da to društvo dobro napreduje. Ta "gala" prireditev se bo vršila 23. septembra.

Posebno pa se mi je raznežilo srce ob 249. strani v "Mislih" za mesec Avgust med čitanjem informativnega dopisa pod naslovom "Za celotno slovensko omniko". Vendar mi je pri tem odstavku na raznažnost legla slana, ko sem prečitala imena mož, ki so ustanovitelji "Središča za slovenski jezik in preučitve v NSW". Kdo so ti ljudje? Razen enega uglednega, vsega spoštovanja vrednega duhovnika, ki svojega dostojanstva ni nikdar umazal s političnim udejstvovanjem ampak je celo sodeloval pri enemu slovenskih kulturnih programov v Sydneju, kjer so bile prisotne tudi osebnosti, ki uradno predstavljajo našo matično domovino so ostali štirje usmerjeni v napram današnji državni ureditvi Jugoslavije sovražno desnico.

Eden teh vrlih mož je nekdanji slovenski štetnik, ki se danes zastopa isto politično idejo kot jo je za časa vojne. Ni pa zanikati, da so njegovi predniki obogatili slovensko kulturo. V temu odboru čitam tudi ime človeka, ki se sicer udnja pri slovenstvu v Avstraliji, ni pa znan kot kulturnik pač kot desničar. Potem je med njimi duhovnik, ki se je vmesnil v politiko.

Peti pa je, po samih "črno na belo" besedah g. Urbančiča, ki jih je napisal v svojem dopisu nekega po-

33

INDIJANI DOBILI VERSKO SVOBODO

Verjeli ali ne, da je predsednik Združenih Držav Amerike Jimy Carter 13. avgusta letos, podpisal v Washingtonu "Akt o verski svobodi ameriških Indijancev".

Minulo je ravno 191 let, odkar je Kontinentalni kongres sprejel ustavo Združenih Držav Amerike, katera jamči svobodo veroizpovedi. Ta novo podpisani zakon, nudi popolno svobodo ameriškim Indijancem, Eskimom in domorodcem na Havajih, da svobodno opravljajo svoje verske obrede "pod zaščito" Združenih Držav Amerike.

Malo dolgo je trajala ta "Indijanska diskriminacija" če upoštevamo da so ZDA vzor in avantgarda tako opovane demokracije in svobode!

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

BRNIK V BOKU S FRANKFURTOM

V ljubljanski kotlini zna bitti taka megla, da še vrabcu "hodijo peš". Zaradi tega je bilo ljubljansko letališče večkrat zaprto in leteli so se morala spuščati na druga letališča ali pa so kasnila. Zato so slovenski gospodarstveniki odločili da vložijo denar v rekonstrukcijo in modernizacijo Brnika. No in tako je letališče na Brniku najsdobnejše v vsej Jugoslaviji in na Balkanu.

To čudo aerodromske tehnike je narpavljeno samo v 50 dneh, dočim isti porodni krči na zagrebškem letališču trajajo že več kot tri leta. Zagreb se bo kmalu priključil Ljubljani in tako bosta v Jugoslaviji dve najsdobnejši letališči.

Tritoč je tristo metrov dolga in šesteset metrov dolga temna asfaltna vzletna ali pristajna steza je osvetljena z 220 posebnimi svetilkami, ki so ugrajene tako, da ne motijo ko se letala spuste na stezo z brzino 240 km. na uro. Svetilke so postavljene po sredi in ob straneh steze v raznih barvah in pod raznimi koti, kot je potreben za varen vzlet ali pristanek letala. Na letališču so montirane posebne naprave, instrumenti za avtomatsko merjenje za navpi-

L.K.

čno in vodoravno vidljivost in ti avtomati vse to preneso na računalnik, ta avtomatično prenese preko TV ekrama komandnemu stolpu, ti pa prenesejo in posredujejo pilotom v letalih. Na podesben način dobijo in posredujejo meteorološke podatke. Tako je človek s svojimi nesigurnimi čutili izključen, vse je zaupano sodobni tehniki. Večje varnosti tudi na poznenem frankfurtskem letališču ni, katero slovi kot eno najsdobnejših v Evropi.

Brnik je sedaj uvrščen med ona letališča v svetu na katerih so zavarovani vsi varnostni, prometni in tehnični pogoji za domači, mednarodni in medcelinski robovi in potniški promet. To pomeni da Brnik lahko sprejme najtežja letala z vseh delov sveta. Slediča razvojna stopnja bo namenjena udobnosti potnikov, to pomeni, da bodo prenovili tu-dil letališke zgradbe, jih modernizirali po sodobni tehniki. V sedanji razvojni stopnji rekonstrukcije na Brniku je dana varnost potnikom in bilo je vloženo kot poročajo 24 milijard dinarjev.

L.K.

PO SLOVENIJI

BOGOJINA — Mladinska organizacija v tem kraju je priredila festival zabavne glasbe z naslovom »Prvi glas Pomurja«. Na prireditvi je nastopilo 11 pevcev, spremjal pa jih je ansambel Horoskop.

MARKOVCI — Nedaleč od stare osnovne šole v Markovcih na Ptujskem polju bo zrasla nova sodobna šola, ki jo gradi mariborski Marles. S tem se uresničuje večletna želja domačinov.

METLIKA — Odpri so novo prodajalno kruha, slaščarno in bife, kar so krajan potrebovali že dalj časa. Investitor je bil Žito Ljubljana, tozd Pekarna Dolenjska.

KOSTANJEVICA NA KRKI — Na letošnjem kiparskem simpoziju Forma Viva je sodelovalo pet kiparjev in sicer: Jon Oxman in Rolf Westfall iz Amerike, Kamuro Masamicu z Japonske ter Vili Bossi iz Italije in Ratko Petrović iz Jugoslavije.

DOLENJSKE TOPLICE — 1. avgusta so odpri prenovljen in posodobljen kompleks zdravilišča, ki je zdaj eden najlepših pri nas. Zdraviliška stavba je sicer stará že nad dvesto let.

KRASNA SI, BISTRA HČI PLANIN!

Mihov dom na Vršiču

Trentarska bistra hči planin je že od nekdaj navdihovala pesnike, danes pa je najbolj mamljiva za kajakaše, ki jo prihajajo izzivat in premagovat tudi iz sosednjih držav, s svojstveno bistro zeleno-belo barvo, živahnino in kar divjo naravno, še predvsem pa čudovito okolico, pa privablja tudi številne turiste z vsega sveta.

Visokogorsko dolino oklepa obo obalnih vršacev na celu s Triglavom, Jašovcem, Prisojnikom in Bavškim Grintavcem, med ostalimi vrhovi pa so tudi Kriški podi, kjer so tri najvišja jezerca v Sloveniji. Na vrhu doline Trente, ki nosi isto ime kot 16 kilometrov razpotegnjeni kraj, izpod Šnite v višini 916 metrov izvira Soča. Ob koči pri izviru je toliko izletnikov, ki se odločijo za ogled globoke voline, iz katere priteče lepa reka, da Za betonskim mostom, ki za vse skoraj ni prostora, odlepi beli makadam od gl-Soca se je od izvira do Soča se je od izvira do Loga, edinega strnjenege ementa Juga na koncu dolinice, ki nosi isto ime kot 16 kilometrov razpotegnjeni kraj, izpod Šnite v višini 916 metrov izvira Soča. Ob lepene, odkoder vodijo ne Lepene, inše planinske poti proti Komni po zdržitveni vodi iz Zadnjice si je prislužila ime najvišjemu očaku, letošnjemu slavljeniku, slikovit tol-

V Zgornji Trenti se čez mun, katerega mudro zelena betonski most hudourniške globočina žari v odsevu soka, zaključi Korita. Preden spustimo kajake v vodo in damska cesta. Preden doseže most jo pozdravi Kugy-naproti, se ozremo še na ev spomenik. Trento in Sočo levo strane brega, proti je čo pa ni opeval le Julius med prvo svetovno vojno Kugy, odkritelj ene izmed potekala frontna črta. V poti pesnik Rudolf Baumblichini pa sta bili v drugi ach, pa številni naši presnivojni partizanski bolničniki, najlepše seveda Gregor-Na skalah in Na skali.

KAMNIK — V počastitev občinskega praznika Kamnika so 27. julija na Bakovniku odprli nove proizvodne prostore podjetja Alprem iz Kamnika. Alprem je specializirano podjetje za izdelovanje aluminijastih izdelkov.

LJUBLJANA — Slovenski dnevni — Delo, Dnevnik, Večer — se bodo s 1. novembrom podražili za 50 par in bodo tako stali po 4 dinarje.

ŽIRI — Čebelarska družina iz Žirov, ki je lani praznovala že 70-letnico obstoja, bo še letos dogradila čebelnjak, ki bo pravzaprav majhen čebelarski dom, saj bo v njem tudi soba za sestanke.

PORTÓROŽ — Pristajalno steko na sečoveljskem letališču so podaljšali na 850 metrov, zdaj pa grade še novo letališko stavbo in druge objekte. Prenovljeno letališče bo lahko z majhnimi letali pritegnilo tudi tuje turiste.

TRBOVLJE — Tukajšnja strojna tovarna slavi 30-letnico obstoja in ob tej priložnosti bodo izročili namenu nov obrat, v katerem bodo izdelovali cestno mehanizacijo.

Nad Žerjavom: onesnažen zrak je uničil vse rasite

KAR PO DOMAČE... LETÖ OTROCI

Otok je oseba, ki nadaljuje kar odrasli začno. Otrok je danes bitje, ki bo nekoč obsojalo kar smo ustvarili mi — današnji svet. Prepadi, ki je nastal med otroci in starši, so krivi starši, ki so hote ali nehoti postal sužnji sodobnega gospodarskega sistema. Vsled pomanjkanja časa se je družina v smislu kot jo nekateri od nas še poznamo iz spomina, skoraj razpadla. Povezanost med družinskimi članji je takoreč izginila.

Starši in otroci, čeprav žive pod isto streho si postajajo tuji. Svobodnega duhovnega razvoja otrok v moji otroški dobi ni poznal. Prešli smo iz ene skrajnosti v drugo. Dočim v predvojnem času otrok ni smel niti svobodno misliti, mu danes v tem pogledu niso dane pravne smeri. Današnje učiteljstvo se za značaj odreščajočega otroka ne zanima, a starši nimajo časa, da bi se mogli resno posvetiti gradnji otrokovega značaja. Otrok je prepričen samemu sebi. Njegova notranjost mu je velika zagonetka, njegov odnos do odraslih, ki imajo vse manj časa za izražanje ljubezni, postaja vse hladnejši. Med otroci in odraslimi obstoji velik prepad.

Dočim so starši nekoč smatrali, da so lastniki otroka, se danes, otrok ravno zara-di tega, ker je v mnogih pogledih zanemarjen, zaveda da pripada samemu sebi. Vsled razpadajočega družinskega življenja, je otrok postal osamljena edinica.

Ta pojav je postal pereče svetovno vprašanje. Takozvana Genevska deklaracija je Februarja 1924. leta prisnela sledeče odloke:

1. Otroku moraju biti dani vsi pogoji za normalen duševni in telesni razvoj.

2. Otroci ne smejo trpeti lakoto. Bolnim otrokom je potrebna zdravniška nega. Zaostalim otrokom je treba dati vso pomoč. Mladostne hudodelce je treba vrniti na pravo pot. Otroci brez statrova in brez doma morajo imeti zavetje.

3. V času katastrofe mora biti otrok prvi, ki prejme pomoč.

4. Otroku je potrebno vodstvo vse dotlej, ko se začne izdržavati sam. Otrok mora biti zaščiten pred izkorisťevanjem.

5. Otrok mora biti vzgojen v zavesti, da mora svoje talente posvetiti službi človeštva.

20. novembra 1959. leta so predstavniki 78 zemelj v Organizaciji Zadnjih Narodov prinesli sledeče odloke:

1. da uživanje vseh gornjih pravic pripada vsem otrokom ne glede na raso, barvo, spol, vero ili narodnost.

2. da vsi otroci imajo pravico do posebne zaščite, in do vseh ugodnosti in sredstev s pomočjo katerih naj bi se razvijal na zdrav in normalen način v svobodi in dostojanstvu.

3. Otrok ima pravico do imena in narodnosti.

IDRIJA — Tu bodo na Lenstatu začeli zidati novo šolo, ob kateri bo zrasla tudi nova športna dvorana, ki bo razen šoli služila tudi rekreativnemu in tekmovalnemu športu.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

PARTICIPATION

KAR PO DOMACE...

Izvršno poročilo Komisije za Etnične zadeve pod naslovom "PARTICIPATION", katerega smernic naj bi se oprijela vlada NSW-a, je delo desetih emigrantov /moških in žensk/ ki bo v marsičem dvignilo socialno pomoč emigrantom in jim vrnilo dostojanstvo, ki jim kot ljudem pripada. Mnogokaterje krvice, ki so se pred nedavnim dogajale izseljencem, bodo na osnovi predlogov v tej knjigi za vedno odpravljene. Zgodovinskega pomena, ne samo za izseljence, ampak za avstralske državljanje na splošno, je dejstvo da smo vsi, ki se zanimamo za vladne zadeve, posebno etnične, povabljeni k sodelovanju z vladom.

V samem uvodu k poročilu, Premier Wran piše: Osnovna človeška pravica je, da se napram nobeni osebi, niti skupini ne sme postopati s predskodi, da nihče ne sme biti izključen iz sodelovanja v socialnem, gospodarskem in kulturnem življenju družbe, in da imajo vsi enako pravico do ugodnih priložnosti s katerimi družba razpolaga.

S samim tem se nam nudi prva ugodna prilika da se odzovemo vabilu, kot zgoraj rečeno, s predlogi in nasveti vladu v vseh zadevah, predvsem pa etničnih, ki so nam izseljencem pač najbolj pri srcu.

Oblika avstralske družbe ravno zdaj doživlja čase velikanskih sprememb v njenem socialnem ustroju in v sestavi prebivalstva. Izkazalo se je, da so te spremembe zatolite avstralski državni aparat popolnoma nepripravljen. Konzervativnim strankam so se pač izjavile sanje, da se bodo priseljeni hočeš, nočeš, moraš, poangležili. Premier Wran se je sprijaznil s to resnico. Zaradi se, da dosedanji državni aparati NSW nikakor ne ustreza današnjim družbam Avstralije, je pač moral povabiti k sodelovanju izseljence. Prvi sad, ki ga je to zbljajanje "med državo in ljudstvom" rodilo, je PARTICIPATION Report, ki resno priporočuje to zbljajanje v svrhu sodelovanja.

Pod točko 25, na strani 17, čitamo sledenje: delavne moći naj bi se ustanovile iz članov raznih etničnih grup, ki naj bi ocenile vrednost svojih izkušenj in priporočil, ki se tičejo posebnih etničnih zadev.

Točka 26. Vlada naj bi storila vse potrebno, da privabi čim večji obseg ljudi, vključno ženske in mladino z etničnim ozadjem, ki naj bi s sodelovanjem doprinesli

/Se nadaljuje/

Pavla Gruden

SLOVENSKA PRISOTNOST
V ZDRAŽENIH DRŽAVIH
AMERIKE

Da živijo Slovenci tudi v Ameriki to vsak otrok ve, da je mesto Cleveland v državi Ohio nekaka prestolnica Slovencev v ZDA tudi veste. Nič novega ne bom povedal, da je mesto Cleveland svoječasno imelo več slovenskih prebivalcev kot Ljubljana. Danes pravimo, da je v ZDA ali na kratko v Ameriki vedno manj Slovencev. To ne bo povsem držalo, Slovencev je vedno več, res pa je, da je vedno manj slovensko govorečih Slovencev. Asimilacija je seveda preko stoletij opravila svoje delo.

Vemo tudi, da smo Slovenci imeli v ameriki svoje slavne može, kot Karago, pisatelje kot so Louis Adamic, Karel Mauser in drugi. Vemo morda še tudi to, da so bili Slovenci tudi v ameriškem Kongresu senatorji; Blatnik, Lovše in drugi. Da so bili generali, slavni arhitekti, izumitelji, kapetani lajdi, o tem vemo bore malo. Vemo tudi, da so bili dobro društveno organizirani, da imajo še danes svoje kulturne domove, svoje časopise, svoje cerkve itd. Marsikaj so imeli in marsikaj še imajo danes, vendar marsikaj gre že v pozabo.

Našel se je Slovenec, mož, ki si je zadal za svojo življensko nalogu, da slovensko prisotnost v ZDA znanjeno prouči in jo tudi predstavi amerikancem kot ostalem svetu in dokaže doprinos Slovencev Ameriki in vsemu človeštvu. Ta mož se imenuje Edi Gobec. Je profesor na Kent univerzi in predava antropologijo /nauk o človeku/ in sociologijo. Že pred več kot četrto stoletjem je ustanovil institut, ki se po slovensko imenuje Slovenski Ameriški Institut ali po angleško Slovenian Research Centre of America. Vodi ga omenjeni profesor, dr. Gobec. Res največ dela opravi sam, imata pa seveda veliko sodelavcev in to: nad 60 rednih sodelavcev in več sto priložnostnih pomočnikov, po številnih državah sveta, poleg tega nad 30 uglednih zaupnikov, nad 60 predstavnikov vodilnih slovenskih organizacij, nad 50 častnih članov, med njimi je bil pokojni ameriški podpredsednik Humphrey, mednarodni posvetovalni odbor strokovnjakov in več sto rednih in podpornih članov.

Njihova naloga je, da vso bogato dedičino, ki so ji Slovenci, tako posamezniki kot organizacije in kot celota doprinesli Ameriki in držubi, obdelajo na znanstveni način in obelodanijo. Gre celo dalje, podatke zbirajo tudi od Slovencev iz vseh držav sveta. Kajti poleg omenjenih mož, imamo dolgo vrsto pomembnih ljudi v naši slovenski izseljenski zgodovini in ni, da bi jih zapostavljali, kot se rado dogaja. Tako se je našla celo v samem Clevelandu oseba, "strokovnjak", ki piše zgodovino slovenskih izseljencev v ZDA, Šarlata, ki trdi, da so bili Slovenci do druge svetovne vojne sami revni delavci ali trditivi, da je bilo leta 1940 v vsej Ameriki le 76 tisoč Slovencev. Približno to šte-

NOVO MESTO-Te dni so se v Novem mestu pomerile v tekmovanju veščin gozdni sekáčev reprezentance vseh republik in obeh pokrajin Jugoslavije.

Med 48 posamezniki so vsa tri prva mesta zasedli reprezentantje Slovenije Silvo Podobnik, Soško GG Tolmin, Stanko Voler, GG Nazarje in Stefan Kobal, Soško GG Tolmin. Med ekipami je prva Slovenija, druga Hrvaška in tretja Vojvodina.

RADGONSKI
ŠAMPANJEC

V Gornji Radgoni "kuhajo" enega najboljših, če na sploh najboljši šampanjec - po originalni francoski recepturi - ze od 1845. leta. Vsako leto napolnijo okro-

"LISTA ZA TRST"
- PROTI TRSTU

40

nske kulturno-gospodarske zveze, nacionalisti so na seji krajevnih svetovalcev izvigli Slovenko, ki je zahtevala tolmača. To je izvaloval gorčenja in protestov, ne samo Slovencev, nego tudi rugih številnih italijanskih antifašističnih, demokratskih organizacij, strank, ustanov kot posameznikov. Župan Cecovini je sicer izrazil sožalje in dejal, da bodo spomenik v Bazovici obnovili na občinske stroške. A Slovenci iz Trsta in Krasa to z gnušom odklanjajo. Kajti Cecovini je često sam pokazal osebni šovinizem, pokazal svojo mržnjo in revanž, kar je spoznilo plaz vandalizma in dalo povod, da so prišli v ofenzivo.

Zakaj se to dogaja ravno sedaj v začetku jeseni?

V Osimu blizu Ancone je bil 10. novembra leta 1975. podpisani sporazum med Italijo in Jugoslavijo. Z Osimskim sporazumom je končno noveljavno proglašena meja pri Trstu, Kopru in Bujah, ter so rešena i druga vprašanja. Osnovana je svobodna industrijska zona v zaledu Trsta, deloma na našem in deloma na italijanskem ozemlju. Ta zadnji sporazum je končno noveljavno proglašena meja pri Trstu, Kopru in Bujah, ter so rešena i druga vprašanja. Osnovana je svobodna industrijska zona v zaledu Trsta, deloma na našem in deloma na italijanskem ozemlju.

Ta zadnji sporazum je bil namenjen predvsem, da se ozdravi dolgotrajna gospodarska kriza mesta Trsta. Vendar za mnoge identiste in fašiste je ta sporazum je bil namenjen predvsem, da se ozdravi dolgotrajna gospodarska kriza mesta Trsta. Vendar za mnoge identiste in fašiste je ta sporazum izgovor za nepriznavanje Osimskega sporazuma, a pravi motiv kampanje je, da oni ne priznavajo meje.

Koncem junija t.l. so bile v Trstu občinske volitve, poleg vseh mogočih političnih strank, je nastopila skupina intelektualcev pod imenom "Lista za Trst". Dobili so na volitvah 27.4 odstotkov glasov. Tako se dobili od 60-ih odborniških mest 18. Kot druga najmočnejša stranka so bili demokristjani, nato komunisti itd., ker se emokristjani niso hoheli sporazumi s komunisti in ker nobena druga kombinacija ni bila možna in ni uspela je "Lista za Trst" dobila oblast in nosilec liste dr. Cecovini je postal župan. Tako je v vodstvo mesta Trsta prišel tudi voda neofašistične stranke "Movimento Sociale Italiano" /MSI/ Giorgio Almirante, ta novi "duče" je član parlamenta v Rimu. Ta vprega Cecovini-Almirante je več kot slučajna, to nam mnogo stvari pojasni in kam bosta zavozila in po kateri poti bosta vozila, je več kot vsakemu jasno.

Ne verjamemo pa, da bo velika večina tržaških Italijanov dolgo trpela nevarno stanje v katero je "Lista za Trst" pripeljala mesto Trst. V nevarnosti niso samo življenske koristi tega mesta, nego tudi koristi vse Italije.

L.K.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

HABEMUS PAPAM!

Poljski kardinal Karol Wojtza iz Krakowa je bil izvoljen za novega papeža. Po več kot 450 letih se je zgodilo, da je papeški prestol zasedel ne-Italjan, tokrat Slovan, Poljak in to iza takovane železne zavese.

Izvolitev je presenetila vse svet, verjetno najbolj Italjane same. Verjetno ni samo slučaj, da je bil izbran za voditelja katoliške cerkve ravno on, znak, da je katoliška cerkev le prišla iz kalupa tradicij. Če že ne bi bil izvoljen Italjan, bi bilo pričakovati, da bi zasedel prestol bodisi Francoz ali Američan.

Papež Janez Pavel II., je bil po sedaj malo poznan v svetu, dobro pa je poznan v krogu kardinalov in doma na Poljskem. Doma je poznan po tem, da se je javno in energično zavzemal za

SLOVENSKI DOPRINOS
AMERIKI IN SVETU

V zadnji številki smo pod naslovom: Slovenska prisotnost v ZDA, v kratkih obrisih predstavili Slovenski Ameriški Inštitut. Rekli smo da na znanstveni način obdelajo in obelodanijo Zgodovino Slovencev v ZDA, njih vpliv in doprinos Ameriki in posredno vsemu človeštву.

Leta 1976. je ob proslavah dvestoletnice ameriške revolucije bila tudi za Slovence edinstvena priložnost, da opozorijo na svojo prisotnost in svoj bogat doprinos Ameriki in svetu.

Venček programov za 200-

pravice katoličanov na Poljskem. Javno je nastopil s kritiko in zahtevo, da se uvede v šole krščanski nauk, češ da imajo poljski davkopalčevalci to pravico.

Poljski katoličani so sprejeli novico z velikim veseljem in navdušenjem, dočim domača media je sprejela novico kot nekaj nepomenljivega, televizija je pokazala le njegovo sliko in novico, da je kardinal Wojtza izvoljen za papeža. Dočim je Moskva pokazala veliko več navdušenja, češ, da je čast, da je papež izbran iz ene od socialističnih dežel.

Dobro ga je pozna tudi Poljaki v Avstraliji. Obiskal je vse večje skupine, ko se je 1972. leta mudil v Avstraliji, ob prilikih evharističnega kongresa. Novinarji vedo celo to, da se je v Avstraliji slikal s kenguriji.

L.K.

IN MEMORIAM

V pondeljek 16. oktobra, je zadel od srčne kapi v svojem domu preminil Lojze Pukl. Res je že nekaj časabolehal in bil na zdravljenju, vendar nihče ni pričakoval usodnega udarca, vsaj ne tako hitro, računajoč na njegovo močno in veselo naravo.

Vest, da nas je tako nenadoma zapustil je žalostno odjeknila, ne samo v njegovi družni, temveč po vsej slovenski srenji in med njegovimi številnimi prijatelji.

Bil je mož na mestu, ne samo dober soprog in vzgleden oče, temveč mož, ki ve kaj hoče ter vzgled vsakemu. Vsi smo ga imeli radi in vsled trdnega in poštenega značaja tudi vse visoko spoštivali. V njegovem srcu ni bilo hudobije, ampak njegovo srce je bilo odprt za vsakogar. Rad je pomagal vsakomur, za vsakega je imel veselo in dobro besedo, rad je pomagal skupnosti. Ni bil samo dober društveni delavec, temveč tudi odličen kulturni delavec. Spominjali se ga bomo ne samo po njegovih odličnih kulinarskih dobrotah, ki nam jih je neštetokrat serviral, spominjali se ga bomo po njegovem zdravem humorju, spominjali se ga

bil je mož na mestu, ne samo dober soprog in vzgleden oče, temveč mož, ki ve kaj hoče ter vzgled vsakemu. Vsi smo ga imeli radi in vsled trdnega in poštenega značaja tudi vse visoko spoštivali. V njegovem srcu ni bilo hudobije, ampak njegovo srce je bilo odprt za vsakogar. Rad je pomagal vsakomur, za vsakega je imel veselo in dobro besedo, rad je pomagal skupnosti. Ni bil samo dober društveni delavec, temveč tudi odličen kulturni delavec. Spominjali se ga bomo ne samo po njegovih odličnih kulinarskih dobrotah, ki nam jih je neštetokrat serviral, spominjali se ga bomo po njegovem zdravem humorju, spominjali se ga

Mašo zadušnico, kot ostale obrede je opravil v slovenski cerkvi p. Lovrenc, pri odprttem grobu pa je pevski zbor TRIGLAV zapel dva pesmi - žalostniki. Tamo smo se od Tebe, dragi Lojze, poslovili s pesmijo, kot si slovensko pesem nad vse ljubil. Razli smo se od Tebe brez besed, vsak s svojo taho žalost v srcu! Soprog Elzi, hčerkama Sonji in Jasni izrekamo naše globoko in iskreno sožalje, vse z Vami ne samo sočustvemo, nego vsi z Vami delimo gremko in taho žalost, ki jo vsi nosimo v naših srcih.

Dragi Lojze, Tebi pa naj bo lahka avstralska zemlja, ki Te pokriva in počivaj v miru!

Lojze Košorok

V sodelovanju z združenimi slov. društvji je dne 9. oktobra na proslavi v clevelandski javni knjižnici Slovenski inštitut pripravil dotlej najizčrpnejšo predavanje o treh stoletjih slovenskega doprinos Ameriki. Skozi ves mesec pa je bila v knjižnici tudi razstava. Tu so si obiskovalci ogledali poleg inštitutove bogate zbirke zgodovinskih dokumentov in slovenske književnosti in umetnosti, tudi več sto fotografij slovenskih mož in žena in njihovih stvaritev na vseh kontinentih sveta. Izjemno izčrpno in močno je bil prikazan slovenski doprinos vzgoji, veri, književnosti, umetnosti, znanosti, glazbi, arhitekturi, podjetništvu, politiki, športu, tehnologiji in industriji.

Med drugimi so obiskovalci razstave občudovali tudi Baragov indijanski slovar, fotografije najstarejših in najmodernejših koles, motorjev, avtomobilov in letal, ki so jih ustvarili Slovenci. Med slednjimi avtomobil

ŽENEVA-Na mednarodnem glasbenem tekmovanju v Ženevi je med 310 prijavljenimi glasbeniki, poustvarjalci Irena Krstić-Grafenauer dosegla prvo mesto, kar prav gotovo pomeni enega največjih dosežkov kateregačoli jugoslovanskega solista. To modnarodno tekmovanje /letos je bilo že štirideseti/prijeva Združenje mednarodnih glasbenih natečajev vsekih pet let v Ženevi. Pravico do nastopanja pa imajo samo solisti, in sicer do tridesetega leta starosti. V finale so se uvrstili le trije glasbeniki, med njimi tudi naša flavtistka Irena Grafenauerjeva. Nagrado so ji dodelili soglasno.

***

PORTOROŽ-Tu so se začeli drugi slovenski stomatološki dnevi, kjer se je zbral več kot 800 zobozdravnikov, zobozdravstvenih tehnikov, asistentov in medicinskih sester.

LJUBLJANA-Jugoslovenski predsednik Joisp Broz Tito je ob 70-letnici in za izredna literarna dela, ki so obogatila slovensko književnost in kulturo ter prispevala k dvigu nacionalne in socialne zavesti, kot tudi za pomemben prispevek k izgradnji socialistične samoupravne družbe, dodelil književniku Mišku Kranjcu Red jugoslovenske zastave z lento. Mišku Kranjcu je visoko odlikovanje izročil predsednik republike konference SZDL Mitja Ribičić.

KAR PO DOMAČE...
PARTICIPATION

Nadaljevanje/

ljencev zahtevajo precizno znanje ne samo angleščine in drugih jezikov ampak tudi poznavanje medicinskih in pravnih izrazov v raznih jezikih.

Tista vrsta tolmačev, ki so jih rodili povojni čas in DP taborišča, in ki jih je pred 3 desetletji bilo kakor gob po dežju, danes več ne pride v poštev. Poklicni tolmači so v tistih časih bili redki kakor beli sloni. In dragi ko žafran. Državni tolmači še danes niso dosegli zadovoljive višine. To je posebno razvidno iz prevodov poročil, ki jih Ministrstvo za etnične zadeve pošilja etničnim časopisom.

Iz samega pregleda, ki ga je Komisija za etnične zadeve izvršila je razvidno, da vprašanje tolmačev v Avstraliji še dolgo ne bo rešeno na zadovoljiv način. Vsekakor ne za emigrante iz tistih zemelj, kjer angleščina ni med obveznimi šolskimi predmeti.

Kaj predлага "PARTICIPATION" za rešitev tega problema?

Predlogi so številni, dobri, izvedljivi, toda dokaj časa bo trajalo predno se bodo uresničili. V ta namen je v Poročilu navedenih 27 točk. Oglejmo si le glavne, najlaže izvedljive:

4. Da vsi državni oddelki v N.S.W. in določene oblasti, ki se bavijo z Informativno službo za emigrante, to delo smatrajo za posebno nujno ter da je v ta namen potrebno posvetovanje s Komisijo za etnične zadeve.

5. Da naj bi Komisija v sodelovanju z etničnim tiskom in etničnim radiom objavila informacije vlade v N.S.W., ki se tičejo etničnih skupnosti.

6. Da se razen po radiu, televizorju in tisku objavi tudi s pomočjo lepakov na poštah, sodnijah, javnih mestih, javnem transportu in nakupovalnih središčih, kje in v kakšne svrhe so na razpolago tolmači.

22. Da naj bi v državnih uradih, tistih krajev, kjer je visoko število emigrantov, bili na razpolago dvojni ročni telefoni v direktni zvezi z uradom za tolmačstvo.

26. Da naj bi bili uradi za Državno socialno pomoč in Informacije v centrih za nakupovanje, industrijskih in zdravniških središčih in celo v premičnih pisarnah.

27. Da naj bi se tozadevna služba v dobrobit emigrantov vrnila celo ob četrtekih zvečer, in, ali ob sobotah zjutraj.

Res ni kaj oporekati tem predlogom. Emigranti, ki bodo nekoč imeli na razpolago vse te državne usluge se ne bodo imeli na kaj pritoževati.

Iz vseh le tukaj omnenih predlogov je razvidno, da so poročilo "PARTICIPATION" sestavili dalekovidni, izkušeni emigranti /državni uradniki/ človekoljubi, katerih vizija je idealno urejena država.

Mi pa se lahko tolazimo s tem, da smo služili Avstraliji v nauk, kako se ne sme postopati s priseljenci, če državna uprava želi, da bi le ti postali zadovoljni in lojalni državljanji.

Nadaljevanje prihodnjic

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

ŽRTVE SIROMAŠTVA

Na svetu še danes živi Vietnamu padale nepalne bombe. Uradnih podatkov za to ni, a nekateri strokovnjaki in novinarji približno izračunajo izdatke kot dohodke, ki se iztekajo ali pritekajo v vikansko državno blagajno. Italijanska revija EPOCA je prinesla zanimive podatke o izdatkih, ki so jih imeli letos v zvezi izvolutivne dveh papežev.

V svojem govoru je tudi opomnil in dejal, da bogate države zapirajo možnost uvoza proizvodov iz siromašnih dežel. Države tretjega sveta, kar pomeni tri četrtine svetovnega prebivalstva, izvajajo samo dva odstotka svojih proizvodov v bogate države. Dočim industrijsko razvite države prodajo petkrat več v siromašnejše dežele. Države tretjega sveta potrebujejo klientelo, da bi razvijale nove aktivnosti in zagotovile delo svojim prebavalcem.

Drugi opomin, ki ga je navedel v svojem govoru: da najbogatejši najmanj vlagajo v siromašnejše dežele, torej McNemara je imel hrabrost, da javno pribije na križ sramote ZDA, ZR Nemčijo in Japonsko, češ da že z neznačno finančno pomočjo tretjemu svetu, postopno zmanjšujejo njih mogočnost razvijanja in napredku.

Zanimivo je, če že ne paradoks, da ja ta isti Mr McNemara bil za časa vietnamske vojne, obrambni minister ZDA. In kot tak poznan iza časa ko so v

DRAGE KONKLAVE

Izvolitev dveh papežev v kratkem razdobju je težko prizadela blagajno male vikanske državice. Vsako ustoličenje novega poglavarja katoliške Cerkve požre ogromne vsote, katere se potrošijo na priprave, ceremonije in proslave.

Uradnih podatkov za to ni, a nekateri strokovnjaki in novinarji približno izračunajo izdatke kot dohodke, ki se iztekajo ali pritekajo v vikansko državno blagajno. Italijanska revija EPOCA je prinesla zanimive podatke o izdatkih, ki so jih imeli letos v zvezi izvolutivne dveh papežev.

V Vatikanu je zaposlenih nad 3 tisoč ljudi, ki so dobili po izvolitvi papeža Janeza Pavla I. povišano plačo za 200 tisoč lir. Ogoni stroški so ob pogrebu in volitvah papeža, tokrat je delalo 1100 akreditiranih novinarjev, ti so dnevno natisnili preko 92 tisoč strani raznih poročil, pisali življepisne raznih kardinalov, tisoče izvodov molitvenih njižic za pogreb itd. Ob smrti papeža se delajo in tudi plačajo nadure, nekatерim kardinalom iz siromašnih škofij iz Azije, Afrike in latinske Amerike se plačajo vsi potni stroški iz Vatikanske blagajne. Kot se plačajo vsi stroški bivanja kardinalov za časa pogreba in konklava.

Nedavno je vikanski minister za finance, kardinal Egidio Vagozzi izjavil, da je državni proračun negativen že od leta 1973. in da se za letošnje leto predvideva deficit 12 milijard lir. Poleg omenjenih izdatkov so regularni izdatki za vzdreževanje palač, muzejev, knjižnic in drugih prostorov, kar požre ogromno denarja. Najmanjša plača vikanskega uslužbenca je 400 tisoč lir in se vzpenja do 800 tisoč. Vzdrževanje papeških nunciatur, pomoč raznim misijonom

okrog po svetu, so tudi priljčno veliki izdatki.

Vendar po drugi strani ima Vatikan tudi svoje dohodek, na primer od muzejev in od starijine palač v Rimu je prineslo leta 1975. 15.5 milijard lir dobička. Poseben dohodek je takozvan Petrov novčič, kateri prihaja iz vseh delov sveta in je začasna Janeza XXIII. iznašal letno 13 milijard lir, za časa Pavla VI. so ti dohodki padli kar za dve tretine-nemara inflacija? Vatikanski bančniki in finančniki (Antonetti in Argentieri) se bavijo tudi z investicijami. Ko je dobil papež leta 1929. od Mussolinija 740 milijonov lir, se je ta vsota do današnjega dne oplodila na 350 milijard lir.

Za investicijami se je svoječasno bavil tudi ameriški škof Pavel Marcinkus iz Čikaga, njega celo obtožujejo špekulacij, češ, da je ilegalno investiral v inozemstvu. To niso nepomembne obtožbe, ker se ves dohodek mora po papeževi odločbi razdeliti za karitativne namene. Tako danes Sveta stolica ne sme kupovati delnic na pr. pri tovarnah zdravil, katere proizvajajo medicine, ki se ne skladajo s katoliško moralno (kontracepcionske pilile itd.). Zato mesto v Italiji investira največ v ZDA, Kanadi, Švici in Zapadni Nemčiji.

Vsak let se praznuje po vsem katoliškem svetu misijonska nedelja, tu je n. pr. leta 1975 prišlo v vikanskem blagajno 42.3 milijarde lir. Dohodki prihajajo tudi od drugod, od poedinih katoliških nacionalnih skupnosti. Najradodarnejša je brezvoma ona v ZDA. "Religious Communities Trust" je preteklo leto zbrala od ameriških katoličanov kar 300 milijard lir. Seveda tudi izdatkov ni ravno malo, vendar se še ni biti kot vidimo, da bi Vatikan bankrotiral, kvečjemu nasprotno.

VABILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DUHOVNIKOM

LJUBLJANA-Odnosi med družbo in verskimi skupnostmi v Sloveniji so dobrje ugotovili koordinacijski dobor za urejanje teh odnosov pri socialistični zbezi delovnega ljudstva Slovenije. Položaj vernikov je zelo pomembno vprašanje v slovenski družbi, ki že dobroj enainštirideset let poudarja in v praksi tudi čedalje bolj dokazuje, da verska pripadnost ni in ne more biti nikakršna ovira za akcije slovenskega naroda v celoti.

S tem dejstvom se bo začela 18. oktobra v slovenskem parlamentu razpravo o izvajajanju zakona o verskih skupnostih - taka razprava je prvič na dnevnem redu nove delegatske slovenske skupščine.

Zmanjšanje prekrškov v zadnjem času v zvezi z vero (njen zlorabljanje ali pa nastopanje proti njej) je resnično dejstvo, kar obstaja nov zakon, še pomembnejše pa je, ali zakon o verskih skupnostih resnično prispeva k svobodi nasploh, verodizveden pa še posebej. Da je manj prekrškov, je vsekakor zasluga demokratične

ljudske akcije v krajih, kjer iščejo rešitev v strpnem dogovarjanju.

V sekcijah socialistične zveze, katerih cilj je angažiranje čimvečjega kroga javnosti pri obravnavanju in odpravljanju raznih problemov, naj bi bolj kot doslej sodelovalo tudi verske skupnosti, in to ne le v koordinacijskih odborih za urejanje odnosov med slovensko samoupravno družbo in cerkvijo, pač pa tudi pri obravnavanju vseh drugih problemov, kjer se lahko interesi verskih skupnosti ustvarjajo in uveljavljajo v družbeni akciji, na primer pri vprašanjih spomeniškega varstva,

kulture, humanitarnih dejavnosti pa tudi pri vprašanju kulture slovenskega jezika. Republiška konferanca socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije je zastopnik verskih skupnosti že povabila k sodelovanju v pripravah na posvet o slovenščini.

Duhovniki in drugi zastopniki verskih skupnosti naj bi poslej bili tudi bolje zastopani v konferencah in forumih socialistične zveze Slovenije na vseh ravneh.

PARTICIPIRTON Kar po domače

vete, posebno kar se tiče pripomočkov za poučevanje.

Komisija upa, da bo naša država, če bo sledila predlogom v Poročilu, do leta 1988, imela zadovoljivo število učiteljev, ki bodo kvalificirani za poučevanje jezikov v rednih šolah. Komisija živo priporoča izmenjavo obiskov med australijskimi in prekomorskimi šolskimi oblastimi in izmenjavo in primerjavo šolskih programov v svrhu boljšega sodelovanja med Avstralijo in tozadavnimi državami. Jugoslavija in Avstralija sta v tem pogledu že ustvarili tesen odnos in upati je, da bomo posebno mi izseljenci deležni bogate pomoči s strani naše domovine kar se tiče knjig primernih za poučevanje naših jezikov pod pogojem primernimi za Avstralijo.

Komisija smatra, da bo poteklo deset let predno bo zrel zadovoljiv kader učiteljev za poučevanje "etičnih" jezikov na rednih šolah, kajti v svojem raziskovanju so člani komisije naleteli na predostode celo s strani avstralskih učiteljev, kar je zelo razočarljivo. Učiteljstvo pričada med takozvanimi inteligenco. Ta naj bi bila brez predosodkov ... Naj navedem samo eden teh žalostnih primorov.

Upravnik neke šole je komisiji izjavil, da bi ne dal niti ene šolske zgradbe na razpolago emigrantom, češ, da "pridejo iz krajev, kjer vsi vijo vozove in so tukaj kriji vseh prometnih nesreč".

Neki drugi učitelj, ki je sicer pokazal zanimanje za "etične" otroke, pa je izjavil posebno za eno etnično skupino, da so "osnovno divjaki ... da prihajajo iz jam".

Zaradi takih in podobnih izjav je Komisija za Etnične zadeve predložila naši državni upravi, da uvede tečaje za sociološko usmerjen potek o emigrantskih grupah v NSW.

Komisija se dobro zaveda velikih zaslug, ki so jih etnične šole deležne s strani dobrovoljnih pomočnikov, in predлага uvedbo serije dvodnevnih tečajev, ki naj bi te delavce usposobili za administrativno delo v etničnih šolah in za razredni pouk. Komisija izjavlja, da je delo teh ljudi od neprecenljive vrednosti za integracijo emigrantskih otrok v šolsko življenje. Upajmo, da so jim tudi starši za to res hvaležni.

UTRINEK

Pot vase sebi iščem skozi notranje vesoljstvo kamor vodi misel me

za celom plameneča sama sebi kažipot in tir samooplojavanja.

Čim bolj globoko v sebi sebi iščem, tem dlje po sebi izven sebe segam

koda sem klopčič učlovečenega zvezdnega prahu brez konca.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

NORGEVANJE IZ CANBERRA POLITIČNI DOBOVI Kar po domače

Še so na svetu takšne politično-šepave in okostene ideje, ki niso več ideje, (ideja živi dokler žive njeni borce) ampak le še načrti brez krčmarja. V časih ko je tukajšnja država bila krčmar, je plačevala rajo z rumom, ki ji ga je dajal krmar. Danes pa Avstralija sama krmari kakor muha v močniku med Ameriko, Evropo in Azijo v lovu na dolarje, s katerimi si lahko prižiga cigarete le še tisti naš dragi Tone, ki prijadra v naša društva s toliko ljubzni v srcu, kakor da je cel svet Slovenija in kot da smo vsi ljudje bratje. Ljudje še danes dobesedno zažigajo, da bi rešili svet. Pa ne bi človek prižgal cigaret z dolarjem, da bi pokazal na prostor v kateremu živi ljubezen? V človeku živi. Toda človek, ki se v sebe zagledati ne zna, človeščina ne vidi. Tako so kratkovidni tisti politiki, ki smatrajo kakor vaški advokati, da je ljudstvo šibka raja, še vedno "za luno", in da jih je še vedno lahko pitati z gesli kot: "Mi verujemo v osebno podjetnost." Ali: "Mi verujemo v samopomoč."

Celo tesla, ki sesajo vesla, vedo, da bodo ta gesla spodnesla človeško piramido, s katero se sliši, da življenju ni bilo namenjeno biti lahko. Posebno ne življenju tistih vlad, ki odirajo reverze, da bi redile "osebne podjetnosti", t.j. podjetnosti svojih osebnosti.

Sveta krava v "glavnem" teritoriju naše nove domovine (glavni teritorij je tam, kjer živi največ ljudstva, saj je narod osebnost države, NE politik), je zašla pri Rdečem hribu v slepo ulico, kjer je spoznala, da se država po narodu pase. In obrnila se je na "levo krog" na ljubo resnici. Saj niti Bog ne more sedeti pri svoji desnici.

Ne da bi jo vlekli za rep. Obrniti se je morala sama, ko je travnik opasla. Pod kopitom trava ne raste. In "narod se ne obrača k tistem, ki ga tepe. Starešina in ugleden človek je glava, a prerok, ki ve, da laže je rep. Oni, ki vodijo ta narod in ga zapeljujejo bodo propadli." E, dragi moji, to so modrosti, ki smo jih mi prepozno odkrili a so zapisane celo za take ljudi, ki iščejo, da bi najdli: zapisane so v bibliji, ki je najbolj praktična knjiga kar jih poznam. Težko človeku, ki čitali ne zna. In še težje tistem, ki čitali noče, saj

Pavla Gruden

tak ne zna svojih misli niti izgovoriti.

Po tistem okretu svete krave v naši novi domovini, ki ji dolgujemo tisto lojalnost, ki smo jo dolgovali naši stari domovini, (ker domovina nikdar ni bivša je narod vedno dolžan) smo se tisti priseljenci, ki vemo, da je človeščina eno samo telo, odzvali povabilu na konferenco, kjer nam je bilo sporočeno, da se je Raportu, ki je izšel iz naše državne vlade, pridružil Raport, ki ga je zložil prijatelj našega Prvega Ministra.

Spet smo žoga političnega nogometu. Toda naša pamet, vsaj pamet, so vodile naše izkušnje. In strnili smo se okrog tiste pravokotne mize, kakor da sedimo za okroglo, in razfrožili celo Kitajca, ki je konferenci predsedoval.

Bilo je toliko govora o dolarjih, kakor, da so že natiskani izrecno za tisto priliko, ko bo začela nova sezona političnega nogometu. Bilo je toliko oblub, tokrat črno na belo, da bi se še utrujen osel prestopil.

Kaj će nam, obljava napisana v raportu, če tiči v

rokah predsednika konference, ki jo je sklical vlada,

***

življenska PRAVILA v mestu Kingston so sestavljena iz telefonskih številka za: "Če je kak avto napadno parkiran; če opazite pse brez nadzorstva, če je razbita šipa, če je mrtva žival, če je kaj v zvezi z ograjo; če so stavbe ali vrtovi v slabem stanju, ali če ne ustrezajo standardom; če kdo nastavi kanto za smeti pred šesto uro popoldne; če se zamaši odtok; služba za parke in rekreacijo; kontrola plevela, in pod isto številsko, splošne informacije.

***

HOČEVAR Jože, ki se že več dve leti ni oglasil mami domov na Gorenjsko. Njegov zadnji naslov je bil: J. Hočevar 8/48 Colin St., Lakemba NSW. Po njem polizveduje mati in domaći, vosa pisma, ki jih piše njegova mati, se ji vračajo. Hvaležni bomo, če bo kdo sporočil o njemu na naše uređenštvo.

SREČAL SE JE Z ABRAHAMOM

Pretekli torek 7. novembra je v krogu svoje družine praznoval svoj 50. rojstni dan, naš poznanec rojak ing. Ivan ŽIGON. Ne bi na dolgo in široko našteval vse kaj je doprinesel kot strokovnjak in kot Slovenec naši skupnosti v Avstraliji; nego mu ob tej priliki čestitamo in želimo v bodoče, da nje-

gov ustvarjalni duh še neu-morno ustvarja naprej.
Kličemo ti še na mnoga leta in ti želimo vse dobro v nadalnjem življenju!

SLOVENKA-PRVA AMERIŠKA ASTRONAUTKA?

Eden izmed clevelandskih dnevnikov je pred nedavnim objavil razgovor z mlado Američanko Judith Resnik - vsaj po priimku sodeč je slovenskega porekla - ki je bila na natelčaju NASA izbrana za kandidatko za prvo ameriško astronautko. Judith Resnik, 29 let, je po poklicu inženirka elektrotehnike, ki je obranila tudi že doktorsko disertacijo iz biomedicine, in je bila do ohrada v ameriški vesoljski center v Tekšasu zaposlena v razvojnem oddelku družbe Xerox v Kaliforniji. Njen oče živi v Akronu, mati pa blizu Cleveland. V razgovoru s clevelandskim reporterjem je dejala, da z zanimanjem pričakuje pričetek nove serije ameriških vesoljskih poskusov, pri katerih bo sedelovala tudi sama. Judith Resnik naj bi bila članica posadke novega vesoljskega vozila, ki bo skrbelo za zvezo s sateliti. V Clevelandu se je mudila kot gost Western Case Reserve University, da bi mlada dekleta spodbudila k študiju tehničnih ved.

ZAHVALA

Vsem prijateljem in znanjem tu in po svetu, ki se jim ne morem osebno zahvaliti za čestitke k svoji petdesetletnici 7. novembra letos.

Presenečen in počaščen sem bil ker nisem pričakoval da se boste spomnili na ta moj melanholično niansirani jubilej. Vidim da izrek "Daleč od oči, daleč od

SLAVNE SLIKE

Ivara Kobilca: Mamica kavopivka. Last: IS skupštine SR Slovenije

srca" v vašem primeru ne drži! Prav posebno se zahvaljujem gospoj Nedi ZADNEK in g. Adiju KAČU, obo iz Ljubljane. Nasvet bom vzel na znanje. Draga Neda in Ado, hvala! Na svidenje ob obisku!

Vaš Ing. Ivan ŽIGON

ŽENSKE SKOZI STOLETJA

Leta 1853 se je 9. septembra rodila v Mokronogu Ljudmila Roblek, narodna delavka in publicistka. Solala se je v Mokronogu in Ljubljani, leta 1875 pa je nastopila službo kot uradnica v notarski pisarni v Litiji, kjer je delala širideset let. Visoko starost je preživel v Ljubljani, umrla je v starosti 84. let.

V čas svojega služovanja je bila v prvih vrstah narodnih delavcev v Litiji. Bila je ena organizatoric Cirila Metodove družbe in pokazala izredno iznajdljivost za pridobivanje članov. Nabirala je knjige, denar in vsakovrstne darove za drožbo. Za "srca" in druge oblike slaščic, ki so jih prodajali na družbenih veselicah, je pripravljala izreke naših pesnikov in pisateljev. Na njeni pobudi so izdali v korist družbe slike znamenitih slovenskih mož, pesnikov in pisateljev, med njimi tudi Prešerna. Pisala je bodelne in informativne članke za Slovenski narod, Edinstv in druge časopise, objavila seznam slovenskih narodnih imen, ki jih je družba kasneje izdala kot prodajno polo. Še v visoki starosti, ko je bila že hroma in slepa, so se pri njej zbirale njene sodelavke in snovale načrte za nadaljnje delo.

Ciril Metodova družba je bila centralna in najmočnejša slovenska narodnošolska organizacija. Bila je osnovana leta 1885. Ustanovljala je šole in otroške vrtce za slovenske otroke predvsem v krajih, kjer je bilo šolstvo v tujih jezikih. Prvo slovensko šolo je družba organizirala v Trstu 1887. leta. Pred prvo svetovno vojno, v časih svojega najširšega razmaha, je CMD vodila 22 otroških vrtcev in osem šol s 4227 učenci. Tedaj je družba imela okoli 17.000 članov! Bila je najmočnejša organizacija, ki je povezovala slovensko misleč učiteljstvo in pač vse narodno zavedne Slovence. Družba je pomagala izdajati list Slovenski branik, ki je prenehal obstajati leta 1914, ob petdesetletnici obstoja družbe je izdala brošuro Naši obmejni problemi, leta 1939 pa je izdala Kočevski zbornik. Do leta 1941 je izdajala tudi vsakoletni kolendar.

KRANJSKI FESTIVAL ŠPORTNIH FILMOV

KRANJ-Tu se je pričel že sedmi mednarodni festival športnih in turističnih filmov. Letos na njem sodeluje 29 držav z vsemi petimi celin. Publike bo lahko videla v sedmih festivalskih dneh 62 filmov, od katerih so športni v večini. Letošnja udeležba je izredno množična in kvalitetna. Začetek in dvestoletni prvega vzpona na Triglav. Organizirali so tudi okroglo mizo o alpinizmu na filmskem traku.

43

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače

Da svet trpi vsled pomanjkanja ljubezni je že stara zadeva. Kristjani to vedo že dva tisoč let. Do današnje dobe je to pomanjkanje toliko naraslo da ga ni več mogoče zatajevati. Lahko bi se reklo, da človeštvo v ljubezeni več ne veruje. Vendar dokler bo še besed o njej, ne bo izumrla.

Prišla mi je slučajno v roke drobna knjižica v kateri so zbrani izreki o ljubezni, kakor jo vidijo otroci v starosti od 4 do 12 let. Angležinja Nanette Newman je zbrala nekaj tisoč takih izrekov. Objavila je le najbolj duhovite, ki vzbujajo smeh in nas odrasle istočasno tudi sramotijo. Smatram za primerno, da jih spoznamo tudi mi, ker slikajo resnico. Razen tega so ti izrek posebno primerni za letošnje leto, ki je posvečeno otrokom. Na žalost so prišli časi, ko moramo pogledati v sebe skozi pamet otrok, ki so še nepokvarjeni in se resnice ne boje.

Bog je ustvaril preveč ljudi. Sedemletna Luisa: "Če bi se svet bil ustvarjen iz ljubezni"

Osemletna Soraya: "Zdi se mi, da vse in vsakogar ljubim, pa verni na tako"

Šestletna Roza: "Človek ljubi samo tisto kar mu je bližnje, ne pa dežele in množice"

Šestletna Joanna: "Seks je del ljubezni, toda ne zelo dober"

Sestletni Roger: "Moja mama trdi, da je moj oče zajubljen v svoj avto. Jaz bom imel dva."

Petletna Vera: "Nekoč sem videla knigo o zaljubljenosti. Zdi se mi, da moramo imeti jajca"

Desetletna Vera modruje takole: "Ljudi je težko ljubiti, posebno če se vam ne dopadejo."

Petletni Peter: "od ljubezni človek veliko kašča"

Šestletni Bruce: "Rad bi poročil mojega psa, ampak to je prepovedano, ali ne?"

Sestletni Henry: "Kadar se moja mačka zaljubi jo celo noč ni domov. Potom pa prinese domov cel kup mladičkov"

Sedemletna Sally: "Enkrat sem videla zaljubljence v avtu. Ampak jim ni uspelo."

Sestletni Leonard: "Moja teta se zaljubi kadar gre na dopust. Potom pa vedno joka."

"Jaz vem kaj je ljubezen. Tisto kar prodajajo na televizorju" pravi Štiriletna Klara.

Enajstletna Fiona pa se strinja z menoj: "Ne bi smelo biti bogatih cerkva, ko je dosti revnih ljudi"

"Moja babica se pogovarja ob nedeljah z Jezusom. Med tednom pa gre na "bingot", kjer je včasih tudi On", izjavlja petletni Charles.

"Ko greš v cerkev in položiš v škatljivo denar te bog ljubi", pravi sedemletna Florence.

Sedemletni Malcolm pa takole: "moja sestra se je zaljubila in je šla tja, kjer prodajajo sveti zakon. Pa jim ni placala vse, ker pravi, da se ne izplača"

Tudi sedemletni Henry potrjuje, da se človek od ljubezni zredi, ko pravi, da se je kralj Henry VIII. velikokrat poročil ampak, da so mu na koncu odrezali glavo, ker je postal preveč debel.

Cisto resnico pa je izmodroval petletni James takole: "Človek mora negovati ljubezen - če ne se pokvari."

Vredno premisljevanja, ali ne?

Pavla Gruden

BLAGOSTANJE IN PODGANE

V Zvezni republiki Nemčiji-Pravijo strokovnjaki živi dvakrat toliko podgan kot ljudi, okroglo 120 milijonov. To seveda v primerjavi spodobnim odnosom va najrevnejših deželah v razvoju sploh ni veliko, zanimivo pa je, kaj navajajo strokovnjaki kot glavni vzrok za to, da se v bogati deželi, ki si nekaj domišlja glede higienike prosvetljenosti svojih prebivalcev, ti škodljivi glodalci se iz leta v leto množijo, prav bogastvo! Zato, ker se ljudem dobro godi, mečejo v smeti toliko hrane, da se tudi podganam zmeraj bolje godi. Tako dobro se jim godi in tako hitro se množijo na velikanskih smetiščih ob velikih mestih, da so začele vdirati v skladischa hrane in v zasebne kleti in naredijo toliko škode, da jo zadržna leta računajo v miljonih mark.

Isti pojav je v Sydneu, ne radi bogastva in blagostanja, nego radi štrajka sydneyjskih smetarjev.

ČE SE NEPOREČENI LOČUJEJO

Še pred dvajsetimi, petnajstimi leti tega problema sploh ni bilo. Če sta moški in ženska hotela živeti skupaj, sta se poročila, zadeva je bila urejena in mir besedi. Če se nista več razumela, sta se v nekaterih deželah lahko razvezala, v drugih samo ločila "od mize in postele", v treh pa sta morala ostati skupaj in se sovražiti med svojimi stremimi stenami: tudi te reči so bile urejene za zakoni. Dva ki se nista ravnalna po teh zakonih, sta bila pač "zunaj zakona", sešla sta se po svoje, kakor sta vedela in znala, kraški konec je potegnil pač slabotnejši, v večina primerov je to bila ženska.

V zadnjem desetletju-dveh so se stvari maglo in zelo spremenile, hitreje v praksi kot v zakonodaji. Vedno več je neporočenih "zakov", ki niso stopili pred matičarja ali pred oltar in se dandanesni dan nad takim "pohujšanjem" nihče več ne pohujše. V večini primerov za take "Zakonske razvezne" zakonov še ni. Ravno v zadnjem času imamo tu kot v Ameriki vedno več teh problemov in bo treba tudi v tem primeru nekaj ukreniti. Švicariji svetujejo, naj takrat, ki se odločijo za skupno gospodinjstvo, sklenejo pismen sporazum o tome, kaj je čigavo, kako se vrednoti prispevki enega in drugega k skupnemu življenju in premoženju in kako se bo premoženje delilo, če bi bilo nekoč skupnosti konec.

V Ameriki, kjer se skoraj vsake reči lotijo drugače kot v stari Evropi, so se drugače lotili te zadeve. Zakonski predpisi o "nezakonski zvezi" ne pravijo nič, vendar je pred dvema letoma pod pritiskom zapuščenih prijateljev nekaterih filmskih in popevkiških zvezdnikov v hrovno sodišče ZDA priznalo pravico do tožbe za odskodnino ali preživnino ženski, ki je daje živel z moškim v skupnosti, prispevala k skupnemu gospodinjstvu v denerju ali z

delom ali s skrbjo za partnerja ali podobno. Obenem pa je v sklepnu sodišču poddarjeno, da na osnovi tega ni mogoče priznati pravice do odškodnine ali preživnine prostitutki, ki je samo na svojem področju delala moškemu usluge.

In zdaj smo tam. 700 tožb leži na sodiščih države Kalifornije (Hollywood) - sodišča ne vedo, kaj bi z njimi, odvetnikov toženih zvezdnikov-miljonarjev pa sodijo, da jih je treba zavrniti. Saj je morda res, pravijo, da je katera od toženih žensk na začetku kariere nezvestega partnerja večito storila zanj, nobenega dvoma tudi ni, da marsikateri ni bil lahko ob moškem, ki je zapadel drugam ali je alkoholik ali kako drugače iztrjen, vendar je to v večini primerov kaj težko dokazati ... Laže je nasprotno, dokazati, da ob prijatelju miljonarju niso niti kuhalo niti prale niti krpalne nogavic. Da niso bile zaposlene in niso prinašale denerja v skupno gospodinjstvo itd. Kaj so izgubile, ker so zaradi zvez z uspešnim moškim odstopile od lastne kariere, je nedokazljivo. Nasprotno pa je, po mnjenju odvetnikov, kaj lahko spraviti v rubriko "prostitution" na primer zahtevalo igralce Britt Ekland, ki zahteva od nekdanjega prijatelja Roda Stewarda za vsako sekundo skupnega življenja (okroglo preračunano) 20c in ga je torej tožila za 15 milijonov dolarjev.

In še to pravijo pravniki, da je pravzaprav paradoksalno, da imajo neporočeni pari nemadoma največ skrbi in težav s tistimi stvarmi, ki so se jim hoteli izogniti s tem, da se niso poročili. "Ce se hočeš rešiti partnerja," meni eden ameriški odvetnik, "je najenostavnije, da se poroči z njim. Razve je namreč zakonsko urejena, ločitev neporočenih pa je dvomljiva zadeva."

N.Z.

LJUBLJANA JE VELIKO MESTO

Ob izteku letosnjega leta je predsednika republike konference SZDL Mitjo Ribičiča obiskala glavna urednica radia "Glas Ljubljana". Ribičič ji je med drugim povedal:

Kakor vsak občan Ljubljane si želim, da bi se mesto umirilo, stabiliziralo, da ne bi raslo stihiski, da bi raslo urejeno, skladno, kulturno, da bi bila Ljubljana lepo mesto z urejenim starim jedrom, gostoljubna, turistično in ekološko čista. Veseli me, da se je začela Ljubljana premikati, da so se odprla nova gradbišča, da je vse v razgibanem tempu. Teba bo seveda samo še pospešiti določene družbenе akcije. Mislim, da je treba upoštevati pri tem nekaj novih okoliščin.

Ljubljana je samoupravno središče Slovenije. Treba je ustvariti pogoje za razvoj samoupravne demokracije. Samo poglejte pogoje, v katerih danes dela okrog 80 ljubljanskih krajevnih skupnosti. Samoupravni način življenja je tak, da mora občan sam urejati svoje zadeve, mora jih urejati na primeren način, hitro, ekspedativno. Ljubljana je središče

slovenskega naroda in to naroda, ki je organiziran suvereno, ima svojo republiko, je torej republiško, politično, znanstveno-raziskovalno, kulturno in prometno središče Slovenije. Ko tuje stopa skozi ljubljanska vrata, mora začutiti, da je prišel na obisk k narodu, ki ima kulturno izročilo, ki se zaveda svojega pomembnega boja, zaveda se zgodovine, ki načrtuje pogumno, ki ima pred seboj perspektivo. Mislim, da je prav Ljubljana tista, ki najbolje premaguje naš kompleks majhnosti, ne samo na političnem, ampak tudi na drugih področjih. Končno se lahko naš predsednik ljubljanske ekupščine enakopravno pogovarja z župani velikih mest, Milanom in drugimi središči.

Za premagovanje te majhnosti se mi zdi pomemben Cankarjev kulturni dom. To je pomembna naložba v sodobno kulturno, ki istočasno pomeni prelomni trenutek za upodabljanje naših in svetovnih kulturnih dosežkov. Vse zvrsti naše umetnosti in kulture se lahko tu izkažejo.

Novice in zanimivosti

REKORD V POLJČAH-7200 LITROV MLEKA

POLJČE-Na mlečni farmi v Poljčah so lani dosegli nov rekord v priejeti mleku. Povprečno mlečnost na kravo so v primerjavi z lanskim letom povečali še za 320 litrov, tako da bo letos znašala okoli 7200 litrov. To pa je mlečnost, ki je ne bodo dosegli na nobeni slovenski in jugoslovenski zadrugi. Za primerjavo naj povemo, da je najboljša mlečna farma v Zahodni Nemčiji dosegla le 5588 litrov mleka na kravo.

V zadnjih dvanajstih letih so na mlečni farmi v Poljčah povečali mlečnost na kravo od 3030 litrov v letu 1966 na 7200. Podobne rezultate so dosegli tudi v produktivnosti dela. Lani so porabili za 100 litrov mleka le 1,2 ure vloženega dela, medtem ko znaša slovensko povprečje 2,6 ure. Vse rezultate so dosegli s selekcijo domačega goveda, saj doslej niso uvozili iz tujine nobene krave.

V MURSKI SOBOTI PRVA OBRTNA ZADRUGA

MURSKA SOBOTA-Malo gospodarstvo se je v zadnjih nekaj letih v murskosoški občini razmeroma ugodno razvijalo; v občini je šest takih organizacij zdrženega dela družbenega sektorja, ki so organizirane kot enovite delovne organizacije ali temeljne organizacije, 439 je zasebnih obrtnikov od katerih se jih 292 ukvarja s proizvodnjo in popravili, preostalih 147 pa so storitveni vendar so k tem vsteti tudi zasebni gostilničarji.

po dveh tekma Finec Kokonen.

PRIZNANJA GOSPODARSTVENIKOM

LJUBALJANA-Letošnje nagrade Borisa Kraigherja in diplome za ustvarjalne prispevke v slovenskem gospodarstvu so prejeli: Boris Andrijanč, direktor novomeške Krke, Janez Lanščak, direktor Temeljne Pomurske banke za dosežke v murskosoški Muri, Miran Rižner, direktor ljubljanske belinke, Aljoš Rožman, direktor koprskega Iplasa in Jože Ciglanečki, Janez Florjančič, Marjan Pihler, Vlado Stojanovič, Blaž Topolovec ter Albert Vide, član delovne skupine iz murske Tovarne avtomobilov in motorjev.

Značilno za letošnje nagradence je, da izvajajo iz organizacij zdrženega dela, ki imajo izdelane dolgoročne razvojne programe, h katerim so sami prispevali pomemben delež. Ti programi segajo izven lokalnih meja in se vklapljam v razvoj manj razvijenih območij, v širiši jugoslovenski prostor in v dežele v razvoju.

POKOPALISO METROPOLITA KLIMENTA

BITOLA-V Bitoli so 4. januarja pokopali prespansko-bitolskega metropolita Klimenta, ki je preminil v 66. letu življenja. Ob prisotnosti najvišjih cerkvenih dostojarstvenikov in predstavnikov oblasti, so opravili zadušnico. Poglavar makedonske pravoslavne cerkve Dositej prejema številne sožalne brzjavke.

ŠOLA V NARAVIZA OTROKE ZDOMCEV

KRANJSKA GORA-V Saturnusov in Parentov dom v Kranjski gori je prispevala skupina 64 šoloobveznih otrok slovenskih zdomcev iz zahodnoromenskega mesta Stuttgart, ki so v glavnem člani slovenskega kulturnega društva Triglav. Zanje so v Kranjski gori pripravili šolo v naravi, ki bo trajala do 13. januarja.

Pokrovitelj je otrokom za čas šole v naravi preskrbel 52 parov smuči in drugo smučarsko opremo, ker bodo v času bivanja v Kranjski gori opravili tudi začetni smučarski tečaj.

OBVESTILO

SLOVENSKI ŠOLSKI ODBOR ZA N.S.W. obveča vse starše, da prijavijo svoje otroke za pouk slovenskega jezika na tukajšnjih srednjih šolah pri kateri kolikor slovenski organizaciji ali pa pismeno na sledenč naslov: SLOVENE SCHOOL COMMITTEE OF N.S.W., P. O. Box 188 COOGEE 2034.

Vpisovanje za pouk slovenskega jezika bo tudi na državnih šolah v Ashfield-u in v Bankstown-u, 3. februarja ob 9 uri dopolden.

TAJNIŠTVO

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

DOMOVINA JE ČEDALJE BLIŽE

Pod tem naslovom je v NEDEJSKEM DNEVNiku 14. januarja na strani 18 priobčen dolg članek izpod peresa IVANA KREFTA, ki se je pred nedavnim mudil v Sydneju in obravnavava delovanje slovenskih društva v Avstraliji. Predvsem se je osredotočil na Slovence v Sydneju. Neverjetno je dobro kondenziral na eno stran vso živahno delovanje vseh društev in podal celotno sliko o nas Slovencih v Sydneju oz. Avstraliji. Izgleda, da je spretet novinar in poglejmo kaj piše v enem odstavku.

MEDSOBOJNE ZDRAHE

Slovenska politična emigracija v svojih stališčih ni enotna. Svoje položaje, ki so jih dosegli v vrhu avstralske liberalne stranke, zavidajo drug drugemu. In ne bo dolgo trajalo, ko se jih bo naveličal tudi najbolj desničarski vrh te stranke. Prav tako izgubljajo podporo izseljenec. Vsaj v prvih letih bivanja v Avstraliji so marsikaterega priseljenca iz Slovenije vodili politični emigranti hudo izkoriscičali tudi gmočno. Za vsako še tako malenkostno uslugo je moral seči globoko v žep. Tudi izmišljenim zgodbam o slabih razmerah v domovini naši vse manj nasedajo, saj vse pogosteje obiskujejo domovino in tako sami razkrivajo laži, s katerimi jih skušajo politični emigranti odvračati od Jugoslavije.

Politični emigranti praznujejo 29. oktober, to je razpad Avstro-Ogrske, kot svoj državni praznik. Vračanje na stanje kakršno je nastalo 29. oktobra 1918. leta, je svoječasno zahtevala tudi slovenska komunistična stranka, ker takrat ljudske in delavske mnozice niso imele možnosti, da uveljavijo zahtevo po svobodni in demokratični republiki Jugoslaviji, temveč jim je bila vsiljena protljudska srbska monarhija. Toda takšno Jugoslavijo je dobito naše ljudstvo po

slovenski list, vendar je najprej potrebno zagotoviti sredstva in sposobne ljudi za novinarsko in uredniško delo.

Četrletnik "Sv. Rafael" se ukvarja le z verskimi zadevami in objavlja vesti o delovanju društva "Sv. Ane". Lista "Misli", ki ga izdaja župnik v Melbournu, pa ne moremo štetiti med liste vernikov, ker je političen v klerikalnem smislu, zato vanj dopisujejo tudi politični emigranti iz Sydneya. List napadoma predvsem našo družbeno ureditev, ni pa mogoče reči, da bi bil proti Jugoslaviji kot državi, če bi imela meščanski družbeni red.

"NEDELJSKI" IMA VELIKO BRALCEV

Že drugo oziroma tretje leto oddajajo slovenske radijske oddaje. Doddaje ureja pet ekip, od teh sta dve iz društva "Triglav", dve pa iz novoustanovljenega Slovenskega narodnega društva ter ena iz verskega centra. Glasila slovenskega narodnega društva in predstnikov cerkve prinašajo iz domovine bolj malo in še to so večinoma opisi pokrajin ali ljudskih običajev ter tu in tam kakšna nepolitična novica. Občasno presentijo poslušalce s kakšno bodico zoper dogajanja doma, moramo pa priznati, da se ne poslužujejo odkritih napadov. Tudi župnik obravnavava zgolj versko problematiko in le poredko zaide na druga področja.

Triglavski ekipa pa se v največji meri poslužuje gradiva iz

domovine in je zato njena oddaja najbolj odmevna. Še vedno pa ni konkretnih možnosti za uvedbo etnične televizijske oddaje, v katero bi bile zajete seveda tudi slovenske. Z lojalne slovenske strani že pripravljen odbor, ki se je že obrnil na pristojne in čaka na ugodno rešitev. Dodajam še to, da se pojavlja kot možen prevzemnik televizijskih oddaj v slovenščini tudi Slovensko akademsko društvo. Ni treba posebej dokazovati, da je tudi prikazovanje dokumentarnih in igranih filmov iz domovine močna informativna sila.

Nekateri se premalo zavedajo, kaj pomeni za izseljence obisk iz domovine in njihovi obiski pri sorodnikih v domačem kraju. Obe vrsti obiskov sta prispevali, da izseljenici o življenju in napredku v socialistični Sloveniji in Jugoslaviji veliko več vedo kot pred nekaj leti. Predvsem Izseljenska matica, naštik in konzulati bi se morali še bolj truditi, da bo obveščenost naših izseljencev čim boljša in da bodo informacije dobivali po nakrajši možni poti. "Nedeljski dnevnik", ki ga izseljenici tako radi berejo, prihaja z dvomesечно zamudo. Uredniki radijskih ur ter časopisnih strani dobivajo prek Matice tedenski bilten z novicami iz Slovenije precej redno, tako tudi mesečno publikacijo "Informacije" o Sloveniji, ki jo izdaja republiški sekretariat za informacije. Precej redno prihaja tudi tedenski "Bilten" Tanjuga z novicami iz Jugoslavije, vendar v srbohrvaščini, ki je avstralski Slovenci ne obvladajo.

Novice in zanimivosti

JUGOSLAVIJA JE ZOPER VSAKO TUJO INTERVENCIJO

BEograd-Uradni predstavnik jugoslovenskega zvezneda sekretariata za zunanje zadeve veleposlaničnik Mirko Kalezić je povedal, da je princ Norodom Sihanouk, voditelj delegacije demokratične Kampučije na zasedanju varnostnega sveta OZNa postal posredniku Titu poslanico, v katere pojasnjuje zahtevo demokratične Kampučije za varstvo njene nacionalne neodvisnosti, suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti, ogrožene zaradi tuje vojaške intervencije.

SLOVENIJO OBIŠČE VEDNO VEČ STROKOVNIKOV IZ DEŽEL V RAZVOJU

Jugoslovenska industrija in kmetijstvo sta čedljivo bolj zanimali za gospodarstvo dežel v razvoju. Eden od pokazateljev je vsakotenno povečanje blagovne menjave s temi deželami, svoj pomen v medsebojnih odnosih pa si utrijevaju tudi znanstveno-tehnična izmenjava dosežkov in strokovanjakov.

Leta 1977 je v okviru 22 študijskih obiskov obaskalo Slovenijo 185 št. rokovnjakov in funkcionarjev iz dežel v razvoju, 13 slovenskih posvetovalnih misij pa je sodelovalo v izgradnji gospodarstva v teh deželah. Lansko leto je zavod v okviru bilateralnih odnosov organiziral 25 študijskih obiskov, za letos pa pričakuje samo iz LR Kitajske okrog 20 skupin, medtem ko se bo 29 skupin ali posameznikov odpravilo v dežele v razvoju.

To je le del znanstveno-tehničnega sodelovanja, kajti cela vrsta delegacij in posameznikov obišče Slovenijo na poziv družbenopolitičnih organizacij, univerzitetov in znanstvenih ustanov, kar je zgovoren dokaz o veliki aktivnosti Slovenije na tem področju.

KRIŽAJ TRETJI, STREL DVANAJSTI

Jugoslovenski reprezentant Bojan Križaj se je spet odlično uvrstil na tekmi za svetovni pokal. V veleslalomu v Courchevelu je bil tretji na Stenmarkom in Luescharjem, medtem ko se je Boris Strel uvrstil na 12. mesto. Po tem uspehu je Križaj v tekmovanju za svetovni pokal na tretjem mestu.

29. januar 1979-Naše Novine - 9

Novoletni sprejem za duhovnike

Predsednik komisije SR Slovenije za odnose zverskimi skupnostmi Stane Kolman je priredil 10. januarja v prostorih slovenske vlade za duhovnike in predstavnike verskih skupnosti ter člane Slovenskega duhovniškega društva novoletni sprejem. Ta sprejem, ki je postal že udomačen, in ima že pozitivno tradicijo, so se udeležili vsi slovenski škofi, profesori teološke fakultete, predstojniki vseh samostanov, zastopniki duhovniških društev in bogoslovcov ter predstavniki evangeličanske, islamske, pravoslavne, babtistične, adventistične in še ostalih veroizpovedi.

Vse navzoče je pozdravil Stane Kolman, s krajšimi nagovori pa so odgovorili metropolitan dr. Jože Pogačnik in predstavnik islamske verske skupnosti dr. Ahmed Smajlović.

V svojem govoru je Stane Kolman poleg vočil dejal: "Minilo leto je bilo plodno, bogato in razgibano v razvoju naše domovine na vseh področjih. Naša skupnost je bogatejša za nova spoznanja, za začrtovanje in oblikovanje prihodnjih poti razvoja naše družbe v smeri še večje demokratisracije in širše samoprovare. Kljub vsakodnevnim težavam in skrbem, ki spremeljajo razvoj naše družbe, pa lahko upravičeno rečemo, da smo dosegli na mnogih področjih pomembne rezultate. Kar zadeva zunanje politično dejavnost pa so znanja vztrajna prizadevanja naše države in v svetu.

Kar zadeva odnose naše družbe z verskimi skupnostmi, ki delujejo v Sloveniji, so bili le-ti še posebej predmet zanimanja in obravnav v republiški skupščini ob razpravi o uresničevanju zakona o pravnem položaju vseh skupnosti v SR Sloveniji. Zakon ostaja kot doslej, še vnaprej ustrezna pravno-politična podlaga za urejanje razmerij med našo socialistično družbo in verskimi skupnostmi. Z Ustavo so zagotovljene pravice človeka ter s tem tudi svoboda veroizpovedi in druga načela naše politike do verskih skupnosti. Zato menim, da zakon, ki je bil sprejet pred več kot dvema letoma, je v skupnem interesu vse naše družbe in bo tudi v napred pomenil podlago za reševanje skupnih vprašanj. Zato obstajajo v naši družbi ustrezne oblike, koordinacijski odbori, ki delujejo v

ŽALEC DOBI NOV HOTEL

KRUŠEVAC-Gostinsko-turistična organizacija "Župa" iz Kruševca bo letos zgradila v Žalcu hotel "B" kategorije za 2000 kvadratnih metri uporabne površine. Ta objekt bo imel 59 sob in 90 postelj, kavarno, restavracijo, nočno zabavišče, dvoranjo za bankete in teraso.

Adagio za orkester in harfo, prirejen za klavir Štiročno. Skladatelj je rad uporabljal harfo pri instrumentaciji kot posebni barvni pripomoček, sicer nima rad čistih barv posameznih instrumentov. V vrsti treh skladateljev orkestalnih stvaritev je Adagio najbolj klican in izrazno dognan. Lajovic je prvi slovenski skladatelj, ki je samostojno instrumentalno svoje skladbe. Jeden orkestra so mu godala; pihala in trobila mu služijo kot barvni odtenki. Adagio sledita dve orkestralni skladbi iz dunajskih študijskih let, Andance in E duru in Capriccio v a-molu, kraji simfonični skladbi, ki se ne razločujeta, pač po določnjiveta za Adagiom. V njih je čutiti poleg doživetih odlomkov tega akademsko fukturom in vpliv učitelja Fuchsa.

Po teh treh orkestralnih skladbah, ki so postavile slovensko glasbeno ustvarjalnost v nov tehnično in umetniško dognan vidik, se je Lajovic za dvajset odrekel orkestru in posvetil svoje tvorne moči vokalni ustvarjalnosti. Nadaljevanje prihodnjih

Ob obletnici rojstva Antonia Lajovica

Žar skladateljske osebnosti

Ustvarjalec, ki je svoje kompozicijsko znanje črpal iz narodove zakladnice muzikalnosti

Devetnajstega decembra lani bi eden najpomembnejših slovenskih skladateljev anton Lajovic slaval stoteletico. Ko smo ga konec avgusta 1960 spremili nazadnjou pot, smo se poslavljali od umetnika, ki je slovensko glasbeno kulturo popeljal na evropske in svetovne vrhove in določil naši skladateljski ustvarjalnosti nove kriterije in ji dal nove spodbude. Anton Lajovic se je rodil 19. decembra 1878. v Vačah pri Litiji. Oče Franc je bil po poklicu sicer mizar, a je v Litiji odpri gostilno;

imel je dvanajst otrok. V gimnaziu, ko se je Lajovic vključil v dijaški zbor Glasbeni Matice, so se naglo izkazale njegove glasbene dispozicije. Zborovodja in glasbeni učitelj Matej Hubad mu je postal mentor in mu posredoval znanje iz nauke o glasbi, harmoniji, kompoziciji, poleg tega se je Anton učil tudi klavir in nekaj časa violino. Po maturi leta 1897 je dobil stipendijo in se vpisal na dunajski konservatorij, ki je bil po osvoboditvi, ko je bil že upokojen, dejeloval, med rugom kot tajnik pri Slovenski akademiji znanosti in

umetnosti. Za 61. vijenatsko skladateljsko delo je prejel Prešernovo nagrado. "SANJARIJA"- RAZVESELJIV PRISPEVEK Skomponiral je 75 glasbenih del, povečini vokalnih; to so samospovedi (dvo- in trospevi) s klavirjem in štiriglasne a cappella zborovske pesmi. K temu moramo pristeti dve kantati, pet samostojnih simfoničnih del in eno skladbo za klavir. S temi deli zavzema skladatelj Lajovic osrednje mesto med svojimi sodobniki. V slovensko glasbeno tvorrost je vstopil nenadoma, z znanjem in umetniško potenco, z nekaterimi novimi, smelimi, v slovenski glasbeni literaturi dotlej nerabiljenimi melodičnimi, ritmičnimi in delno tudi harmonijskimi tvorbami. Le-te so glasbeni ustvarjalnosti v evropskem prostoru že nekaj desetletij uporabljali, a jih je Lajovic nekako neprisiljeno, z žarom svoje osebnosti in slovenskim glasbenim okusom presadel na naša tla in z njimi prevezjal precejšen del tadenjega zatohega vzdušja ustvarjalne

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

"Australia day" ni še vedno rojil glavi. Smatram pač, da se ta dan šele poraja in da bo napolčil šele takrat, ko ga bomo lahko vsi, brez razlike, praznovali z neskalenim veseljem in resničnim bratstvom, ki ne bo več razdeljeno na nedobojno nepovezane etnične skupine. Kar res koli ta državni praznik, je dejstvo, da naši temnopoti bratje na ta dan žalujejo, saj so še pred nedavnim neovirano kraljevali temu prostranemu kontinentu. Danes pa so takoreč nedobrodoši tuji na svoji rodni zemlji.

Iz površnih pogоворov v Avstraliji, bi ne bilo zemeriti, če novi prišleci, ki jih ta zemlja ne zanima več kot njihov obstanek v njej, pridejo do zaključka, da se je zgodovina Avstralije začela šele s prihodom belcev. Toda resnica je kaj drugačna.

Tudi to, da je danes Avstralija multikulturalna zemlja je že stara resnica; ne samo od tistega dne ko so njena tla stopili prvi belci, ki jih je mati Anglija pognala iz prenapolnjenih zaporov v New South Wales, in tako ustanovila v Avstraliji svojo kazensko kolonijo, ampak že tisočletja pred tem dogodkom je ta kontinent že bil multikulturalna dežela.

Kako so britanski mornarji za časa guvernerja Phillip-a podcenjivali Avstralijo, je razvidno iz pisma majorja Ross-a, ki ga je poslal državnemu podstatnjiku. Tako piše Ross: "Brez pomisiek morem izjaviti, da na celem svetu do sadej nismo videli slabše zemlje od te. Svet okrog nas je tako strašen in tako plenoden, da se resnično morereči, da je tu narava nasprotuje. Skoraj izčrpana je, saj je skoraj vse seme, ki smo ga vsejali, zgnilo, in ne dvomim, da se bo kakor les te zemlje, kadar zgori ali zgnije, spremeno v pesek."

V tem istem pismu tudi svetuje ministru, da naj nikar več ne pošilja ljudi v to sovražno zemljo, da bo s tem samo povečal njihovo nesrečo in napravil materi zemlji samo nepotrebne stroške z uvozom raznih predmetov, ki naj bi bili

potrebeni, ker tukaj človek ne more ničesar uporabiti.

Uboga Avstralija. Še večji ubožec pa belec, ki ji je navzlie vsej svoji kulturi, v nevednosti storil takšno krivico.

Arheolog so na podlagi izkopani ugotovili, da je Avstralija bila oblijedena že pred najmanj 30.000 leti. O temu govore človeške kosti in ognjišča. Smatra se, da so Avstralci še predno sta zaslovela Babylon in Atene, bili izurjeni pomorščaki, ki so z odkritjem Avstralije odkrili tudi hranilne in zdravilne rastline in rude. Uspeло jim je, da so se prilagodili surovim prirodi Avstralije kakor tudi njenim blagim, mirnim okolišinam.

Izkopanine ne pričajo samo o temu, da je v prastarih časih Avstralija izdrževala ogromno večje število ljudi kot danes, ampak tudi o velikem številu plemen, ki se med seboj niso poznavali, niso govorila isti jezik, niso imela isti način življenja, ampak so si bila tuja in med seboj vojevala. A mi danes govorimo in na dolgo in široko pišemo o multikulti, kot da je to velika senzacija za Avstralijo.

To pač zato, ker se je za časa kolonizacije "temnih" kontinentov smatalo, da je kultura "last" samo belih imperij.

Zdi se mi, da beli rasi s priznavanjem kulture tudi temnopolitom, to je ljudem črne in rujave kože, doba razsvetljenosti še nastopa.

Ignoramus Ross bi se v grobu obrnil, če bi videl današnjo Avstralijo. Uresničile pa so se besede guvernerja Phillip-a ko je dejal: "Ta kolonija bo dokazala, da je največ vredna pridobitev Velike Britanije."

Še večjega pomislega pa so vredne besede, ki jih je Phillip izrekel še v Angliji. "Ne bi želel, da bi kaznenci položili temelj nekemu cesarstvu."

Cesarstvo v sodobnem smislu je velesila. Ni dvoma, da Avstralija ima vse možnosti za to, če bo le krenila na pravo pot.

Pavla Gruden

Ob obletnici rojstva Antonia Lajovica

Žar skladateljske osebnosti

2.

Ustvarjalec, ki je svoje kompozicijsko znanje črpal iz narodove zakladnice muzikalnosti

SAMOSPEVI—MEJNIK

S kantato za triglasni ženski zbor in orkester "Gozdna samota" je avtor leta 1902 diplomiral iz kompozicije na dunajskem konservatoriju. Skladba daleč presega okvir izpitne in sklepne naloge in je v primerjavi z dotlej napisanimi kantatami najboljši prispevki v zapuščini slovenske glasbene ustvarjalnosti. Modulacijsko je prestrel, triglasni ženski zbor zveni homofono, instrumentacija ne prinaša nobenosti. Lirično zasnovana izveni sanjavo in kaže

skladatelja kot glasbenega poeta, ki prezre pesnikove pomanjkljivosti.

Pomemben mejnik v Lajovčevem in slovenskem ustvarjalnem opusu so samospevi. Kot op. 5 je izdala Glasbena Matica leta 1904 "Šest pesmi". Pri teh samospevih je slog dokončno izčistil, besedilo in glasbo pa zil in celoto. Skladba Meseč v izbi poleg drugih - je postala zaradi bujne spevnosti in odlično povzetega razpoloženja najbolj priljubljena in izvajana koncertna skladba, biser v slovenski literaturi

KRIZA IN BOMBE V TRSTU

Onosi med Jugoslavijo in Italijo so v zadnjih letih dokaj dobri, posebno od kar so v Osimu sklenili pogodbo in dokončno postavili državne meje med obema državama. Pred leti je bil obmejni prehod v tržaški pokrajini zelo živahen, zabeleženo je bilo kar 50 milijonov oseb, ki so v to in ono smer prekorčili mejo. Letos je število padlo skoraj za 20 milijonov.

Pred letom dni je gospodarska kriza zajela vso Italijo, tako tudi Trst. Tovarne zapirajo in brezposelnost narša. Množičen dotok kupcev iz Jugoslavije upada. Vzrok bi lahko iskali predvsem v razgrajanju fašistov, ki v zadnjih dneh postavlja Trst in njegovo prebivalstvo v nerealno stvarnost. Pred nedavnim so to jasno dokazali s bombnimi atentati v Trstu. Verjetno bi te napade lahko povezali z obiskom zunanjega ministra Forlanija, ki se je tokrat mudil v Beogradu. Poleg tega sta jim trn v peti prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo in kajpada slovenska manjšina v Italiji.

Danes Trst životari bolj kot kdaj prej, upada predvsem trgovska dejavnost. Letos je ostalo trgovcem na zalogi vse preveč blaga in ga dobiš za polovično ceno, kot pred novim letom. Jugoslovanski kupci so se usmerili drugam. Vse kaže, da se vladajoči občinski odbor z

županom Cecovinom na čelu ne zaveda resnosti položaja. Medtem ko fašisti rovarijo po mestu se občinski možje ukvarjajo le kako bi preuredili mestno cestarsko službo in vprašanju "čistoče v mestu".

Pred nedavnim se je v Trstu sestal deželni odbor za emigracijo. Glavne teme razpravljanja so bile skrbstvo, problemi zdomev, pokojnine in obnova potresnega področja. Večji del razprave pa so posvetili izseljencem prekomorskih deželah. Očitno gre za izseljence, ki se ne bodo več vrnili domov. Pomagati jim je treba, da ohranijo svojo narodno izotvetnost, podpreti je treba njihov tisk, ustanoviti knjižnice in okrepliti kulturne pobude, poleg tega pa bo treba resno načeti vprašanje dvojnega državljanstva.

V razpravo je posegel tudi predstavnik zveze izseljencev Beneške Slovenije Ado Comp, ki je povdaril, da bi bilo pogrešno, da bi pri obnovi potresnega področja mislili le na materialno obnovo porušenih domov. Dejanski preporod Beneške Slovenije bi mogoč le, če bodo postavljeni temelji za razvoj industrije in obnovitev kmetijstva.

L.K.

MURSKA SOBOTA-Tu so se končali razgovori med predstavniki KZ Panonka, zunanje trgovine ABC Pomerkain nizozemskih tvrdk Dokfra in Fillenbrandt, na katerih so govorili o proizvodnem sodelovanju. Doplilni so kooperacijsko pogodbo o sodelovanju pri proizvodnji selekcionarnih travnih semen, okrasnih dreves, grmičevja in brezviršnih sadik sadnega drevja. Dogovorili so se tudi o skupnem vlaganju v proi-

zvodnjo matičnih (klonskih) nasadov in o strokovnem izpopolnjevanju sadjarskih delavcev na Nizozemskem.

Nizozemski in pomurski kmetijci so začeli sodelovati lani. Po pogovoru, ki se nanaša na uvoz in reeksport skupne proizvodnje v dežele tretjega sveta in dežele EGS, bo vrednost proizvodnje slovenskih in nizozemskih partnerjev še pred letom 1980 doseglj 900 milijonov dinarjev.

samospeva.

Iz zbirke "Tri pesmi" velja omeniti "Kaj bi te gledal" (besedilo Burns, prevod Župančič), ki jo je koncertno občinstvo vzljubilo zaradi vedrosti, optimizma in nagajive prešernosti. Samospeva Romanca (Murn-Aleksandrov) in Serenada (Puškin-Cvetko Dolar) je avtor objavil v Novih akordih. Številne samospeve (nad 30) je komponiral na besedila Kocljeva, Bierbaumova, P. Verlaina, Burnsa, Puškina, Harambašića in dr. s prevodi Župančiča, Golarja, Vlad. Levstika, v izvirnikih pa na besedila Župančiča, Domjančeve, Gradnika i dr. Vrh tega ustvarjelnega opusa je najobsežnejša pesem Begunka pri zibelki, ki opisuje nekakšno legendarno epopejo našega naroda. Zanje je izbral, prilagodljivo izrazu, nova tehnična kompozicijska sredstva - celotonko lestvico, pentatoniko, zvezčane trozvoke ipd.

Lajovic je skomponiral 38 samospevov in večina od njih pomeni mejnik v slovenski pa tudi v svetovni ustvarjalni praksi. V zadnjih tretjini ustvarjanja - in že prej - se je vse bolj zanimal za prvine in posebnosti narodne pesmi. Prisluhnil je intonaciji

slovenske govorice in jo prilagodil svojemu vokalnemu okusu. Lahko bi ugotovili, da je v sintezi vseh glasbenih elementov, vse Lajevčeve muzike prisotna osnovna značilnost, ki uravnava tipični slovenski glasbeni utrip, a ga je zelo težko razčleniti. Med rugim je navzoč v zbirki Dvanajstih pesmi na besedila slovenskih jugoslovenskih avtorjev. Zbirka obsegata devet Župančičevih in tri Domjančevev pesmi.

IZKRISTALIZIRANA UMETNIŠKA IZPOVED

Ena izmed najbolj znanih Lajevčevih pesmi je Lan. Ta skladba ima toplo občuteno besedilo, ki mu je dodal skladatelj spesivo in otožno melodiko, zvočni potencial je pisani v ugodni legi in teče neprisiljeno ob napeti a ne pretirano težki akordični osnovi. v pesmih Kroparji in Pastirčki uporablja v zaporedju petdelni in sedemdelni taktoni način, ki se lepo prelega šaljivemu, nekoliko porogljivemu Župančičevemu besedilu. Ples kralja Matjaža ima eno izmed najbolj učinkovitih in razgibanih gradicij v slovenski zborovski literaturi, druga, Zlato v

VELIKE POPLAVE V SLOVENIJI

Kot nam je znano je letos bila huda zima in precej snega. Temperatura je marsikje v Sloveniji padla tudi do -18 stopinj C. Koncem januarja je bila iznenada odjuga, temperatura se je povzpela na 13 stopinj C, pričelo je deževati in sneg se stopil. Deževalo je nepretrgano kar 50 ur.

Ravno tako je bilo na področju Kokre. Odneslo dva mostova, zalilo kraj Predvor, v Kranju poplavila dve tovarni Planiko in Zvezdo.

V Soški dolini ne pomnijo toliko vode več kot 40 let... Dve hidrocentrali so popolnoma ustavili in so prenehali z obratovanjem. Posledica deževljiva so tudi neizogibni plazovi. V Goriških Brdih je na cesto med Medano in Fojano potegnil ogromen plaz: 100m v dolžino, 25m v širino in 10m globoko. Plazovi so v Brdah pretrgali tudi vodovodne cevi in tako na primer so v vasi Barbana ostali prez vode, istotako v Dobrovim.

Natančnejši in podrobnejši podatkov še nimamo. O celotni škodi in obširnejše bomo poročali v naslednjih številki.

Posodovitev magistralne ceste Ljubljana-Zagreb

LJUBLJANA—Med najbolj obremenjene magistralne ceste v Jugoslaviji sodi prav gotovo magistralna cesta med Ljubljano in Zagrebom. Cesta, ki je svojcas s ponosom nosila ime avtomobilskih, enostavno ne more več "požirati" naraščajočega prometa. Cesta, ki sodi v sklop transjugoslovenske ceste bratstva in enotnosti, bi že zdavnaj moralni vsaj obnoviti, če ne nedodati dva nova vozna pasova.

Zdaj so sklenili, da bodo za začetek zgradili na najbolj kritičnih mestih tretji, tako imenovani "polžji pas", ki bi vsaj delno razbremeni promet. Strokovnjaki se zavedajo, da to ne bo trajna rešitev.

Današnja operativna hitrost na cesti je med 40 in 60 kilometri na uru. Dnevno pa po cesti "drvji" več kot 10 tisoč vozil, od katerih je skoraj vsak tretji, tovorni.

Strokovnjaki so se odločili za izboljšavo dvopasovnice med Šmarjem Sap in Bregano, in dolžini 97,5 kilometra. Gradbeno tehnično so obdelali dve možnosti:

paleta je posebna, izvirna in neprimerljiva s svetovnimi mojstri simfoničnih pesnitev. Caprice je skladba brez določenega programa, a jo vendar lahko imenujemo simfonična pesnitev; z njim je dal avtor Slovencem na orkestralnem področju bogat prispevek.

Ce je Caprice apoteoza vitalnosti, je Pesem jeseni skladateljevo poslednje delo - simfonična lirična pesnitev in povečevanje odpovedi, ki je vse skladateljevo ustvarjalno delo ne pozna. Pisana je v pesemski obliki.

Lajovic je že pred prvo vojno in med obema svetovnima vojnoma umetniško in kompozicijsko tehnično visoko dvignil slovenski glasbeni opus, ga približal in izenačil s svetovnim. Svoja spoznanja je črpal pri romantičnih (močno je nanj vplival Dvofo), novoromantičnih in impresionistih. Svoje kompozicijsko znanje je primerjal s tedanjimi slovenski dosežki, črpal iz narodove zakladnice duha muzikalnosti, vso spoznanja v sebi prekvalificiral in izkrstaliziral način umetniške izpovedi, ki je po znanju, razpoloženju, čustvovanju in invenciji enkratna in spontana.

Cvetko Budkovič

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Nasveti na podlagi katerih naj bi družinsko življenje bilo srečno, danes niso več v veljavu. Danes velja kar vsak za sebe hoče. Otroci skoraj več ne pridejo v poštev. Kar je nekdaj bilo sramotno, je danes moderno.

Nekdaj je bila zakonska ločitev žalosten dogodek. Danes se smatra za uspeh vreden čestitana in praznovanja. Vse večjemu obsegu razpadajoče družinsko življenje gledano s stališča ljudi, ki niso socialno čuteči, ni več tragedija ampak živilenski način sodobnega človeka.

Ni rečeno, da so nekdaj bile vse zakonske zvezne srečne. Toda bilo je največ takih zakoncev, ki so znali obvladovati vsa svoja sebična čustva iz ljubezni in spoštovanja do otrok, kar danes lke redkokdaj pride v poštev. Če je le moralno priti do ločitve, je običajno bil krivec mož. Celo v slučaju ženske nezvestobe v zakonu, je mož sprejemal krivico n. a sebe; na takso visokem piedestalu je nekobila ženska.

Emancipacija je ženam prinesla zakonske pravice, s katerimi ni več samo sredstvo za oplojavanje, gospodarska pomočnica, ornament ali celo klin na razredni lestvici.

Zakonskih pravic so se najprej oprijele tiste žene, katerim je možemo bogatstvo jamčilo udobno življenje ločenke, in tiste, katerim je njihovo poklicno življenje jamčilo samostojanost.

Tam, kjer vlada revščina, kjer vsele velikega števila otrok žene ni zaposlena izven doma, in kjer primanjkuje izobrazbe, je ločitev manj pogostna. Tam je mož gospodar, enakpravnost ženu pa nesramna zamisel.

Po statistikah je dokazano, da je

Pavla Gruden

Novice in zanimivosti

LJUBLJANA KANDIDAT
ZA SEDEŽ
MEDNARODNEGA
CENTRA UNESCA
ZA KEMIJO

LJUBLJANA—Od 25. do 31. januarja je bil v Ljubljani mednarodni seminar, na katere je okrog sto strokovnjakov iz Evrope, Afrike in severne Amerike spregovorilo o povezavi med fiziko in kemijo. Seminar je potekal pod okriljem Unesca, federacije evropskih kemijskih društev, unije kemijskih društev Jugoslavije in ljubljanske univerze, ki je seminar tudi organizirala. Ljubljana je tako postala kandidat za sedež mednarodnega centra Unesca za kemijo, kar pomeni veliko priznanje ljubljanski univerzi.

BRITANCE PRIVLAČI
JUGOSLAVIJA

LONDON—Letos je zanimalje Britancev za počitnice v Jugoslaviji večje kot kdajkoli poprej. V predstavnanstvu "Jugotursa" v Londonu so povedali, da so do zdaj prodali

že 65 odstotkov "turističnih paketov", kar v prejšnjih letih niso nikoli uspeli. Računajo, da bo tudi devizni priliv rekordan, saj bi samo aranžmaji "Jugotursa" prenesli našemu turizmu okoli 16 milijonov funkov. Lani je imel Jugoturs vse leto 13 milijonov funfov prometa, vsi britanski turisti pa so v Jugoslaviji pustili 23 milijonov funkov.

CIMOS BO POVEČAL
PROIZVODNJO

KOPER—Kot načrtujejo, bo tovarna avtomobilov "Cimos" iz Kopra letos izdelala 16.200 potniških avtomobilov in 500 posebnih vozil. Domačemu trgu bo ponudila 7000 "Dyane 6", 6000 citroenov GS in 200 "citroenov X", 3000 "citroenos GS" pa bo izdelala za izvoz.

Petso posebnih vozil bodo deloma proizvedli v sodelovanju s kragujevško "Crveno zastavo".

Sredi leta bodo v "Cimosu" začeli redno proizvajati nov tip citroena GS-3, ki bo

Prešernova proslava v Sydneyu

V soboto 10. februarja je Slovensko društvo Sydney priredilo proslavo ob prvi obletnici Prešernovega spomnika v klubskih prostorih. Proslavi je prisustovalo lepo število časnih gostov, članov in drugih in tako je bila dvorana nabit polna. Program je vodil Karel Dolenc, nastopila je večina mladih z recitacijami Prešernivih pesmi. Kot najmlajša in zato morda najprisrčnejši nastop je bil Jakca in Tanje Cerar, oba sta junaka v narodnih nošah deklamirala svojo pesmico. Tučni nekaj prav posebnega in novega smo videli, v dvorani se jo pojaval sam "Prešeren dr. fig. fig" s frakom in cilindrom in otrokom deli fige. Na proslavi bi moral nastopiti tudi naš priljubljeni Triglavski pevski zbor in kot je voditelj programa Karel Dolenc z občlavanjem povedal, da nstopa nebo, ker je prejšnji večer pevovodila na vaji odstopil. Brez dvoma, vsi smo bili prikrščani za lep užitek, da bi ponovno slišali našo lepo slovensko pesem. Po programu je predsednik Društva Tone Bulovec položil pred kip Prešerna lep venec.

Ponosni smo, da smo Slovenci, ker smo po dolgem času le spoznali samega sebe, ter se prepričali, da smo na slovenskem kulturnem polju skoraj zaspali, sedaj pa lahko brez dvoma trdimo, da nam je majstorovina profesorja Zdenka Kalina, le botrovala k izpostavitvi popolnoma novega in močnega mostu, med našo dragovo rojstno domovino Slovenijo-Jugoslavijo in našim slovenskim domom, tu daleč na peti celini v naši novi domovini Australiji.

Po veliki zaslugu Slovenske izseljenske matice, smo slovenski izseljeni v Sydneysu, dobili našega pesniškega vodnika, kip dr. Franteta Pr-

Kulturna prireditev je bila združena z balinarskimi tekmmami za Prešernov pokal. Tekem so se udeležili ekipi Slovenskega društva, Triglava in kluba Istra. Ob podelanovanju pokalov je spregovoril tudi predsednik kluba Istra g. Toni Korovič in med drugimi dejal: da kako je lepo in pomembno sodelovanje med društvom, posebno med Slovenci in Hrvati, saj živi del Hrvatov in Slovencev v istem polotoku-Istri in se tako krepi bratstvo dveh narodov! Prešernov pokal so letos odnesli Triglavani.

Kod del programa so bile številne govorne, tako je med drugimi spregovoril senator Tony Mulvihill, vicekonzul Božo Cerar in drugi. Oponemlje Prešerina in Prešernove proslave med Slovenci v Avstraliji, pa je spregovorila tajnica Društva Ivana Bulovec. Njene besede v celoti pričevanje, navzoče je nagovorila s slednjimi besedami:

***

Dragi člani in rojaki-cenjeni gostje:
Minilo je že leto dni, od kar smo

resnici nadomestil sedanje modele GS.

**"STRAJK"
JUGOSLOVANSKIH
OTROK NA ŠVEDSKEM
STOCKHOLM—**V mestu Borosu, 66 kilometrov zahodno od Goteborga na zahodni obali Švedske, je skoraj deset dni "stavkalo"

popolnosti rečen, zato je jugoslovanska delegacija prejšnji teden na sestanku jugoslovensko-švedske mešane komisije o položaju, zaposlovanju in vrnitvi jugoslovenskih delavcev, opozorila Švede na ta primer in zahtevala intervencijo vladnih organov.

**HITREJE PREK
FERNETIČEV**

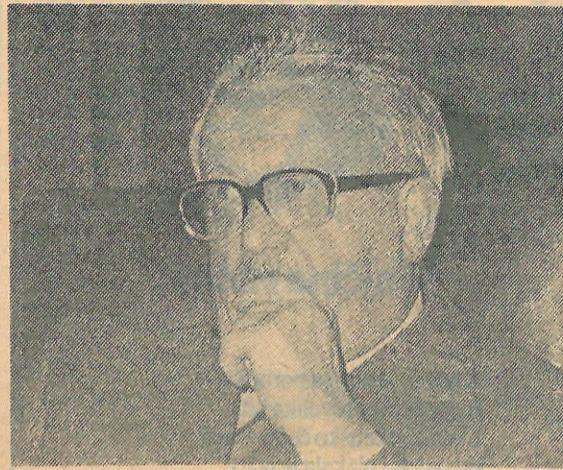
SEŽANA—Že v drugi polovici leta naj bi stepla dela pri posodabljanju mednarodnega mejnega prehoda Fernetiči.

Projekte za preureditev enega najprometnejših mejnih prehodov v Jugoslaviji že pripravljajo in naj bi bili končani v kratkem. Samo podatek, da je lani na omenjenem mejnem prehodu prestopilo jugoslovansko-italijansko mejo prek 11 milijonov potnikov ali poprečno 30.000 dnevno, dovolj zgovorno govori, da sedanji prehod že davno ne ustreza vedno večjemu navalu na meji.

Umrl je Edvard Kardelj

Ni še dolgo, ko je sprejemal čestitke k 69. rojstnemu dnevu, vendar je v soboto 10. februarja minula stotideseta obletnica njegove smrti.

Vsi vemo, kdo in kaj je bil Kardelj, kaj je pomenil nam Slovencem in vsem narodom Jugoslavije. Ker se je pisalo, se piše in se bo še veliko pisalo o njemu, zato se mi tu le omejimo na te skromne vrstice in se na skromen način oddolžimo njegovemu spominu.

Njegovo ime se je med širšo plastjo naroda pojabilo leta 1941, ko je okupator pregazil našo zemljo. Z ustanovitvijo OF so začeli postavljati temelji nove današnje Jugoslavije, ter vsa leta skozi borbo do osvoboditve je bilo njegovo ime poznato ne le Slovencem temveč vsem narodom Jugoslavije. Kot je postavljal s svojimi sodelavci temelje uporu proti okupatorju in fašizmu, tako je postavljal temelje novi državi po osvoboditvi. Preko težkih časov med narodno-osvobodilno vojno in težkih povojnih letih je krepko stal ob krmilu nove države in ji dajal smernice in temelje vse do današnjega dne, do izgradnje edinstvenega samoupravnega sistema v današnji moderni družbi.

Kot je bilo njegovo ime, kakor smo rekli poznato vsa ta leta od začetka vstaje, tako bo njegovo ime ostalo globoko vpisano v srca vsej današnji kot naslednji generaciji vseh narodov v Jugoslaviji. Tudi nadaljnja zgodovina poznih rodov ne bo mogla preko imena—Edwarda Kardelja.

EKSPLOZIJA PREBUDILA CELJANE

CELJE—V noči od 29. na 30. januar, nekaj pred eno uro zjutraj, je Celjane prebudila strahovita eksplozija, ki je hip zatem ovila Trg V. Kongresa v črn dim.

"Bilo je, kot bi se začela vojna. Hiša se je zamajala. Udarec je lomil okenske okvire, zdobil steklo in drobce s prahom vred vrgel v spalnico," pripovedujejo stanovalci, ki so bili najbližji kraju dogodka. Na srečo so bili le štiri laže ranjeni.

Eksplozija je bila resnično rušilna in je nudila grozljivo podobo. Dvonadstropna zgradba podružnice Ljubljanske banke in CGP Dela na Trgu V. Kongresa 10 je uničena, saj so se v notranjosti zrušili stropi in stopnišča, stene pa so razpokane in zidovi razmajani. Kamenje od stebrov je letelo po vsej ulici, kjer je ostal popolnoma uničen osebni avto in drugi poškodovan.

Izložbe trgovin so ostale brez stekla, blago prekrito s prahom, prav tako je zdobil in zmaličilo okna na drugih hišah. Strahovit zračni pritisk je naredil pravo razdejanje v stavbi muzeja revolucije, kjer je polomil vrata in zdobil debela stekla vitrin ter uničil nekaj eksponatov. Razkril in poškodoval je tudi več streh.

Kot je ugotovila komisija, v kateri so bili tudi predstavniki republiškega sekretariata za notranje zadeve, je nastala eksplozija v podružnici CGP Delo, kjer so zaznali močan vonja po plinu in opazili

močan sij.

Predstavnik celjske občine je sporočil, da je škoda po eksploziji plina za 96 milijonov 600 tisoč dinarjev. Posebna komisija je nadrobno ocenila škodo na zgradbah v celjskem središču v pasu, ki je 170 metrov dolg in 70 metrov širok. Največja škoda je na zgradbi, v kateri je bila eksplozija, popolnoma je poškodovan 13 stanovanj, velikanska škoda pa je tudi na okoliških hišah.

REKORDNI PROMET V KOPRSKI LUKE

KOPER—V koprski luki so lani skupno pretvorili 2.132.027 ton blaga, kar je skupaj največ, odkar to slovensko "okno v svet" obstaja. V primerjavi z letom 1977 se je fizični obseg prometa povečal za 11 odstotkov, pri čemer prednjači tranzit za 12, sledita pa mu uvoz z 11 in izvoz z 10 odstotki.

Še zlasti so v Lanskoletnem poslovanju luke razveseljivi podatki o premikih v strukturi prometa, saj je očitno, da sodobne oblike transporta zavzemajo čedalje večji delež. Tako so lani pretvorili 37.204 kontejnerske enote ali za 64 odstotkov več kot leto poprej, medtem ko je ro-ro promet znašal 88.393 ton, kar je celo za 72 odstotkov več kot v letu 1977.

Koprská luka je imela lani skupno 1.393 metrov obale, tri pristajalne moste in privez za ro-ro ladje, tako da so v pristanišču hkratno lahko pretovarjali 11 ladij. Odprtih sklepadiščnih površin so imeli 584.992 ploščinskih metrov, zaprtih pa 155.122

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

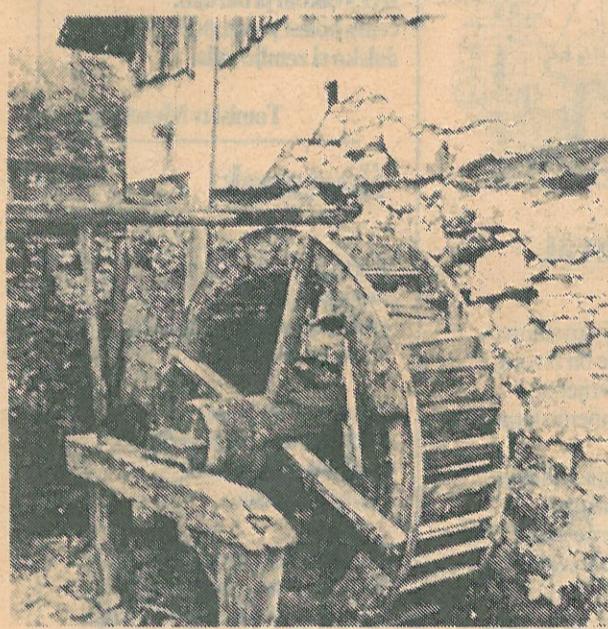
Novice in zanimivosti

AKRA—V Kumasi v osrednji Gani so ti dni tekli pogovori med predstavniki Zlatarne Celje in ganskega podjetja "Nana Yaw Boaky Carving and Jewellery" o vzpostavitvi dolgoročnega sodelovanja pri izdelovanju nakita. Celjani so se seznanili z možnostmi ganskih izdelovalcev nakita, ki od jugoslovenskega podjetja pričakujejo udeležbo v investicijah in izmenjavo izkušenj. Gansi draguljarji so začeli uresničevati projekt, ki predvideva, naj bi okoli 1000 delavcev izdelovalo dragoceni nakit iz zlata in diamantov iz ganskih nahajališč.

v Libiji. Delavci "Hidromontaže" bodo tam postavili tudi naselje z jedilnico, kuhinjo in družbenim prostorom. Pri uredbi naselja bodo uporabili bivalne kontejnerje. Avtoradgone. Montažna dela bodo trajala devet mesecev, na tem gradbišču pa bo zaposlenih 70 delavcev.

ODLIKOVANIBLEJCI

BLED—Od tu so odpotovali predstavniki hotelov Toplice in Jelovica v London. Agencija Jugoturs jima je po anketi gostov, ki so lani obiskali jugoslovanska letovišča,

Zadnji ostanek mlina za olje v Grabnici

JENI ZA LJUBLJANSKO BANKO
podelila posebna priznanja.

TESNISTIKI LJUBLJANE Z MNOGIMI MESTI V TUJINI

LJUBLJANA—Ljubljana ima zveze z več kot dvajsetimi mesti v tujini. Sodelovanje z nekaterimi mesti pa ima že več kot desetletno tradicijo, saj so prvi protokol podpisali že leta 1964.

V zadnjem času je vse več pobud za navezovanje novih stikov Ljubljane z mesti, tako v tujini kot v domovini.

PREDAVANJE MITJE RIBIČIČA MARIBORSKIM BOGOSLOVCEM

MARIBOR—Tako kot v Ljubljani se je predsednik republike konference socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije Matja Ribič odzval povabilu cirilskega društva slovenskih bogoslovcev v Maribor in imel s študenti teologij in nekaterimi zainteresiranimi razgovor, v katerem je pokazal na

DELI IN VLADAJ

Kot je večini poslušalcem etničnega radia 2EA znano, so s prvim januarjem t.i. ukinili takozvano "jugoslovansko jezikovno skupino" in so od tega dne vse skupine postale samostojne in dobile svoje koordinatorje.

Do tu vse lepo in prav, celo zelo lepo se sliši. Še več, marsikomu je to zelo imponiralo. Vendar kratkovidnost večine, ni predvidela, kakšne bodo posledice. Takrat kot izgleda se ni nihče kaj prida pritoževal. (Če bi se, bi te takoj označili za Velejugoslovana!) Pač naša običajna kratkovidnost. Ta trik je kot vidimo danes, odlično uspel.

Pa ponovimo kaj je napisano v okrožnici, ki jo je koordinator slov. radia Jože Čuješ poslal slovenskim rojakom 16.2.79.: "Na urednem sestanku sodelavcev Radia 2EA (14.2.79) smo slišali predlog o novi razdelitvi radijskih ur, ki ga je prečital chairman SEBAC-a g. Pino Bosi. Po novem predlogu bomo imeli Slovenci v bodoče le dve oddaji tedensko in še to po 45 minut (več kot 50% manj)." Po etru pa smo slišali, da bo ta ura nekje pozno zvečer ob 10H in nadalje.

Nadalje čitamo, da bi po novem urniku imeli Hrvati 5 ×, Srbi in Makedonci po 4 × na teden po 45 minut. To pomeni, da bi edino Hrvati ostali približno na istem. Vsi ostali smo prikrajšani. V anšem etničnem vrtcu je zrasla zopena cvetka več, tokrat na gredici slovenskega radia.

In kaj sedaj? Čas za naš protest je baje zelo kratek! Zakaj? Kdo nam jemlje to pravico? Tu smo prikrajšani vsi, vse jugoslovanske jezikovne skupine ne samo mi Slovenci, mi seveda najbolj.

V bodoče nas bodo prikrajšali še bolj, na drug način. Lahko predvidevamo, da za enourno oz. 45 minutno oddajo na teden ne bo treba toliko napovedovalcev, še manj urednikov. Nekdo bo odločil sam, kaj in kdo bo oddajal pri naši oddaji.

Pač nekomu gre to v račun, na račun naše naivnosti. Vprašanje je ali si bomo dovoljevali, da nam dele klofute, kadar se nekomu to zazdi. Že prastari nenapisani zakon, ki so ga poznali že starci Rimljani: deli in vladaj, to se nam je sedaj zgodilo. S pripombo, da vladali bodo drugi, ne mi! In če tako pravico delijo šefi oz. bos, kot so razni Pepčki in mi jim naivno nasedamo, dokler ne uvidimo, da je prepozno in po toči, pravijo, da je zvoniti prepozno!

Lojze Košorok

poglavitne razvojne tokove Jugoslavije in Slovenije in obrazložil na ustavi in zakonu temeljče odnose med samoupravno družbo in cerkvio.

Predsednikovo triurno predavanje z odgovori na številna vprašanja je vzbudilo veliko zanimanje in odobravanje prisotnih.

ZADNJE SLOVO EDVARDA KARDELJA

Edvard Kardelj—Sin Slovenije in Jugoslavije: Izguba katero je nenadoknoda.

V torek 13. februarja so v Ljubljani pospremili k zadnjemu počitku Edvara Kardelja. Ljubljana še kaj takega ni vedela, kot se za pogrebne svečanosti spodobi je tudi ta dan deževalo.

Točno ob 12 uri in 41 minut so z Ljubljanskega gradu zagrmeli salve topov, v trenutku ko so položili žaro s pepelom v Grobničo narodnih herojev, v istoimenskem pravku v Ljubljani. Sirene v vseh tovarnah, podjetjih, šolah, ladjah in lokomotivah širom Jugoslavije so nanaznane žalostni trenutek. Vsi stroji so obstali in vse ljudstvo se je s kratkim molkom oddolžila spominu Edvara Kardelja.

S toplimi besedami so se od velikega borca in državnika Kardelja poslovili Marjan Rožič, Živorad Kovačević, Fadili Hodža in France Popit. Iz poslopja Izvršnega sveta je sprevod krenil proti Grobniči narodnih herojev. Na čelu sprevoda so pripadniki JLA nosili zastave in odlikovanja in ob spremljavi godbe se je sprevod počasi pomikal proti grobniči. Vzdolž ulic se je več desettisoča množica poslavljala od velikega državnika.

Predsednik Tito je prekinil svoje uradno potovanje na Bližnjem vzhodu in iz Jordana direktno pripeljal v Ljubljano, da se poslovi od svojega najožjega sodelavca in dolgoletnega prijatelja. Poleg soprege in najožjih družinskih sorodnikov so bili v sprevodu najvišji predstavniki federacije, republik in pokrajin. Tako političnih, državnih, vojaških in gospodarskih forumov. Delegacije iz inozemstva so poslale sledeče države: ZDA, Nemčija, Poljska, Romunija, Bolgarija, Madžarska, Avstrija, Alžir, Egipt, Indija, Turčija, Italija, Ciper, Meksiko, Grčija in Čehoslovaška ter zastopnik gen. sekretarja OZN K. Waldheima.

Zadnjo čast Kardelju so dali tudi cerkveni dostojanstveniki, kateri so ga cenili kot državnika in velikega človekoljuba. Tako so pogrebni svečanostim prisostvovali vsi slovenski škofi, predstavniki Teoloških fakultet iz Ljubljane in Maribora, Ciril-Metodovega društva, Slovenskega teološkega društva, kot predstavniki srbske pravoslavne cerkve, baptisti in drugih verioizpovedi.

Pred Spomenikom revolucije je akademski pevski zbor Tone Tomšič zapel Kardelju priljubljeno pesem "Lipa zelenela je" v priredi Davorina Jenka. Ob zvokih Beethovenovega posmrtnega marša je bila prinešena žara do grobnice. Ob polaganju žare v grobničo je odjeknila salva strelov pripadnikov JLA. Žalostno a ponosno je v tem trenutku zazvenela Internacionala-Himna delovnega razreda, za katero je živel Edvard Kardelj in za katero je daroval sebe in za katero je vztrajno služil do zadnjega diha.

L.K.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Igra, ki se odigrava že kar predolgo in ki prehaja že v nesramnost, ker Canberra smatra, da more ljudi voditi za nos, ker pač podcenjuje inteligenco narodov Avstralije in se obenem zaveda ravnodušnosti Avstralcev, istočasno gleda na emigrante kot državljanje drugega razreda a domorodce tretjega, bi bila komedija če bi časi ne bili takor esni. Tako pa je žalogra.

Zda je že skrajni čas, da federalna vlada pokaže svoje sposobnosti o kateri do sedaj še ni niti sledi. Politični vrtci v Canberri je Avstralijo v primeru z drugimi državami, ki so na isti gospodarski ravni kot Avstralija, med katerimi je Avstralija najbolj bogata, privede v sramoteni gospodarski in v tešak mednaroden položaj vsled nekaterih prehitnih izjav posameznikov.

Gospodje v Canberri se igrajo mačke in miši, slepec in "musical chairs" kar bi bilo po naše "glazbeni stolki". Do zdaj se je ta igra ponovila menda že sedem—krat. Vsak so odpeli svojo pesem na prvem stolčku potem pa stekli na drugi stolček, na katerem pa enkrat še vedno pojo isto pesmico: "Repa, korenje, slabo življenje, a za ministra zlata kanistra." Financijski minister, ki se mu je ministrovano pod g. Fraserjem upiral tako, da se je o njemu izrazil kot so se doma slabovzgojeni starši usajali na še slabše vzgojene otroke kar na ulici. Po domače povedano mu je rekel "pankt", kar je celo avstralsko dnevno časopisju objavilo. Kaj takega bi se nikdo ne smel dovoliti. Če bi odstopil da rekoč je grizer, kar je po naše gojitelj govedi in kar je resnica, bi minister za finance ostal brez stolčka. Vsaj tako bi bilo misli, ker resnica ni žalitev.

Ker pa so politiki ljudje debele kože, nima niti misla zamišljati, da je minister za finance, da bi se izognil tožbi, moral prosiši ministrskega predsednika za odpuščanje in se vrnil na svoj stolček, da bi mu s tem javno

Pavla Gruden

PONIŽANA MATI

Za mednarodni Dan žena, ki ga praznujemo vsako leto 8. marca, je Pavla Gruden napisala črtico z enim nadaljevanjem. Beseda je o ženi-materi, postavljena v dobo med vojnoma, dogajanje; med ljudmi najnižjega sloja, takozvanega "lumpenproletarijata". Takih bednih ljudi danes ni več. Takih socialnih razlik, vsaj tako perečih že dolgo ni, vsaj pri nas ne. Vendar borba za večjo enakopravnost žena v svetu se nadaljuje, v tej ali dugi obliki. Naš slovenski pisatelji so posegali v take in podobne teme in to: Cankar, Kranjec, Prežih, Mavser v delu Kaplan Klemen in drugi. Žrtev socialnih razmer je bil mladi nadebudni pesnik Murn-Aleksandrov. Takih in podobnih ponižanih mater je bilo pri nas nešteto, tako v mestih kot na podeželju, bede in siromaštva tudi. Misli in besede so morda trpke, vendar je prepričajoče pokazala sliko takratnega življenja v Ljubljani, verna slika ponižanih mater in žena!

Urednik

"V Trst gleda, a Dunaj vidi", so se dregale s komolci v mastna rebra predmestne babnice s polnimi koščarami in ritmi, in vmes kresale po koščenih prstih zanemarjenih otrok, ki se posebno pred velikimi

Zaposlen vsak drugi Slovenec

Če podatki ne ležejo, potem je lansko povečanje števila zaposlenih v SR Sloveniji največje v dosedanjih letih tekočega srednjoročnega programa

Če se bodo pokazale ocene slovenskega zavoda za statistiko kot točne je bilo konec leta 1978 v Sloveniji v družbenem sektorju, torej v združenem delu, 752.495 zaposlenih. Potemtakem bi bilo te število za 31.592 zaposlenih ali za celih 1,4 odstotka višje, kot je bilo zaposlenih decembra 1977. Hkrati pa bi bilo to največje letno povečanje zaposlenih v tem prednjoročnem obdobju.

Sicer pa je zavod postregel z dokončnimi podatki še za enajst-mesečje. Po teh podatkih je bilo novembra lani v Sloveniji 748.590 zaposlenih, kar je za 27.687

zaposlenih ali za 3,9 odstotka več, kot jih je bilo novembra 1977. Opozoriti velja, da znaša razlika med novembarskim in napovedanim decembarskim

povečanjem skoraj 4000 zaposlenih, kar je za decembra kot nesezonski mesec izredno visoko. To si je težko razlagati drugače, kot s tem, da bo decembra statistika obračunala zaostanek, ki se ji je bil nabral med letom.

V SLOVENIJI JE TRENUTNO ZAPOSLENO KROG 800 TISOČ LJUDI

Seveda pa je celotno število zaposlenih v Sloveniji še precej večje in se, kot kaže, že suče okrog 800.000. Ne gre namreč pozabiti, da je k zaposlenim v družbenem sektorju treba pristeti še okrog 12.000 obrtnikov in nekaj tisoč zasebnih šefjerjev, okrog 18.300 delavcev, ki je zaposlenih pri teh obrtnikih ter nekaj tisoč zaposlenih v milici in vojski. Potemtakem je zaposlen še skoraj vsak drugi od 1,87 milijona prebivalcev republike, kolikor so jih bili našeli novembra lani. To pa je ena najkreplejših stopenj zaposlenosti tudi v

svetovnem merilu.

Klub doseženi tako imenovani polni zaposlenosti pa se zaposlovanje iz leta v leto nadaljuje sstropno, ki je precej večja, kot pa jo zagotavlja letni naravni prirastek prebivalstva republike.

Če predpostavimo, da traja 20 let od rojstva do tedaj, da se nekdo zaposli, potem bi se moralo v Sloveniji od leta 1971 do konca lanskega leta zaposlit 132.451 delavcev. Tolikšen je namreč znašal osmletni republiški naravni prirastek, ki je po tej predpostavki dozorel za zaposlitev. V resnici pa se je v tem času samo v družbenem sektorju povečalo število zaposlenih za 209.795 ljudi. Razlika med tem dvoema zneskom znaša 77.344 zaposlenih, ki so se potemtakem v tem času zaposlili v Sloveniji od drugod. Ker pa se celoten naravniprirastek ne zaposli ves in ne ves v družbenem sektorju, je ta razlika še za nekaj tisoč zaposlenih večja.

Narodna in univerzitetna knjižica, priča o izjemno ustvarjalnem življenju Edvarda Kardelja.

Razstava, ki so jo slovesno odprli te dni v Ljubljani, seveda ni mogla zbrati vseh prevodov, ki jih je bilo v svetu deležno zlasti zadnje njegovo delo "Smeri razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja", ob razpravi "Socializem in mir" doslej največ prevajano Kardeljevo družboslovno delo. Skrbno urejena razstava popelje obiskovalca skozi čas Kardeljevega ustvarjanja od leta 1932, k pomembnemu predvojnemu delu "Razvoj slovenskega narodnega vprašanja" (1939) in številnim brošuram iz tega časa vse do temeljnih del naše sedanje družbene ureditve in družboslovne misli.

Z mislio na to veliko delo, "ki nam je vsem zaupano kot dragocena dediščina, da bi jo varovali in razvijali", je razstavo odprl predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti, akademik Janez Milčinski. V njegovem spremstvu so si razstavo ogledali številni predstavniki našega družbenopolitičnega življenja, člani SAZU, predstavniki Univerze in mesta Ljubljane.

OBNOVLJEN DOM V PLANICI

PLANICA—Planico obiskuje pozimi in poleti veliko turistov in smučarjev, toda dom v Planici je bil že nekaj let zaprt in je propadal. Dom je bil pred leti last hotelskega podjetja Gorenjka z Jesenic, toda zaradi slabega poslovanja in vzdrževanja so morali dom zapreti in ga tako prepustiti propadanju. Lani so dom začeli popravljati. Obnoviti so morali precej prostorov, popravili pa so električno napeljavko, vodovodno omrežje ter centralno kurjavo. Vse prostore so tudi na novo prepleškali in pobelili. Dozidali so tudi del lesenih prostorov, ki so bili že v precej slabem stanju. Pred kratkim so dom ponovno odprli. Planica je tako dobila spet svoj prepotrebni objekt, ki so ga najbolj veseli smučarski skakalci in ostali ljubitelji doline pod Poncami.

RAZSTAVA ADEL EDVARDA KARDELJA

LJUBLJANA—Več kot 460 eksponatov, kolikor sta jih na razstavi Edvard Kardelj-znanstveno in publicistično delo zbrala Slovenska akademija znanosti in umetnosti in

v glavi naj ima med nogami, je zamahnil kot da se otepa muh. Letos ima kar dva. Se je menda res s hudičem spečala.

—Dober človek je, se ji je zdelo, da te poglavje ne preganja. Revčki, bogje kakšne materje imajo. Škoda, da niso moji. Bili bi pridni. Pomagali bi mi doma in radi bi se imeli med seboj. In v nebesa bi prišli, saj si rekel, da naj pistijo nedolžne otročice k Tebi ... Sveti Jožef, usmilj se nas, ji je kar samo od sebe uhajalo. Sveti Florjan, zaščiti nas pred ognjem. Naš dom je srečan. Kaken dom, ji je zavrelo. Brlog je. V predalih mi spijo: Stirje v eni postelji, midva pa na tisti ozki tam pri zidu, ki je tako moker, kot da smo na dvorišču.

Le kaj ga je zdaj preneslo iz Amerike ko je povod revčina. Prej je vsaj pakete pošiljal. Umirat je prišel k meni, to je. Tista njegova invalidnina je komaj za enega, kaj šele za dva. Ježesmarja, se je zgražala sama nad seboj. Še misliš več ne znam brez hudobije. Naj bom vesela, da nisem sama, in da me sploh hoče s tako kopico otrok.

Sam je krv, saj sem ga leta in leta čekala, si je pritrjevala med tem ko je ocenjevala položaje za naval revežev po enajsti.

... bogve, če je zložil tisto dračje, ki svá ga prinesla včeraj z Golovca. Suho je. Če pa kurim z mokrim lesom se mi otroci od kašča davijo. Ije ljubeče pogledala v dvojčka. Ki sta

se gomotala v zveriščem vozičku.

S cerkvene strehe so se razleteli golobi kot da je usarilo iz puške. Odbilo je enajst. Zaskrbelo jo je če je plenice obesil ko je tako lep dan. Najstarejši je, na njega se lahko zanesem. Ko bi ga le božast ne metal. Če bi bil kot je treba, bi šel golobe lovit .... O, odpusti mi otrok, saj ne vem kaj govorim, se je pomikala proti tistem zidu za škofijo, kjer so mlekarice držale svoje stojnice. Privezala je voziček k stojnicu prijazne mlekarice. Potegnila je izpod dvojčkov moker kos vojaškega koca in ga zamenjala s suhim. Kruh! Ga ja nisem pozabil, je s strahom tipala po globokem žepu, ki ji je na notranji strani krila segal skoraj do roba. Zagledana v oguljene kapice čevljev, je s sredico pomočeno v mleko pitala dvojčka. Samo je žvečila skorjo.

Bog ne daj, je molila, da bi me zdaj začeli tisti poglavje preganjati. Za jezno kretnjo si je še bolj zadrgnila vozelj na rutu. Če danes zgrabijo voziček, naj ga kar v Ljubljano zapade. Moj Bog, kaj govorim, se je ustrašila, gledajoč na levo in desno kakor zbgana ptica.

(Nadaljevanje prihodnjic)

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Ravnokar nam je pretila nova, verjetno največja vojna, o kateri bi zgodovina verjetno ne pisala - in že samo se oddahnili kakor da se nič ni zgodilo. To pač zato, ker se v pretežni večini ne zavedamo, da so za

OPREOBRAZI ČLOVEŠTVA

Kar po domače

Zlomka! Zdomka, tale naša baba napako za napako, škrba, škrba.

Na naši strani črkostavca takšen moto vodi: "Čini, brate, grešku na pomoto".

Veste kaj v Našem slučaju, navzlič doktoratu, zabrusil Prešern France bi tiskarskemu škratu?

Kar po gorjansko, kot bratu bi brat zarobil je enkrat za vselej: "pojd si s.t."

Pavla Gruden

ohranitev miru bili potrebeni strašanski napor. Povrno gledano, se je odigrala le majhna bitka med Vietnamom in Kitajsko, resnični pa je to bila borba med razumom, kar je civilizacija in med nasilstvom, ki je

mednarodnih sistemov. Zato ni čudo, da je ravno pred kratkim v avstralskem tisku izšel članek, ki opozorja, da bi morali biti voditelji narodov pod stalnim združniškim nadzorstvom.

PONIŽANA MATI

(Nadaljevanje)

Otroka sta dremala.

Zgodnja pomlad je kakor nevesta, ki se ji mudi, razprostila čez Ljubljansko polje svoj vonjavni pajčolan. Planinski venec okiten z deviškim snegom ga je krasil iz sinjih daljav.

V miru Šmarne gore in Grmade nad pomlajeno prsto, duhetečo iz njiv in travnikov, so se v jatah spreletavale ptice selivke na poti pod domače nebo. Otroci so polagali žive preproge pred vesnin korak. V okoliških vaseh se je ponekod ujelo sonce v line cerkevih stolpov, da so se zvonovi bleščali vse tja do Ljubljanskega Gradu.

Sinja neskončnost nad Krimom je obetala lepe dneve.

Grajski grič se je kopal v soncu in vrtičkov, ki so se vzpenjali po njemu, je bilo slišati udarce motik. Ptičja pesem se je z vonjem vijolice tihotapila na dvorišča.

Vigred je oblačila kostanje v novo razkošje. Na bregu

Zgodovina priča o celi vrsti tiranov in fanatikov, ki niso bili nič drugega kakor, s preprosto in jasno besedo povedano, norci, katerim so se v naši dobi pridružili Stalin, Mussolini in Hitler, ter drugi o katerih bo zgodovina govorila.

Tisti, ki realno gledajo na današnjo svetovno situacijo, vidijo le dva izhoda, napred ali pokončanje.

Samo preobrazitev človeštva bi mogla ustvariti trajne čvrste mednarodne odnose. Svet doživlja tako naglo derče sprememb, da celo ljudje pri vrhu doživljajo pomanjkanje sposobnosti za čvrste odloke, kar je videti iz dolgotrajnih pogajanj za mir med Izraelom in Arabci. Izkazalo se je, da diplomacija Zedinjenih narodov ni dovolj močno sredstvo za stalno ohranitev miru.

Treba je preobraziti človeštvo počevši iz Temeljev. Čas je vreden zlata. Izgubili smo trideset let za vzpostavitev ravnoteže.

Psihoza, ki je zgrabil človeštvo po drugi svetovni vojni, da je pognala navzdol. Izjeme so le tiste države ki so odvrgle sisteme, ki so se pokazali skoličivi.

Človeštvo življenja in pravih vrednosti skoraj več ne spoštuje. Obožava denar in spolnost. Celo sobodna umetnost priča o razmrcvarjenosti človeštva. Vendar še vsi ni izgubljeno. Novi kulturni centri, ki bo jih lahko prešeli na prste ene roke, dela arhitektov vodnikov na poti k globalni prosvetjenosti, vzbujajo občutek ustalitve v lepoti, svobodi in ubranosti.

Pot do prosvetjenosti mas je strašno dolga. Prepričana sem, da je leto otrok, T.J. 1.1979 najvažnejše leto, ki ga je človeštvo kdaj proslavljalo. Imeli smo leto miru, miru pa od nikjer. Pot do miru ni od danes do jutri. Treba je prevzgojiti človeštvo, kar je Kristus celo "začel" z navvodili za mirno sožitje z narodi, za zdravje telesa in duha, za pravičnost med družbenimi razredi, in strpnost med vsemi strujami. Prepričana pa sem tudi, da krščanstvo že dolgo, oziroma menda nikoli več po Kristusu ni bilo kot je treba.

Le popolna preobrazba človeštva začevši pri otrocih pa vse do zrelosti, in stalno ponavljanje, od časopisov, zidov pa vse do bodočih komunikacijskih sredstev, da človek mora ljubiti drugega kakor samega sebe, je nada, da bo ta nauk, ki zahteva ogromno, ogromno premišljevanje, da bi se ga moglo pravilno doumeti in uporabiti, reši svet. Ta nauk, ki ga šril sam Kristus, vsebuje zakone o

telesnem, duhovnem in družbenem zdravlju in opozorja na onesnaženje zemlje. V starem delu biblije so celo zakoni o zdravi prehrani. Tisti, ki so se

smatrali za poklicane, te nauke pretolmačiti vsak po svoje, so iz njih ustvarili teološko zmedo. Zato moramo zdaj začeti znova. Da bi

mogli ustvariti mirno sožitje vseh sistemov nam je potrebna neprenehna strpnost kajti pomanjkanje te povzoča vojne.

Pavla Gruden

SPOMENIK

**OTONU
ŽUPANČIĆU**

Slovenski klub JADRAN v Melburnu je imel slovensko odkritje Župančičevega spomenika v nedeljo 11. marca. Odkritje je bilo združeno s Taborom slovenskih izseljencev v Avstraliji. V soboto 17. marca je v klubskih prostorih bila svečana kulturna akademija in športna tekmovanja in slovesnosti otkritja se je udeležila 700 glava množica.

Poudarek slovesnosti je dala navzočnost zastopstva Slovenske Izseljenske Matice iz Ljubljane. Navzoč je bil kipar Zdenko KALIN, kateri je izdelal vse tri kipe, Župančiča, Prešerna in Cankarja.

KLUBU JADRAN NAŠE ISKRENE ČESTITKE!

napotri. Z robovega vodnjaka pred Rotovžem je zginil, leseni zimski oklep.

Naslonjen na zid jo je iz dremavice dvignil na noge zvon, ki je v stolniškem stoplu dvakrat udaril. Odbilo je poldvanajsto uro. Hvala ti, oče nebeški!

Kaj bi jaz brez tebe? Tisti pamzi so si danes našli drugo tarčo. In že je tekala med stojicami. Upognjenega hrbita in izkriviljenih nog je kaj hitro nabrala za skoraj polno vrečo zelenjavnih odpadkov, ostankov, in celo kupček prav dobrega krompirja jo je počakal. Prav so imeli gospod župnik, ko su rekli, da Bog pomaga tistem, ki si sam zna pomagati.

Le kaj bi bilo če bi mu kdo povedal, kar trdi stara mežnarica; da imajo polno klet vsega, in da so mu vse farani nanesli. Meni pa so

rekli gospod, ko sem jih prosila ob božičnih praznikih za mast in krompir, da je kriza in da ne vedo kaj bo jutri. Kriza... borza je padla... le kaj to pomeni, so je spraševala bližajoč se mladi kmetici, s katerimi sta včasih kramljali.

Med tem so zadnje mestne pijavke odirale kožo kmetom, ki se jim je z izkuščkom mudilo v mestne trgovine. Reveži, si je mislila. Cene padajo kakor domine. Blagor

Novice in zanimivosti

**REDNA PROGA
BEOGRAD-PEKING**

PEKING - Prvo letalo JAT na redni progi Beograd-Peking bo preletalo to prago 1. maja letos. Jatov boeing 707 bo poletel iz Beograda vsak ponedeljek ob 9. uri zvečer in po 13 urah poletel, pri čemer bo tehnično pristal v Karačiju, priletal v kitajsko glavno mesto. Od tam se bo vrátil v Beograd vsak torek prav tako ob 9. uri zvečer po lokalnem času.

**JUGOSLOVANINA
POTINA
MONT EVEREST**

LJUBLJANA - 27. februarja je iz Ljubljane odpotovala v Nepal glavnina jugoslovanske himalajske odprave, ki namerava v maju osvojiti Mont Everest. Stevilni sorodniki, prijatelji in ljubitelji planinstva so jim na brniškem letališču zaželi srečno pot v prepričanju, da jim bo vzpon po še nepreplezanem zahodnem bregu najvišje gore sveta uspel in bodo še enkrat potrdili tisto vrednost jugoslovanskega alpinizma, ki jo uživa v očeh mednarodne javnosti.

**PUSTNO VESELJE
POSLOVENIJI**

LJUBLJANA - Po vsej Sloveniji so pustne šeme dale duška domišljaji in več ali manj uspešno preganjale zimo. Po dolgem času smo tudi Ljubljanci imeli

priložnost videti karnevalski sprevod po mestnih ulicah. Na povabilo skupščine mesta Ljubljane, se je za hip preselil v Ljubljano hercegovski praznik mimo. Lepa dekleta, uspele maske in šopke mimo, ki oznanjajo pomlad, se je ogledalo več tisoč navdušenih gledalcev.

Cerkničani so se letos še posebno skrbno pripravili na tradicionalni karnevalski prehod, ki je štel več kot 130 mask. Organizatorji so segli po etnografskih zapisov. Osrednji lik povorke je bila velika čarovnica, zanimiva pa je bila tudi skupina polhov, ki jih je v bukov gozd gnal skoraj trimetrski hudič. Čarobnike so ponazarjale burne razprave v tamkajšnjem izvršnem svetu, na posebnih vozilih pa so do glavnega trga "prepeljali" vse poglavitne občinske probleme od male obrti do cest, obsežnih dnevnih redov na sestankih itd. Vsi občinski problemi so bili tako, vsaj za enen dan rešeni!

V sprovodu po litijskih ulicah je sodelovali 27 skupin, ki so primerno našemljene "pripovedale" o najzanimivejših dogodkih v minulem letu doma in po svetu. Ves spredel, 22. po vrsti, je bil bolj ali manj uglasen na temo "popularne birokracije", kateri so Litijani posvetili tudi zaključno točko karnevala za naslovom "odpisani birokrati", ko so na Valvasorjevem trgu sredi starega dela Litije sodili birokratom in njih zagovornikom.

Onka pokucalo za vest. Saj bi šla v cerkev, je gledala v drugo stran ulice, pa nimam niti vinjarja. Še stare žimnice si ne morem kupiti. Starinarica je tako plna lepih stvari... In mežnar si dobro zapomni kdo kaj da. Pravijo, da bo po revolucioni - le kaj je to drugače. Da so tisti, ki so za kralje in cesarje za bogataše.

"Jaz sem za revež", se ji je kaj glasno utrgalo iz srca, ko je šla mimo marstre. Kristus je tudi bil za revež pa so ga zato ubili. Naj bo kakor hoče, damo da mi je doživeti tisti dan, ko mi bodo otroci prinesli kruha. Župnik sopatek, da vsak otrok že ob rojstvu prinese kos kruha seboj. Oprosti ko ne znam moliti iz knjig. Le kaj bi jaz brez Tebe. Revež se na ljudi ne mora zanašati. Če pride revolucion, ali nam bodo pustili trge, kaj je padal kamen na srce.

Petintrideset otrok je z leti sprejela v rejo in jih vzgojila v ljubezni a matere so izginile, kakor da jih nikdar ni bilo. Miso se je spomnile niti z vinarjem.

Na zadnji poti so jo spremljali vsi njeni otroci. Nekje na Žalah je našla počitek.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Kdor je pri vhodu Slovenskega durštva "Triglav" v Sydneyu videl Kalinov portret Cankarja a ga Cankarjeve oči niso pretresle do korenih, ta je mrtev Slovenec. Posebno če je izseljenec. Vse kar je Cankar izkusil, občutil, premišljeval in izgubil je mojster Kalin pričakal v oči Cankarja, ki je videl tako daleč v bodočnost, da pogled v njegovih očeh še danes potrjuje, da je poznal svoj narod. Nem pogovor s Kalinovim Cankarjem je zlata vreden kajti Cankar govori resnico, ki mu jo je kipar mojster pričaral v oči.

Po tezkom pričakovanju je Cankarjevemu kiparskemu portretu sledil Kalinov Prešeren. To poprsje je avlo Slovenskega društva "Sydney" spremenilo v svetisce kar je očitno v zadržanosti vedenja obiskovalcev, ki se v avli pogovarjajo.

Prešern... Blag, otožen, razočaren in prenehak za breme, ki sta mu ga naložili njegova neuslušana ljubezen in borba za življenski obstanek, ki sta ga spremjali skozi vse njegovo življenje; človek, ki zajema globoko iz vsega kar mu čas prinese, tak je Prešern mojstra Kalina. Tako živ je, tako močno v človeku vzblja sočutje, da se mi je desnica sama od sebe dvignila k njegovim usnicam kakor poljub osamljeni ljubezni, ki prosi za odnev. Ta resnica v Prešernovih očeh kiparja Kalina je danes ko človeštvo ljubezen vse manj isče in vse bolj zatajuje v veri, da je ni, bolj prepričljiva kot je bila v Prešernovem času, ki mu s tragedijo ni prizanesel.

Razumljivo je, da sem si po doživetju s Cankarjem in Prešernom zaželeta spoznati mojstra Kalina. Njegovo tretje poprsje, ki ga imamo v Avstraliji, pesnik Župančič, je tudi darilo slovenskim izseljencem v Avstraliji, tokrat slovenskemu društvu "Jadran" v Melbournu, kamor so ga prinesli predstavniki Slovenske izseljeniške matic: podpredsednik SIM. g. Osolnik, član Izvršnega sveta Slovenije, in ga. Gabi Heimar, članica Izvršnega odbora ISM. Z njima je prišel tudi akademski kipar-mojster, profesor Zdenko Kalin. Žal, da se je tako malo časa zadržal med nami.

Pavla Gruden

Revni ljudje

Nesi veter, nesi ta moj list z ljubezni prepajočim, naj pade kamorkoli... Vendar ne pred Knežji kamen naše Gospovske slave, kjer nam nad tisoč let vbogajme dele Germani.

Mimo naše očetnjave naj odvihra ta bolečina, da ne bi okamenela že lahtne žrtvene gomile - naj mrtvi novo bilje pozive. Hiba našega rodu, nesloga, še vedno nam caruje.

Mimo Cankarja pod Južnim križem naj brzi, da ne bi zasolzile se mu bronaste oči. Odnesi, veter, mojo žalost v kameno dobo Mrtvega srca, kjer mojim složnim, črnim bratom rasna smrt preti.

Po svetu razkropljeni naši slepcí upajo na bratomorstvo, še pred poljto temno se groze, še po krvjudovski hlepeli, še se pred maliki plazijo in še v imenu Kristusa Ariusa časte.

* Dead heart - puščava v Avstraliji.

Mojster
Zdenko Kalin ✓

Naš kipar veliki Zdenko Kalin, rojen na Primorskem v uradniški družini, je študiral kiparstvo v Zagrebu. Tudi njegov brat Boris, ki je umrl pred štirimi leti, je bil poznani kipar. Ta njun talent je vzpodbujala njuna mama. Vpisni član Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, kjer je bil trideset let profesor a danes živi v pokojnini, mojster ni samo eden najlahtnejših slovenskih kiparjev portretistov ampak tudi tvorec številnih spomenikov kulturnim slovenskim možem po domovini in tujini. V Kanadi že od 22. junija 1975 stoji njegov Simon Gregorčič na zemlji slov. društva, imenovanega po "goriškem slovčku", v Toronto. Njegov je tudi portal Slovenske skupščine. Najbolj pretresljiv in človeško globok pa je njegov spomenik na grobišču borcev in talcev v Gramozni jami. V zadnjih desetih letih je dobil vse najvišje nagrade Jugoslavije v svoji liniji. Gregorčičev portret kot je v Torontu ima tudi Nova Gorica. Zupančičev pa je v Melbournu pri slov. društву "Jadran" in v Ljubljani.

Zanimiva je zgodba o temu fantičku. Pokojni umetnosti zgodovinar France Mesenel ga je prav na začetku okupacije odkupil za Ljubljano. V bron ga je odlič pasar Žmuc, kjer je ostal kar namerno "pozabljen", da ga ne bi postavljal med okupacijo. Zagledal je dan na prvi svobodni maj 1946 kjer še danes stoji v Tivoliju.

Naj nam mojstrova roka zgnede še mnogo igric. P.G.

Odlitek Kalinovega Cankarja se nahaja v Cankarjevi gimnaziji v Ljubljani, original pa pri slovenskemu društvu "Triglav" v Sydneyu. Kalinov kiparski portret pesnika Prešerna stoji samo v avli slovenskega društva "Sydney", tudi v Sydneyu. Prešern torej nima odlitka. V Trstu se nahaja Kalinov spomenik Bazoviskim žrtvam.

Razen poprsne klasike, aktov in spomenikov slovenskim velikanom, mojster Kalin ustvarja tudi skulpture otroških igrič kot so "slepe miši", "petelinji boj", "pofočkanje", "na

hoduljah" in še številne druge igriče s katerimi je evropski likovni ustvarjalnosti dodal povsem samosvoj in nedvomno "izumiteljski" delež.

Ko se je predsednik Suharto nahajal v Beogradu, se je toliko navdušil za njegove kompozicije "otroški igri", da je naročil dve taki skupini v naravni velikosti, ki danes krasita Džakarto.

Ni ga doma ki bi ne poznal Kalinovega "Pastirčka s piščalko", ki že trideset let v Tivottu piska otrokom, mamicam in upokojencem čez dan, a ko se stemni. vsem Slovencem po televiziji. Od polnoči do zore pa vilam in povodnemu možu.

Zanimiva je zgodba o temu fantičku. Pokojni umetnosti zgodovinar France Mesenel ga je prav na začetku okupacije odkupil za Ljubljano. V bron ga je odlič pasar Žmuc, kjer je ostal kar namerno "pozabljen", da ga ne bi postavljal med okupacijo. Zagledal je dan na prvi svobodni maj 1946 kjer še danes stoji v Tivoliju.

Naj nam mojstrova roka zgnede še mnogo igric. P.G.

Novice in zanimivosti

PROTI SLOVENSKIM AKTIVISTOM ZNOVA PROCESI

CELOVEC - V kratkem se bodo verjetno nadaljevali sodni procesi zoper tiste slovenske aktiviste na avstrijskem Koroškem, ki jih je avstrijski pravosodni aparat prikel zaradi njihove udeležbe v demonstracijah leta 1976 zoper sedmojulijsko zakonodajo.

Avstrijsko pravododje je do zdaj končalo tri iz serije procesov, ki jih je pred dvema letoma sprožilo deželnotožilstvo, da bi zlomilo odpor slovenske manjšine do sedmojulijske zakonodaje. V prvem procesu je bil Filip Warasch oproščen zaradi pomanjkanja dokazov, Stefana Petjaka so odsodili na 13.200 šilingov denarne kazni, oprostili pa so tudi skupino slovenskih aktivistov, ki so bili obtoženi, da so pripravljali napisano akcijo.

SFRJ: "SVET" 3:0

JESENICE - Udeleženci 25. svetovnega prvenstva novinarjev so si ogledali tudi dvorano pod Mežaklio, kjer se je reprezentanca jugoslovanskih novinarjev pomerila z reprezentanco "sveta" v hokeju na ledu. Namesto palic so imeli igralci metle, drsalke pa so zamenjali s čevljimi, ki so jih namazali z gorčico, da ni preveč drselo. Srečanje, ki mu je sodil španski novinar

26. mart 1979. - Naše Novine 9

Campman, si je ogledalo več kot 300 gledalcev.

Iztržek od prodanih vstopnic so namenili nakupu igrač v jeseniškem vrtcu "Plavž".

Da je bil res zagrizen boj

na ledu, ki ga je spremljala tudi vrsta zabavnih prizorov, najbolje kaže podatek, da je zaradi lažje poškodbe moral v bolnišnico predsednik prireditvenega odbora Boštjan Pirc.

ČLOVEK IN LEV

Lev je slišal, da je človek najmočnejše bitje na svetu in da je nemagljiv.

Kralj živali se je razjezel in sklenil pomeriti svoje moči s človekovimi. Odpravil se je na pot in poiskal človeka.

"Hej priatelj," je rekel lev, "daj da se bojujeva!"

"Dobro je rekel človek. "Tada najprej hočem videti tvoj življenjepis".

"Kakšen življenjepis?" - se je začudil lev.

"Življenjepis pač, dolg približno eno stran: kdo si, kakšen si in tako dalje".

Lev je prinesel življenjepis. "Tako, zdaj se bojujeva!"

"Ne, najprej moraš vložiti prošnjo".

"Kakšno prošnjo?"

"Pismeno prošnjo, da se hočeš bojevati z menoj".

Lev je napisal prošnjo.

"Pokaži mi svojo osebno izkaznico!" je rekel človek.

"Čemu osebno izkaznico? Saj vendar vidiš, da sem lev!"

Lev je šel na policijo in pojasnil svoj položaj Zbudil je usmiljenje in dobil osebno izkaznico.

"Zdravniško spričevalo!" je vprašal človek.

"Jaz sem zdrav! Zdrav kot riba!" je pihal lev.

"To misliš ti!" je rekel človek. "To že poznam. Svojih hib noče nihče priznati".

Lev je tekel na polikliniko. Po osemnajstih pregledih je prinesel zdravniško spričevalo.

Človek je zahteval potrdilo o plačanih davkih... potrdilo o nekaznovanju... o mesečnih dohodkih... zadnja spričevala... izkaznico o cepljenjih. Lev je šel iskat in vse prinesel.

Clovek je hotel kontrolirati sindikalno knjižico. Lev jo je prinesel. Clovek je zahteval...

Lev je prinesel...

Končno so bili vsi dokumenti v redu.

"Kaj sedaj? Se bova sedaj bojevala?" Je komaj izdaval lev in v njegovih očeh se je svetilo upanje, da se bo človek bolju odpovedal.

"Saj se že ves čas bojujem s teboj!" se je zarežal človek in je ravno hotel imenovati še eno potrdilo.

Tedaj pa lev ni več vzdržal: stisnil je rep med noge in zbežal. PORAŽEN.

ZA KRATEK ČAS

HOJA NA TRIGLAV

Triglav so mederne Brezje, kot so bile te nekoč slovenski Lurd. Mamka božja je pomagala tu in tam vsem krevljastim in drugačnim. No, tudi slovenske množice, ki rinejo na sivega očaka, še omenjajo "mater božjo", ko na Kredarici spijo po trije pod eno mizo in štirje na dveh stolih.

V zadnjem času so začeli vlačiti na Triglav cele kupe žensk, pa sto naenkrat. Menda to delajo zato, da bi v nekaj blaženih hipov tudi po dolinah zavladalo malo planinskega mira.

Slovenija premore množico lepih planin in vršacev, toda ti za Slovenje niso dovolj dobrti. Tako se še nihče ni pohvalil, kolikokrat je recimo bil na Jalovcu ali Mangartu ali Grintovcu.

Rad papouadi: - Včeraj sem bil sedemintrideseti na Triglavu.

Naslednji teden grem spet!

MARČNO OKOLJE

Marec spet razkrije vse zaklade na črno v naravi odložene svinjarije, ozračje se pa zaradi vetrovnosti sušca toliko popravi, da je spet dovoljeno dihanje. Okolje še ne kaže posebne volje za rast, pač pa vrtičkarji že parfumirajo ozračje s sežiganjem suhih vrtih grabež. Značilen priokup podežela pričara v mestne nosove sveže navožen hlevski gnoj, ki sredi vrtičkov čaka v kadečih se kupih na vrtičkarjevo lopato. Morčno okolje delno poskrbi tudi že za kulinarične specijalitete, saj skriva v sebi množico še zalizanih polzov, pa tudi penekatera žalbi iz okoliških mlak ostane brez sočnih krovov. Polje radodarno ponuja prvo in najboljšo solato regrat, ki je na trgu draga kot zlato, tu je pa zastonj, samo skloniti se je treba in ga odrezati.

PRAV LEPO JE RES NA DEŽELI

Slovenec je kmet.

Ne glede na to, s čim se včasih ukvarja in kako daleč se je od svojega bistva že odmaknil - tega ne bo skril.

Zato bodo najfinejšega meščana glaboko v srcu zbožje očitek "da je kmet", zakaj zdavnaj je že upal, da se na zunaj ne vidi več.

In tako hodimo ob sobotah in nedeljah "po čisti zrak" v kmečke gostilne, kjer znötaj smrdi po cvrtiju in čebuli, zunaj pa po gnoju in kurah, dvigujemo prah po makadamskih cestah in omamlijeni tavamo prek sveže zoranih njiv.

V nedeljo zvečer se priplazimo med mestne zidove, kjer nas čaka vse udobje urejenega doma, pa nismo srečni. Srce nas vleče nazaj tja ven, kjer smo pravzaprav doma - na kmete.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Bilo bi zelo nevarno če bi se zdaj ko so Carter, Begin in Sadat podpisali mirovno pogodbo, zazibali v brezbrisnost misleč, da "za enkrat svetu ne preti nobena nevarnost. In da bo vse po starem, če da je boljše takot kot pa vojna.

Pametni ljudi si vojne seveda ne žele toda pustiti vse tako kot je bo navedlo človeštvo, da se uniči brez vojne. Ni da imamo samo inflacijo in korupcijo, premagati bomo moralni tudi narkomanijo, erotomanijo, pornografijo, depresijo, in celo birokracijo, ki skoraj vsakemu človeku otežuje življenje.

Res, da je lov na UFO, po našem NLP, zelo zanimiv, da je postaja na lumi uspeh, da elektronski možgani olajšuje razumsko delo, da so uvrščen, neurvišenost in samoupravljanje odlični koraki k zboljšanju gospodarsko-političnih zadev. Nad vse važna so raziskovanja narmedincinskem polju,

da so sonde napravili neznanski velik korak v lovu na raziskovanje drugih planetov in da je okuženost zemlje eno poglavljivih vprašanj v borbi za obstanek našega planeta. Vse to vodi k napredku človeštva.

Bodoče človeško življenje v epruvetah je človeka "dvignilo" skoraj do božanstva, da so pokojniki, ki so legli k počitku v led na lastno odločitev v misli da drže smrt za rep, velike skrivnosti, ki bo pokazala svojo resnico šele v daljni bodočnosti jedrske energije, ker ta lahko požene svet v tisti nered vesoljstva o katerem govorji sveto pismo na prvi strani. In da bo biološka revolucija, če znanstveniki ne bodo znali brzdati svoje fantazije, iz ljudi napravila počast.

Res je, da človeštvo živi že v tako ogromni neskladnosti z naravo, da ni nič čudnega če mnogi veruem rešitev, ki naj bi prišla z nekega sosednjega planeta. Če ne bo neka sila ustavila nad vse razbrezdanjo človeško fantazijo, ki posega že izven narave, nas bo končna stvarnost pognala z jedrsko energijo v popolno pozabo. In le še po takih dolgi dobri, ki jo smemo imenovati večnost se bo začela ponovna evolucija: iz nereda našega sveta v

Pavla Gruden

VRNILISO SE

Pred tremi tedni se je vrnila v domovino družina ing. Ivana Žigona. V Avstraliji so živelinkaj več kot deset let. Pred prihodom v Avstralijo so živel nekaj let v Afriki, kjer je bil Ivan zaposlen kot gradbeni inženir pri gradnji velikih jezov v Abesiniji. Tu pa je bil zaposlen pri mestni vodvodni upravi.

Poleg poklicnega dela se je bavil tudi z arhitekturo in drugim znanstvenim delom. Mi ga poznamo predvsem kot arhitekta. Nam Slovencem je zapustil dva spomenika: po njegovem načrtu je zgrajena slovenska cerkev v Merrylandsu in spomenik pri društву TRIGLAV, na katerem stoji popresje Ivana Cankarja.

Poleg tega je naredil tudi načrte za slovenske domove v Sydneyu, vendar žal ti načrti so ostali le na pergamentih. Rad je pomagal z načrti in z nasveti pri gradnji hiš našim rojakom. Vendar pri vseh teh delih je od nekaterih žel več nahvaležnosti kot pohvale ali priznanja. Kakor že kdo misli, Slovenci smo pač radi dostikrat nahvaležni, vsekakor naredil je svoje in plačal svoj narodni dolg. Njegova dela bodo pričala vsem nam in znamencem. Brezvoma pa je, da je med mani tudi le veliko hvaležnih src.

Hvala ti Ivan za vse in tudi za sodelovanje in prispevke za našo slovensko stran v listu

**OVIRAN RAZVOJ
SLOVENSKE MANJŠINE**

CELOVEC - Vodstvi obeh osrednjih organizacij Slovencev v Avstriji, Zveze slovenskih organizacij in Narodnega sveta koroških Slovencev, sta ocenili sedanje razmere na narodno politični fronti.

Kar zadeva položaj manjšin, sta vodstvi obeh organizacij ugotovili, da je ves razvoj dogodkov po sprejemu sedmojulijske zakonodaje pokazal, da gre za takšno zakonsko ureditev, ki omejuje in ovira enakopraven razvoj slovenske manjšine v Avstriji. Ta položaj se še bolj zaostruje spričo stalnega političnega pritiska, katerega cilj je prisiliti manjšino, da bi vstopila v manjšinski sestav in tako posredno priznala sedmojulijsko zakonodajo.

K temu je treba dodati še poskuse proti slovenskim aktivistom, in pa nabrdano hujskanje, ki prihaja iz

znanih nemškonacionalističnih centrov.

V zvezi z bližnjimi občinskim volitvami (kot je znano, pristopata osrednji organizaciji k njim iz različnih izhodišč), je v izjavi rečeno, da so izhodišča Zveze slovenskih organizacij na eni, ter Narodnega sveta koroških Slovencev na drugi strani, odraz obstoječih političnih in socialnih razmer na dvojezičnem ozemlju Koroške; te razlike pa obeh organizacij ne bodo ovire pri nadaljnjem skupnem nastopanju v prid uresničitvi sedmega člena državne zakonodaje. Da bi določbe tega člena postale stvarnost, si bosta organizaciji še nadalje prizadevali, da pride do konstruktivnih in enakopravnih pogovorov z avstrijsko vlado, hkrati pa bosta z resničnim položajem še nadalje seznanjali tudi mednarodno javnost.

**Novice in
zanimivosti**
**OD PASTIRJA DO
IZUMITELJA**

БЕОГРАД - 12. marca je minilo 44 let od mrtvi učenjaka in izumitelja Mihajla Pupina. O tom znanstveniku svetovnega slovesa je bilo že veliko napisanega v vseh svetovnih jezikih. Mihajlo Pupin, matematik in fizik, se je rodil 1858. leta v banatski vasi Idvor. Otroška leta je preživel na kmetiji pri starših, s šestnajstimi leti pa se je podal v svet. Leta 1874 se je izkrcal v New Yorku, ne vedoč kod in kam. Metem ko je delal kot pastir, kurjač, čistilec avtomobilov in delavec v tovarni, se je pridno učil. Že leta 1879, točno pred sto leti, je z odliko napravil sprememni izpit na univerzi v Kolumbiji.

Prav na tej univerzi je bil kasneje 4 desetletja profesor

na oddelku za elektrotehniko. V tem času je odkril vrsto izumov, ki predstavljajo epohalna odkritja. Ob koncu stoletja je bil proglašen na spisku 400 najbolj uglednih Američanov.

Toda ta znanstvenik jugoslovanskega rodu nikoli ni pozabil na svoj rodni kraj. To je dokazal tudi v svoji knjigi, kjer opisuje svoje življenje pod naslovom "Od pastirja do izumitelja", ki je bila prevedna v 18 jezikov.

НОВО МЕСТО - 160 novomeščanskih malčkov je dobilo dolgo pričakovani novi dom. V krajevni skupnosti Bršlin je skupnost otroškega varstva iz Novega mesta odprla nov vrtec, v katerem sta tudi dva oddelka, namenjena za organizirano predšolsko varstvo Romov (Ciganov).

Naše Novine. Želimo vam vsem prav prijetno bivanje v domovini in veliko lepih uspehov. Nasvidenje doma ali pa zopet z Sydneym.

Bili smo na ohceti

V nedeljo 35. marca sta si v slovenski cerkvi v Merrilandsu objubila večno zvestobo SONJA VIDIC in CHRIS BELL. Nevesta je iz znane slovenske družine, ženin sicer Avstralec, je pa poznan televizijski igralec na kanalu 10.

Kljub narodnostno mešanemu zakonu je bila kar prava slovenska ohcet. Poročne obrede je opravil g. patar Valerian, po obradu pa se je svatovanje odvijalo v društvenih prostorih na hribčku v Horsley Parku. Odborniki in društveni

delavci so res okusno pripravili svatovsko dvorano in mize. Vsi so se potrudili, da bi bilo vse najlepše in najokusnejše. Zato se je ohcet tudi temu primerno odvijala. Jedlo in pilo, plesalo in veselilo se je prav po slovenski navadi.

K splošnemu razpoloženju je seveda pripomogla harmonika Štefana Šerneka in z njim njegov orkester. Veselje je trajalo dolgo v noč, seveda reporter teh vrstic je preje omagal in ni dočakal zore ssvati. Za "šrange" so se žal prepozno spomnili, vendar smo po stari navadi počakali pri vhodu ženina in nevesto s harmoniko, jim zaželili res vse najlepše v zakonu in morala sta popiti vsak čašo rujnega vinca. Ker se bodo svadbe še v

**POSAVJE IMA SVOJO
ZBORNICO**

Posavje je povezano z novo medobčinsko ustanovo, z gospodarsko zbornico, ki ima sedež v Brežicah.

Enota zbornica bo preko združenega dela laže skrbela za skladnejši napredek regije, v kateri se interesi že od nekdaj močno prepletajo.

Pridružila se bo usklajevanju občinske, komunalne in stanovanjske izgradnje, varstva okolja, planiranja, splošnega ljudskega odpora. Vse to je sprejela v program kakor tudi dogovarjanje za številna druga pomembna razvojna področja tja do prizadevanj za hitrejši razvoj zaostalih krajevnih skupnosti.

svojega dela, in po drugi, da združijo posamečne interese pri uveljavljanju v splošni družbeni interes.

Ko je odgovarjal na vprašanje, kako republike sodelujejo pri rešavanju skupnih ekonomskih problemov v Jugoslaviji, je posebej opozoril na jugoslovansko federativno ustavno ureditev in na suverenost vsake republike in pokrajine. To pa hkrati pomeni tudi njihovo odgovornost pri urejanju skupnih vprašanj, je pojasnil predsednik slovenskega izvršnega sveta. Seveda prihaja do različnih mnenj in stališč, vendar na primer že sistem odločanja v zboru republik in pokrajin v skupščini SFRJ zagotavlja, da sklepi veljajo še takrat, ko so sprejeti s popolnim soglasjem vseh republik in pokrajin.

SAVINJI

(Zelo prosto po Gregorčiču)

Krasna si bistra hči višin, ko tam pri Rinki še izvirat, izpod savinjskih še planin v dolino svojo pot ubira — krasna si, hči planin!

Tvoj tek tam živ je, je legak, ko hod deklet s planine, tam čista si kot gorski zrak, šumilaš glasno kot sprev krepak planinske je mladine — krasna si, hči planin!

V začetku kot nebo si plava,

še taka si kot ob izviru,

potem postajaš vse bolj rjava,

iz tvojih vod le smrad se širi.

Vsa brozga se je vanje zlila,

tovarniška odplaka vsa,

kot da bi greznica bilā

in da nesnago vso si spila

iz kanalov, jadna hči planin!

Postajaš vedno bolj usranka, ko se do Celja privališ, saj vseposod in brez prestanka umazanijo le vloviš — ne, nisi več planin pozdrav, nosilka gnusnih si vonja! Namesto da ljubo šumlaš, še bolj ozračje zavinjaš, ki je itak vse nemarno, saj v Celju imajo cinkarno... Pri Rinki voda, še vsa plava, si v Celju reka blatno rjava, so vode twoje zastrupljene, ni ribe v tebi več nobene! Spomni se zdaj, Savinja rjava, če človek v tebi kdaj zaplava, da vsak pri priči utopi se, ker neusmiljeno vsak zastrupi se. Nikar ljudi več v smrt ne pahn, usmili se jih in — usahni!

Ohrani starim sred srca se bolesti, a prelep spomin, saj je Savinja prejšnje čase bila res — bistra hči planin...

pôudobno. Tudi to je del našich običajev in del naše kulturne dediščine. Novopročencema še enkrat naše čestitke in obilo lepega družinskega življenja!

**RAZSTAVA
BELOKRANJSKIH BIN**

METLIKA - V prostorih vinske kleti Kmetijske zadruge v Metliki je bila te dne pokušnja vina. Članji vinogradniškega društva Bele krajine pripravljajo namreč vinsko razstavo, ki bo predvidoma od 27. do 30. marca v Semiču, še pred tem pa je treba resnično izbrati najkvalitetnejša vina in pa zlasti tista, ki se ponosa z vsemi prednostmi tamkajšnjih vin.

HEAVENLY VALLEY -

Jugoslovan Bojan Križaj je z drugim mestom v veleslavnu za svetovni pokal dosegel doslej svoj največji tekmovalni upeh, saj je za zmagovalcem Ingemarjem Stenmarkom, ki je dobil še deveti zaporedni veleslav, zaostal le za 71 stotink sekunde. Jugoslovanski upeh v Heavenly Valleyu pa je dopolnil Boris Strel s sedmim mestom in novimi devetnajstimi točkami svetovnega pokala.

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače

Kamorkoli po svetu me je gnala "usoda" (usode ni, usoda tvoja to si ti-piše po kakovosti ... small in quantity but great in quality. Menda je ravno obratno). Odkar se bolj, resno bavim z etničnimi zadavami, vedno bolj opažam, da smo nekje obtičali, kajti v številnih uradnih poročilih, bodosi iz sydneyjskih državih uradov ali iz Canberre, je o nas toliko govora oziroma pisanja, kakor da bi v morje pljunil. Vsi spomeniki našim pesnikom, vsi naši sprevodi v narodnih nošah in vse procesije, etnične šole in radio, je kakor bob ob steno.

Te dni sem bila naprošena, da napišem za etničen časopis v angleškem jeziku članek o jugoslovenskih emigrantih v Avstraliji. Seveda sem se takoj razletela na vse strani, da si naberem podatkov. Naloga se mi je zdela zelo težka, ker mi je bilo rečeno, da naj se ne dotikam tako drobnih etničnih zadav kot so šole in društva. Zdaj piši, če moreš sem si rekla. Zbogom Cankar, zbogom Prešeren, z bogom naše cerkve, društva in oštarije, zbogom slovenski etnični tisk - "nobenih detalev, samo splošno sliko o Jugoslovenih v Avstraliji nam daj. Izogni se tudi vere in politike", je padlo pove.

In kaj je izpadlo? Obredla sem vse kar sem mogla. Našla sem nekoliko lističev iz uradnih virov in napisala članek o Srbih, Hrvatih in Makedoncih. In celo toliko slavnih slovenskih imen sem našla med temi spisi, da jih človek lahko na eno roko presteje.

Kar me je v resnici podkurolo, je takozvani Ethnic Background Paper, številka posvečena Jugoslaviji, za kar nosi odgovornost The Settlement Branch of the Department of Immigration and Ethnic Affairs, ki izjavlja da je snov o Jugoslaviji zbrana iz "published and unpublished sources" - torej tudi iz osebnih kontaktov? Koliko je v tem zvezku napisano o Slovencih? Niti toliko ne kolikor prostora zavzema naslov zgoraj imenovanega urada. Srbi, Makedonci in "Monte Negro" (?) so vsak pod svojim naslovom, Hercegovina in Bosna skupaj. Če so v Jugoslaviji skupaj naj bodo tudi tukaj. AMPAK tisti del pod naslovom "Croatia and Slovenia" mi nikakor ne gre v glavo. Vsega skupaj je pod tem naslovom 27 vrst.

Kar se Slovenije tiče, je napisano samo sledeče: ...

Pavla Gruden

MEDNARODNI FESTIVAL ŠPORTNEGA IN TURISTICNEGA FILMA V KRAJNU

Zlatni Triglav - grand prix festivala je pripadel češkoslovaškemu filmu Souperky (Tekmice) v režiji Jana Špate. Žirija je nagrado podeleila enoglasno, saj meni, da je film z izredno uspešno realizacijo kritično pristopil k nekaterim problemom vrhunskega športa. Srebreni Triglav je odšel v Veliko Britanijo. Za tehnično dovršen prikaz razburljive ekspedicije in za kvalitetne dramski lastnosti ga je dobil film Duh Kosi v režiji Aleca Vauhana in Lea Dickinsona. Bronasti Triglav je pripadel Jugoslovandom za film Vojvodina, ki je izredno dobro izrazil značilnosti regije, ki jo prikazuje. Film je režiral Branko Milošević.

ŠTIPENDIJE ZA KOROŠKE DIJAKE

Dijklki zadnjega razreda slovenske gimnazije v Celovcu so obiskali proizvodno in trgovsko podjetje Lesnino iz Slovenije. Lesnina poskuša namreč vzpostaviti dolgoročnejše gospodarsko sodelovanje z zamejskimi Slovenci. Zato bodo štipendirali tri dijake slovenske gimnazije in jih na ta način usmerili v to gospodarsko dejavnost. P končanem študiju bi se ti mladi Slovenci lahko zaposlili v obratih, ki jih bo Lesnina odprla na Korošem.

NOVA GORICA - Člani kluba starih goriških študentov so v Novi Gorici odkrili doprsni kip pesniku dr. Aljozu Gradniku. Slavnostni govornik ob tej priložnosti je bil pesnik Ciril Zlobec, slovesnoti pa so se udeležili številni predstavniki kulturnega in političnega življenja, med njimi dr. Joža Vilfan, Božidar Jakac, dr. Danilo Lokar in drugi. V kulturnem programu so nastopili briški oktet, mešani pevski zbor Marija Kogoja iz Solkana in recitatorji.

BEOGRAD - Približno 1300 Slovencev iz 28 občin je obiskalo 30 občin v Srbiji. Ta manifestacija obnavlja spomine v bratske vezi med tisoči Slovencev, ki so bili med vojno izgnani v srbo in tam našli svoj drugi dom. Manifestacijo ponavljajo vsako drugo leto v drugi smeri. Zaradi vlaka "Bratstva in enotnosti" je vzpostavljeni zelo široko in neposredno sodelovanje delovnih ljudi dveh republik in njihovih organizacij.

LJUBLJANA - Na letošnjem 17. mednarodnem ocenjevanju živilskih izdelkov "Monde selection 78", ki je bilo v Ženevi, je ljubljanska pivovarna Union dobila tri zlate medalje. Ta pomembna priznanja so dobila piva Triglav, Exportni ležak in specialno temno pivo.

LJUBLJANA - Predsednik republike konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Mitja Ribičič se je odzval povabilu Teološke fakultete in Cirilskega društva slovenskih bogoslovcev na razgovor o aktualnih dogodkih jugoslovenskega in predvsem slovenskega političnega prostora.

Kot gost se je pogovora udeležil tudi ljubljanski nadskof dr. Jože Pogačnik.

O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

Pod tem naslovom bomo v več nadaljevanjih čitali zanimivo razsprovo, ki jo je za "Naše Novine" napisal naš poznani akademik ing. Ivan Žigon. V tej razsprovi bo marsikaj novega, marsikatera "zgodovinska resnica" o poreklu našega naroda bo postavljena v kot. Nova odkritja in nove študije bodo v bodoče morda le pokazala kaj več kot to, kar smo se nekoč učili v šoli, da smo Slovenci prišli izza Karpatov.

Pred kratkim je poteklo šesdeset let odkar smo se otresli nemške nadvlade. Zato bi bilo kar primerno posvetiti nekaj časa naši zgodovini. Ker so nam jo v preteklosti večimoma pisali tuji, je v njej še veliko nejasnega in neraziskanega.

V novejši dobi opažamo v Evropi porast zanimanja za zgodovino njenih narodov in tudi gibanje za zaščito manjšin je postal močnejše.

Porast življenjskega standarda in s tem v zvezi turizem je veliko pripomogel k boljšemu poznavanju sosedov in splošni strpnosti. V ledeni dobi je bil večji del Evrope pod ledom in iz dobe pred njo človeški sledov skoraj ni. V obdobju poledenitev pa je imela Sahara dovolj padavin, tako da je bilo to področje priljeno gosto naseljeno. V dobi otoplitrje, okoli leta 10000 pre d. Kr. so začela plemena slediti umikanju ledu. V tisočletjih so razna plemena ob iskanju hrane neštetokrat prekrižarila veliki prostor med Atlantskim oceanom in Altajem, kjer so se sprečevala z mongolidnimi vrstami. Plemenata so se mešala, bojevala, sklepala zveze in se pomikala zdaj sem, zdaj tja, kakor so jim pač narekovali naravne okoliščine. V neolitski dobi se je zgodila velika sprememba: začetki poljedilstva (cca 8000-10000 pred Kr.) na področju Male Azije in v Kurdistangu. Nekako v isti čas spada udomačitev konja, kar je največ pripomaglo k veliki gibljivosti nomadskih in polnomadskih plemen. Predniki Indo-europejcev, tkzv. Arijci (od Arij, Harija) so se polagoma razpršili po vsej Evropi iz prostora današnjega Afganistana in turkestanskih step. Del tega ljudstva, h katerim prištevamo tudi Hetite, se je razširil na sever in na zapad, del pa je vdrl na ozemlje današnje Perzije in v dolino Inda. Tam so do temeljev porušili velika in cvetoča mesto Mohendjo Daro in Harappa, centra dravidiske kulture. To se je zgodilo okoli 1.3800 pr. Kr.

V tem času še ne moremo govoriti o Slovanih, Germanih in Romanih. Kot tako je ta delitev precej umetna in skonstruirana, saj ni jezik edino kar ustvarja narod; bolj kot jezik je pomemben njegov biološki sestav. Grupa romanskih narodov je na primer zelo raznolika in sestavljena iz zelo različnih romanjenih etničnih elementov; od Iberov, ki jih razen v Španiji najdemo tudi na Kavkazu in so predindoeuropejsko ljudstvo do poromajenih Dakijev, indoeuropejske etnične grupe. Osnovo Romunov sestavljajo poleg Dakijev in drugih plemen tudi Tračani, Sarmati in Jazigi.

Zanima je beseda za mleko: "dud". Slovenski dojenčki ljubijo dudo, je v zvezi z mlekom. Štejejo pa v Hindi jeziku takole: "Ek, do, tin, čar, panč, če, sat, at, nan, das". Sto je "sau"

Mlad fant je "ladka", dekllica pa "ladki". Morda je tu zveza z besedo "lad" keltskega izvora. Gospa "lady" v angl. je "stri". Kaže da je v sorodstvu našo "strino".

Durgi v pokrajini Mysore imajo modre oči in svetlo kožo. Znani so kot precej bojeviti ljudje. Govorijo Punjabi jezik, ki je zelo sličen Hindi jeziku.

Posebno zanimiv je razširjen indijski priimek "Kumar". V Ljubljani sem imel profesorja s tem priimkom. Tudi pri nas je precej Kumarjev. Območje kjer najdemo v Indiji ta priimek je omejeno na severne predele. Kumar pomeni mladega gospoda (young master, gentleman) včasih je tudi naš "princ". Ženska oblika je "kumari" kar pomeni gospodčno, (miss, mademoiselle). Radže kumar je Sun of the king.

Hindi in Punjabi sta se razvila iz starodavnega sanskrta, jezika ki edini poleg slovenščine ima dvojino. Kumar pomeni naslednika in v severni Indiji star človek nikoli ne more biti kumar. V nemščini najdemo isti koren v besedah "kommen", "nachkommen" (naslednik) in komm. Iz iste osnove se je razvilo več priimkov: Humar, Homar, Kumer, Komar in češki Hamra.

Lahko bi navajal podobnosti še in še. Sicer pa nihče nikoli ni trdil da Indijci, vsaj severni, niso indoeuropejskega izvora. Gornje primerjave sem navedel zato da pokažem kako najdemo indijske besedne korene res približno enakomerno porazdeljene v vseh današnjih evropskih jezikih, vključno keltščino ki je prej nismo omenili.

Kot že omenjeno s predniki današnjih Europejcev dalj časa živel precej strnjeno v srednji Evropi. To sosedstvo je verjetno trajalo okoli tisoč let, manjše grupe pa so se skoraj gotovo stalno razseljevale. Razen tistih Indo-europejcev ki so vdrli v Indijo in se naselili tudi v Perziji, je bilo tudi več ljudstev z različnimi imeni ki so naseljevala Malo Azijo, Palestino in pritisakala celo na Egipt. V Mali Aziji je obstajalo kraljestvo Hetitov in Mitanni, v Palestini so bili znani Filisteji iz časa Ramsesa v Egiptu pa "ljude z morja". Tudi Etruščani, ki jih bomo še posebej omenili, se prvič pojavi pod tem imenom v zgodovini okoli leta 800 pr. Kr.

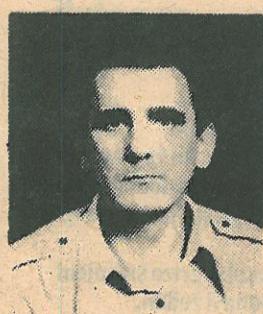
Del Europejcev je prodrl v Skandinavijo. Morda so tudi tam naleteli na starosecene, kot n. pr. Kelti v Španiji na Iberce in Baske, v Angliji na Pikte, ter se z njimi spojili ali pa jih odrinili oziroma pokončali. Svede moramo starosecene: Iberce, Baske, Pelasge ki so živel v Sredozemlju pred Grki in druge tudi prištevati k Europejcem oziroma belcem, le da so imeli drugačen jezik, ki ne sodi v indoevropsko skupino iz katere so se razvili današnji slovanski, germanski in romanski jeziki (V to skupino spada tudi Keltščina p in q skupine, dalje grščina, ilirščina, baltičina in tohřčina).

Skandinavski Indo-europejci jezikovno pripadajo germanski skupini narodov, prav tako kot Nemci, Flami, Nizozemci in Anglosasi. Tudi te bomo v zvezi s Slovenci še posebej omenili.

Ing. Ivan Žigon
(Nadaljevanje prihodnjih)

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače...

E, dragi moji zdenci, danes se bomo spet pomenili tako kot vam je najbolj vseč. Ne, ne bom udarila po dušnih pastirjih pred katerimi nekateri tako hinavčijo, (mislec, da tega gospodje ne vedo) da se hudiču od samega užitaka žežijo dlake celo na repu. V nebesa se ne pride z rednim obiskovanjem cerkve niti z rednimi denarnimi prispevkiv.

Ne mislim meriti v nobeno posebno smer, saj je v vsakemu od nas več slabega kot dobrega. V sebi nosimo dediščino, ki nam jo je zapustilo 200.000 rodov. Zato ne pada nobena beseva v prazno. Nekje poboža, nekje udari, it tako ostane volk sit a koza cela. Seveda pa se včasih zgodi, da beseda pada mrtvo srce in v otepe moždane. Vendar je navzlic telu pisana beseda še najboljše komunikacijsko sredstvo.

Vidim, da sem "ga že spet polomila". Uporabila sem tujko, kar pa je v nekaterih slučajih nujno. Že sama beseda komunikacija je tako udomačena da se človek z njo znajde pa četudi nobenega drugega jezika razen materinega ne zna. Na to besede se bo vsakdo potrudil, če drugače ne, da človeku, ki se vsled pomanjkanja znanja tudi jezikov ne znajde, najde vsaj tolmača. Sicer pa poznavanje tujk nikakor ni škodljivo. Ne samo v slovenščino ampak tudi v druge jezike manjših narodov so se vrnilne številne tujke za katere še ni domaćih izrazov. Toda o temu problemu danes ne bom razpravljali. Nat to ostane za drugo priliko.

Dve osebi sta mi nam reč prijateljsko svetovali, da naj raje pišem o takšnih zadevah, ki Slovence zanimajo in, ki bi jih mogli razumeti. Po izjavi enega teh dveh celo "intelektualiziram". Sicer te besede v nobenemu slovarju ni. Kar je hotel povedati a po domače ni znal, je, da Slovence "poučujem" o stvareh, ki jih povprečni možgani ne razumejo niti že dourneti. Nekdaj mi je nedko reklo celo, da naj "težke" stvari razpravljam na slovenski strani v angleščini, če, da me le mladina razume. V resnici smatram, da je to žaljivka za Slovence, ker ne verujem, da so tako zaostali v znanju materinščine, da niti moje domače govorice ne

Slovence v Avstraliji, ni greh. Zavedam se, da vsi ne obvladamo angleščino, in da je številno Slovence v Avstraliji, ki imajo priliko čitati o vsespolnem "napredovanju" sveta v slovenščini zelo redko.

Če smo zapustili domači plot daleč za seboj ni rečeno, da nam mora razum obstati na domačem dvorišču. Danes, ko je na svetu že precej ljudi s kozmično, T.J. vesoljno zavestjo, je ne samo sramota ampak greh če ne poskušamo seči z razumom dalj od želodca. ČLOVEK NE ŽIVI SAMO OD KRUHA in ostalih telesnih

zadovoljstev. Kdor pa ni željan duševne hrane, boljše od opolzkih smešnic, ta si lahko brez možganskega truda te vrste lakoto uteši v naših pivnicah, salonih, kuhinjah in posteljah.

Celo po pornografiji lahko saže, saj mu za to ni potrebno znanje angleščine.

Tisti peščici, ki se "boji", da bom izgubila dobro število bravcev, pa sporočam, da ne mislim prostitutati tih 10 odstotkov razume, ki ga še imam, da bi ščitila finančni napredrek kateregakoli časopisa. Za novice o društvi skrbe drugi. Kar pa se tiče mojega imena mi je

vseeno če ga vidim v tisku ali ne. Ime še ne "dela" človeka, kakor tudi ne obleka. O človeku govore dela. Če je delo, ki ga brezplačno vršim na tem prostoru škodljivo našemu razumu, prosim, naj ta moj prostor čimprej zavzame tisti, ki ga bo znal bolj koristno uporabiti. Ne bom prav ni užaljena. Celo vesela bom. Čas, ki mi bo preostal bom znala uporabiti, brez dvoma v kakšen drug, človeštvu koristen namen. Morda celo sebi v korist.

Ni važnejšega dela na svetu kot negovanje razume in duha. Človek, ki se v tem oziru ne želi negovati, ni

vreden da živi, ker je v korist samo izkorisčevalcem človešta. Kdor reši eno dušo, jih je rešil tisoč.

Če sem v Avstraliji sploh kaj storila za Slovence, in če sem včasih komu stopila na prste, sem to storila iz ljubezni do svojih rojakov, za katerih ugled v Avstraliji bi se moral zalagati v sak Slovenec po svojih močeh in sposobnostih. Naša stran je odprta vsakemu rojaku. Treba je le "vzeti v roke" možgane in prijeti za pero.

Bo vsaj več cvetja pred našim domom.

Pavla Gruden.

Prešernovo hišo v Vrbi bodo malo "preobleklji"

Do 21. maja, ko bo 40-letnica "narodnega spomenika" bodo obnovili fasado in dokončno uredili tudi okolico

Za nekaj časa je, kar Prešernovo rojstno hišo v Vrbi obišče na leto po 40.000 popotnikov in več, ki hočejo spoznati, kje so tekla zibel in mlada leta velikega sinu te hiše. Nekaterim pa je postala že nuja, da se v Vrbo vračajo vsakih nekaj let.

Letos pa bo hiša gotovo še bolj obiskana, saj bo 21. maja minilo štirideset let, kar je prešla iz zasebne v narodovo last ter postala naš prvi zavarovani kulturni spomenik.

Zato je imel največ zaslug F. S. Finžgar. Sprnjateljem arhitektom Jožetom Plečnikom sta dala idejo, da bi denar za odkup Prešernovine zbrala slovenska šolska mladina. Finžgar je bil blagajnik in tajnik stavbnega odbora za odkup hiše, ki so ga bili ustanovlji v letu 1936 ali v začetku leta 1937.

V letih po vojni okoli hiše na prvi pogled niso dosti naredili, samo asfalt so položili. Zato pa je bilo veliko dela in stroškov z vzdrževanjem. Zato pa je bilo veliko dela in stroškov z vzdrževanjem. Zamenjati je bilo treba streho, dimnike, uredili so sanitarije, uredili odtoke, zamenjali peč, lani so ob zid ob hiši vkomponirali staro napajalno korito iz Prešernovih časov.

Leta 1971, ko je hiša prevzela v upravljanje jeseniška Kulturna skupnost, so ob cesti postavili tablo, ki pove, kdo da je bil rojen v Vrbi. Notranjost hiše v bistvu ves čas ostaja ista. Največ predmetov je takih, ki so nekoč zares bili v tej hiši, tisi, ki so jih prinesli ob zunanj, da bi dopolnili opremo, pa so z območja Vrbe, Rodin in Smukča. Tudi prevleke in prti so iz domačega platna, domače tkanje, na roke narejeni.

Niša, ki je ta čas na zunaj prav slaba videti, saj s fasade odpada omet, pa se bo za letošnji praznični dan oblekla v novo oblačilo. Obnovili bodo fasado, dokončno bodo uredili okolico, postavili na

vrhu za hišo klopi in lopo, kjer bodo otroci lahko počakali na vstop - včasih pripeljejo po širje avtobusi hkrati, tudi več. Povečali bodo tudi sanitarije.

Osnovni problem, za katerega ni videti, da bi ga lahko prav kmalu rešili, so

parkirni prostori. Teh je toliko kot pred desetletji.

Pri vsem tem ostaja zaenkrat neizpolnjen tudi načrt, da bi v hiši našli prostor še za klubsko sobo, kjer bi se lahko včasih sešli kulturni delavci, posedali, se pomenili, kar bi bilo gotovo drugače, kot zdaj kje v gostilni.

Ted od 15. do 21. maja naj bi minil v znamenju kulture. V ta nemen so na Jesenicah imenovali poseben prireditveni odbor. Program naj bi slonel predvsem na mladini, povabili pa so tudi Društvo slovenskih pisateljev, Slavistično

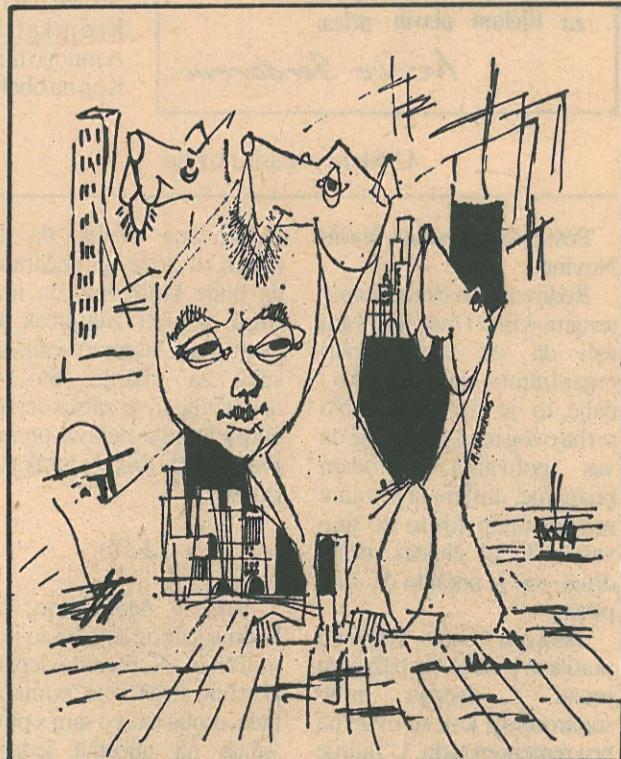
društvo, SAZU, vse tiste, ki so sodelovali pri odkupu hiše. Prireditve bodo pri hiši, v cerkvici sv. Marka ter v bližnji okolici.

Na sklepni slovesnosti v Prešernovi hiši bo Kulturna skupnost Jesenice podelila spominske medalje, ki jih bo izdelal kipar in medaljer Stane Dremelj, članom stavbnega odbora za odkup hiše oziroma ustanoviteljem muzeja v Prešernovi hiši.

Pričakujejo, da bo prišlo 21. maja v Vrbo tudi precej tistih, ki so se na ta dan pred štiridesetimi leti podpisali na prve strani spominske knjige.

Imajo starši lahko otroke preveč radi?

zato, ker starši z njimi kruto ravnajo ali jih skrajno zanemarjajo. Ali je res treba poseči v družino, kjer so starši

opazovali več mesecev (med strokovnjaki so bili tudi psihologi in pedagogi) in končno izjavili, da otrokovo telesno zdravje za zdaj sicer še ni v nevarnosti, bi pa utegnilo biti hudo ogroženo, ker ta pretirana zaskrbljenost staršev vpliva na punčkino duševno uravnovešenost. Potom porocili strokovnjakov je sodišče razsodilo, kot smo povedali.

Razumljivo, da so se o nenavadnem primeru vzeli razpisali časopisi - samo angleški in da so odmevi v javnosti ali je bil primer male Mary res najbolj pereč v deželi, v kateri vsako leto umre približno 700 otrok preveč skrbni, ko "družba" navadno tako dolgo premislja, ali sme poseči v družino nasilnih staršev, da je potem prepozna za otroke? In končno, se sparašujejo nekateri, kako določiti mejo med ljubezni in patologijo, ko tega še Freud ni zna?

Zanimivo je, da se, vsaj kaže tako, nihče ni vprašal, zakaj se je strokovnjakom na sodišču zdelo primerneje vzeti otroka staršem in ga oddati v zavod kot pa raziskati, zakaj so njegovi starši tako bolestno zaskrbljeni, in jim pomagati, da bi prav ravnali s punčkom, ki jo imajo vendar radi.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Spominjam se še, ko je bil proglašen konec vojne. Na cestah so se objemali ljudje, ki se prej nikdar niso videli. Svet je bil ena družina. Vsi smo občutili isto veselje. Kadar nadčloveške sile pustošijo človeška bivališča in puščajo za seboj samo neizmerno žalost, človeštvo žaluje.

Clovek je že od vsega začetka vezan na zemljo, ker mu izdržava življenje, in kadar zemlja izpremeni svoj obraz nenadoma, človek še spozna resnico, ki ji ne bo ušel; preh in pepel je. Zemlja je maternica človeštva, njegov začetek in njegov konec je. Neguje mu dušo in telo. Osnovni temelj človeških bivališč je, oder zgodovine narodov, ogledalo civilizacij. Ziblka življenja in bivališče smrti, raj in pekel je zemlja.

Raj je kadar dobro obrodi. In inspiracija je za ustvarjanja umetnikov. Življenska sila je od katere se človeštvo poslavila celo življenje. In ko prihaja ura smrti, človek zapira oči upajoč, da bo še enkrat živel, ker je življenje na zemlji navzric trpljenju eno samo upanje, ena sama ljubezen. Zemlja mu je bila dana, da jo neguje, ne da ji zagospodari.

Clovek, ki je edino bitje, katero s svojim življenjem gospodari, se tudi skuša v borbi z zemljoi, kadar ga zajemejo poplave in požari, in čeprav z žrtvami, vendor zmaga, kers temi silami spopada že od pamтивeka.

Toda kadar se odpre zemljina notranjost mu zastane dih. Ni pripravljen na potres. Takrat spozna, da je tudi ta nepripravljenost ljubezen, ki nam po zakonu narave sledi in nas ščiti, kajti če bi človek moral neprenehoma živeti v pričakovanju na potres, bi sovražil zemljoi, prekljinjal življenje, bi ne poznal upanja, ne bi imel želja do napredka, ne bi se duhovno dvigal. Ne misil bi na bodočnost, ne upal bi v večnost.

Ker pa je vsako bivanje, razen Bivanja samega minljivo, vsaka oblika menja obliko in tudi Zemlji je zapisano, da spreminja svoj obraz.

Vendar kadar se tvoja planina zravna z zemljoi, kadar tvoja reka odloči, da si izbere novo strugo, kadar tvojo rodno vas pogoltne zemlja, kadar se tvoj dom spremeni v pesek, kadar se del tvojega ljudstva pogreznje v prah in pepel, in kadar izgine

zaprepaščenosti in žalosti nad nesrečo, ki je zadala Črno Goro. Razkosana ljubezen človeštva se je ponovno združila v eno samo veliko ljubezen, kateri je bila človeštvu namenjena z nastankom zemlje. Potresla se je zemlja, oživele so duše, razširila so se srca, umolknila je politika, in naenkrat je denar dobil svoj pravi smisel: za dobrobit Črne gore so se odprle državne blagajne tujih zemelja in skromne denarnice revnih na vseh straneh sveta.

V tej strašni tragediji, ki je tisto lepoto katero so vzljubili milijonski turisti in razglasili po svetu, zrušila v grob, je zažarel plamen bratske ljubezni. Oči, ki so to grubo ljubile, roke, ki so je negovala so umrle. Zemlja, ki jim je bila mila v življenju, prst, ki so je napolnili s svojo krvjo, jih je na skrivnosten način sprejela k sebi.

Stresla se je zemlja, da bi se zganila duša.

Pavla Gruden

KATASTROFALNI POTRESI V Crnoj Gori

Vrsta potresov na južnem Jadranu je takoreč porušila vsa cvetoča mesta v Črnogorskem Primorju. Poleg neprevenljive materialne škode je potres zahteval tudi nad 200 življenj, na stotine ranjenih in nad 80 tisoč ljudi je ostalo brez strehe. Uničene so vse komunikacije, ostali so brez pitne vode, električne itd.

Ne bi poročali na dolgo in široko, ker o tem ste obveščeni preko časopisov, radia, televizije in drugih virov. Hotel bi le povdariti, da so vsi narodi Jugoslavije organizirali in dali vse sile za hitro pomoč da oblažijo rane ponesrečencem. Ravn tako so v Sydneyu, kot povsod v Avstraliji vse organizacije in vsa društva narodov iz Jugoslavije stopili v akcijo za nabirkovo denarja v pomoč ponesrečencem v Črni gori.

Tudi federalna vlada je tokrat velikodušno na pomoč, ministrski predsednik Mr. Frazer je generalnemu konzulu SFRJ v Melburnu izročil ček za 100 tisoč dol. Poleg tega so ponudili brezdomcem vselitev v Avstralijo po hitrem postopku.

Proteklo sredo 18. 4. so se zbrali v prostorih Jugala zastopniki vseh društev in klubov, kjer je bil formiran osrednji odbor, ki bo vodil nabiralno akcijo. Predstavnik Stopanske Banke Aco Spoa je stopil v zvezo z National Bank in Commonwealth Bank, katere bodo ves nabran denar telegrafsko pošljale denar v Jugoslavijo in to brezplačno, brez običajnih tarif. Zrakoplovna družba JAT je ponudil brezplačen prevoz za nabran material, ki bi ga nabrali v Avstraliji, tako zdravila, obleke, odeje, šotorska krila itd. Nabiralni

akciji so se pridružile tudi druge etničke skupine in to preko etničnega radia, tako je bil prav lep odziv, ko sem

slučajno v četrtek zjutraj poslušal italijansko oddajo Pino Bosija, me je iznenadil njihov apel in odziv polsušalcov.

Tako so danes vsi narodi Jugoslavije in vsi ostali narodi v svetu povezani z nami. Vendar smo enkrat stopili skupaj in odprli svoja srca, pokazali solidarnost in humanost ter z bratsko ljubezni prispevali na pomoč ponesrečencem.

UGODNE CARINSKE SPREMEMBE

LJUBLJANA
Jugoslovanski zvezni izvršni svet je izdal načrt zakona o dopolnitvah carinskega zakona, ki je bil v sedanji obliki sprejet 1976. leta, vendar paje vsakdanja praksa pokazala, da je nekatere odredbe potreben poenostaviti, da bi delo carinskih organov bilo hitrejše in enostavnejše.

Osnutek zakona predvideva precej novih olajšav, tako za posameznike kot tudi za nekatere podjetja, precej pa bo novega tudi pri prodaji zaplenjenih avtomobilov in blaga.

Za osnovne organizacije dela na področju zdravstva, znanosti in kulture, je dosedaj veljala odredba, da olajšave za uvožene stroje, naprave in rezervne dele veljajo samo v primeru, da je to predvideno z mednarodnimi pogodbami. Postopek je bil pogosto precej zapleten in novi vačrt zato predvideva, naj bi za takšne predmete carine ne plačevali, če v Jugoslaviji takšnih strojev in naprave ne izdelujejo, omenjene ustanove pa jih nujno potrebujejo za normalno opravljanje svoje dejavnosti.

Zaplenjeno blago vseh vrst so do sedaj prodajali izključno na carinskih licitacijah, v bodoče pa naj bi to opravljala podjetja, ki bodo z zveznim zakonom pooblaščena za takšno

dejavnost. Zaplenjene avtomobile bi po tem predlogu prodajali s posredovanjem avto-meto zvez, ki bi tako pridobljena sredstva, po odbitku vseh stroškov, nakazovale v zvezni proračun, podoben postopek pa bo veljal tudi za drugo carinsko blago.

Zdomci, ki se dokončno vračajo v domovino, lahko po sedanjih predpisih uvažajo predmete za gospodinjstvo brez plačila carine, če so ti predmeti rabljeni. Včasih pa je izredno težko ugotoviti, če so takšni predmeti rabljeni ali ne in po predlogu zakona bi brez plačila carine lahko uživali tudi nove predmete za gospodinjstvo.

Nove olajšave pa so predvidene tudi pri uvozu predmetov, ki jih posameznik potrebuje za opravljanje obrtnih in kmetijske dejavnosti; takšne predmete pa bodo morali uvoziti v letu dni po povratku, doslej je veljalo šest mesecov. V načrtu so ti predmeti imenovani gospodarski inventar, podrobnejša obrazložitev pa pravi, da so to predmeti, ki so potrebni za opravljanje poklica z osebnim delom. Prevozno sredstvo je gospodarski inventar, če je oseba avtovprevoznik.

V bodoče bo oproščen carine tudi potrošni material, ki ga iz tujine pošljajo na posamezne mednarodne

MAKSIM GASPARI:
JURJEVO

predvideva, da se bo kot prekřek štelo tudi netočno prijavljanje podatkov pri izvozu blaga in ne samo pri izvozu, kot doselej.

In končno, carinski zakon naj bi vsako leto "popravljali". Na osnovi tekočih poprečnih cen na tujih tržiščih naj bi tudi odrejali carinske osnove za blago, ki prihaja v Jugoslavijo.

Novice in zanimivosti

LJUBLJANA

Podpredsednik slovenske vlade Zvone Dragan je sprejel na razgovor generalnega direktorja za proizvodnjo motorjev firme Koeckner-Humboldt-Deutz AG g. Schultz.

Razgovor se je nanašal na nadaljnje sodelovanje med TAM in firmo KHD na področju proizvodnje motorjev. Z novimi pogodbami bo razširjen dosedanjih program medsebojnega poslovnega sodelovanja.

LJUBLJANA

Ljubljani je bil generalni direktor švedskega podjetja Atlas Copco, Tomo Washmeister s sodelavci. Gostje so seznanili predsednika slovenske vlade s pripravami za gradnjo nove tovarne pnevmatičnih strojev, ki jo bodo zgradile Slovenske zelezarne v Ravnah v sodelovanju z Atlas Copco in Univerzalom iz Beograda. Sporazum o financiranju izgradnje in bodočem sodelovanju so švedski in jugoslovanski partnerji že podpisali.

LJUBLJANA

Na letosnjem spomladanskem sejmu v Leipzigu so delovni organizaciji Rašica iz Slovenije podelili zlato medaljo za model Renata iz kolekcije kreatorki Anke Selan. Rašica je letos na sejmu v Leipzigu dobila že sedmo zlato medaljo, tokrat za model, ki je namenjen rekreaciji in aktivnostim v prostem času.

MOSKVA - Ljubljanska Drama je med štirinajstdnevnim gostovanjem v Sovjetski zvezzi v moskovskem gledališču Majakovskega predstavila svojega Moliera "Scapinove zvijače" in "Improvizacije v Versaillesu", ki so bile očitno pravi ključ do moskovskih gledalcev. Razprodana dvorana gledališča Majakovskega, ki ima 1200 sedežev, je namreč zelo toplo sprejela ljubljansko predstavo. Ansambel ljubljanske drame je odpotoval v Tbilisi, kjer so gledalci iz pobratenega mesta Ljubljane tako kot v Morski predstavili svoje uprizoritve Krleže, Ibsna in Moliera.

Velika in lepa dvorana moskovskega gledališča Majakovskega je bila nabito polna tudi, ko so Ljubljanci gostovali z "Gospodo Glembajevi" M. Krleže ter, ko so predstavili Ibsnovega "Malega Eyolfa".

63

Spomladan ?

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

V okviru mednarodnega filmskega festivala v Sydneju, pri kateremu je na povabilo Avstralije sodelovala tudi Jugoslavija, si je zainteresirano občinstvo imelo priliko ogledati tudi dva slovenska filma.

Razuljivo je, da filmske festivalne obiske le ožji krog ljubiteljev filmske umetnosti, in da ni bilo pričakovati velikega števila Slovencev. Galopirajoče hiranje naše okrajene narodne zavesti in minimalna potreba našega delavskega sloja za kulturnim izživljanjem je v popolnem skladu z avstralskim predmestnim življenjem.

Želodec, grlo, postelja; vrt, balinanje, plesi, to je naše. Kultura vinske trte in klubski patriotizem. V precejšnji meri smo se tudi našli spolnosti izven meja dostenosti.

Otvoritveni film jugoslovenskega programa je bil "Praznovanje spomladi", ki v naturalističnem realizmu (slog v kateremu sta izdelana oba filma) prikazuje slovenski kmečki živelj pred pr. 200 leti, kako navzlic pokristjanjenju praznujejo "Kurentovanje", ki se vedno končalo z enim ali dvema umoroma na kar je duhovščina maorala gledati skozi prste, če si je hotela pridobiti novih vernikov. Seveda so poklicali na pomoč vojake, ki so poskušali "kurente" razgnati kar pa je bilo vse zastonj. Ta, res za naše pojme nesprejemljiv poganski običaj, ki so ga izkorisčali moški za ubijanje pod maskami v svrhu maščevanja, in absolutno nagnusna moška spolna nasilnost in grobost pričajo, da beli pogani niso bili nič boljši od črnih in da morajo dušni pastirji še danes marsikje tolerirati poganske običaje in zakone, ki so ljudstvu prešli takoreč v krvno nasledstvo, da bi ti pristopili h krčanstu. Še danes temnopolci in belci prodajajo hčere v zakon in še danes mladenči iz siromašnih

Vendar pretresljivi trenutek ko nekdo nad grobom Karoline vzklikne: "Le kaj bomo zdaj brez tebe, Karolina", ki je z vso svojo nebogljestjo, če drugo, ne, vsaj v zabavo in klepetanje sovečanov, vzgala iskrico ljubezni, posebno ko so se ob njeni smti zavedli, da je bila tudi ona del njihovega življenja. To je sporočilo, ki še ga mora vsako zavedati: ni ga človeka brez vrednosti. Niti posmrtni.

Tudi oba filma kot tako se moreta brez dvoma pridružiti v vrsto kvalitetnih filmov v mednarodni filmski industriji.

Pavla Gruden.

Spomin

Joj,
kako so sladke vrele
solze izza mojega pogleda
v padajoči mrak.

Nekdo, ki mi je drag,
je danes zjutraj mi zaupal,
da ima me rad.

Poslavljaj se

za vedno v pesmi
tega dneva sled...

Spreletava
sreča se skoz mene,
že me objema noč-

metulji
boža me
dotik spomina.

Pavla Gruden

ANDREJKA IN JOŽE SREČNO!

V nedeljo 22. aprila sta si pred oltarjem v slovenski cerkvi v Merrylandsu, obljudila zvestobo na novi, skupni življenski poti, nevesta Andrejka SODJA in ženin Jože ANDREJAŠ.

Lepo poročno sveto mašo za mladi par je daroval p. Valerijan Jenko ob prisotnosti skoro vseh povabljenih gostov. Poročna gostija pa se je vršila, seveda kje drugje, če ne na slovenskem hribčku v

Horsley Parku, v organizaciji Slovenskega društva Sydney. (Zanimivo bi bilo malo pobrskati po spominu, koliko slovenskih porok se je že vršilo v Horsley Parku?)

Ne bom se spuščala v podrobno opisanje poročega slavlja, kratko naj rečem, bilo je zelo lepo in rada verjamem nevestinim besedam: "Zelo sem srečna in tega dne ne bom nikoli pozabila!" Omenim naj raje,

ZOPET NA SVADBI

ANDREJKA in JOŽE
ANDREJAŠ

Na eni strani poročamo o pogrebu, na drugi strani poroke. Tako je naše življenje, ne Hanje, življenje in smrt.

V soboto 7. aprila smo bili na svadbi v Caringbah, kjer sta si pred oltarjem obljudila večno zvestobo, hčerka neše poznane in zavedne slovenske družine: MARY OBLEŠČAK in TREVOR TOLSON iz Springwooda. Ženin je iz številne družne, najmlajši od trinajstih bratov in sestra.

Mery Obleščakovo vsi poznamo. Še kot malada deklica je s sestro Belindo nastopala na naših prireditvah, na materinskih in očetovskih proslavah, Miklavževanjih itd.

Poznamo jo tudi iz Wollongonga, kjer so Obleščakovi dolga leta bili vodilna sila pri kulturnih prireditvah društva Planica. Če bi Obleščakovih v Wollongongu ne bilo, nemara ne bi bilo Kmečkih ohjeti, vsakoletnih parad, razstav in zelo verjetno tudi ne toliko narodnih noš. Kot take jih poznamo, kot je na svadbi dejal senator Mulvihill, da jih vsa javnost v Wollongongu pozna kot ambasadorja slovenske kulture.

Da je na svadbi bilo razpoloženje na višku nebi posebej povedralj. Za vaselje in slovensko vzdušje je skrbel Stefan Šernek s svojim ansamblom. In kot je slovenska navada, sta pred vhodom v dvorano pripenjala svatom šopke z nageljini Liza Reja in Zdravko Tomažin oba v narodnih nošah. Liza se je kasnije v imenu vseh naše slovenske skupnosti zahvalila Mery za njeno delo, za njeno požrtvovalnost med nami in slovensko skupnost.

Navada je, da dobita ženin in nevesta ob tej priliki darila. Brez dvoma je bilo za njo najlepše darilo to, da je za to svečano priliko prišla iz domovine njenih staršev njena stara mama Frančiška Obleščak. Tako je bilo na ta njen veliki dan sreča in veselje še popolnejša.

Draga nam Mary, hvala ti še enkrat za vas tvoj trud za našo slovensko skupnost, prepričan sem, da si lahko ponosna, kajti tvoja mladost je bila tudi radi tega lepša in bogatejša; želimo ti iz vseh naših sreč obilo lepega družinskega življenja, na nadaljni poti v zakonskem življenju.

L. Košorok

da sta oba, Andrejka in Jože rojena v Sloveniji in da sta se šolala in "gor rastla" v Avstraliji.

Vesela sem vsake slovenske poroke, ko slovenski fant popelje pred oltar rojakinja, in ne tukjo. Andrejka in Jože sta se spoznala na slovenki priraditvi, to omenjam za tiste zaskrbljene starše, ki ne vedo, kje naj njihov sin ali hči najde sebi primerno družbo in morda živlenkega sopotnika...

Andrejkini in Jožetovi starši so v pripravo in organizacijo poročega slavlja vložili veliko truda skrbi in denarja, za kar se jim v imenu 120 povabljenih svatov iskreno zahvaljujem (še danes me trebuh boli od preobilne jedače in eh, menda pila nisem preveč...) A kar je še bolj važno, zahvaljujeme se staršem, za pošteno, slovensko nevesto in ženina, katerima ponovno kličem na skupno življensko pot sreče in

blagoslova. Imejta se rada, draga Andrejka in Jože pa bosta premagala tudi vse težke trenutke, ki morda kdaj pidejo. Mi po vaju bomo od dalec spremljali z ljubečo mislio in skrbo.

Bog vaju živi!

Danica

ISKRICE

Hudobija ima najhujše obrambno sredstvo.

I. ANDRIĆ

Laž je bolj vešča v samoobrambi kot resnica.

V. HUGO

Lenoba je nadloga — toda najbolj škodljiva je pri nadarjenih.

I. PRIJATELJ

Včasih se tudi neumni ljudje držijo pametnih načel.

L. SINCLAIR

IN MEMORIAM

Zopet nam je smrt izstrgala iz naše sredine zavednega in požrtvovalnega rojaka. Tokrat je zahrbtna bolezen zahtevala žrtev in nam vzela vsem priljubljenega sodelavca, moža in očeta ŠTEFANA ŽEKŠ.

V najlepših zrelih letih, ni še dopolnil svoj 54ti rojstni dan, je nenadoma odšel od nas. V torem 24. aprila smo se zadnjicu poslovili od njega.

Težko je najti besedo zahvale za njegovo požrtvovalno delo, za delo, ki ga je nesobično žrtvoval za našo skupnost. Ne spomnim se več datuma kdaj sem ga prvič spoznal. Srečali smo se na naših slovenskih prireditvah. Vem le to, da nam je prišel na pomč, kmalu do smo na hribčku v Horsley Parku, kjer danes stoji slovenski dom, prirejali zemljišče za društvene dejavnosti. Prijel je za vsako delo, ko smo začeli čistiti zemljišče, pomagal pri organizaciji piknikov, prireditev, prijel je za delo povsod kjer je bila potreba.

Tako tam, tako kasneje pri društvu Triglav, kjer smo kupili tudi zemljišče. Kot tesar je bil med prvimi, ki je pomagal zbijati prvo streho na Triglavu. Nato ga vidimo neštetokrat s soprogo Marijo in hčerkami v kuhinji ali za točilno mizo. Skratka skočil je na pomoč vsakomur in bil povsod kjer je bila potreba največja.

Kot takega smo ga z veseljem volili v društvene odbore. Dolga leta je bil član odbora v klubu Triglav in drugih podobnih triglavskih skupnosti. Odlikoval se je predvsem po svoji veseli prekmurski naravi, nikdar ni vsiljeval svojih predlogov in svojih nazorov, rad se je podrejeval mišljenu večine in s trudim in nesobičenim delom gradil slovensko skupnost. Strelmel je predvsem za tem, da bi cimpreje imeli svojo streho, svoj dom in da bi nam bilo vsem čim lepše in prijetnejše. Vsi so mu bili prijatelji, vse je imel rad in vsi smo imeli radi ŠTEFANA! Zato nas je njegov nenadni odgod toliko bolj presenetil in razčalostil. Dobro se zavedamo kaj smo z njim izgubili. Redki so med nami, ki bi si upali toliko žrtvovati za skupnost, kot je to žrtvoval ŠTEFAN.

Da je bil priljubljen in spoštoval za skupnost, kot je to žrtvoval

Da je bil priljubljen in spoštovan med nami, je dokaz, da smo ga na zadnji poti spremljali vsi njegovi prijatelji. Skoro bi se bil začudil, ko je pri maši zadušnici v slovenski cerkvi v Merrylandsu zmanjkal sedežev. Mašo zadušnico in pogrebne odbrede je opravil p. Valerijan in zadnji počitek je našel v Rockwoodu na slovenskem oddelku pokopališča. Pri odprttem grobu se je množica prijateljev molča in s solzami v očeh poslovila od njega. Triglavčani so se poslovili od svojega prijatelja in sodelavca ŠTEFANA z dvema pesmima žalostinkama. V zadnje slovo pa mu je spregovoril in se poslovil od njega njegov dolgoletni prijatelj Lojze Kučan, s preprosto in iskreno besedo.

Dragi Štefan, naj ti bo lahka avstralska zemlja v kateri že počivaš, vemo da si nad vse ljubil svojo slovensko zemljo in Prekmurje, to si neštetokrat dokazal s svojim nesobičnim delom, da bi nam v tujini bilo lepše in znosnejše v naši slovenski skupnosti.

Soprogi Mariji, hčerkami z družinami naše iskreno sožalje!

Ti Štefan počivaj v miru in klanjam se tvojemu spominu!

Lojze Košorok

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Nedvomno je od vseh sedmih umetnosti najpopularnejši film. Gledalca najbolj zgrabi, ker se lahko v njega oživi, posebno če je snov vzeta iz človeškega življenja. Ljubiteljica filmske kulture sem postala čim je v Ljubljano prispel prvi nemi film.

Že v mojih zgodnjih desetih letih sem spoznala, da se je naši domovini godila velikanska krivica kajti namesto, da bi naši nekdanji finančni moguli začeli s filmsko industrijo, so nalagali denar v inozemstvo. Eden teh je bil kralj Aleksander, ki je prodajal vino po 1 Din liter a kmet po 4 Din. Z vinogradni, ki so mu jih obdelovali brezplačno kaznjenci, je ne samo grešno kankuriral kmetom, nakopal si je tudi ogromno bogastvo. Del tega, v iznosu 17 milijonov frankov, je vložil v pariško podzemno železnicu. Umetnosti so ga malo zanimale.

Bogata zgodovina naše zemlje, njene prirodne lepote in naši tedanjí igralski talenti bi lahko že zdavanaj ponesli obraz in ime naše zemlje na druge kontinente. Toda, ker so ljudje, pa najsibodo to navadni zemljani kot smo mi ali navaden zemljani kot je bil kralj, ki nimajo potrebo do izživljanja v umetnostih, duhovno omejeni, in če so bogati, običajno žive samo za denar. Prva dolžnost vsakega vladarja bi morala biti dvigniti svoj narod in z njim ime njegove, t.j. narodove zemlje.

Ko sem po tistem prvem povojnem kaosu, ki ga je rodila narazsodnost ljudi nesposobnih za vzpostavitev reda in pravičnosti, zapustila domovino, sem ponesla seboj gorečo željo in upanje, da bo novi red pričel s filmsko industrijou. In "ena se želja je meni spolnila" - naše domovina je zaživelna na ekrani.

Prav zato sem se posebno potrudila, da bi spoznala človeka, ki je odgovoren za montažo filma "Praznovanje pomladí" o kateremu sem pisala v preteklem tednu.

Dušan Povh (bilj bi se mu prilegal Povhe) je na prvi pogled kakor vsak človek. Toda že pri prvemu pogledu iz oči v oči, v njegovemu otroško iskrenemu nasmehu in s tisto toplo prijaznostjo s katero drži tvojo roko v svoji, začutiš in veš, da je sočlovek v

Pač nisem ujela vsega. Kot rečeno, ljudje so se pulili za njega.

Njegovi konjički so karikaturno risanje in portretura. Že 44 let se bavi z lahko atletiko. Pred vojno je v Novemu mestu, od kjer je doma, ustanovil atletski klub. Je podpredsednik Atletskega kluba Ljubljane in podpredsednik Atletskega kluba Slovenije. "Včasih ga tudi red malo potegnem", je razposajeno dodal.

Kako se je začela njegova filmska kariera? 1928 leta je videl prvo verzijo filma "Ben Hur" (videla sem ga v Ljubljani istega leta, v glavnih vlogah Ramon Novaro - pozneje mi je za njim "srce krvavelo"). Leta 1932 ali 33 se je ogledal prvi celovečerni slovenski film "Kraljestvo Zlatoroga" iz Triglavskih strmin. "Kar šola za šolo" mi pripoveduje, "smo si hodili ogledovati ta slovenski čudež,

podva dinarja vstopnica".

Tu mi je pamet obstala... Nikakor si nisem mogla priklicati v spomin tega zgodovinsko važnega dogodka. Šele dva dni pozneje se mi je prikazala v spomin slika ogromnega "zlatoroga" sredi filmskega platna, in bleščalo je od njega na vse strani po Triglavskih strminah. Ne vem pa ali so prikazovali ta film v kino Matica, Ideal, Union ali v Kolodvorskem kinu. Kot otrok sem letala iz enega v drugega. Če drugače ni šlo, smo otroci zbirali časopisni papir in ga prodajeli branjevcem za zavijanje zelenjave po 2 Din kilogram.

Leta 1938 pa se je začela na edinstven in prav pustolovski način Pohova filmska kariera ne samo z besedu ampak v dejanju s teškimi posledicami.

Dalje prihodnjič.
Pavla Gruden

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKIH ORGANIZACIJA NA KOROŠEM

ŽELEZNA KAPLA - Boj utruja, a tudikrepri. In po najtežjem obdobju v povojni zgodovini koroških Slovencev, to je v obdobju med dvema občenima zboroma, je množična udeležba na občnem zboru Zveze slovenskih organizacij na Koroškem, v hotelu Obir v Železni Kapli, pomenila ponoven izraz volje koroških ljudi, da si priborijo narodnostne pravice, ki jim gredo, med drugim tudi po ustavljavi avstrijske republike.

V uvodni besedi je dr. Franci Zwitter, predsednik upravnega odbora ZSO, povzel:

"Tokrat poteka občni zbor v času, ko je potrebno še posebej poudariti naše mesto v družbi, ki nas obdaja, naša stališča do urejanja življenjskih uprašanj naše narodnostne skupnosti in dolgoročno usmeritev dela za doseglo cilja, to je popolne nacionalne in socialne enakopravnosti."

In k temu, ko je dr. Franci Zwitter znova poudarjal pripravljenost koroških

Slovencev na enakopraven dialog z vlado (a ne prek sosedov), ki jih Slovencem vsljuje sedmojuljska zakonodaja), bi lahko vplatlji misli inž. Feliksa Wieserja, tajnika ZSO, ki je o prihoknji poti in sožitju dveh narodnosti na Koroškem dejal:

"Ne le za Evropo, ampak za ves svet velja, da nihče več ne more živeti sam, izoliran od drugih. Meje med državami vedno bolj bledijo. Prek njih se pretaka vedno več blaga, ljudi, izmenjujejo se kulturne in druge dobrine. Skratka gre za tisti zgodovinski proces, ki nam bo omogočil da bomo del avstrijske družbe in hkrati tesno povezani z matičnim narodom, a to ne s prestavljanjem meje: ne s spopodom med dvema deželama, marveč z njunim tesnim sodelovanjem. S tem pravzaprav nadaljujemo delo generacije, ki se je bojevala pred nami za boljše in bolj demokratične odnose med ljudmi: generacije, ki je na svojih ramenih nosila vso težo narodnoosvobodilnega boja."

Za Pravice Slovencev v Italiji!

TRST - Za pravice Slovencev v Italiji, za napredek in ustvarjalno sožitje - pod tem gesлом je potekal v Trstu 12. občni zbor Slovenske kulturno gospodarske zveze, največje in najpomembnejše organizacije Slovencev v Italiji. Letošnji občni zbor je bil predvsem manifestacija boja za glovalno zaščito slovenske manjšine v tržaški, goriški in videmski pokrajini ter odločen izraz protesta proti nacionalističnim in šovinističnim težnjam, ki jih v Trstu zastopa Lista za Trst skupaj z neofašisti, v videmski pokrajini pa sicer predvsem neopredeljeni krogim ki pa se vendar

nagibajo na področje sredinsko desničarskih strank in socialističnih skupin.

Občni zbor je tako izvenel kot odločen glas Slovencev za sožitje med narodi, za prijateljstvo med Italijo in Jugoslavijo, za priznanje vseh pravic manjšini ne glede na to, kje živi. To so bile osrednje misli predsednika slovenske kulturno gospodarske zveze Borisa Raceta, ki je govoril o osimskem sporazumu, "ki je odprt pot globalni zaščiti slovenske manjšine", o protislovenski gonji, "katere nemen je preprečiti sprejetje takega zakona, ki bi manjšini zagotovil osnovne pravice."

LETNI BAL PLANICE

Menda ni v Sydneu več nobene slovenske rojaka, da ne bi vedel za slovensko društvo **PLANICA** v Wollongongu. Sicer malo po številu in veliki po delu. Kljub temu, da so ti rojaki oddaljeni kakih 50 milij od Sydnea, smo vseeno ena družina. Večkrat se srečujemo, tako na prireditvah bodisi v Sydnyu ali pri njih v Wollongongu, na svadban in tudi na pogrebih. Delimo si skupno naše društveno živiljenje, delo, veselje in tudi žalost.

Tako smo v soboto 28. aprila bili na njihovem letnem balu v Town Hallu Wollongong. Kot po starini navadi, lep sprejem in vedro razpoloženje ves večer. Tudi ta večer se je zbrala lepa družba, obisk iz Sydnea je bil številčno lepo zastopan. Tako s strani bratskih društev SDS, še v večjem številu Triglavčani. Moški pevski zbor Triglava iz Sydnea se nam je zopet predstavil s pesmijo in ponovno vse navdušil s svojim lepim in izbranim petjem. Še in se bi jih poslušali, vendar tudi vsega lepega mora biti enkrat konec.

Neumorni večletni predsednik Zvone Groznik je vse navzoče lepo pozdravil, zaželet vsem dobrodošlico in lep večer ter se zahvalil za lep obisk. Pozval je tudi častne goste, da so spregovorili vsak po nekaj besed. Tako smo slišali besede senatorja Malvihilla, vicekonzula Božo Cerarja in župana mesta Wollongong. Župan g. Arkel je sicer navdušeno pozdravil goste, vendar je izrazil nezadovoljstvo nad organizatorji, češ da ne vidi ta

Odborniki tudi niso pozabili na nesrečno v Črni gori! Organizirali so nabirk za Sklad solidarnosti za ponesrečence in žrtve potresa. Poleg nabirke bodo dali tudi del dobitkov tega večera. Za vso gostoljubnost, za lep večer in predvsem za humano gesto, za nabirk žrtvam potresa vam vsem odbornikom lepa hvala! Kličemo vam na svidjenje v Sydneu ali v Wollongongu.

L. Košorok

Novice in zanimivosti

LJUBLJANA - Zaradi zamude pri gradnji jedrske elektrarne Krško sta slovenski in hrvaški investitor pri tujih ankah zaprosila za odlošitev odpeljevanja posojila do leta 1982, kar je ena izmed bank že odobrila.

Gradnja podobnih elektrarn traja v svetu 70 mesecev. Ameriški izvajalec Westinghouse pa je v pogodbi zagotavljal, da bo elektrarno v Krškem zgradil v 53 mesecih. Zamude pri gradnji so nastale deloma po krivdi Američanov, saj so že sedaj za montažo porabili skoraj 2 milijona ur več, kot so predvideli, do konca gradnje pa bodo porabili še nadaljnjih tri milijona delovnih ur. Kasnije dokumentacije, materiala in opreme iz ZDA tudi pripomorejo k zamudi del. Kasnili pa so že pri gradbenih delih in iskanju soglasij za pridobivanje ekološke in lokacijske dokumentacije.

TBILISI - Moskovski uspeh Slovenskega narodnega gledališča - drame se je ponovil tudi v Tbilisiju, glavnem mestu sovjetske

Gruzije, pobratinem z Ljubljano. Ljubljanski gledališčni so bili tokrat prvič na gostovanju v tej sovjetski republiki.

V Tbilisiju so nastopili z istim programom kot v Moskvi: Krleža "Gospoda Glembajevi", Ybsen "Mali Eyolf" in Molire "Scapinove zvijače" s preludijem "Improvizacija v Versaillesu". Gledališče SS. Rustaveli, v katerem je 800 sedežev, je bilo vse štiri dni predstave (Moliera so dajali dvakrat), napolnjeno do zadnjega kotička. Najbolj je "vžgal" Molire.

Sovjetski tisk je poln hvale glede kakovosti izvedb, sodobnosti igraskega izraza in domiselnosti režije in scenarija.

LJUBLJANA - 11. aprila dopoldne je prvič poletelo letalo z letališča Brnik na redni liniji Beograd-Ljubljana-Madrid. Odslej bo letelo v Madrid vsako sredo dopoldne. Ob 11.20 bo odhod z Brnika in 15.55 povratek iz Madриja. Vozovnica stane 3.358 dinarjev.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Kar se dogaja večini nadebudnim umetnikom, se je dogajalo tudi z našim rojakom Novomešanom Dušanom Povhom. Po maturi, ki jo je položil v Novemu mestu, se je odločil za filmsko kariero, ki jo je začel v današnjem filmskem mestu - v svojem rojstnem kraju - Novemu mestu, ki so ga posentki kamere Božidarja Jakca, kar je bilo celo odkritje, ovekovečili na Ljubljanski televiziji.

Dušan Povh pa je že v predvojnih letih, komaj zrastel iz kratkih hlač naumil, da se posveti filmu. Ni mu bilo lahko, ker ga oče ni resno jemal. Ponatis Jakčevega opusa iz bivanja v Ameriki in opusa iz 1. 1929 o Novem mestu in Dolenjski sta ga se bolj uverila, da si je zbral pravi poklic.

Pridružili so se mu prijatelji Marinček, Kodrič in Kussel s katerimi je leta 1938 ustanovil svoj fotokino laboratorij in studio pod imenom "Gangster Foto" in posnel svoj prvi ameterski film. Proizvodnja je začela tako nareščati, da je moral iskati denarno pomoč pri očetu. Ker je pač naletel na gluha useša se je moral znati kakor je vedel in znal. S prijatelji si je belil glavo na vse kriplje kako priti do denarja.

Med tem je napočila vojna, ki je nekomu brat, nekomu tat.

Leta 1941 z nastopom okupacije je "Gangster Foto" prišel do velikega kapitala. Angleški pregovor pravi, da je stiska ma ti iznajdbe. Mislili so, mislili dokler niso iztuhtali. Vse naokrog je ležala bakrena telefonska žica, ki so si jo okoliški iznajdljivi kmetje "za vsak slučaj" prilistili. "Gangster foto" je prišel na pametno idejo. Začeli so, ti štiri bistri fantje, od kmetov kupovati bakreno živo, katero so predelovali v galico. "Mi vam galico, vi nam mast", je bil dogovor. Mast so fantje prodali za visoko ceno in si tako pridobili kapital. Dali so si tudi izdelati "Gangster foto" štampiljko.

Filmali so vse kar se je dalo. Pogreb dr. Korošca, Planinske skoke, nastop novega jazza v kateremu je Dušan Povh igral saksofon, okupacijo Novega mesta. Razvijali so tudi partizanske filme. In odpeljali so jih s prvim transportom v internacijo v Italijo... Okupatorju je namreč padla v

roke tudi Povhova slika z "Gangster foto" štampiljko.

Edini foto posnetki iz italijanskega taborišča, ki so šestih mesecov vtihotapili v dvojnem dni neke škatle v domovino, so delo te četvorice. Po razpadu Italije so vsi štirje fanti, brez dvoma so vedeli kje jim je mesto, odšli v partizane. Usoda jim je bila mila. Ostali so vsi štirje pri življenju. Bilo je na njih, da prevzamejo ljubljansko filmsko podjetje "Emona". Tako so končno postali profesionalci.

I. slet telesne kulture je posnel Marinček. V Filmskem Obzorniku je bila objavljena množična filmska reportaža.

Prvi dokumentarni film "Tri spomeniki", za katerega je Dušan Polh v naprej pripravil scenarij, je bil 1. 1955 nagrajen s prvo nagrado na Jugoslovenskem festivalu v Beogradu, dobil je Grand Prix v Leipzigu, in diplomo v Moskvi.

"Trije spomeniki" je bil prežet z mislio, da niso bili

LJUBLJANA - Delegacija kitajske ženske, vodila jo je predsednica kitajske ženske zveze Luo-Ciong, je bila na nekajdnevni obisku v Sloveniji. Obiskala je Ljubljano, Begunje, Portorož in Velenje.

LJUBLJANA - "Naj mič ne bo v nesreči sam" - pod tem mottom so se na literarnem večeru Društva slovenskih pisateljev zbrali ustvarjalci, da bi s skupnim nastopom potrdili vero v človeško solidarnost, ki je zmožna kljubovati najhujši nesreči.

Cisti izkupiček s te prireditve so nastopajoči pesniki in pisatelji skupaj s komornim orkestrom RTV pod vodstvom dirigenta Sama Hubada, Slovensko filharmonijo in RTV, namenili prizadetim ob potresu v črnogorskem Primorju.

GORENJA VAS - Okolica bodočega rudnika urana v Žirovskem vrhu bo varna pred sevanjem. Glede varstva narave je ta rudnik najdražja naložba v primerjavi z drugim rudnikom urana v svetu. V ta namen so izdelali kar 35 študij, rudnik pa ne bo spuščal v okolico tehnološke vode.

večji zločini storjeni tam, kjer danes stoje spomeniki ampak, da so se godili tam, kjer danes o njih govorje skromne marmorne plošče. Zaključan misel tega dokumentarnega filma je, da vsak košček naša zerilje govori brez kamna in napis.

da je tudi tukaj padel nekdo, da bi vi ostali". Spremni tekst je napisal Matej Bor.

Dušan Polh je dobil tudi priznanje za fil Cortina d'Ampezzo, in Oberhausen. Dva njegova filma sta uvrščena celo v zbirko Newyorške filmoteka modernih umetnosti.

Za filma "Dve koračnici" in "Nova maša" pa je prejel nagrado Prešernovega sklada, ki je naša največja nacionalna, slovenska nagrada.

Od leta 1970-1974 je bil direktor podjetja "Viba" film, edinega slovenskega filmskega podjetja.

Zadnja leta se bavi predvsem s satiričnimi in družbeno kritičnimi filmi v svojstvu režisera.

Dušan Polh je oral ledino slovenskemu dokumentarnemu filmu in ga zgradil do take kakovosti, da se je naš dokumentarec uvrstil med najboljše na svetu. Žal pa čtam, da je v zadnjih letih slovenski dokumentarni film takorekoč le še slika, ki jo spremljajo pač samo besede brez kakršnega globljega sporočila oziroma, da so naši sodobni dokumentarni filmi brez duše.

Kako pravi pregovor? "Na muci se poznaju junaci". Dušan Polh je ustvarjal svoje dokumentarne filme v dobi, ko je bila duša slovenskega naroda še nasičena s trpljenjem, ki je rodilo bogate sadove...

Pavla Gruden

BEGUNJE - V "Elanu" bodo letos, kot računajo, izdelali 3.700 raznih modelov športnih čolnov (dolžine 3,10 do 7,80 metrov). Celotna vrednost letosne proizvodnje v tej tovarni bo tako nanesla okrog sto milijonov dinarjev.

Ves svoj letosni izvoz bo omenjena begunjska tovarna plasirala na konvertibilne trge. Tujim kupcem bo prodala okrog 700 čolnov v skupni vrednosti okrog 22 milijonov dinarjev (predvsem v Zvezno republiko Nemčijo, na Nizozemsko, v Kuvajt in Egipt).

KAMNIK - Gospodarstvo kamniške in domžalske občine se je pred leti odločilo za gradnjo skupne čistilne naprave za čiščenje odpadnih voda. Lani so dokončali drugo fazo izgradnje čistilne naprave v Ihanu in pretežen del povezovalnih kolektorjev, ki so speljani od Kamnika do Domžal. Sedaj zaključujejo še s posebnimi priključki na obstoječi kolektor, kar velja tudi za mestne kanalizacije Domžal in Kamnika.

Čistilna naprava bo s svojim obratovanjem zopet zagotovila Kamniški Bistrici čisto vodo, vredno njenega imena.

Novice in zanimivosti

PESEM NE POZNA MEJA

Na letošnji deseti reviji "Primorska poje" se je pojavilo samo iz zamejstva na koncertnih odrih 40 pevskih zborov, ki so ne glede na svojo politično in idejno pripadnost, enotno nastopali z zbori iz matične Slovenije. Od 11 koncertov revije jih je bilo pet na italijanski strani. Revija je tudi večinskemu narodu znova pokazala in dokazala, da je Primorska enotni kulturni prostor Slovencev, ki se na obih straneh državne meje enotno razvija in ga moč deliti.

KATMANDU

Jugoslovanski pohod na Mount Everest bo vrh pomladanske alpinistične sezone v nepaliskih gorah. Takšno je vsoj mnenje agencije Reuter. Drugi vrh te sezone pa bo poskus angleške ekip, da bi se brez kisika in brez vnaprej določenih taborišč povzpela na 8585 metrov visoki Kanchenjung, tretji vrh na svetu.

V prihodnjih nekaj tedih se bo na najvišje vrhove sveta podalo kar 22 mednarodnih alpinističnih ekip. Najbolj številna je jugoslovanska ekipa z 31 člani, najmanjša pa britanska, saj so v njej samo 4 lapinisti. Letos imajo mnoge ekipne iz športnih ali materialnih razlogov v načrtu plezanje brez kisika ali nosačev. Ob vsej nevarnosti, ki jo prinašajo taki podvigi, pa mnoge ekipne ne pozabljujejo tudi na atrakcije. Skupna švicarska-francoska ekipa se namerava povzpeti na 8.167 visoki Dhaulagiri. V ekipi je tudi švicarski smučar Sylvain Saudan, ki se bo poskušal z

NOVI SAD - Novosadska tovarna Petra Drapšin je izdelala prvih sto sončnih zbiralnikov za pridobitev tople vode in gretje stanovanjskih prostorov. Trideset jih medtem že vgrajejo v ravo "sončno hišo" v Jugoslaviji, v vasi Kuču pri Novem Sadu.

MARIBOR - Tu so odprli novo kirurgijo, prizidek internemu oddelku in obnovljene prostore infekcijskega oddelka mariborske bolnišnice. Ob dveh sodobno opremljenih operacijskih dvoranah za reanimacijo in anesterijo je posebna pridobitev tako imenovana septična operacijska dvorana, ki bo v času intenzivne izgradnje mariborske bolnišnice lahko svojo dejavnost širila tudi na druge kirurške stroke.

V novem funkcionalnem delu bodo kmalu usposobili še dve operacijski dvorani za potrebe urologije in za splošno žilno kirurgijo. V drugi etapi pa bodo dokočno pod streho še vsi ostali prostori za sodobno zdravstveno delo. Vrednost dokončanih objektov, skupaj z obnovljenimi infekcijskim oddelkom in prizidkom k internemu oddelku, presega 127 milijonov dinarjev.

vrha prismučati v dolino.

Na Dhaulagiri pleza tudi španska ekspedicija. Avstriji bodo poskušali priti na 8501 meter visoko goro Ljotse, Italijani na 8.156 metrov visoko Manaslo, Japonci in Francozi pa na 8091 metrov visoko Annapurno.

Jugoslovani se bodo na Mount Everest poskušali povzeti v klasičnem himalajskem stilu. Uporabljali bodo stalna taborišča, nosače in kisik.

Naše NOVINE

KRANJ - Alpinistične odprave slovenskim alpinistom niso več tako težko uresničljive sanje, kot so bile pred desetletjem in še prej. Vedno več jih je in njihovi cilji se raztezajo preko vseh celin zemeljske oble, kjer so le gore, zanimive tudi z alpinističnega stališča.

Tako bodo letos, ob 80-letnici Planinskega društva Kranj, kranjski alpinisti odpotovali v južnoameriške Ande, kjer so si za svoj cilj izbrali 5947 m visoko Alpamazo, sloveč kot najlepšo goro na svetu. Priprave na to odpravo so že v polnem teku.

PRIZNANJE
JUGO
SLOVANSKI
ETNIČKI ŠKOLI
V NEWTOWNU

Vsako leto podeli kraljica Avstralije Elizabeta II. ob priliku novoletnih praznikov zaslужnim ljudem razna soboto, ni dovolj da imajo dovolj učiteljev. Poleg tega je potrebno še marsikaj, da šola lahko deluje. Potrebno je vzdrževati red in za to ima ta šola vzorno organizacijo, s šolskim odborom na čelu in Nikolaju Milic z medaljo BEM (British Empire Medal).

Slovesnost podaljevanja odlikovanj se je letos vrnila pretekli ponedeljak 7. maja v koncertni dvorani Sydneyskega Konzervatorija. V imenu Kraljice je odlikovancem podelil svetinja kraljevi namestnik v državi NSW Guverner Mr. Cuttler. Ceremonijo je prisostvovalo poleg odlikovanj kar veliko število drugih ljudi, tako da je bila dvorana nabito polna, seve ni manjkalo reporterjev in novinarjev.

Odlikovanje je bilo kar veliko število, nekateri so dobili odlikovanja za svoje dolgoletno delovanje v korist družbe, drugi za izredna junaška dela, kak ducat za požrtvovalno delo med etničnimi skupinami. Med to skupino spada tudi naš poznani Nikola Milić, ki je na predlog in preporočilo premiera Wrena dobil odlikovanje in priznanje za svoje delo v Jugosl. etnički šoli v Newtownu. Značilne so besede Guvernerja, ki jih je izrekel po slovestnosti podaljevanja v svojem Zahvalnem govoru odlikovanjem. Zahvalil se je vsem za njih izredna dela ali za dolgoletni trud, ki so ga do prinesli družbi, zahvalil se je tudi tistim, ki se tudi trudijo in doprinašajo izredna velika dela v dobrobit človeške družbe, za katere ali ne vemo in morda nikoli ne bodo dobili nobenega priznanja.

Tudi on je bil vesel odlikovanja, to je priznanje i vsej Jugosl. etnični šoli v Newtownu. Nikola naše iskrene čestitke!

Lojze Košorok

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Sovet
(centar)

Ponoči, ko vse spi

Anna P. Krasna

*Ponoči, ko vse spi
in sveti ščip,
zalaja pes v medlo mesečino
poletne noči.*

*V bližnjem logu zapoje slavec
in cesta je tiha,
brez brnečih vozil.*

*Tedaj se pomakne kazalec časa
nazaj, nazaj v domovino
moje mladosti:*

*Na travnikih polnih cvetja
zapojo kose ob zori.
Vse poti do vasi so obrašcene
z zelenim,
v maju belo-cvetočim
trnjevim grmovjem.*

*Zora dneva gine –
brhke grabljice hitijo na polje
sušit seno,*

*ki ga počasni pari volov
in čvrstježih vrancev
vozijo v bele vasi
mojih mladih dni...*

Janez Menart

Semafori življenja

*Iz raja otroštva, z nalitim bencinom,
z izključenim števcem poti in hitrosti,
ob kamnih bežečih spomenikov mladosti,
v predmestje življenja, z nezmanjšanim plinom;*

*vse ožje cestišče, razmišljena glava
in prvo križišče in stoj! semafori,
strah, zdrznjena misel, podplat na zavori
in smerni kazalec in nižja prestava;*

*s križišča v križišče in s ceste na cesto,
na levo, na desno, počasi, hitreje
in sonce slepeče, ki greje in greje,
in v mōro napora razlezeno mesto;*

*hrumenje motorjev, parkirni prostori,
obvezne smeri in možgani na vzvodih
in trudne rokē in drget na prehodih
in, kakor zaspane oči, semafori;*

*še zarja na steklu, še mrak brez obetov,
megla na asfaltu, še lučka, ki kaže
poslednji bencin, in že ost žarometov,
ki tipuje po poti do mirne garaže.*

Kar po domače...

Intervju, ki ga je imel prejšnji teden naš rojak g. Lojze Košorok, etnični in socialni delavec, zg. Danico petrič, radio napovedovalko pri slovenski oddaji, je izzval tako veliko zanimanje, da kot sourednica te naše strani simtram za

V današnji oddaji van želim predstaviti saj bi kar lahko rekla znanka Lojzeta Košorok. Čeravno vas veliko naših poslušalcev osebno pozna, mnogi vsaj na videz, bi nas vseeno že zanimalo nekaj osebnih podatkov. Predsavite se nam prosim!

Hvala, predstavili ste me že sami. Sam sebi ne bom delal reklame. V tujini sem že več polovico mojega življenja, potem lahko sklepate da nisem več rosnost mlad. Ker sem poročen, nisem več zanimiv za mlada in neporočena dekleta, zato bom pač skušal ostati zvest moji Marički. Končno kdor me ne pozna lahko vidi mojo sliko vsak pondeljek, če kupi časopis NAŠE NOVINE za 30c in pogleda stran devet.

Že kmalu po prihodu v Avstralijo ste postali ena gognih sil pri SDS, pozneje vas srečamo pri delu za slovenstvo skupaj s soprogom na Triglavu. Zakaj ste toliko delali pri društvin?

Moja slabost mogoče - ali ne? Mislim, da sam si kot ljudje dolžni pomagati drug drugemu, posebno to v turini. Človek je družabno bitje in zato tež k družbi. Slovenci smo pač družabni ljudje in smo radi skupaj. Cilj je bil vsekakor, da tudi v novi domovini nadaljujemo z našo kulturo, tradicijami in običaji in da se kot taki uveljavimo med Avstralci, da bi nas spoštovali in da s tem doprinesemo svoj delež novi domovini in družbi v kateri bomo živel. To bi bila dolžnost slehernega Slovenca - posebno pa moralna dolžnost vsakega izobraženca.

No in danes vas najdemo pri prosvetnem in socialnem delu v Jugoslovansko-Australskem Centru v Newtownu. Kako, da vas je življenska pot zapeljala tja? Morda kako naključje ali potreba?

V Jugoslovansko-Australskem socialnem Centru je bistveno drugačno, kto pri večini drugih etničnih društvin. Pri društvinah katera sta omenila, semoral ledino. Delo, za katero smo jim prvi prišleci ugledili pot, so prevzeli mlajši. Izkazalo se je, da je potreba za duhovno izživljanje pri teh dveh društvin minimalna.

Odšel sem tja, kjer je potreba bila še večja in kjer se ljudje zavedajo duhovne revščine in se je ne sramujejo - ampak segajo po pravih vrednotah, vedo da je notranja vzgoja človeka najvažnejša. Da bi zadovoljil tudi svoje težnje, sem se pridružil ljudem ki imajo iste cilje. Najprimernejše mesto za takto delovanje je brezvonomno Etnična šola v Newtownu, ki jo obiskuje 500 otrok.

Razen tega, je okolica Newtouna središče številnih etničnih skupin, kjer se iz dneva v dan pojavljajo težki socialni problemi. In ker imam nagnjenje do ljudi katerim sem potreben sem tu našel izraz svolji ljubezni do človeštva. Ljudje kot posamezniki me zanimajo, skušam jih razumeti in jim biti na uslugo. Razen šole, ki sem jo omenil, obstaja v Newtownu Socialni center kamor se zatekajo potrebni: nasvetov, pomoči in utehe. Smatram, da sem tu našel

odmev svojemu notranjemu klicu.

Ali nam lahko na splošno kaj poveste o tem Centru v Newtownu, kako dolgo obstoja, in kaj vse tam imajo in da Slovenci ta Center nekako ignoriramo?

Potreba je Jugoslovanski center za socialno delo in našo etnično šolo v Newtownu, je odkrila socialna delavka ga. Jovanka Noussair rodom iz Srbije, katera se je oprijela predloga insitritra za socialno zaščito, da se izven mestnega središča velikega Sydneys nujno organizira tako središče. Kar je seveda ga. Jovanka Noussair sprovedla v življenje leta 1975 v Newtownu. Naš Jugoslovanski Centar je žal edini v NSW in eden najrazvitejših v Avstraliji.

In kakšno delo vi opravljate tam?

Ko se je ga Jovanka Noussair lani v septembri vrnila v domovino, nekako 'hočš-nočš', sem bil imenovan da stopim na njeno mesto in da prevzemem njeno delo. Naš Centar se ne bavi izključno s socialno-kulturnimi problemi, ampak je v ožjem stiku in sodelovanju s Komisijo za etnične zadeve. Preko njih posredujemo našim klientom vse informacije s pomočjo katerih bi se novodošli imigranti mogli vključiti s čim manjšimi težavami v življenski način tukajšnje družbe, da bi se spoznali s svojimi dolžnostmi do države in do svojih pravic. Na nas je tudi borba za zaščito naših pravic kot etična skupina in dosego vseh privilegijev, ki jih imamo kot avstralski državljan. Razen tega preprečujemo vsako diskriminacijo in iščemo čim tesnežo povezavo z ostalimi etničnimi dobrnamernimi skupinami, ker smo vsi člani družine narodov Avstralije. Nacionalni šovinizem, strankarstvo, klikarstvo, klubski patriotizme, kulte osebnosti, vsa negativna gibanja, ki rušijo solidarnost človeške družbe mi absolutno odklanjam. Vse delo našega Centra temelji strogo na človekoljubu. Mi ne priznavamo nikakršne rasne, politične, verske in razredne diskriminacije.

Kot socialni delavec se srečujete z vse mogočimi problemi naših priseljencev. Kateri njihovi problemi so najbolj pereči?

Veliko število problemov se pojavi vsled pomanjkanja znanja angleščine in nerazumevanja avstralskega družbenega sistema. Skoraj vsi problemi so bazirani na pomanjkanju čustvene uravnovešenosti, katere posledice so slabi zakonski odnos, problematični otroci, živčne bolezni, občutek manjvrednosti in osamljenost. Pogosto se srečujemo s problemi ki imajo izvor v finančnih težavah radi trenutne ekonomske krize. Velike borbe vodimo v interesu ponosrečenih, ki imajo zakonsko pravico do določene denarne odškodnine. Iz tega je razvidno, da imamo opravka s socialnimi, pravnimi, zdravstvenimi in finančnimi ustanovami.

In kako jih pomagate reševati?

Naša pomoč je bolj posredna kot direktna! Vsled pomanjkanje angleščine s strani naših klijentov za njih vršimo telefonske pogovore, pišemo prošnje, izpolnjujemo formularje, posredujemo tolmače in jim dajemo vseslošna navodila ter nasvete. Če je potrebno rade volje posredujemo osebno. Razen tega tudi posredujemo prevozna sredstva, začasna stanovanja, varstvo otrok, zaposlitve, nego in pomoč bolnim in ostarelim. Obiskujemo rojake v umobolnicah ter zaporih. Večkrat se zgodi, da klijentu s kopom problemov njegovega zavoženega življenja, nihče več ne more pomagati: vendar ga potrežljivo poslušaš, da se spove svojih "grehov", skuša ga potolažiti, mu daš kak nasvet ali ga pomiluješ. S tem je dobil vsaj do nekaj takozvanega "duševno terapijo" in od tebe je odšel potolažen kot spokornik iz spovednice. Vsekakor pa ne moremo utajiti dejstva, da čestokrat s slučaji, ki so vse drugo kot prijetni, zahajamo z našimi klijenti na središča in policijo.

preskrbljena jo pošljemo začasno v zavetišče. Med tem je posredujemo socialno pomoč v obliki pokojnine.

Napotimo jo v tozadenv zakonsko posvetovalnico, obvestimo tozadenv oblast za zaščito otrok - YOUTH AND COMMUNITY SERVICE in sodišče. Ter po potrebi socialnega delavca v soli. Žrtev pjanstva pošljemo v zavode za zdravljenje alkoholizma, če oseba želi na to pristati. V nasprotnem slučaju postane žrtev usode in kar je najslabše, slej ko prej postane breme družbe - ki ima vse manj in manj razumevanja za človeške žaligre.

In zdaj naj vas vprašam, še čisto nekaj drugega. Z go. Pavlo Gruden urejata slovensko stran NAŠE NOVINE, ali je namen te strani nekako "razčiščevanje" slovenskih razmer oz. kritiziranje naših izseljenskih napak.

Zelo lepo vprašanje. Na najini strani živila izpopolniti tisto veliko vrzel v našem lajčnem tisku, ki zelo pomanjkljivo skrbi za nego in dviranje duhovnih vrednot; preprečiti hiranje narodne zavesti, v upanju proti upanju, da bi nekoč postali složni etnični skupina v vrsti bolj kulturno produktivnih med narodi Avstralije!

Kaj se vam zdi, bi Slovenci v Avstraliji lahko izdajali svoj časopis tedensko?

Da, - ako bi se mi vsi zavedali, da smo kot narod v tujini dolžni obdržati svojo identiteto neokrnjeno!

No in da nebo spremembe, naj pa še vas vprašam, ste poslušalec naših slovenskih radijskih oddaj in kako so vam všeč, ali vam niso všeč?

Kolikor jih morem, jih rad poslušam, sem zelo ponosen, da radio-slopih imamo, vendar bi dal eno pripombo.

Nič ni tako dobro, da bi ne moglo biti boljše! V utehu vsem, ki se trudite pri naših oddajah, lahko rečem le to, da vsem ne boste nikdar ustregli.

Vendar vi vsi opravljate pomembno kulturno poslanstvo, za kar vam bi poslušalci lahko bili le hvaležni! Zato z moje strani - iskrena hvala!

Bi morda na koncu najinega kar pestreg pogovora želeli še kaj povedati?

Bi imel eno misel, ki bi joželel poveriti. Strinjam se z mislecem, ki je zapisal: THERE IS NO INDEPENDENT MAN. Po naše bi rki: DA NI ČLOVEKA, KI JE NEODVISEN OD ČLOVEKA. S tem hočemo poveriti, da neodvisnih ljudi ni, da smo vsi odvisni drug od drugega in da smo po naravne zakoni dolžni pomagati drug drugemu.

G. Košorok iskrena hvala za ljubezni odgovore in ker vem da se vam za vaše delo, ki ste ga opravili pri društvinah za Slovence in za delo, ki ga opravljate danes v Jugosl. Centru nihče razumejo in ga zahvaljujem danes jaz v imenu vseh poslušalcev, ki vaš trud razumejo in ga znajo ceniti. Vama s soprogo je za zahvalo namenjena sledeča pesem.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače...

Pravio, da krščanstvo vse bolj propada, ker se je našel materializmu. Točno. Toda to ni pripisati Kristusu. Njegov nauk je neizpodben, ker je osnovan na ljubeži in pravičnosti do človeštva. Tega so krivi cerkveni voditelji, katerim denar postaja vse večji viadat. Vzemimo samo en droben primer.

Prejšnji teden se je vršila trdnevna panavstralska konferenca grških socialnih delavcev na katero so bile povabljene vse etnične skupine. Odzvali so se razen Avstralcev le Jugosloveni. Rojak Košorok in podpisana. (Tukaj nimam niti najmanjšega namena namigovati na Slovence, ker imamo pač samo eno Jugoslovensko agencijo za Socialno varstvo.) Konferenca se je vršila na N.W. univerzi v Kensingtonu, kjer so nam preskrbeli tudi hrano v zgradbi Shalom v kateri stanujejo Izraelci, ki na tej univerzi študirajo.

Ker se s kolegom Košorokom nisva prenotirala za soboto, nisva mogla plačati kosila, ker je sobota Judovska nedelja, oziroma sveti dan, kar je resnici na ljubo povedano absolutno pravilno že verjamemo bolj Kristusu kot pa onim, ki so sedni dan prenesli na nedeljo. Rabi naju je zaprosil, da plačava najino kosilo po sončenemu zahodu. Celozupan nama je kot bratoma, čeprav sva imela vse možnosti, da ne plačava dolgovane vsote.

Zdaj poglejmo krščanske cerkve: v nedeljo, torej na sveti dan po trditvi teh veroizpovedi, razen Adventistov, v cerkvi zbirajo denarne priloge za to in ono. Adventisti sicer denarja ne sprejemajo "na roko" sprejemajo ga pa le. V kuvertah, pa najsib bo gotovina, cek ali podpisana izjava za vstop v bodoče... Čudim se sploh, da krščanske vere polagajo toliko važnosti na denar - če imajo tako močno vero v Boga. Ljudi s predosodi se vedno pritožujejo, češ, da so Izraelci vsi bogati. Krščanske cerkvene oblasti niso nič manj talentirane za pridobitev kapitala v gotovini, zlatu, juvelih in v nepremičninah. Zemljišč in palač imajo ničkoliko. Tega absolutno ni zanikati. Materializem se je vrnil celo v osebno življenje "božjih" služabnikov ki bi v Kristusom morali biti služabniki človeštva.

Predimo na drugi primer, ki se je zgodil na isti konferenci. Financirali so jo deloma industrijski in trgovski podjetniki grške skupine v Avstraliji, in deloma grška država ter grška pravoslavna cerkev z glavnim sedežem v Grčiji.

Rekli boste čemu vam to pripovedujem - zato, da se ne bi kaj sličnega zgodilo med nami.

Ko je vrhovi cerkveni predstavniki grške pravoslavne cerkve v Avstraliji zvedel, da se bo konference udeležil tudi duhovnik, ki pripada grški neodvisni cerkvi v Avstraliji, je zahteval, da se je ta ne udeleži v duhovniški oblike. V nasprotnem slučaju, je izjavil nadškof, "se jaz ne bom udelal konference". Konzul pa je telegrafiral, da konferenci ne bo prisostvoval "v led okoliščin". Nastal je spor. Po volji sklicanih je zmagal "neodvisni" duhovnik, ki je tudi

LJUBLJANA · Eno izmed največjih presenečenj preteklega leta je v zahodnemškim poslovnim krogih povzročila novica, da je jugoslovansko podjetje iz Velenja "Gorenje" kupilo podjetje Koerting iz Grassau na Bavarskem. Pred tem je vse kazalo, da nič ne more rešiti Koertinga pred finančnim polom. Nekatere mednarodne firme so se po krajših pogajanjih umaknile, rešitev za Koerting pa je prišla od tam, kjer so jo najmanj pričakovali.

Gorenje je v ta posej vlažio 20 milijonov mark, drugih 20 milijonov mark sta vložili dve zahodnemški banki. Ta poslovna poteza Gorenja je vzbudila veliko pozornost tudi v domači javnosti, toda težko bi trdili, da je bila nepremišljena.

"Matična delovna organizacija Gorenje dobi lahko brez težav znanje, ki je danes skoncentrirano v Koertingu," je povedal Oskar Pister, glavni direktor Gorenje-Koerting. "Se več. Če je v Gorenju potrebljeno

postaviti na noge neko novo proizvodnjo, ki je v Grassau že učetena, ni nobenih ovir, da nemški strokovnjaki ne bi prišli v Jugoslavijo ter to proizvodnjo razvili tudi v jugoslovanskem delu Gorenja."

Gorenje-Koerting je firma, ki posluje po običajni zahodnemški zakonodaji. Koerting ima danes močan razvojni center (v njem dela 80 inženirjev). Ki bo sodeloval z Gorenjem. Prihajalo bo tudi do dvostranske izmenjave izkušenj in informacij, saj tudi Gorenje vlagajo velike napore v razvojno dejavnost. V tem trenutku pa je Korting gotovo v določeni prednosti.

Prek petdeset let staro podjetje Koerting sodi med pionirje elektronike. Danes zaposluje 1.300 delavcev, med njimi je precej Jugoslovanov, ki so na začasnom delu v tujini. Dnevno pa izdelajo 800 barvnih televizorjev in 150 glasbenih skrinj. Toda danes ni na tem področju več velikega zasluga.

Konkurenca je v ZR Nemčiji zelo velika, zato je v tem trenutku glavna naloga razviti nove proizvodne programe.

Proizvodnja zabavne elektronike, danes glavni proizvodni program, naj bi se do leta 1985 skrčil na eno tretjino celotne proizvodnje. Proizvodnjo barvnih televizorjev bodo povečali do 1000 sprejemnikov na dan, vedno bolj pa bodo svoje mesto iskali na področju proizvodnje

krmilne, komercialne, računalniške, šolske, in merilne elektronike.

Glavna tržišča Koertinga tudi vnaprej ostajajo v ZR Nemčiji in deželah EGS, Avstriji, Egipetu in Iraku. Koerting bo v prihodnje tudi dober kupec jugoslovenskih materialov in izdelkov za elektroniko. Tako bo samo promet z radgonskim Elradom do leta 1985 dosegl vrednost 80 milijonov mark.

"Gorenje" Si Utira Pot Na Tuje

Pesem Trboveljčanov za rojake

Gostovanje v Munchnu in nastopi v Trebčah in Križu pri Trstu

TRBOVLJE · V okviru sodelovanja med slovenskim društvom "Triglav" iz Munchna in trbovško občino je včeraj odpotovala 25-članska kulturna skupina mladih iz Trbovelj na krajevno gostovanje k našim delavcem, začasno zaposlenim v tujini. Nocoj so pevci, recitatorji in

plesalci nastopili v Munchnu, jutri zvečer pa bodo v Ausbergu. Pevci Svobode 2 iz Zgornjih Trbovelj pa so za konec tedna nastopili pri zamejskih Slovencih v Italiji. Trbovelški oktet je imel v petek celovečerni koncert v Trebčah pri Trstu, mešani pevski zbor Svobode 2 in "Trboveljski oktet" pa sta sinfoč nastopila v Križu pri Trstu v okviru sodelovanja s pobratenim PD "Vesna". Trbovelški pevci so se poklonili tudi žrtvam pri spomeniku Bazovici.

Jubilej Ameriških Slovenk

WASHINGTON · Organizaciji "Naprednih ameriških Slovenk", ki je pravkar slavila svojo 45-letnico zelo vsebinskega in humanega dela, so slovensko izročili red bratstva in enotnosti s srebrnim vencem, s katerim jo je odlikoval predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito.

V Slovenskem domu v Clevelandu, kjer je sedež te organizacije, so proslavili 45-letnico, goste pa je v imenu Izseljenske matice Slovenije pozdravila Barbara Gorščar. Za novo predsednico je bila izvoljena Cecilia Wolf, za glavnega sekretarja pa dolgoletna aktivistka te organizacije Josi Zakrajšek.

Bližu 400 delegatov je na slovenskem banetu pozdravil jugoslovanski generalni konzul Stane Lenardič, ki je poudaril, da je organizacija majhna, toda dejavnost predvsem s srebrnim vencem, s katerim jo je odlikoval predsednik Jugoslavije Josip Broz Tito.

Igor Košak, 30-letni slovenski plesalec, solist Nemške opere v zahodnem Berlinu, nastopa jutri na veliki mednarodni prireditvi v londonskem Coliseumu, posvečeni Kontrajtev. S Košakom nastopa tudi njegova žena, prav tako baletna solistka v berlinski Operi.

svetovnega slovesa, na primer Viktorija de los Angeles, Tereza Berganza, Valentina Levko in Andrej Heidrun Schwaarz, ki je kontrajtev. S Košakom nastopa tudi njegova žena, prav tako baletna solistka v berlinski Operi.

Zdaj pa se nekaj tako po domače, da bolj domače ne more biti. Daily Mirror, torek, 22. maj 1978. Avstralški obiskovalci kinematografov bodo imeli kasnejše v tem letu priliko videti (in slišati) čuden, majhen angleški film z zvezdnikom Leonardom Rossiterjem, ki igra slavnega francoskega Music Hall "vetskega" artista, iz dobe kraljice Viktorije, ki je med predstavo imel hrbet obrnjen k audienci. Posebno francoska aristokracija je izvanredno uživala v tej umetnosti.

Navzliv protestu, ki ga je vložila borka za "čiščenje" TV programov in filmov, Mary Whitehouse, je sedaj prikazovan v Londonu.

Milena Batič
BALON

Dvignil balon se rumen je v nebo, vrabček si misli: meh za proso.

Štiri najbolj važne besede: KAKŠNO JE TVOJE MNENJE?
Tri najbolj važne besede: LEPO TE PROSIM!
Dve najbolj važni besedi: HVALA TI!
Najbolj važna beseda: MI.
Najmanj važna beseda: JAZ.

Spustil balon se rumen je na tla, miška ugane: sir se trklja.
Počil balon je, kjer potok izvira, žaba vanj skoči: svet se podira.

Jože Šmit ŠALJIVKA

Ójtele, kdótele?
Jáztele, títele:
jesti le, piti le,
dremati, spati
in se igrati.

Ójtele, jójtele,
jáztele, títele,
mar boš le mucke
obuval in bril,
mar boš s koprivo
si pamet solil?

Ójtele, jáztele,
ójtele, títele,
kdo bo pa delal,
kdo se učil?

NAŠA VAS

Na belo steno
sem obesil sliko naše vasi.
Lepa je ta naša vas.
Na sredi stoji cerkev
v gotskem slogu in
okoli nje so strnjene
druga ob drugo
rumene, bele in zelene hiše
in v vsaki hiši nekdo stanuje:
v rumeni družini, ki
ima pet otrok.
Lani so imeli nesrečo:
nekdo je povozil mačko,
ki so jo imeli vsi tako radi.
V zeleni družini, ki
ima dva otroka, fanta in
deklico, kakor sta si mati
in oče že lela. Vsi so srečni,
ker imajo vsi isti okus:
vsi namreč zelo radi jedo
svinjsko pečenko.

In v beli hiši je trgovina.
Kupiš lahko vse, kar
potrebuješ za živiljenje,

o vseh svetih so celo prodajali
sveče in lučke za na grob,

o božiču pa okraske za
božično drevo in

o veliki noči zajčke, pri
katerih so imeli smolo,

ker sta dva padla na tla
in se zdrobila, bila sta
pač iz čokolade.

Še ena hiša se vidi na sliki,
ki je rumeno pobarvana: to
je vaška gostilna.

Ker stoji blizu cerkve, gre
tja po maši veliko ljudi, ki
tam pijejo in pojajo: najrajši
pač pesmi, ki pojajo o ljubezni

o polju, o glazbi, o vincu
rumenem in o mladosti.
Škoda je samo, da morajo
gostilno opolnoči zapreti.

Vsi ljudje te vasi
pa hodijo v gotsko cerkev
z baročnim oltarjem ne samo
k maši in spovedi,

tudi zelo radi k porokam.

Samo če kdo umre,
tedaj ga morajo nesti tja.

In čisto zadaj se vidi

še lipa, ki je stara menda
čez tristo let.

Votla je že in trhla,
morali bi jo posekat -
škoda za našo vas.

GUSTAV JANUŠ

Kar po domače

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

ajam spremni dopis:

Professor A.P. Treweek,
John XXIII. College,
Canberra City.

Dear Professor Treweek,
Recently I received a letter from Mr. I. Rebec, who wrote also on behalf of Mr. Berlot. Both of them appreciate your interest in their

Dom Pianika pod Triglavom

work very much.

As they are not proficient in English I have been asked to draw your attention to certain facts, as follows:

"Z. Mayani - almost at the same time of his publishing his work "Les Etrusques commencent à parler" - held an interview with the representative of the French revue "Lettres Francaises". He concluded his sensational, comprehensive explanation of discoveries about the Resenic language with the words: "Ca que m'a frappe, c'est la ressemblance qui existe entre l'Etrusque et les langues Slaves."

Mr. Berlot and Mr. Rebec ask themselves why Professor Z. Mayani did not pursue his great discovery.

Both of them further wish me to convey to you the following:

"Mr. Berlot's and my study, writes Mr. Rebec, of the disappeared Rasen nation and its culture is a genuine search for historical truth, which has been mistified with respect to this nation. It has nothing in common with discoveries, theories and theses, methods of reading, deciphering etc. of Mommsen, Cortsen, Z. Mayani, W. Deecke, F. Altheim etc. etc.

For my part I can not judge upon professional matter except in my field. Yet in long years of my professional career I learned that sometimes non-professional come up with very useful ideas. When our group designed one of the most modern clinics, some doctors were good assistance with respect to location

NOVICE IN ZANIMIVOSTI

V SLOVENIJI JE PETSTO GORSKIH REŠEVALCEV

Dom v Kamniški Bistrici je bil v zadnjih dveh dneh oktobra gostitelj gorskih reševalcev, članov postaje GRS Ljubljana. V Kamniških gorah so obnavljali in dopolnjevali znanje iz letne reševalne tehnike. Vaje zimske reševalne tehnike so opravili že v aprilu na Kaninu in o tem, kako nujna je absolutna pripravljenost reševalcev, gorovi tudi dejstvo, da je ljudi, ki hidijo na planine in gore, vedno več. Neizkušenost, podcenjevanje terena ter precenjevanje lastnih sposobnosti botrujejo vrsti nesrečam z različnim izidom.

***

BEGUNJE-Majhni svetovni proizvajalci smuči drug za drugim propadajo. Po nekaterih predvidevanjih bo čez pet, šest let na svetovnem tržišču smuči le še nekaj proizvajalcev, ki pa bodo vsak zase lahko letno

izdelali milijon parov smuči. Največja jugoslovanska tovarna smuči in smučarske opreme begunjski Elan, ki bo letos izdelala 360.000 parov smuči, namerava z investicijami v Begunjah, avstrijski Brnici pri Beljaku in tovarno v švedskem kraju Haparandi do 1980. leta izdelati letno do 800.000 parov smuči. Elan bo tako ponovno postal tretji največji svetovni izdelovalec smuči.

***

CEDAD-Pripadniki slovenske narodnosti skupnosti v Italiji zadnje čase mnogo razpravljam o globalni zakonski zaščiti, predvsem o poskusih zavreti razvoj v tej smeri in znova ločiti slovensko skupnost na Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Zaradi tega so postavili skupno delegacijo Slovencev v Italiji, ki je že zaprosila za sprejem pri predsedniku vlade Andreottiju, predsedniku republike Pertiniu in pri državnih tajnikih vseh strank ustavnega loka. Delegacija bo zahtevala, da parlament čimprej odobri zaščitni zakon (enoten), ki mora veljati za vse Slovence v Italiji enako.

***

KAMNIK-V počastitev 85-letnice kamniškega planinskega društva je bila v Kamniku otvoritev razstave planinske fotografije znanega avtorja Jake Čopa z naslovom "Raj pod Triglavom". Otvoritev razstave so popestrije pove "Solidarnosti" s pesmima o Triglavu. Številna, predvsem delovna praznovanja ob tem visokem jubileju, pa je društvo sklenilo s slavnostno akademijo, ki je bila 10. novembra v Kamniku.

BEOGRAD-Potni listi in vizumi jugoslovenskih državljanov bodo poslej veljali pet let in ne več dve leti kot doslej.

Podaljšanje veljavnosti potnih listov je ena najvažnejših novosti, ki se napoveduje z bližnjimi spremembami in dopolnitvami zakona o potnih dokumentih jugoslovenskih državljanov. S tem se jugoslovenska praksa izenačuje s tujo in prispeva k uresničenju določil sklepne listine konference o evropski varnosti in sodelovanju.

***

VELENJE-V Sloveniji se mudi delegacija prvih sekretarjev provinc Kitajske. Delegacija si je med rugim ogledala proizvodnjo v tovarni Gorenje ter se sešla na razgovoru s predstavniki Gore-

Voda kitajske delegacije je med drugim omenil, da pri njih pozna Gorenje, njegov skokovit razvoj in dejstvo, da se izdalki Gorenje pojavitajo po vsem svetu.

"Ponudili smo, da bi na Kitajskem zgradili tovarno za proizvodnjo hladilnikov z letni zmogljivostjo pol milijona izdelkov. Naša želja pa je, da bi na Kitajskem nastopili s celotnim programom gospodinjskih aparativ in tudi s televizorji," je dejal generalni direktor "Gorenja".

Ing. Ivan ŽIGON
(Nadaljevanje prihodnjih)

beži v drugo. Družina se razpada. Starši ne znajo svetovali otroka, otrok staršev ne razume, ni več toplih čustvenih vezi, in celo tradicije, ki so nekdaj vezale družino v skupnost, umirajo. Velik vzrok temu je tudi primanjkanje časa vsled lova na dolar, ker ljudje pač misijo, da morajo imeti vse - celo tisto, kar jim ni potrebno. Nekdaj so starši skrbeli za stare starše, stari starši za vnake, danes pa je tudi to propadlo. Ljubezen je šla iz družinskega življenja in z njo odšel sporazum. Danes stari starši hajo v domih za starce, otroke "negujejo" tujci, starsi pa "negujejo" le še modo. Nedeljski skupni izleti so redki. Če pa so, otroci gredu na silo s starši, moški se oddvoje k moškim, ženske k ženskam, zvečer gredo domov - navadno slabe volje. Družini ni več bodočnosti.

Ali je mogoče rešiti družinsko življenje? Odgovor je v temu, da mora družina začeti pozitivno delovati: intimnost, pogovori - ne prepriči, razumevanje in prijateljstvo, in predvsem zaupanje, to so tisti plameni, ki so žarišče družinskega življenja. Vsak član družine mora najprej postati odkritosčen napram samemu sebi. Priznati si mora:

1. Priznavam, da sem sokriv prepira. 2. Moram kreniti v pozitivno smer, da bi rešil sebe in družinsko življenje. 3. Ne bom se samo kregal ampak tudi ljubeznivost in pohvalo kjer je treba, bom izkazoval. 4. Pri reševanju težkega problema, ne bom obrnil hrbet celi zadavi, ampak se bom s težavo pozitivno sponrijel. 5. Izogibal se bom poniževalnega rananja in besed. 6. Osredotočil se bom na sedanjost situacije in možnosti za skupno bodočnost in prenehal tuhtati o zgrešeni preteklosti, pa najsiro ta moja, ali kateregakoli člena družine. 7. Odustavl bom sebi in družni zmoti, ki smo jih namenoma ali iz nevednosti storili, postal bom ljubezni z dotikom, besedo, gesto, in dovolil bom svakemu članu družine, da si obdrži svojo identiteto. 8. Mož in žena pa naj bi se zavedla, da nista skupaj za medsebojno izkorisčanje, bodisi to v postelji ali pri gospodarstvu.

Upam, da sem našel načine, ki so potrebni, da bi družinsko ognjišče spet toplo zažarelo.

Euripides, grški pisatelj v 5. stoletju pred Kristusom je izjavil, da ni slajšega na svetu, kot vrati se z dela domov, kjer ga pričakuje sreča; Cicero, rimski državnik in govorik, v 1. stoletju po Kristusu je trdil, da ni lepšega od toplega družinskega ognjišča; George Santayana, filozof 20. stoletja pa je ugostil, da je mojstrsko delo narave družina.

Ali bi ne poskusili, tisti, ki se vam družina razpada, kreniti na pot k družinski skupnosti, kajti biti osamljen na starost je grenko življenje. To vem ker že 15 let služim mnogim takim nesrečnikom, ki čakajo na smrt v popolni osamljenosti.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

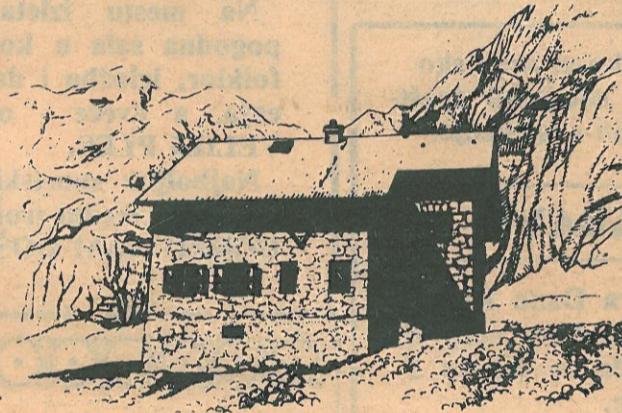
O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

ajam spremni dopis:

Professor A.P. Treweek,
John XXIII. College,
Canberra City.

Dear Professor Treweek,
Recently I received a letter from Mr. I. Rebec, who wrote also on behalf of Mr. Berlot. Both of them appreciate your interest in their

Dom Planika pod Triglavom

work very much.

As they are not proficient in English I have been asked to draw your attention to certain facts, as follows:

"Z. Mayani - almost at the same time of his publishing his work "Les Etrusques commencent à parler" - held an interview with the representative of the French revue "Lettres Francaises". He concluded his sensational, comprehensive explanation of discoveries about the Resenian language with the words: "Ca que m'a frappe, c'est la ressemblance qui existe entre l'Etrusque et les langues Slaves."

Mr. Berlot and Mr. Rebec ask themselves why Professor Z. Mayani did not pursue his great discovery.

Both of them further wish me to convey to you the following:

"Mr. Berlot's and my study, writes Mr. Rebec, of the disappeared Rasen nation and its culture is a genuine search for historical truth, which has been mistified with respect to this nation. It has nothing in common with discoveries, theories and theses, methods of reading, deciphering etc. of Mommsen, Cortsen, Z. Mayani, W. Deecke, F. Altheim etc. etc.

For my part I can not judge upon professional matter except in my field. Yet in long years of my professional career I learned that sometimes non-professional come up with very useful ideas. When our group designed one of the most modern clinics, some doctors were good assistance with respect to location

NOVICE IN ZANIMIVOSTI

V SLOVENIJI JE PETSTO GORSKIH REŠEVALCEV

Dom v Kamniški Bistrici je bil v zadnjih dveh dneh oktobra gostitelj gorskih reševalcev, članov postaje GRS Ljubljana. V Kamniških gorah so obnavljali in dopolnjevali znanje iz letne reševalne tehnike. Vaje zimske reševalne tehnike so opravili že v aprilu na Kaninu in o tem, kako nujna je absolutna pripravljenost reševalcev, gorovi tudi dejstvo, da je ljudi, ki hodijo na planine in gore, vedno več. Neizkušenost, podcenjevanje terena ter precenjevanje lastnih sposobnosti botrujejo vrsti nesrečam z različnim izidom.

izdelali milijon parov smuči. Največja jugoslovanska tovarna smuči in smučarske opreme begunjski Elan, ki bo letos izdelala 360.000 parov smuči, namerava z investicijami v Begunjah, avstrijski Brnici pri Beljaku in tovarno v švedskem kraju Haparand do 1980. leta izdelati letno do 800.000 parov smuči. Elan bo tako ponovno postal tretji največji svetovni izdelovalec smuči.

***

CEDAD-Pripadniki slovenske narodne skupnosti v Italiji zadnje čase mnogo razpravljajo o globalni zakonski zaščiti, predvsem o poskusih zavreti razvoj v tej smeri in znova ločiti slovensko skupnost na Slovence v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Zaradi tega so postavili skupno delegacijo Slovencev v Italiji, ki je že zaprosila za sprejem pri predsedniku vlade Andreottiju, predsedniku republike Pertini in pri državnih tajnikih vseh strank ustavnega loka. Delegacija bo zahtevala, da parlament čimprej odobri zaščitni zakon (enoten), ki mora veljati za vse Slovence v Italiji enako.

***

KAMNIK-V počastitev 85-letnice kamniškega planinskega društva je bila v Kamniku otvoritev razstave planinske fotografije znanega avtorja Jake Čopa z naslovom "Raj pod Triglavom". Otvoritev razstave so popestrale pesmi "Solidarnosti" s pesmimi o Triglavu. Številna, predvsem delovna praznovanja ob tem visokem jubileju, pa je društvo sklenilo s slavnostno akademijo, ki je bila 10. novembra v Kamniku.

BEOGRAD-Potni listi in vizumi jugoslovenskih državljanov bodo poslej veljali pet let in ne več dve leti kot doslej.

Podaljšanje veljavnosti potnih listov je ena najvažnejših novosti, ki se napoveduje z bližnjimi spremembami in dopolnitvami zakona o potnih dokumentih jugoslovenskih državljanov. S tem se jugoslovenska praksa izenačuje s tujo in prispeva k uresničenju določil sklepne listine konference o evropski varnosti in sodelovanju.

***

VELENJE-V Sloveniji se mudi delegacija prvih sekretarjev provinc Kitajske. Delegacija si je med rugim ogleda proizvodnjo v tovarni Gorenje ter se sešla na razgovoru s predstavniki Gorenjem.

Voda kitajske delegacije je med drugim omenil, da pri njih poznajo Gorenje, njegov skokovit razvoj in dejstvo, da se izdalki Gorenje pojavljajo po vsem svetu.

"Ponudili smo, da bi na Kitajskem zgradili tovarno za proizvodnjo hladilnikov z letni zmogljivostjo pol milijona izdelkov. Naša želja pa je, da bi na Kitajskem nastopili s celotnim programom gospodinjskih aparativ in tudi s televizorji," je dejal generalni direktor "Gorenja".

Ing. Ivan ŽIGON
(Nadaljevanje prihodnje)

Kar po domače

Vsi vemo, da se družinsko življenje razpada. Tudi med nami Slovenci, kako je doma ne vem, ta kuga že pase po družinski sreči. Kjer delata oba zakonca, on običajno dela ponoči, ona čež dan. Doma se le "srečata" z listom na mizi polnim mavodil za kar naj bi ona ali on imela storiti; otroci pridejo iz šole, če jim je potrebna pomoč pri učenju mu jo naši starši dati ne morejo, saj nas je tu največ povprečnežev; zatečejo se v svojo sobo, sami se mučijo s predmetom, ki jim ne gre v glavo, in smatraci da starši "pač ničesar ne vedo", in sami tuhtajo tudi o svojih osebnih težavah. Če pa se otrok v takem slučaju zateče k staršem, je odgovor navadno ponizljiv. "Ne bodi vendar neumen. Še enkrat mi pridi s takim vprašanjem, boš tako dobil ...." In tako dalje. Namesto, da bi otrok dobil pravilno razlog in z blagimi besedami bil poučen zakaj tako, in zakaj ne drugače, je ozmerjan za v kar je zašel po nevednosti. Starši dovolijo, da njihovi otroci žive v veri, da ko so bili mladi, niso nikdar ničesar napačnega storili. In se čudijo, ko so z otrokom izgubili kontakt.

Ali je mogoče rešiti družinsko življenje? Odgovor je v temu, da mora družina začeti pozitivno delovati: intimnost, pogovori - ne prepriči, razumevanje in prijateljstvo, in predvsem zaupanje, to so tisti plameni, ki so žarišče družinskega življenja. Vsak član družine mora najprej postati odkritosčen napram samemu sebi. Priznati si mora:

1. Priznavam, da sem sokriv prepira.
2. Moram kreniti v pozitivno smer, da bi rešil sebe in družinsko življenje.
3. Ne bom se samo kregal ampak tudi ljubezljivost in pohvalo kjer je treba, bom izkazoval.
4. Pri reševanju težkega problema, ne bom obrnil hrbot celi zadevi, ampak se bom s težavo pozitivno spoprijel.
5. Izgibal se bom ponizevalnega rananja in besed.
6. Osredotočil se bom na sedanjo situacijo in možnosti za skupno bodočnost in prenehal tuhtati o zgrešeni preteklosti, pa najsi bo ta morda, ali kateregakoli člena družine.
7. Odpustil bom sebi in družini zmote, ki smo jih namenoma ali iz nevednosti storili, postal bom ljubezljiv z dotikom, besedo, gesto, in dovolil bom svakemu članu družine, da si obdrži svojo identiteto.

8. Mož in žena pa naj bi se zavedla, da nista skupaj za medsebojno izkorisťanje, bodisi to v postelji ali pri gospodarstvu.
- Upam, da sem našel način našnovejše pogoje, ki so potrebni, da bi družinsko ognjišče spet toplo zažarelo.

Euripides, grški pisatelj v 5. stoletju pred Kristusom je izjavil, da ni slajšega na svetu, kot vračati se z dela domov, kjer ga pričakuje sreča; Cicero, rimski državnik in govornik, v 1. stoletju po Kristusu je trdil, da ni lepšega od toplega družinskega ognjišča; George Santayana, filozof 20. stoletja pa je ugotovil, da je mojstroško delo narave družina.

Ali bi ne poskusili, tisti, ki se vam družina razpada, kreniti na pot k družinski skupnosti, kajti biti osamljen na starost je grenko življenje. To vem ker že 15 let služim mnogim takim nesrečnikom, ki čakajo na smrt v popolni osamljenosti.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

"Tow" means in order to tame them. "Eoe" is as in old and modern Russian "je(v)o", or in the modern Slovenian language "njegove" (his). And "ždari" are in Slovenian "žrebc" ž(d)rebc. So the sentence is quite clearly understandable. "Žrebc" means precisely "Stallions".

On page 199, I could recognise the name of the far left goddess as "Euterpe", i.e. in Greek "Euterpe", one of the Muses. And the "diabolug on top says": "Alfiu thamu edis!" It means "Alfiu go there". Or "Alfiu you go there". "Thamu" is in mod. Slovenian "tam", in Serbo-Croatian "tamo" and "edis" is "ideš" in Serbo-Croatian. "Iti" is in Slovenian "to go". Conjugation is in Slovenian, however irregular, but in Serbo-Croatian is "idem", ideš, ide, idemo, ide-te, idu".

... "Tow" means ...
... idete, idu ...

On Page 207, Pig. 40, Peleus supposedly is telling stories. But the inscription says: "Slia Hercle iuris pele", which means: "Your Hercules, attack (or drive away) the bad Pele (ans)?"

"Juriti" is the Serbo-Croatian "to drive somebody into flight", "juriš" is "attack" in jugoslav languages. "Slia" or "zlia" is in jugoslav languages "zla", which meant "bad", inimical i.e. enemies. I am more inclined to believe that "Hercules" is obviously getting some instructions from goddesses or whatever they are, then that Peleus is telling his salty stories.

On Page 117 there is drawn a missile on which is written "STEVC". Obviously Z. Mayani is not in perfect command of Slovenian or Serbo-Croatian language, since he would immediately recognise the root "STRE". In modern Slovenian are many words containing this root for example: "streljati" (to shoot), "STRELEC" or §§STRELKA", (the shooter), "STRELA" (the lightning), "SRELI-CA" (the arrow), all connected with shooting. (I believe that also in English the word "to stretch" has its derivation from bow shooting as the cord has to be stretched first).

Yours faithfully,
Ing. Ivan Žigon

I agree with the rest of

NOVICE IN ZANIMIVOSTI

NAGRAJENEC KOMORNI ZBOR RTV LJUBLJANA

Vsakoletno nagredo Društva slovenskih skladateljev najzaslužnejšim poustvarjalnim umetnikom domače sodobne glasbe je letos dobil Komorni zbor RTV Ljubljana.

Komorni zbor RTV Ljubljana predstavlja enega izmed vrhov izvajalske umetnosti na področju vokalne kulture. Obsežne naloge - tako v pogledu reportažarja, saj obvladuje vsa slogovna območja od renesanse do sodobnosti, kakor tudi prizadevost po iskanju novih in obnavljanju starih slovenskih del - je zbor v svojem 33-letnem delovanju izvrševal na taki ravni, da mu je mogoče zaupati izjemne izvajalske zahteve. Sloves zborna potrjujejo plakete orfej, ki jih podeljuje jugoslovenska radiodifuzija, nagrada londonskega radia BBC in druge.

slovel kot eden najboljših letalcev na svetu. Na smučeh seveda, kajti letal je tudi drugače, saj je bil pilot. Norvežan je obiskal tudi tovarno Elan, bil poln hvale za njeno proizvodnjo, pred odhodom pa se je pozanimal še za skakalne smuči.

***

TISNIKAR RAZSTAVLJA V PARIZU

"Čudežni slikar izredne moči, čigar svet hrkati straši in nadvišuje. Takih slikarjev ne najdemo veliko. Njegova umetnost je celovita, od prvega trenutka, ko sem stopila na razstavo, sem dobita z njim stik", je izrazila visoko priznanje slikarju Jožetu Tisnikarju iz Slovenj Gradca ob prestaviti njegovih tridesetih del v galeriji Jugoslovenskega kulturnega centra v Parizu, ugledna francoska likovna poznavalka, kustosinja Muzeja moderne umetnosti v Parizu Suzanne de Corninck. Tiskiranje razstava je tudi sicer vzbudila v Parizu veliko zanimanje in predstavniki jugoslovenskega centre že računajo da bodo zbirko prikazali tudi še drugih krajih v Franciji. Pariški založnik je sporočil sklep, da se je dokončno odločil za tiskanje francoske izdaje Tiskarjeve monografije.

Tiskar, ki se je udeležil odpiranja svoje razstave v Parizu, je zdaj spet doma v Slovenj Gradcu. Z njemu lastno odkritosrčnostjo je priproval, kako je bil pri ogledovanju slik v Louvru "čisto majhen". Po drugi strani se je pohvalil, da so zlasti na prejšnji razstavi v Nemčiji kar precej njegovih slik pokupili, in to po dokaj visokih cenah, seveda polovico odtrgajo galeristi. Zato je trenutno v njegovem ateljeju že kar nekam prazno in znova se loteva ustvarjalnega dela. Prav zdaj je začel z veliko kompozicijo Prometeja, čepečega obskali, z orjaškim krokarem nad seboj in gobo atomske eksplozije v ozadju. "Moj Prometej ne bo klasičen, ampak sodoben, brez verig, vendar pa skoraj nemočen".

***

BEOGRAD - Jugoslavija kmalu utegne sprejeti zakon o priznavanju in zaščiti novih vrst kmetijskih in gozdnih rastlin za vso državo. S tem enotnim zakonom bi pripomogla k razvijanju še boljših vrst in nihovemu hitrejšemu širjenju oziroma k živahnejšemu razvoju kmetijske proizvodnje, kar najbolje potrjuje podatek, da je še prednedavnim uvažala razno seme visokorodnih vrst, zdaj pa ga izvaja v mnogo držav povsem svetu.

Jugoslovanski strokovnjaki so doslej razvili več kot 300 domačih sort raznih vrst kmetijskih rastlin, zlasti kruze, pšenice, sončić, sladkorne pese, krompirje, ječmena itd.

***

LJUBLJANA - Te dni se je velikalno - smučarsko skalnico - letalnico v Planici, na kateri bo marca V. svetovno prvenstvo, ogledal delegat FIS Norvežan Tjorbjørn Yggseth. Zadovoljen je bil s pripravo skalnic, ki si jo je ogledal.

Yggseth je bil prijetno presenečen nad novo pogobo Planice. Poznal jo je namreč drugače, saj je bil zadnji pod Poncami leta 1966, ko je nastopil na poletnih na star velikanki.

Yggseth je sploh nekdaj

Kar po domače

Danes je vedno slišati, kako hitro se časi spreminjači in da je temu kriva industrializacija, tehnologija, kakor je svet sve manjši in kako je čas vse kraješi. Zadnje je še kar dobro, se ljudje vsaj nimajo s čem dogočasiti, to je, čas zapravljati za nič. Zakaj je svet manjši in čas kraješi? Zato, ker je prostor čas, oziroma obratno. In ker danes vse bolj hitro potujemo, je razdalja od enega kraja do drugega manjša, kot je bila morda celo lani.

Danes največ govorimo o življenju v številkah. Vzemimo samo eden vsakodnevni primer; danes vzemamo v najem celo ljudi. Toliko in toliko spremjevalk za ameriške turiste, ki prihajajo sem in toliko in toliko šoferjev. Toliko in toliko otroških paziteljic nam je treba za ta in ta dan. Bolničarke vzemajo v najem in specijalisti v strokah, ki jih še cera ni bilo, a danes so.

Tisti, ki tadi priejate domače zabave in se bavite s pripravljanjem liste z imeni povabljenec, koliko gostov več morate povabiti danes, da bi jih dobili v hišo isto število kot lani? Vedno večje lista, vedno manj gostov. Stevilo človeštva se širi, toda družba postaje vse ožja. Danes celo gosta lahko dobijo pod rent: drugorazrednega zvezdnika za twojo domačo zabavo. Dobijo pod rento tretjega partnerja za gimnastiko v postelji. Včasih so človeške potrebe zahtevale, da smo jemali v najem razno orodje, danes ljudje postajo orodje. Včasih smo rekli danes, računajoč vsaj na nekaj let, danes je danes danes. Tisti jutri, ki ga mi, navodno koleši v človeški družbi pričakujemo kakor pač vsak jutrašnji dan, je že danes izbrisani za tiste, ki bodo produkt včeraj izumljen, že z današnjim ukrepom zbrisal i z jutrašnjega tržišča. Tehnologija preskakuje čas, prehitava človeštvo, a človek, katerega pot je še dolga do tistega dne, ko bo uporabljal vse svoje možgane, zaostaja. Prilagojevanje času je nemogoče brez neprernehnega nadaljevanja šolanja. S tem ni rečeno, da moramo vsi nazaj v šolo. Naprej moramo s samovgojo. Nekaterim to ni več mogoče, saj niti sobodnosti ne razumejo, kaj šele, da bi se žeeli spoznavati z daljno bodočnostjo.

Priblizno leto 1880 je lokomotiva vozila 100 milij na uro. Miljonska leta življenja so minula, da je človeška rasa doseglja ta rekord. Samo 45 let je bilo treba, da je človek, oziroma motor, štirikrat povečal ta rekord, ko je že letel skozi prostorje 400 milij na uro. 1960 so se rakete že približevale 4800 miljam na uro, a človek je že krožil okoli zemlje z brzino 18.000 milij na uro. Tehnologija od koraka do koraka napreduje, in vsak korak je kraješi, oziroma hitrejši. 90% vseh znanstvenikov, ki so nekdaj živelii in žive danes, deluje v današnji dobi.

V Ameriki so 1. 1920 prišli na trg stroji kot so pratlji stroji, hladilniki, električne naprave za gospodinjstvo; toda šele po 34 letih so prispevali skoraj v vsak dom. Nove iznajdbe, ki so prišle na trg med 1. 1939-1950 so poplavile Ameriko v 8 letih. Vrnimo se v 15. stoletje, ko je Gutenberg izumil tisk. Do tega leta je Evropa izdala približno 1500 naslovov na leto. Torej bi bilo za 100.000 knjig potreba najmanj 100 let. Štiri in pol stoletja pozneje je Evropa izdajala po 120.000 naslovov na leto. Do leta 1960, samo 10 let pozneje Evropa izda toliko knjig v 7 mesecih, kolikor jih prej v 100 letih. Danes tiska 1000 naslovov na dan.

Nadaljuje prihodnjic

Pavla Gruden

Poletje je tudi čas spravila sena

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

Zdaj pa si oglejmo še raziskave g. Franca Jeze. Brez dvoma se je po letu 500 pr. kr., ko so se zelo poslabšale vremenske razmere na severu Evrope, začela močna selitev na jug. Ekspedicije mladih, podjetnih bojevnikov so prekrižarile vso srednjo in vzhodno Evropo. Njihove prometne poti so bile reke, ob katerih so se naseljevali med domačini in si ustvarjali velike kmetije. Zato je skandinavski in na splošno vzhodno-germanski element posebno med Slovenci zelo močan.

Po metodi g. Jeze je mogoče v slovenščini ugotoviti mnogo germanских besednih korenov in smiselno razložiti veliko nenavadnih priimkov.

Nekaj primerov, ki jih g. Jeza ne navaja, a so izvedeni po njegovi primerjalni metodici. Navajam najprej slovenski, nato po staronarodnijski in končno angleški ali nemški izraz:

poklapan-klapa-to knock (to knock down).

kljuvati-kljufa-to cleave, split.

knog-knappa-button

jarmati-jarmr-screaming,

(angl.), jammern (nem.)

ja (ta), da-jata-yes

zemlja-jorth-earth (angl.)

erde (nem.). Slovenski izraz je starejši, ker je soroden sanskrtskemu oz. hindu izrazu "zemīn". Jorth pa najdemo v besedi za karželj ali jordano (žrdano). Vsi poznamo to okusno gobo z oranžnim klobukom, ki je še mrlada, zares kot belo jajče, ce vkopana v zemljo, kiksniti-kikna-to give way at the knees.

kišta-kista-chest, box

zanka, šlinga-sling-sling.

Priimek Casafura, Kasafura ki se zdaj zelo čudno sliši, najverjetneje pride od hus-av-foera, to je dom ali hiša ob brodu. (Fihre je nemško brod). Predniki človeka s tem priimkom so verjetno živelki nekje ob brodu oz. brodu čez reko.

Kolmaž, Kolmaž, Kolmačić pride od Karl (Commonman), nemško Kerl in madž-mož.

Puniž od bana-madž, kar pomeni ubijalca. (angl. Slayer) Včasih so bila v modi zelo bojevita imena. Poniž bi torej bil "mož ubijalec". Tako so tudi stari Grki nazivali svoje junake, na pr. Ahila: (androktonon), kar pomeni točno isto.

Menart: Men je v staronarodnijskem jeziku ovratnica, dragulj, zaklad. Menart bi torej pomenilo umetnika za izdelovanje okrasja, lahko pa tudi zakladnika.

Lajovič nima nobene zveze z lajanjem. Leggja pomeni ležati (angl. lay "av" pomeni "ven, izven" in "vik" je vas. Torej ime pomeni človeka ki je imel svojo kmetijo ležečo izven vasi. "Lay-av-vik".

Velušček: vel-hus-skegg; mož z veliko hišo.

Pribo/v/šek, priboršek: pr-bowl-skegg., ali pr-bog-skegg. "Bowl" je sledasta kotanja, navadno močvirnata, "Peat-bog" pa se naziva močvirnat teren s šoto. Na takih krajinah so marsikaj izkopali, (vklučno odbro ohranjena trupala človeških žrtev). Ime bi torej pomenilo človeka ki stanuje zraven takega terena ozirom "boga".

(Se nadaljuje)

Ing. Ivan Žigon

MED NAMI

Čas hiti, včasih ga komaj dohitavamo, že se zapirajo šolska vrata. Pred nami in za nami je vrsta šolskih in mladinskih prireditv. Tako je v soboto 25. nov. Jugoslovenska etnična šola v Newtonu priredila svoj letni šolski koncert. V pestrem programu, ki je trajal več kot 2 uri, je slovenski razred nastopil s skupino recitacijo Franceta Prešerna: O VRBA. Naslednjo soboto 2. dec. so učenci dobili spričevala. Za soboto 9. dec. pa je Triglav Community Centre povabil učence vseh slovenskih dopolnilnih šol na skupni šolski piknik na WARONORA DAM. Žal radi prezaposlenosti starišev se marsikateri učenec piknika ni mogel udeležiti. Venster Lepa in hvalevredna gesta Triglavskih skupnosti!

V sklop otroških prireditv je tudi staro, ustaljeno in tradicionalno miklavževanje. V klubu Triglav, v nedeljo 3. dec., je bilo praznovanje nad vse zadovoljivo. Obisk nadpovprečen, tudi ostali stari in mlađi so prišli na svoj račun.

V nedeljo 17. dec. bodo na Triglavu razdelili učencem Triglavsko šole spričevala in podelili Cankarjeve nagrade za najboljša literarna dela natečaja, za delo "Podoba matere". Zvezčer pa bo v Cabramatti v Civic Hall koncert glasbene skupine "GLASNIKI" iz Melbournea, pod vodstvom Marka Plesničarja.

V decembru je tudi rojstni dan Franceta Prešerna (3. dec. 1980), ves slovenski kulturni svet se tega zaveda

in se tega dne na ta ali na drug način spominja. Hvalevredno, tudi Slovenci v Sydneyu s tem nadaljujemo, in res kot vidimo, je vrsto lepih kulturnih prireditiv ravno v decembru. S tem se mi vsi, posebno pa mladina oddolži Prešernu za njegovo veliko ljubezen do mladine.

L.K.

NOVICE IN ZANIMIVOSTI

LENDAVA-Gradnja nove tovarne metanola v Lendavi, ki bo letno proizvajala 160.000 ton te surovine, se bliža koncu, pred dnevi pa so v naprave že spustili tudi prve tone plina, ki bo osnova surovina v proizvodnji. Montaža tovarne se je začela lani-spomladi, opremo pa velja naglasiti, da so montažo tovarne izvedli delavci lendavske "Nafta" sami.

Metanol je pomembna surovina v kemični in industriji plastičnih mas, tovarna v Lendavi pa ga bo proizvajala iz dveh surovin: baznega bencina in zemeljskega plina. V prvi fazi bodo v tovarni uporabljali samo plin iz Sovjetske zveze, ki ga dobivajo po magistralnem plinovodu prek ČSSR in Avstrije. Tovarna bo letno porabila okrog 66 milijonov prostornih metrov plina.

LJUBLJANA-Enajst novih knjig je na slovenski knjižni trgov postala Državna založba Slovenije. Ob zbranih spisih širokemu krogu bralcev gotovo priljubljene mojstra humoreske Frana Milčinskega zasluži posebno pozorn-

Kar po domače

Je že res, da se prav rada z vami, dragi rojaki pogovorim, včasih tudi kakšne pojme tukaj razčistimo, vzmemirjam in pomirjujemo duhove, tudi zelo kritična sem bila do raznih naših dejavnosti. Povem vam naj le to, da človek kritizira, ker bi rad popravil kar ljubi. Posebno rada pa delim z vami, kar najdem zanimivega o svetu v angleškem tisku, ker bi pač rada, da bi bili vsi Slovenci v Avstraliji na tekočem, kar se tiče svetovnih dogajanj, in važnejših dogodkov doma. Ker mi je prišel v roke izredno zanimiv članek o zgodovini slovenske Akademije za znanost in umetnost, mu danes odstopam prostor, ki mi ga je urednik tako širokogrudno podaril, da ga uporabim zaradi boljše komunikacije kar po domače. Bomo pa drugič nadaljevali o življenju v številkah.

Pavla Gruden

Vztrajna prizadevanja za slovensko akademijo

Prvi slovenski akademiki so se pred 40 leti zbrali na glavni skupščini Akademije za znanost in umetnost

V teh dneh mineva 40 let, kar se je dolgotrajni boj slovenskih znanstvenikov in umetnikov za ustanovitev akademije zaključil na prvi glavni skupščini Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani. 12. novembra 1938. leta se je namreč sešlo prvih 18 slovenskih akademikov, pred tem dnem pa je bila prehojena skoraj 20 let dolga pot, na ketri so morali Slovenci dokazovati takratnim jugoslovenskim oblastem, da je za razvoj nacionalne znanosti in umetnosti akademija na Slovenskem potrebna.

Prvi predsednik Akademije je bil Rajko Nahtigal,

redni profesor za slovensko filologijo, pobudnik organiziranega znanstvenega dela ob ustanovitvi ljubljanske univerze 1919. leta in prvi dekan filozofske fakultete. Generalni sekretar je bil Gregor Krek, komponist in pravni pisec, načelniki pa v filozofsko-filološko-historiskem razredu Fran Ramovš, Milko Kos, Aleš Ušeničnik, v pravnom Metod Dolenc, v matematično-prirodoslovjem Jovan Hadži in Milan Vidmar ter v umetniškem razredu Fran Sal. Finžgar. Delo je začelo 1939. leta, ko so bili imenovani vsi člani in izdelani pravilniki. Akademija pa je dobila na voljo tudi najete prostore.

Za Rajkom Nahtigalom je 1942. prevzel predsedniško mesto Milan Vidmar, od 1945. do svoje smrti 1950. leta je Slovensko akademijo znanosti in umetnosti vodil France Kidrič, nato dve leti Fran Ramovš. Po njegovi smrti je bil 24 let predsednik Josip Vidmar, 1976. leta pa ga je nasledil Janez Milčinski, ki je predsednik SAZU še sedaj.

Zamisel o ustanovitvi akademije je dobila svojo prvo trdno osnovo z Znanstvenim društvom za humanistične vede, ki je usrezoval filozofsko-zgodovinskem razredom znanstvenih akademij in je bilo ustanovljeno oktobra 1921. leta. Kasneje so bile v organizacijske priprave v ključene še Matica Slovenska, Narodna galerija in društvo Pravnik. Predvidena je bila sicer akademija s štirimi razredi, vendar naj bi bila spravale dva: filozofsko-silološki-zgodovinski in umetniški; pravni in matematično-prirodoslovni razred naj bi bila odprtta šele kasneje, ko bi bile utrjene gospodarske razmere akademije.

Cepav je bili ustrezni zakonski osnutki predloženi prosvetnemu ministru že prej, pa se do 1929. leta za ustanovitev akademije ni zavzel noben državni organ. Ob tem je bila zavzetost in podpora slovenske javnosti izredno široka, še posebno, ker je tako razpoloženje spodbudila brošura, ki jo je 1927. izdala Narodna galerija in v njej predstavila takrat največjo slovensko kulturno akcijo.

Posebno priložnost so budniki videli ob desetletnici ljubljanske univerze in tedanjem rektorom Milan Vidmar

je pri vseh odgovornih oblasteh obudi zanimanje za slovensko akademijo. Poleg drugega je bilo predlaganih tudi dvanaest priznanih znanstvenikov in umetnikov, izmed katerih naj bi prosvetni minister izbral prve šest akademikov. Vsa zamisel je bila še toliko bolj dozorela, ker je nabiralna in propagandna akcija Narodne galerije in Znanstvenega društva uspela in se začetnih gmotnih težav ni bilo batilo.

O vseh korakihsta bili obveščeni "Srpska kraljevska akademija" v Beogradu in "Jugoslavenska akademija znanosti i umetnosti" v Zagrebu, predložen pa jima je bil tudi podrobni delovni program bodoče slovenske akademije, v katerega so bili med drugimi vključeni: leksikon slovenskega knjižnega jezika, historični in etimološki slovar slovenskega jezika, zbiranje dialektološkega gradiva in lingvistični atlas, ustalitev pravopisa in pravorečja slovenskega knjižnega jezika, kritične izdaje pomembnejših starejših piscev, leksikon slovenskih osibnih in krajevnih imen od VII. stoletja dalje, arheološko, geografsko, geološko, botaničko, zoološko in antropološko proučevanje slovenskega ozemlja, zbiranje etnografskega gradiva v Sloveniji, izdaja slovenskega realnega leksikona ljudskih pesmi z melodijami, bajk, pravljic, pregovorov, izdaja umetnostnih stvaritev in podobno. Odgovore obeh akademij so organizatorji namenili uporabiti kot dodatno podporo prosvetnemu ministru, ki ljubljanski akciji ni bil naklonjen.

Kasneje je pripravljalni odbor program skrčil in ker so organizatorji slutili, da se bo dogovarjanje o ustanovitvi še dolgo vleklo, so skušali ves postopek usmeriti prek društva "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani", ki naj bi vsebovalo vse zametke bodoče akademije.

Ob vseh teh in še drugih pripravljalnih delih je čas mineval, odgovorov od beograjske in zagrebške akademije ni bilo in tudi sicer so bile razmere zelo neugodne. leta 1934. je Matica Slovenska izročila pravila društvu "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani" tedanjemu rektorju univerze Franu Ramovšu, ki naj bi umerioval prvih sedem članov in tako praktično ustanovil akademijo, toda notranjopolitični dogodki so to prepričili. Ramovš je naslednjem letu še enkrat poskusil pri prosvetnem ministru, a se zadeva do 1937. leta ni premaknila, čeprav je bilo slovensko javno vzdružje izredno naklonjeno vsej akciji.

Prvi ugoden sklep je sredi leta sprejel ministrski svet, ki je odobril denar za pripravljalna dela pri ustanovitvi akademije in ki naj bi v začetku delovala kot društvo. Ustanovni občni zbor društva "Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani" je bil 11. decembra 1937. leta. Člani društva, ki je delovalo do prve glavne skupščine akademije, so pripravili vse ustrezne pravilnike in avgusta 1938. je prosvetno ministru izdalо zakonsko uredbo o ustanovitvi Akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Branko Sosić

Jugoslovensko-Australsko društvo iz Newtown-a obaveštava sve zainteresovane da će se u soboto 16.12.1978. u 7 sati uveče prikazivati film: crno seme i žurnal: Lepenski vir. U glavnim ulogama: Darki Damevski, Aco Jovanovski, Risto Siskov, Pavle Vujišić, Mite Grozdanov i drugi. Film će se prikazivati u prostorijama Newton Public Shcool, NEWTOWN.
Napomena: Sav prihod od filma ide u korist Jugoslovenske Etničke škole u Newtown-u.

UPRAVA

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

VELIKO UPANJE

Staro leto se poslavljajo, novo trka na vrata. Komaj se zavedamo časa. Čas hiti, komaj smo se v vsakdanjih brigah in delu dodobra zavedli, že je tu Novo leto. In kot imamo navado reči: zoper smo za leto dni starejši. Vsakdo se brezvoma za hip ustavi za mislimi in s seboj naredi račun starega leta, kaj mi je prineslo, kako sem ga preživel? Odgovori so lahko zelo različni.

Brezvomno se radi ustanimo z ob vstopu v novo leto s vprašanjem: kaj mi bo prineslo naslednjo leto? Imamo lepo navado, prastara je ta navada, da si drug drugemu ob vstopu v Novo leto zaželimo res vse najboljše; sreče, uspehov, zadovoljstva, itd. Nehote se v nas samih poraja želja po nečem boljšem, v nas se poraja v tem trenutku veliko upanje na nekaj lepega, velikega. Morda v tej vzhicienosti sami ne vemo kaj. Ali bi naj to bila naša osobna notranja sreča, in zadovoljstvo, ali bodo to le materialne dobrine, uspehi, morda kariera, uspehi naših otrok in podobno.

Pomislimo v tem svečanem trenutku na našega bližnjega, na sočloveka, na našo družbo. Morda včasih z bojaznijo gledamo v bodočnost naše družbe. Na viden je vse v redu, nismo lačni in kopičimo si dobrine, tudi uživati in živeti znamo. Kaj več nočemo videti na vedeti. Nočemo pogledati malo dlje okrog sebe.

Če bi pozorneje pogledali malo dlje okrog sebe, bi videli veliko duhovno in materialno revščino, ki nas kljub blagostanju obdaja. Ali vidimo mladino kaj počenja ali smo ji dosti v dober vzgled? Oni so tisti, ki bodo jutri sestavljeni novo družbo, ki je bodo rešili ali z njo vred propadli. V nevernosti smo, da bo naša

Lojze Košorok

ODLIČNI ŽIROVSKI VIŠINSKI ČEVLJI

LJUBLJANA-Da je izdelava višinskega alpinističnega čevlja izredno zahtevno delo, ni potrebno posebej podutarjati, naštetojemo le nekaj okoliščin, ki pogojujejo nujnost kakovosti takih izdakov. Čevlji morajo biti odporni zoper hud mraz, sneg in led, torej, biti morajo nepremočljivi, s trdim podplatom, ki omogoča in olajšuje plezanje ter mora biti prilagojen pritrevanju derez. Zelo pomembna je tudi teža čevljev (omenimo le, da so Alpinini lažji od slovitih francoskih čevljev Galibier - model Makalu).

V Alpini so, po dogovoru

s članji sedme jugoslovanske himalajske odprave "Everest 79" že leta 1977 začeli oblikovati posebne višinske čevlje in do končnega izdelka pripravili pet prototipov, preizkušenih v najrazličnejših okoliščinah. S končnim izdelkom, višinskim čevljem, kakršnega bodo uporabljali jugoslovanski odpravarji drugo leto na Mt. Everestu, so delavci Alpine dosegli izjemni uspeh, hkrati pa odpravi krepko pomagali z najpomembnejšim delom opreme.

VEDNO USPEŠNI AVSENIKI

"Če bi imelo leto 10 tisoč dni, bi lahko vsak dan nas-

O SLOVENCIH IN SLOVENŠČINI

(Nadaljevanje)

Prav posebno drzna je hipoteza Thora Heyerdaha da je bil Kon Tiki belec in da je z balsovimi splavi priplul do Polinezije. Svojo hipotezo je Thor Heyerdahl podkrepil z znamenito vožnjo preko Tihega oceana v letu 1947. In če pomislimo, je čisto mogoče da so današnji polinezijci mešanica dveh valov naseljenje in sicer od vzhoda in zapada. Grönlandija je bila nekoč toplejša in kdo ve če se niso že pred Vikingi tam naseljevali njihovi predniki. Od tam bi zares mogli po rekah pripluti do srednje Amerike, nato pa preko Pacifika v Polinezijo. Morda bo arheologija še doprinesla dokaze.

Zanimivo je da so tudi v srednji ameriki metali dekllice v vodnjak kot žrtve za dež in radovitnost.

V severni Evropi so častili sonce in velikega boga rodovitnosti Kora, Hora, Thora. Njegov simbol je bil moški ud. Častili so ga na gorah, kjer so mu postavljali kamnite koprice kot simbol uda in še danes se je v hribih ohranila navada "postaviti možica", čeprav nihče več ne ve čemu. Gradili so mu tudi majhne kapelice in odtod je po jezi toliko cerkvic po naših hrabih in gričih. Krščanstvo se je namreč prilagodilo običajem in jih pokristjanilo.

In če danes pogledamo Air New Zealand letalo, bomo na repu videli lep, stiliziran moški ud, znak boga rodovitnosti Kora. Novozelandci ta znak omenjujejo - Koror! Ali ga je prinesel v Polinezijo Heyerdahl Kon Tiki? Če bi bil izvirjal od temnih Melanezijcev se ne bi tako imenoval saj v južni Indiji, kjer tudi poznajo kult rodovitnosti, moški ud imenujejo "linga".

Tudi melodioznost polinezijskih pesmi se ne da pojaznično izključno z vplivom dravidskih in melanezijskih prapribivalcev.

Finska melodija, ki so jo igrali na olimpijadi, je zvezela popolnoma slovensko domače.

Precej je v slovenščini keltskih besed: jarčka, jaro (žito), jarovina, S-ava, Dr-ava (avon je keltsko reka), Bled, Vintgar, Krim, Prisank in še na stotine drugih, predvsem krajevnih imen. Slovenci so ob naselitvi našli na sedanjem ozemlju precej romaniziranih Keltov.

Na severu Poljske, na ozemlju Košube še vedno živi veliko svetlopolnih in plavolasnih ljudi. Poljake imenujejo Lahi. Neki njihov rod se je imenoval Kočevnjaki. Ljudi živeče južno od njih pa so nazivali Bosi antki. Interesantno je da imamo tudi v Sloveniji sosedne drugorodne Lahe, imamo Kočevarje (ne tiste ki so bili pozneje naseljeni iz Nemčije) in Kočevsko. Južno od nje pa žive Bosanci.

Če povzamemo vse navedeno bi mogli sklepati na sledede:

lovcenci smo zlitina več in doverropskih tokov. Osnova bi bilo tisto ljudstvo ki izvira od Cromagnoncev in ga zasladiamo v neolitiku po vsej Evropi. Del teh Indo-europejcev se je razširil tja do Indije in v Mali Aziji so prišli v stik s tarejšo mezopotamsko civilizacijo in kulturno, kjer so prevzeli obok in tudi mnoge egipčanske in prednjeazijske kulte. Najznačilnejši je na primer obred zauživanja telečje noge na pokopališču. (Nogo so održali živemu teletu!) Ta priporoča je prikazan na mnogih stenskih slikarijah v Tel-el-Amarna v Egiptu. Etruščani (Raseni) so ga zanesli v Italijo, deželo telet. G. Bellotti je dešifriral etruščanski napis ki poroča ravno o tem obredu in v tem vidimo močan dokaz za pravilnost njegove metode. (A ravno ta telečja noge je bila predmet krutega zasmehovanja.)

Ing. Ivan Žigon
(Nadaljevanje prihodnjem)

ZANIMIVOSTI IN NOVICE IZ DOMOVINE

topali," je nekoč rekel slovenski glasbenik Slavko Avsenik. Te njegove besede drže kot pribite, saj so Avseniki edina skupina, ki se ji ni treba batiti, da bo ostal v dvorani, v kateri nastopajo, prazen vsaj en sedež. Dokaz njihove priljubljenosti je več kot pet tisoč nastopov in cela gora zlatih plošč. Seveda pa so jim najbolj hvaležni tisoči poslušalcev v domovini in tujini, saj znajo s svojimi prijatnicimi skladbami v narodnozabavnem tonu navdušiti prav vsakogar.

RAZSTAVA DOBROT IZ STARIH ČASOV

GLOBOKO PRI BREŽICAH-Prizadevne gospodinje iz Globokega so na pobudo domačega turističnega društva in krajevne skupnosti pripravile že tretjo razstavo dobro, ki so jih ljudje jedli včasih. Kakih 80 gospodinj je pripravilo nad 100 močnatih in mlečnih jedi ter raznih peciv, ki so marsikje že utonile v pozabovo. Razstava

ava vsakič razgiba prebivalce od Malega vrha do Župlevca, torej vsega okoliša osnovne šole Globoko, v kateri je razstava tudi dobila svoje prostore.

IZREDNI VLAKI OB PRAZNKIH ZDOMECK

BEOGRAD-Poleg rednih vlakov, s katerimi se bodo jugoslovanski državljanji, zaseeno zaposleni v tujini, vozili iz Zahodne Evrope v domovino, kjer bodo preživel novoletni prazniki, bodo uvedli še 67 izrednih vlakov ob njihovem prihodu in 24 ob vračanju. Poleg tega bodo redne vlake okreplili s približno 240 dodatnimi vagoni, sporočajo na jugoslovanskih železnicah.

Pričakujejo, da bo za novele praznike prišlo v domovino vsaj toliko, če ne več Jugoslovanov, kot lani, ko je v Jugoslavijo prispeло samo čez Slovenijo okoli 1,180.000 jugoslovenskih državljanov in okoli 870.000 tujcev.

Kar po domače

Pred dvema tednoma smo se pogovarjali o 'življenju v številkah'. Ne bo nam škodovalo, da danes z isto snovjo nadaljujemo, kajti dobro je, da človek poznal svojega časa, saj je ta strelica, ki kaže v bodočnost. Bodočnost je namreč ta, v katero človeštvo nima dosti zaupanja, vsaj dandanes ne. Nikakor ne moremo trditi, da je ves tisk do današnjega časa služil le v napredku človeštva. Vendarski in znanost tečeta vzdoleno. Za severa Poljske, na ozemlju Košube še vedno živi veliko svetlopolnih in plavolasnih ljudi. Poljake imenujejo Lahi. Neki njihov rod se je imenoval Kočevnjaki. Ljudi živeče južno od njih pa so nazivali Bosi antki. Interesantno je da imamo tudi v Sloveniji sosedne drugorodne Lahe, imamo Kočevarje (ne tiste ki so bili pozneje naseljeni iz Nemčije) in Kočevsko. Južno od nje pa žive Bosanci.

Prejetno se nekateri vprašajo, čemu in zakaj vam sploh o tem pišem, češ da vas vse kar se danes na svetu godi, bore malo briga. Tare mi skrb, ker vem, da se ne samo družina kot tako danes razpada, ampak, da se tudi slovensko družinsko življenje razpada. Že nekoličkokrat sem se v zadnjih časih dotaknila tega perečega vprašanja. Srečujem naše starše, ki se pritožujejo na svoje otroke, srečujem naše mladenke in mladenče, ki se pritožujejo na starše.

Prišla sem v stik z dvanajstletnim otrokom, ki ni več otrok, ampak nenavedeno bistra glavica, na tekom o vsem, kar se danes pomembnega v znanstvenem in tehnološkem pogledu na svetu dogaja, ki pravi takole: "Moji starši so tako zastareli in nevedni, da z njimine morem več živeti." Smešna in obenem žlaostna resnica. A posebno pretresljiva, ker so to besed slovenskega otroka.

Koliko je še takih otrok med nami, ki tako misljijo, in delajo načrte, da bi čim prej šli z doma? Koliko takih staršev je med nami, ki niso, odkar so zapustili Slovenijo, krenili takorečni za korak s časom? Koliko let so preživotali v borbi za dolar, a popolnoma zanemarili nadaljnji razvoj svojega razuma? Koliko je takih, ki se zavedajo, da so v tem pogledu zaostali daleč za svojimi otroci, a jim niti na misel ne pride, da bi to stanje popravili?

Najbolj negativni in najmanj koristni za človeško družbo so ljudje, ki žive v preteklosti. Vendarski ni nikdar prepozno kreniti naprej. Take in podobne misli me obiskujejo, ko milim na prihodnje leto, ki je posvečeno vsem otrokom sveta. Res je, da se vse mogoče svetovne organizacije pripravljajo za delo, ki naj bi v toku prihodnjega leta bilo posvečeno izrecno dobrobiti u mladine. Toda to ni dovolj. Iсти sklep bi moral napraviti tudi starši: dobrobit otroka, njegovo notranje zadovoljstvo, vse večje medsebojno sporazumevanje, in če treba, biti pripravljeni celo od lastnega otroka sprejeti pouk in razlage o današnjem načinu življenja, znanosti, tehnologije, industrializacije in o duševnih problemih mladine, ki je izpostavljena popolnoma drugičnim življenjskim pogojem kot smo bili mi.

Približati se svojim otrokom v teku prihodnjega leta, za dobrobit družine, ki je steber človeštva, to naj bi bil cilj vseh naših staršev, posebno tistih, ki ne vedo, da otroci zidajo bodočnost človeštva. Sad ne pade dalč od drevesa.

Pavla Gruden

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Uporavničenje Kar po domače

Lansko leto, gledano s svetovnega stališča, je bilo menda eno najslabših let od konca minule vojne pa do danes. Škoda, da ga človeštvo ni moglo prespati - morda bi se zbudilo blage volje, tako pa je ostalo v previsu med vojno in mirom. Mislim, da je mir sveta ena največjih iluzij dokler bo svetu vladar denar in mogočniki, ki jim blagor sveta ni mar. Izgleda, da se je človeštvo izpreglo in kakor avtomobil brez šoferja drvi v pogubo, ker je izgubilo iz vida svoje ometitve in možnosti za pozitivno rast. Malo je na svetu ljudi, ki so dosegli tisto stopnjo zrelosti, ki jim dovoli, da prostovoljno žrtvujejo vsaj del tistih dobrin, na podlagi katerih bi svet mogel kreniti k občemu dobremu za vse. Tako pa človeštvo še vedno ostaje suženj slabih podzavestnih strasti, takih imak vsak dovolj, in istočasno suženj tiranov, ki hlepe po oblasti, čeprav vedno, da bi človeštvu odleglo, če bi se umaknili s svetovnega odra. Med te ljudi spadajo finančni mogulji in tisti politiki, katerim ni do tega, da bi maličovek mogel sebi ustvariti vsaj dostojno eksistenco.

Ni čudo, da se nam je mladina izjavila. Stopa v svet, ki zahteva močnega duha, da mu mlad človek že pri prvem koraku k samostojnosti ne bi podlegel, kajti korupcija vlada vsepovsod. Ta problem je posebno občuten v zapadni družbi in v tistih ostalih delih sveta, kjer so se je nalezli mogočniki, ki so takorekoč lastniki celih držav, v katerih životari ljudstvo, ki nima niti požnosti, da bi se borilo za obstanek želodca, a kaj šele za razvoj razuma. Plode se kakor muhe, stradajo bolj kot živelji in umirajo od pomanjkanja človeške milosti, katere je ravno toliko, da zadržuje hitro smrt in ustvarja varljive upe na boljše življenje, med tem ko se njihovi vladarji in takorekoč lastniki pogajajo z zapadnimi silami za ustvarjanje novih milijonov na njihovih osebnih računih v zapadnem svetu.

Clovek, ki zrelo, to je, popolnoma nepristransko in brez strahu gleda v sadanjost ve, da propast sveta leži v kapitalizmu. Kapitalizem je ta, ki ne da človeštvo, da bi se razsvetilo, in kapitalizem je ta, ki je povzročil ideosko-politične borbe vsled katerih se danes človeštvo nahaja v klečah, velesil. Ljudstva so začela uvidevati, da jim ekonomsko politične skrajno-

sti strežejo po življenju.

Jasno je, vsak dan bolj bolj, da ljudstvo tako napravi ne more. Ni se čuditi niti zgražati nad ljudskimi upori, ki so se že razvili v manjše vojne. V kolikor nam je še preostala bodočnost sveta, bi bilo dobro, da se ogledamo na tiste zemlje, ki se ne ozirajo niti na levo niti na desno, ampak so opustile vse rasne, verske, politične in razredne predstodke /vsaj do neke mere, ker smo pač samo ljudje šele na poti k razsvetljosti/ in si skušajo v miernem odnosu z ostalimi narodi ustvariti življensko ravnotežje.

Pot to ravnotežje pa zahteva takorekoč nov začetek. Predmet tega začetka naj bi bila predstev mladina. Kajti iz nezadovoljne, nepravilno vzugajane, in duhovno izkoriscane mladine /versko in politično/ je nastal svet, v katerem se današnja mladina ki je le žrtve cele verige politično-gospodarskih sistemov, katerih ustvarjalci so generacije ravnuošnih množic in popolnoma nemoralni vladni sistemi - ne znajde.

Leto 1979 naj bi bil vstop na to pot k novemu začetku boljšo budučnost človeštva, če je to sploh še mogoče, z mednarodno posvetljivo dobrobitu otrok. Ljubezen je ta, ki je svetu potrebna. Začetek ljubezni naj bi bil v družini. Zdi se mi, da je sobodna civilizacija, ki je postavila v toku svojega razvoja tehnologijo na prvo mesto, a družino na zadnje, že skoraj zaključila svoj časovni krog. In, ker je danes osebna iniciativa, /čeprav gesla trde drugače/ kakor kaplja v morje, kar se tiče dobrobita po človeštву, je uspeh mednarodnegaleta otrok odvisen predvsem od človekoljubnosti političnih sistemov držav, ki so prisotipe k programu za leto otrok.

Pavla Gruden

Cloveštvo mora storiti konec vojni, da vojna ne bi pokončala človeštvo.

John F. Kennedy

Zemlja ima dosti za vsakogar potrebe, toda ne za požrešnost vsakogar.

Mahatma Gandhi

POMEMBNE SO VSE ČLOVEKOVE PRAVICE

NEW YORK-Razprave v OZN so prejšnji teden minile v znanimenju tridesetletnice, odkar je bila sprejeta deklaracija o človekovih pravicah. Ob tej priložnosti so govorili diplomati številnih držav, mnogi šefi držav pa so poslali svetovni organizaciji poslanice, v katerih izražajo pričakovanje, da bo OZN konstruktivno in univerzalno prispevala k urensničtvu in nadaljnemu razvijanju te pridobitve človeštva.

Predstavniki držav se poleg tega zavzemajo za nelodljivost in medsebojno odvisnost vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin državljanskih in političnih, prav tako kot tudi ekonomskih, družbenih in kulturnih. Večina predstavnikov je opozorila predvsem na množično kršitev pravic narodov in posameznikov pod nadavlado kolonializma in rasizma, pod tujo okupacijo, pod vsake vrste tujo nadavlado.

Jugoslovanski veleposlanik Miljan Komatina je poudaril, da bi bilo resnični uveljavljanje človekovih pravic najmanj v prid, če bi te pravice jemali kot instrument za vasiljevanje družbenih modelov in konfrontacijo političnih sistemov. "Zlasti škodljive se nam zdijo dvojne norme in merila za resnič-

evanje človekovih pravic, pri čemer tičijo v ozadju vedno zgolj ideološki kriteriji, ozki sebični interesi in ostaline concepcij gladne vojne ... Pomembno je, da onemogočimo zlorabljanje človekovih pravic za vmesavanje v notranje zadeve drugih držav ali medblokovsko kosanje, ker to ne le da ne prispeva k poglabljanju človekovih pravic, temveč povzroča zaostritev v mednarodnih odnosih," je dejal Komatina.

Jugoslavija je za to, da naj državljanke, politične, ekonomske, socialne in kulturne pravice veljajo za "enako pomembne". Posebej se zavzema tudi za konkretizacijo pravic narodnosti manjšin.

Komatina je v tej zvezni opozoril na pobudo, ki jo je dala Jugoslavija pred dvema letoma, da bi pripravila splošen mednarodni dokument, v katerem bi opredelili pravice manjšin. Za urensiševanje teh pravic je "predvsem odgovoren večinski narod, zakaj težko si je zamisliti resnično svobodo večinskega naroda, če te svobode ne zagotovi narodnostni manjšini". Jugoslovanski veleposlanik je med drugim še poudaril, da "ni mogoče uresničiti demokracije brez nacionalne svobode".

NOV SLOVENSKI KONGRESMAN

Na nedavnih ameriških volitvah v kongres je bil za novega člena ameriškega kongresa izvoljen tudi slovenski rojak Ray P. Kogovsek, 37-letni sin slovenskega jeklarskega delavca iz Puebla v državi Colorado. Kogovsek je član demokratske stranke in se je že od leta 1973. aktivno udejstvoval v senatu države Colorado.

Novi kongresman iz države Colorado je zamenjal prejšnjega demokratskega predstavnika Franca Evansa, ki je zastopal do državo v kongresu od leta 1965, v zadnjem času pa je postal precej nepriljubljen. Pred primarnimi volitvami je raje stopil v pokoj, kakor pa da bi se spopadel s Kogovškom.

Izvolitev slovenskega rojaka Raya Kogovška v ameriški kongres je prišla v pravem času, saj se je v preteklih letih upokojila vrsta uglednih osebnosti našega rodu, ki so delovali v Washingtonu. Tako je zapustil senat leta 1968 Frank Lausche, leta 1975 se je upokojil kongresman John Blatnik, letos pa nista ponovno kandidirala za člena kongresa dosedanja kongresmana slovenskega porekla Philip Ruppe in Joe Skubitz.

ZANIMIVOSTI IN NOVICE IZ DOMOVINE

DELEGACIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI V RIMU

RIM-Predsednik italijanske vlade Giulio Andreotti je delegaciji slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki ga je obiskala 14. decembra zagotovil, da bo posebna vladna komisija, ki je bila ustanovljena za proučevanje problemov manjšine kmalu zaključila svoje delo. Vlada bo na podlagi rezultatov njenega dela pripravila zaokrožen okvir za reševanje tega pomembnega vprašanja in sicer v tesnem sodelovanju z deželnimi oblastimi.

Slovenska delegacija je predsedniku Andreottiju predstavila svoje zahteve v štirih točkah: prvič, posebna vladna komisija, ki proučuje vprašanja slovenske narodnosti skupnosti v Italiji, mora čimprej zaključiti delo. Drugič: vlada naj posreduje članom komisije ustre-

zna navodila, tako da bodo rezultati dela komisije v skladu s principi republikanske ustawe in da bodo ščitili pravice slovenske manjšine. Tretjič: predstavniki vlade bi morali v parlamentarnih komisijah, kjer že poteka razprava o zakonskih osnutkih KPI in PSI za globalno zaščito Slovencev, sodelovati aktivno pri pripravi zakona. In četrtič: italijanski parlament bi moral sprejeti zakon o globalni zaščiti slovenske manjšine v Italiji, pred volitvami v evropski parlament.

LJUBLJANA V KONGRESNI INDUSTRIJI

LJUBLJANA-V Evropski zvezi kongresnih mest sta bila od jugoslovenskih mest doslaj vključena le Beograd in Zagreb. Zdaj je postala njen članica tudi Ljubljana oziroma njena turistična zv-

8. januar 1979-Naše Novine - 9

METLIŠKA KLET POLNA VINA

Čeprav je na prvi pogled nerazumljivo, je vendar res, da je metliška Vinska klet v letoski jeseni odkupila doslej največ grozdja, ki so ji ga ponudili belokranjski vinogradniki. Vedeti je namreč treba, da je bila letosna letina zaradi hude spomladanske pozebe ena najslabših v Beli krajini v zadnjih letih.

S pametno politiko odkupa, predvsem pa s poštenim in odkritim odnosom do vinogradnikov je metliški kleti uspel, da je v nekaj letih na najbolj nazoren in prepriljiv način dokazala, da se vinogradnik bolj spača kleti prodati grozdje, kot pa da se sami - največkrat na nestrokoven ali vsaj ne dovolj strokoven način - ukvarjajo še s kletarjenjem.

Medtem ko je odkup grozdja zagotovljen, saj Vinska klet še ni zavrnila ponujenega grozdja domačih vinogradnikov, pa je z vinom drugače. Zaradi nestrokvenega kletarjenja vino v domačih zidanicah hitro izgublja kvaliteto in v primeru bogate letine, ko je ponudba večja od povpraševanja, se kaj rado izgodi, da neprod-

ano vino obleži v sodih.

Odkupna cena grozdja je višja od cene za vino, če seveda upoštevamo vse stroške in delo s predelavo grozdja.

Še posebno zadovoljni so bili vinogradniki letos, ko je klet klub težavam s pomankanjem vinskih posod odkupila vse ponujeno grozdje, poleg tega pa velika ponudba ni prav nič zmanjšala odkupnih cen.

Skupinska obnova vinogradov omogoča zasebnim vinogradnikom, da za obnovo vinogradov dobijo ustrezne kredite. Zasebni vinogradniki se v ta namen organizirajo v vinogradniško skupnost, ki je v sestavu ene izmed organizacij združenega dela. Za obnovo so na voljo potrebna finančna sredstva, investicijski stroški so manjši ker skupno delo poneni rigoljanje, dovoz in nabavo materiala, skupna pota in enotno izpeljane terase omogočajo tudi manjšim vinogradnikom strojno obdelavo in kompleksno zaščito trte. Vinogradnikom je zagotovljena strokovna pomoč, kar je odločilno predvsem pri obnovi in tudi pri nadaljnji oskrbi vinogradov.

ke, Madžarske, Bolgarije, Grčije, Velike Britanije, Sovjetske zveze, Poljske in Jugoslavije, kvaliteta prispevih del je po oceni mednarodne žirije, ki je že izbrala nagradence, na izredni ravni.

Razstavo, na kateri bo seveda predstavljen le ožji izbor z 2. bienala kombinirane fotografije, bodo v koprski loži odprli 22. decembra.

SEKRETAR MEDNARODNE ZDROUŽENJA ZA VARSTVO VERSKE SVOBODE V SLOVENIJI

LJUBLJANA-Predsednik slovenske komisije za odnose z verskimi skupnostmi Stane Kolman je sprejel na obisk generalnega sekretarja Mednarodnega združenja za varstvo verske svobode iz Berna Pierra Lanresa.

Pierre Lanares je v pogovoru pojasnil status, vlogo in dejavnost združenja, nato pa je Stane Kolman gostil seznanil z načeli, na katerih slonijo odnosi med ružbo in verskimi skupnostmi v Sloveniji in Jugoslaviji, ter s pravnim položajem verskih skupnosti ter s sedanjim stanjem odnosov med družbo in verskimi skupnostmi v Sloveniji. Generalni sekretar Međunarodnega združenja za varstvo verske svobode je v pogovoru izrazil zadovoljstvo nad doseženo stopnjo odnosov na tem področju ter ugodno ocenil poti in metode za njihovo nadaljnje utrejevanje.

Jugoslovensko-Australisko društvo iz Newtown-a obavešta sve zainteresovane da će se u subotu 13.1.1979. g. u 7 sati uveče prikazivati Žurnal: 4-ta epizoda Otpisani i Film: 9-ta i 10-ta epizoda Otpisani. Film se prikazuje na adresi: Newtown Public School, Newtown.

Napomena: Sav prihod od filma ide u korist Jugoslovenske Etničke škole iz Newtown-a.

UPRAVA

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače

Nemogoče je, da bi sedobni red mogel še dolgo vladati človeštву. Pa tudi v upanje za zboljšanje človeških odnosov je nemogoče verjeti na predskode, ki so največja zapreka napredovanju naše civilizacije. Ti predskodi so: rasni, verski in razredni.

Na žalost so vsi ti predskodi že tako dolgo z nami, da so nam takoreč prišli v kri. Izglediti jih je že v sv. pismu stare zaveze, in niti Kristus s svojimi nauki jih ni bil sposoben odpraviti. Da ni bilo teh predskodov, ne bi bilo niti političnih.

Celo predskode, ki vladajo med moškim in ženskim spolom je najti že v začetku pisane zgodovine človeštva. Še danes se dogaja, da ima sin prvorjenec večje pravice v družini kot ostali otroci. Še danes v nekaterih družinah ni rojstvo hčerk sprejeti z istim veseljem kot rojstvo sinov. Ta predskode je že v začetku naše civilizacije našel pot v poslovno življenje, v kateremu ženske šele danes, ne brez borbe, dobivajo svoje pravice.

Vendar je od vseh naštetih predskod najbolj sramoten rasni predskod.

Mislim, da ni emigranta, ki je prišel v Avstralijo v zavesti, da bo ravno v tej zemljiji, za katero je veroval, da mu bo nudila pravično in mirno življenje, naletel ravno na najgrši, to je, rasni predskod.

Posebno smo v to verjeli Jugosloveni, saj smo že od nekdaj bili, vsaj do predvojnega časa, anglofili, in sploh naklonjeni zapadni civilizaciji.

Za časa II. svetovne vojne smo bili edini nepokolebljivi prijatelji Zavezniških sil, med katere so spadali tudi Angleži, oziroma Velika Britanija. Če danes vlada v Jugoslaviji režim, ki "Veliki Britaniji" in današnji federalni vlad v Avstraliji ne ugaga, to ni naša krivica nego politično nihanje Anglosaksonskih politikov, ki so za časa vojne držali majhne narode v svoji pesti in barantali z njimi na političnem trgu kakor se jim je zdelo primerno, da je le bilo v korist britancem. Na to smo seveda mi Jugosloveni kar hitro pozabili, oziroma skušamo to spregledati vedoč, da za velike narode vedno padajo mali. Končno si je Jugoslavija uredila življenje tako, kot je ugajalo narodom Jugoslavije, brez razloga, kako na to gledata Anglia in Rusija. Spoznali so takozvano britansko "pravičnost".

Šli smo za boljšim svetom v Avstralijo, ker smo smatrali, da v njej ne bomo žrtve hinavskih angleških politike. Pa se je izkazalo drugače. Že neštehto.

Krona te politične hinavščine je članek, ki je izšel 24 decembra 1978 v "Sunday Telegraph-u" pod naslovom "Britons head most wanted migrant list".

Članek, izpod peresa G. Doriane Wild, piše, da je Immigration Department v svojem letnem poročilu izjavil, da so Britanci, Irci, Kanadčani, Amerikanci - USA -, severni Evropeji in Južni Afrikanci ekonomsko najbolj zadovoljni emigrantti v Avstraliji. Razen tega trdi Department za Emigracijo, da imajo emigranti iz teh zemja najboljše poklicne kvalifikacije.

Kako more Oddelek za emigracijo to trditi, je res čudno, saj narodom, ki niso anglosaksonske porekla niti ne prizna kvalifikacije, ki soj jih prislužil v svoji prvotni domovini.

NOVICE IN ZANIMIVOSTI

NOV RADIOSKI ODDAJNIK V DOMAŽLIH

DOMAŽALE-Pisalo se je leta 1928, ko so časopisi objavili vest, da stoji v Domažalah oddajnik, ki je s svojo močjo 2,5 kilovata eden najmočnejših v Evropi. Danes domažalski oddajnik s svojo močjo seže komaj do kolen celo jugoslovenskim oddajnikom, a vendar si bo z novo pridobil vijo, ki jo šele gradijo, kmalu izboljšal svoje mesto tudi med evropskimi oddajniki.

Nova pridobitev je namreč 600 kilovatni oddajnik, ki ne bo omogočil le tega, da bo srednji valtorej prvi program ljubljanskega radija zelo dobro slišati po vsej Sloveniji in Jugoslaviji, ampak bo predvsem omogočil boljše posredovanje programa tudi prek meja, Slovencem, ki prebivajo v tujini.

Sicer pa domažalski oddajnik piše svojo zgodovino od leta 1951 dalje. Takrat so na mestu, kjer je že pred vojno stal oddajnik (med vojno je bil namreč porušen) postavili 100 kilovatni oddajnik. Leta 1965 pa še drugega, tako da sta oba vzporedno imela moč 200 kilovatov. A številni, precej močnejši oddajniki so vse bolj mešali štene domažalskemu, piratske postaje

so vskakovale s svojimi programi vse pogosteje. Prva to pa je botrovlo temu, da je domažalski oddajnik na ženevski konferenci o radijskih oddajnikih leta 1975 dobil novo frekvenco 918 kHz (priključili so jo prav pred kratkim) in novo valovno dolžino 326,8 metra. Poleg tega pa dovoljenje za gradnjo 600 kilovatnega oddajnika.

NOVOMEŠČANI IZVAŽAO V FRANCIIJU AVTOMOBILE

NOVO MESTO-20. decembra je z novomešča že železniške postaje odpeljal prvi avtovlak, na katerem je bilo 5FO avtov znamke "Renault-4", ki jih je novomeška tovarna avtomobil IMV po pogodbji o dolgoročni kooperaciji dobivala svojemu francoskemu partnerju "Renault". Na začetku bo IMV za potrebe Zahodne Evrope dobavljal po 1.000 R4 mesečno, do konca prihodnjega leta pa nameravajo izvoziti kar 50.000 avtomobilov.

TAMOVIAVTBUSI ZA POLJSKO

MARIBOR-Prihodnje leto bo mariborska tovarna avtomobilov in motorjev izvozila na Poljsko 250 avtobusov. Poljaki so kupili doležlj Že večje število avtobusov TAM in so z njimi zadovoljni. Zdaj vozi po poljskih cestah 1140 Tamovih avtobusov.

HIDROMONTAŽA BO DELALA V IRANU

MARIBOR-Slovensko podjetje Hidromontaža Maribor je dobila na mednarodni licitaciji posel v Iranu pri izdelavi celotnega cevovoda z vso opremo od črpalk do armatur. Prva skupina varilcev in cevarjev bo odpotovala na začetku prihodnjega leta.

Razstava v Moderni galeriji bo z zgodovinskim vidikom predstavila vsa obdobja slovenske likovne umetnosti iz časa minulih treh desetletij.

Odpiranje obeh razstav pa tudi odpiranje novega razstavišča, ki naj bi nadomestilo izgubo Jakopičevega paviljona bo gotovo pomemben kulturnopolitični dogodek Ljubljane, Slovenije pa tudi Jugoslavije in mednarodne likovne skupnosti.

Moderna galerija v Ljubljani je v minulih tridesetih letih postala križešče mnogih iskanj sodobne likovne ustvarjalnosti, še posebej s poudarkom na grafiku in angažirano izraznost sodobnega človeka.

PRVI DC-10 V LJUBLJANI

Na sveže spluženem brniskem letališču je v sredo, 20. decembra prvi pristal Jatovo letalo DC-10 in po kraješem postanku s prvimi 190 potniki odletelo proti New Yorku.

HUDA BURJA NA PRIMORSKEM

LJUBLJANA-Zimski ples sta 19. decembra zaplesala sneg in veter. Predvsem veter, oziroma burja, ki je tam, kjer se rojeva, kot pravijo, pod Nanosom, hudo zavrtela snežnike in s hitrostjo 170 pa tudi 180 km na uro trgal električne in telefonske žice, odkrivala strehe in se sem ter tja poigrala tudi s kakšnim avtomobilom.

Težav je bilo predvsem na postojnskem, ajdovskem in novogoriškem območju toliko, da so morali stopiti v akcijo stabi za civilno zaščito. V ajdovski občini so sunki burje izruvali številne telefonske in električne drogove, brez toka so ostali Ajdovci in vaščani deseti vasi. Sunki burje so poneli s seboj dele strehe novega športnega centra, srednjehošolskega centra, odkrili so strehe nekaterim obratom tovarne pohištva Lipa, otroškemu vrtcu in železniški postaji. Mimogrede so pobili še nekaj okeanskih stekel in so moralni v šolskem centru prekinili pouk. Kljub takšnemu divljanju žrtev na srečo ni bilo.

NAJSTAREJŠI ZAPIS

V cerkvi v Martinu na Muri v Medžimurju je ohranjena najstarejša arabska številka v naši državi. Na neki konzoli je vklešana letnica 1468. Starejši zapis z arabsko številko v naši državi morda ni znan.

30 LET MODERNE GALERIJE

V Moderni galeriji v Ljubljani, novem likovnem razstavišču, ki bo nosilo ime Richarda Jakopiča, in v tiskarni Mladinske knjige poteka živahne priprave na tridesetoletje obletnice Moderne galerije, osrednje likovne ustanove, ki je po vojni podjetno znala izkoristiti izjemni val slovenske in jugoslovenske umetnosti, ga utemeljiti doma in uveljaviti v svetu. Dejansko se trideset let Moderne galerije, ki jih pišemo letos, v marsičem pokriva s tridesetimi leti rasti slovenske moderne likovne umetnosti. To naj bi tudi izprilačila velika zgodovinska retrospektiva, na kateri bo prek tisoč likovnih del predstavilo razvoj slovenskega likovnega ustvarjanja od leta 1945 do 1978.

V istem času, ko bodo v prostorijah Moderne galerije tako razstavili prek 500 eksponatov slikarstva, kiparstva, ilustracije, grafike, konceptualne umetnosti in tapiserije, bodo namreč v na novo odprttem razstavišču "Richard Jakopič" v Gradišču v Ljubljani odpri razstavo arhitekture, urbanizma, industrijskega oblikovanja, dizajna in umetniške fotografije. Obe razstavi, ki bosta našli svoj trajen dokumentarni odrz tudi v treh zvezkih priročnika sodobne likovne umetnosti v izdaji založbe Mladinska knjiga, bodo odprli, ko bodo zaključene vse priprave, v začetku prihodnjega leta.

Razstava v Moderni galeriji bo z zgodovinskim vidikom predstavila vsa obdobja slovenske likovne umetnosti iz časa minulih treh desetletij. Razstava je razdeljena na dva dela: zgornji in spodnji. Težji in zahtevnejši je zgornji del. V povprečju 4 m široko cestische je v zgornjem delu ponekod zaradi hudo strmih pobočij zoženo, žav pri srečanjih tovornjakov in avtobusov. Za take namene bo zgrajenih več izogibališč.

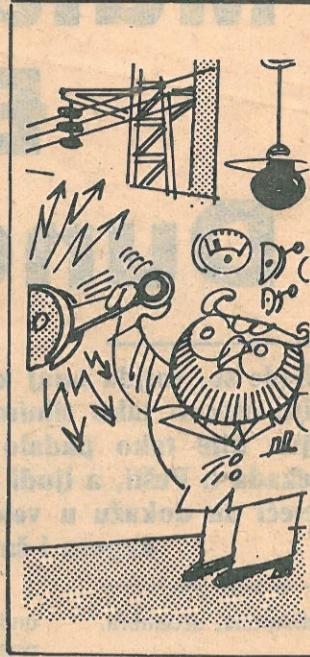
Načrtovalem trase je uspeljo speljati cesto razmeroma položno. Ceprav gre za precejšen dvig, so vzponi v povprečju le 7-odstotni, najhujši pa ne preseže 9,67 odstotka.

Kmetje iz Gabrja, katerih gozdovi se nahajajo predvsem v spodnjem delu bodoče ceste, vedo, da nova podgorska prometna žila prinaša veliko koristi tudi njim. Ko so se odločali, kako pomagati GG Novo mesto pri gradnji, ni bilo veliko uginjanja in odlašanja. Razen zares redkih izjem so vsi radi odstopili zemljo za traso. Odstopljeni kos gozda se bo povrn v večji vrednosti gozdnih površin v bližini ceste.

Gabrska krajevna skupnost je tudi eden od devetih podpisnikov samoupravnega sporazuma o sofinanciranju izgradnje spodnjega odseka ceste. Ceprav zaenkrat vidijo vrednost nove gorljanske ceste predvsem Podgorci in gozdni gospodarstvo, pa bo cesta imela tudi druge prednosti. S cesto bo

GORJANCI SE ODPIRAJO SVETU

odprt nov list v zgodovini Gorjancev. Za turizem, gospodarstvo in spominsko območje Gorjanci-Žužemberk cesta veliko pomeni.

GLAVNI KRIVEC — SOVA

Nenavaden teda zelo drag stik se je dogodil, ko se sova zapletla med žice transformatorske postaje Kleče v Ljubljani. Razumljivo je, da je sova takoj zgorela, toda poprej je povzročila temeljiti kratek stik. V Ljubljani je v hipu ugasnilo več kot sto tisoč žarnic. Mesto je ostalo v temi.

SREČOLOV

Na lovski zabavi v Lazarevcu, ki so jo priredili tamkajšnji obrtniki, je bil glavni dobitek srečolov — nagrobnik!

FAŠISTIČNI GOZD

Med zadnjo vojno so fašisti na bregovih visokega hriba nad Tolminom zasadili bore in smreke. Razporedili so jih tako, da so drevesa sestavljala črki B in M. To sta bili začetnici imena in priimka Benita Mussolinija. Črki sta bili dolgi približno petsto metrov in ju je bilo mogoče razpoznavati že od daleč. Kakor hitro je napočil trenutek svobode, se je zbrala armada tolminskih drvarjev in hitro obračunala z zadnjo sledjo fašizma na svojem območju.

STRELA REŠILA SPOR

Pred sodiščem v Tolminu se je pet bratov in sester dolgo pravdalo zaradi družinske dediščine: hiše. Nikakor se niso mogli sporazumeti, kdo naj bi kaj dobil. Med sedmim sojenjem pa je v razpravno dvorano došla nova novica, da je v sporni hiši udarila strela. Vsi so pohiteli gasiti požar. Celo sodnik. Toda vsa hiša je zgorela in težavno vprašanje je bilo rešeno. Ruševine hiše si še sedaj lahko ogledate v vasi Čadrg blizu Tolmina.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kritike In Razprtije

Ravnokar je minulo 34 let, odkar se je domovina rešila okupatorjev in vojnega gorja a mi Slovenci v Avstraliji še vedno nadaljujemo gladno vojno in nadaljujemo z raptrijami med seboj.

Namreč, razprtije in polemika se je iz Sydney prenesla v Melbourne na Klub JADRAN. Polemika okrog spomenika pesnika Otona Župančiča se nadaljuje. Očivno gotovim ljudem ne prija kulturna veza z domovino, pozabljoju pa oz. sploh morda ne vedo, da postoji med Avstralijo in Jugoslavijo pogodba o medsebojni kulturni izmenjavi. Povod razprtijam dajo vedno ene in iste osebe. Tako je bilo društvo JADRAN moralno primorano da se upravičuje javnosti za svoje dejavnosti. Čemu, komu in zakaj?

Polemika, ki je bila objavljena na slovenski strani Novo Dobo dvomim če je komu v ponos. Najmanj tistim, ki so to izvali. Polano je bilo tudi našemu uredništvu, ker pa ni bilo poplno, nismo objavili. Ia končno, se mi že gnusi, da se s takimi stvarimi sploh še ukvarjam.

Upričeno se vprašamo: ali nismo svobodni, da pod svojo streho delamo kar hočemo. Kdo ima pravico, da se vrneša v suverenost društev in klubov? Dovolj dolgo se že poznamo, da vemo kdo je kdo in kdo je tisti ki dela zmedo. Dovolj je tega - to nam ni v ponos - nego v kulturno sramoto. Dovolj je tega, nikomur se niste dolžni upravičevali! Vsa j ne, dokler se vsak pošteno trudi in trdo dela za dobrobit Slovencev. Dovolj dolgo se poznamo in vemo kdo je krije razprtje. Iz preteklosti imamo dovolj iskušenj in dokazov v temo dobro, da je bilo v preteklosti več iskrenih poiskusov da bi Slovenci delali skupno z roko v roki, brez razlike kakšno je mnenje tega ali onega. Da to ni šlo je dokazano. Dokaz in posledica je, da smo se delili v poedinu društva.

Nekateri še danes po 34 letih ne morejo razumeti tega, da se časi spreminjajo in nujno ljudje in družba s časom. Žal nekaterim misel ne dohitova času in niti ne sledi spremembam. Čas jih neusmiljen prehiteva.

Čudo prečudo, očita se na m da uvažamo spomenike v Avstraliji. Seve na prefijen način se hoče dokazati da se spomeniki druži tudi "jugokomunizem". Očitate nam, da se družimo v Balkanci. Tudi ti so ljudje in celo kristjani! Katoliške cerkev nas tudi uči, da je veseljna -

Lojze Košorok

SLOVENSKA LJUDSKA UGANKE

Kateri les je najtežji?
berška palica

Kaj ni naprodaj za noben denar na svetu?

vezbeni čas

Katera pijača je najmočnejša?
voda, ker goin miline

Kaj je pri kosilu najbolj potrebljno?
usta

Niko Grafenauer LOKOMOTIVA

Lokomotiva, lokomotiva
črno na belem peronu počiva.
Tam čaka,
da ji zraste hrbtnica iz vlaka.
Lokomotiva, lokomotiva
z belo rutico dima
maha v slovo,
ali pa se pahlja na poti z njo.
Lokomotiva, lokomotiva

je neulovljiva,
kadar na vsako stran hrbtnice
razpne pokrajinaste perutnice.

Lokomotiva, lokomotiva
same kresnice v nedrjih skriva.
V rojih prišajo na vse strani
in se utrinjajo noči v oči.

Lokomotiva, lokomotiva
je lokomotivasto zamerljiva.
Kadar jo v rep ugrizne kak zmaj
pobegne v črno goro in je ni več
nazaj.

Od Tu In Tam

Spet Ohcet v Ljubljani

69 68
Noveti za
brodno et.
17

Ponkaj letih bo 16. julija v Ljubljani spet tradicionalna "Kmečka ohcet", ki bo po novem imela ime "OHCET V LJUBLJANI". Od nekdane kmečke ohcete naj bi prevzela vse, kar je bilo mikavinskega, izognila pa naj bi se nekaterim napakam in pomankljivostim, zaradi katerih so izvedle krajski sporedi.

Ohcet se lahko udeležijo tudi pari iz drugih pokrajij in republik ter tudi drugih dežel. Iz Avstralije bi lahko poslali par, seveda pa naj bi se to kdo zanimal za to. Društvo v Melbourne JADRAN ter Slov. Društvo Sydney in klub Triglav, so kompetentni, da izberejo en par.

Slovenci v Svetovnem Zanimanju

Da nismo Slovenci kar tako smo ponovno dokazali svetu. Kot vam je večini znano so bili ravno 4 Slovenci, ki so v jugoslovanski odparavi na streho sveta - Mont Everest seveda s težavo, dosegli vrh ravno Slovenci.

Pred četrto stoletjem in več, ko še niso bili tako popularno se sprehabljati po veličastnih gorah Himalaje, je v tedanji argentinski odpravi dosegel vrh Douglažirja Slovenec Dinko Bronec.

Brez moških ne gre. Dva odrasta in en fantek. Oni naj bi prinesli zbirko klobukov z raznim značkami, televišnike, škrnjke, pipe, rute itd... Stem bi imeli že šest izsekov.

Za sedmi naj bi nekaj naših parov odplesalo polko kot je treba, če že nimamo res kakšnega čisto slovenskega plesa. In bilo bi še dovolj časa, da bi tudi otročki kaj zaplesali. Harmonikaš nam ne manjka.

To naj bi bila naša folklor. Kar sem spregledala, pomislite drugi.

Preidimo na slovensko umetnost. Lesorezi, kiparstvo, slike. Toda ne tisto, kar sami mečkamo in packamo a mislimo, da smo že umetniki. Ne pozabimo tudi na bakrokreze. Imamo dela mojstrov, ki smo jih prinesli iz domovine. Imamo ponatise starih mojstrov. Kje jih boste našli? V revijah. Toda ne premajhne. Le take, ki zavzemajo celo stran, in v barvah seveda. Sem spada tudi naša arhitektura. Stara in nova. Mostovi, palace, cerkve in njihova notranjost. Vse to se lahko dobri, samo če hočemo.

Ne pozabimo na naše pesmi. Triglavski pevski zbor pod vodstvom g. Bore Šedelbauer-jaje odličen. To ze vemo. Kaj pa slovenski vrtovi v Avstraliji? Vsega imamo dovolj, le občutka manjrevnosti preveč, kar sicer javno ne priznavamo. Usta imamo velika. Toda od tega je zelo malo haska. Najmanj pa si medsebojno zaupamo Češ, če dam kaj za TV, ali bom dobil to nazaj? Živis a živiljenju nisi sam gospodar, pa se le ne umakneš v kakšno puščavsko dupljino ampak živis, ker živeti moraš.

Malo več narodne zavesti, ljubi moji, malo več ljubezni do kar je našega. Kar nimamo vprašajmo domovino. Kultura ni greh. Ne pozabite, da sta Avstralija in Jugoslavija in z njo tudi Slovenija v prijateljskih odnosih in, da imata celo kulturno pogodbo za izmenjanje kulturnih vrednot. Naša strankarsta politika je svinjarija, ne kultura.

Imamo celo svoje poete, ki so prevedeni v angleščino. Kulturnega bogatstva imamo dovolj. Le pogum in sloga nam manjkata, in dostojanstvo.

Tisti, ki mislite kaj ukreniti, objavite, da bomo vedeli kaj delamo. TV je za vse. Ste me razumeti?

Pavla Gruden

ohcene običaje slovenske pokrajine - letos naj bi bilo to Prekmurje.

Spektakularni del prireditve bo tudi v prihodnje povorka, ki se bo ustavila vsakih nekaj sto metrov; takrat bodo folklorne skupine na cesti izvedle krajski sporedi.

Ohcet se lahko udeležijo tudi pari iz drugih pokrajij in republik ter tudi drugih dežel. Iz Avstralije bi lahko poslali par, seveda pa naj bi se to kdo zanimal za to. Društvo v Melbourne JADRAN ter Slov. Društvo Sydney in klub Triglav, so kompetentni, da izberejo en par.

Na Nemčiji v mestu Karlsruhe pa so na kuharško-gostinskem tekmovanju dosegli prvo mesto in zlatoto kolajno odnesli slovenski kuharji. Sodelovali so kuharji iz hotela Toplice na Bledu, hotela Kanu pri Ljubljani. Turist hotela Bernadin iz Portoroža. Nagrado so prijeli za slovensko jed: divjačina v omaki. Štrukje in gobe. Torej te jedi so bile najboljše izmed 12 tisoč drugih jedil, katere so kuharji skuhalni za to tekmovanje. Pravi čarodeji ali ne? Drugo mesto pa je pripadlo kuharjem iz Švic.

V Nemčiji v mestu Karlsruhe pa so na kuharško-gostinskem tekmovanju dosegli prvo mesto in zlatoto kolajno odnesli slovenski kuharji. Sodelovali so kuharji iz hotela Toplice na Bledu, hotela Kanu pri Ljubljani. Turist hotela Bernadin iz Portoroža. Nagrado so prijeli za slovensko jed: divjačina v omaki. Štrukje in gobe. Torej te jedi so bile najboljše izmed 12 tisoč drugih jedil, katere so kuharji skuhalni za to tekmovanje. Pravi čarodeji ali ne? Drugo mesto pa je pripadlo kuharjem iz Švic.

"Triglav in "Avstralski Slovenec"

Pretekli mesec sta izšle ponovni številki društvenih glasil: kluba Triglav: TRIGLAV in glasilo SDS: druga štev. Avstralski Slovenec. Iz boeh je razvidna razgibana in živahnja društveno-kulturna dejavnost.

V TRIGLAVU poročajo o izrednem občem zboru kluba, na katerem je padla dolgo pričakovana in važna odločitev: posojilo pri banki in pogodba z arhitektom o gradnji doma. (Venar smo prišli z mrtve točke!)

Koncem aprila pa sta predsednik

P. Krope in blagajnik J. Samša v imenu kluba Triglav podpisala pogodbo z arhitektom L. Bowerjem in s tem omogočila dokačno izdelavo podrobnih načrtov za Triglavski dom.

Na proslavi materinskega dne je predsednica Triglav Community Centra ga. Verko, nam vsem prisotnim v zahvalni besedi, zagotovil, da bomo nasleista, ceprav nastop otrok in peveci ni bil nič manj prisrčen pod šotorom na provizoričenem odru.

Ples Akademskega Društva

U soboto 26. maja so v dvorani SDS v Horsley Parku priredili svoj vojni prvi pes slovenski akademici iz Sydneja. Iz skromnih sporočil, ki so mi na razpolago, je ples odlično uspel. Obisk.

zadovoljiv, razpoloženje na višku itd. Uspeh zagotovljen. Pristop je bil dovoljen tudi neakademikom. Klub temu je bilo vse na akademiko višini kot se pač za akademike spodbodi!

Leto Otroka

V okviru proslav LETO OTROKA so učenci Jugoslovanske Etnične šole v Newtownu priredili koncert. Koncert se je odvijal v cerkveni dvorani na Church St., v

Newtown, v Newtownt, v soboto 26. maja dopoldan. Žal je bila dvorana premajhna, da bi sprejela vse otroke in starše.

Občni Zbor Slovenske Izseljenske Matice

Slovenska Izseljenska Matica je praznovala te dni 28. letnico svojega obstoja. Dna 22. maja so imeli tudi Občni zbor. Za predsednika je bil izvoljen STANE KOLMAN dosedanj predsednik Komisije za verska vprašanja pri vladni S R Slovenije.

69 68

v dveh ameriških raziskovalnih laboratorijsih so s podobnim postopkom izločili encim renin, ki je pomemben pri zdravljenju zvišanega krvnega pritiska. S pomočjo čistega renina bodo lažje ugotovili, zakaj se pri nekaterih ljudeh pojavljajo te motnje in pod kakšnimi pogoji.

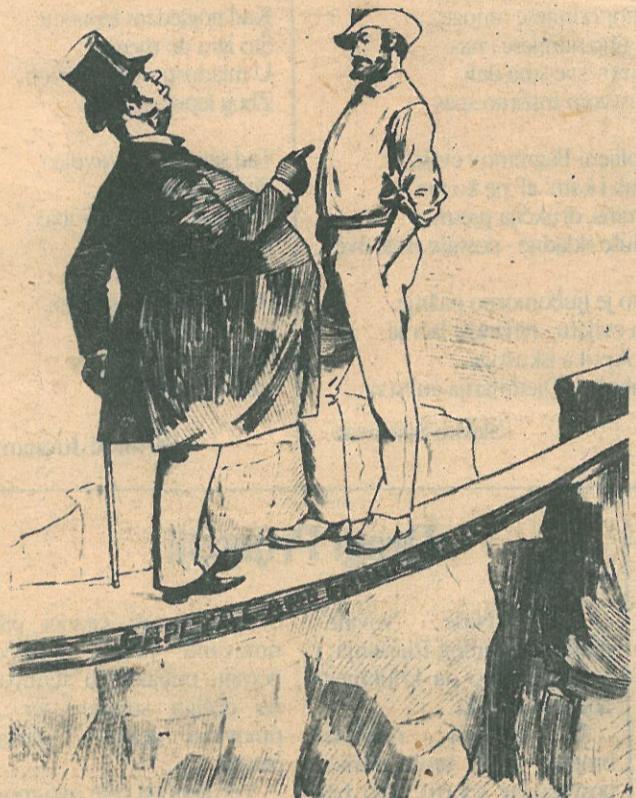
Po desetletnih prizadevanjih več skupin znanstvenikov, so encim izločili znanstveniki iz massachusettske splošne bolnišnice pod vodstvom dr. Eve Elisabeth Slater in skupina dr. Hidejošija Jokosave z univerze v Nashvillu. Dr. Slaterjeva sodi, da bodo v prihodnjih dveh letih z raziskavami renina prišli do rezultatov, ki bodo omogočili pripravo učinkovitejših zdravil proti zvišanemu pritisku. Iznašli naj bi tudi metodo za zgodnje odkrivanje potencialnih bolnikov in tako celo preprečili razvoj te bolezni.

Doslej so ugotovili le, da ledvice izločajo majhno količino renina, ki pa se v krvi kaj hitro spreminja v drugo spojino, ki povzroča zožanje krvnih žil in zvišanje krvnega pritiska.

PIŠETA IN UREJUJETA:
Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar Po Domače

(A "Bulletin" cartoon, August 16th, 1890.)

Capital: "See here, my man, one of us must either go back or else lie down and let the other walk over him. Now, which of us shall it be?" (And that is now the question.)

Ob proslavi dneva mater sem obiskala eno naših društev. Moram reči, da je bil program zelo dobro pripravljen, in da so se otroci zelo obro odrezali. Rada bi povedala tudi ime društva, ker pa se je zgodila malenkostna nerodnost, ki je bila meni zelo všeč a bi morda užalilo oziroma ranilo osebo, ki se je tudi trudila za uspeh tega dne, bom pač zamolčala ime društva. Prišlo je do žrebanja sreč... in je napovedovalce okoli katerega so se zbrali otroci, takole povedal na mikrofon: "Zdaj pa pojde vsi na stran, tako da bi se bolje videlo." Zadnje sem rekla: da ljudje poslušajo a ničesar ne slíšijo. Šlo mi je na smeh in sem gospoj, ki je sedela do mene, povedala kakošno "lúšino" je zimil napovedovalec. Seveda se je tudi ona od sreca nasmejala. Saj nič zato. Sneh je zdrav. Toda gospa mi reče: "Ja, vi pa tudi vedno mislite." Seveda sem ji razložila, da je ravno misel ta, ki človeka razlikuje od živali. Če bi me vprašala za praktičen primer, bi ji rekla, da če cloveštvo ne bi mislilo, bi razen vsega drugega ne bilo niti kanalizacije. In ker je dobro poslušala ter obenem mislila, se je prav glasno zasmajala.

No, in človek, ki misli, hodi po svetu z odprtimi očmi. So pa tisti, ki ničesar ne vidijo. Šla sem na neko proslavo, ki so jo priredili učenci Jugoslovanske šole v Newtownu in zagledala v kott kup zavrženih knjig, pravljih za smetišče. In naša

sem popolnoma nepoškodovanjo knjigo o življenju človeka, ki je v 16. stoletju osvojil Mexico. Hernan Cortes, po rodu Španec. Ni na meni da bi na tem mestu pisala o njegovih ogromnih, dalekosežnih zaslugah. Hočem le povedati, da kdor gleda vidi in celo najde na da bi iskal. Naša sem bogato ilustrirano, nepoškodovano knjigo, ki me je obogatila. Če kdo misli, da pobiram smeti, mi prav malo briga.

Nasla sem še eno knjigo, tudi pripravljeno za smetišče. Kaj sem v njej steknil? Sliko, ki je pred 90 leti govorila to kar se godi danes... In še nekaj. Takole stoji (če menda ne leži?) zapisano v tej knjigi, ki je izšla 1.1964: "Do sedaj je Avstralija sprejela 170.000 'displaced persons', za kar je izdala 6.000.000 funtov." Velika številka za ljudi, ki ne misijo 35 funtov na osebo (če smo takrat sploh bili osebe.) Za to ceno smo morali delati dve leti, kamor so nas posleli, brez kakršnih pravic. Kar se mene tiče, imam zdravo brezobzirnost do oblasti in z menom niso pometali. Bil bi čas, da Emigration department izračuna koliko dolarjev na glavo je že zaslužila Avstralija.

"Zdaj po poglejmo na to zelo ugodno ceno nekdajnih emigrantov še z druge strani: z naše. Včeraj sem prisostvovala knoflerici, ki pripravlja nov Center za emigrante v Liverpoolu. Ko je prišlo za svobodne diskusije o narodnostnih predstavnikih, se

vzdigne ena naša "bistra" glava pa pravi: "Pri volitvah boste morali paziti, da ne izberate take Jugoslovence, ki podpirajo režim v Jugoslaviji". Obdržala sem hladno kri, kajti prepirati se z BUDALAMI med tujičnim smislu. Vendar sem ga na vlijuden način in v angleščini kot je treba opozorila, da je prispel sem kot Jugosloven, da pač tako piše v potrem listu. No in še dva Grka, člana Lion's club, ki se predvsem trudi za vzpostavo bratstva med človeštvtom, sta ga spravila nime samo na "carpet", ampak pod "carpet", kakor pravijo Angleži. Torej pod preprogo. Tja kamor slaba gospodinja skrige smeti. Za takega človeka, bi Jugoslaviji sama v naprej plačala, da ga obdrže doma. 35 funtov v današnji vrednosti za "proč s takimi možgani", ni preveč. Odpravila sem se domov, ker tudi ta konference je takimi le nova politična nogometna žoga "kluba", ki je v zadnjih izdihih.

Zdaj pa poglejmo na nas - Slovenske-kar se naše narodne zavesti in pameti tiče. In naše navdušenosti za našo kulturno dediščino. V nedeljo smo videli na TV "Vratovščino sinjega galeba". A slovenske bratovščine niti za ficek. Napovedovalka (kdo jo je tja postavil?) se je uro prej "zbritala", da njeni slovenčini ni za TV - in smo ostali na cedilu. Peč zato, ker se nismo sami na to pripravili. Nedeljevanjko, ki ima 6 ali 7 poglavij pa so nam prikazali z zadnjim poglavjem. IN? MI VSI SKUPAJ NISMO VREDNI 35 funtov. Dovolimo, da nam vsak drug izbira predstavnika, ker mi drug drugemu kopljemo Jane. Če jaz ne morem ti ne boš. Če jaz ne znam, ti že ne boš. Itd. Za prestiž se navadno bore tisti, ki so bore malo sposobni. Sicer pa to ni noben prestiž, če hočeš nekaj biti a ne znaš. To je sremota za nas vse če je v vprašnju naša kultura. Kaj ti pomaga lepa obleka, če imas prazno glavo. Kaj ti pomaga mladost in lepotu, če ne znaš vsaj dva jezika DOBRO, da bi nas mogel predstavljati na TV. Za slovensko TV mora biti napovedovalce naš, slovenski človek. Mi prvi nekdo, "ja, veš, mi kar tako, na TV se pogovarjati s tistimi akademiki, "Bog se naj nas usmilj, če mislim, da ni pametnejši ljudi od akademikov, oziroma sposobnejši. Dobro splošno znanje, samovzgoja in načitanost in široko obzorje - in seveda brez trem. To je vse kar je treba za TV. Je mogoče, d'animamo niti ene take osebe? Seveda je potreben tudi dar govorja. Ča pa tudi tega nimamo, potem se pa vpišimo med "nemce" - saj smo tako obeležili v starih časih Germane, češ da ne znaš govoriti. In od vseh narodov na svetu smo jim mi Slovenci - dali takšno ime.

Blagor Slovenij, da nas nima. Saj nismo več ljudje. Bitja brez identitete smo - še za luno.

Pavla Gruden

CELJE - Tu je bilo peto srčanje prevskih zborov društv upokojencev Slovenije. Na srčanju je nastopilo 37 prevskih zborov s 933 pevci.

Srčanje prevskih zborov je pokazalo velik napredok v množičnosti in kvaliteti zborovskega peja v slovenskih društevih upokojencev.

VIPAVA - Tudi med slovenskimi lovcem se vse bolj uveljavlja zborovsko peje. Z njim lovec bogatijo življenje in delo svoje organizacije, prispevajo pa tudi k širjenju zborovskega peja v slovenskih društevih upokojencev.

RAVNE NA KOROŠKEM - Gledališka skupina kulturnega društva Prežihov Vorane z Raven je zelo uspešno nastopila v klubu koroških študentov na Dunaju. Ravenski amaterski igralci so se to pot predstavili s Šipek - Prežihovo drama "Judivenburg", prirejeno po romanu "Döberdöb".

Kamnik bo Slavil 750-Letnico

V Kamniku se že od začetka letosnjega leta vrstijo številne kulturne in druge prireditve, ki jih naznajajo v srednjeveška oblačila odeti in sfanfarami oprenjeni "glasniki" jubileja. Mesto ob Kamniški Bistrici namreč letos praznuje častitljiv jubilej - 750-letnico obstoja.

Pisani viri prvi omenjajo današnji Kamnik med letoma 1143 in 1147 kot kraj Stein. Tako je povsem verjetno tudi trditev, da je že v drugi polovici 12. stoletja pod Starim gradom nastalo tržno naselje, ki je bilo upravno središče takratne andechsmeranske posesti. Zapisa o podelitvi mestnih pravic Kamniku ni, vendar pa pisani viri že leta 1229 omenjajo meščane Kamnika. Zatorej so si Kamničani to leto izbrali za "uradni začetek" svojega mesta, čeprav ne izključujejo možnosti, da bodo na simpoziju zgodovinarjev oktobra letos, ko bodo spregovorili o mestni zgodovini, morda dokazali novo letnico nastanka mesta.

Kamničani so se namenili letosjni jubilej mesta proslaviti delovno. Obetajo namreč otvoritev novega šolskega centra usmerjenega izobraževanja, nekaj novih proizvodnih obratov, prvi del obvoznice okrog mesta, ki so jo snovali že nekaj let, novo veliko športno dvorano. Pridobili naj bi nov kulturni prostor - Maleševa galerijo, in še kaj.

Zemljepisna lega srednjeveškega Kamnika pod vrhovi Kamniških Alp, v dolini, skozi katero se vijejo reke in potoki, je ponujala ne le ugodne življenske pogoje, ampak tudi možnosti za razvoj obrti. Pisani viri pričajo, da je imel neki kamniški meščan že leta 1323 miln na Bistrici. Mlinom so se kmalu pridružile tudi žage in valjalnice za suknjo, naprave, podobne stopam, le da so v

korita namesto zrnja zložili suknjo, po katerem so tolkla kladiva in ga gnetla. V 14. stoletju sta se začeli razvijeti tudi železarska in usnjarska obrt, ki sta že v naslednjem stoletju doživel razvzet po okriljem tehovskih organizacij.

Petnajsto stoletje je bilo za Kamnik sploh bogato. Razvjetelo se je namreč tudi mesto, saj Valvasor opisuje bogate meščanske hiše, ki so bile okrašene s kamni in železnimi oknicami. Kako imenito je bilo mesto, priča tudi podatek, da so imeli meščani svoje kopališča določil mestu, z njimi so vzdrževali most čez Bistrico. In da mestu ne bi manjkalo prebivalcev, je oktobra 1478 cesar Friderik sporočil kamniškemu sodniku, svetu in meščanom, da smejo v

mestu ostati vsi podložniki, ki so se tam že naselili.

Grenko kapljivo pelino je Kamniku prineslo še sedemnajsto stoletje. Nova cesta, ki so jo speljali prek Črtega grabna (današnja cesta čez Trojane) je namreč to mesto odrezala od glavnih prometnih poti in tako je začelo lesiti v gospodarski zaton.

Gostinstvo, turizem in obrt so ostali v senki vse do današnjih dni, ko poskušajo v Kamniku z dodatnimi ukrepi spodbuditi razvoj obrtništva in kmečkega turizma. To pa najbrž ne bo dovolj, saj zemljepisna lega ponuja Kamniku skoraj neslutene možnosti za razvoj turizma, pod njegovim okriljem pa tudi gostinstva, ki je nekdaj v tem mestu tako cvetelo.

Slovenski Impresionisti na Dunaju

Do sedmega julija bo v avstrijski galeriji na gradu Belvedere na Dunaju odprta razstava del slovenskih impresionistov in njihovih predhodnikov. Razstava sodi med največje predstavitve slovenske kulture v avstrijski prestolnici, priprevili pa so jo v okviru kulturne konvencije med Avstrijo in Jugoslavijo - skupaj avstrijsko zvezno ministrstvo za znanost in razvoj, avstrijski kulturni center, direkcija duajskega festivala, kulturna skupnost Slovenije in jugoslovanski kulturni informativni center na Dunaju.

V skoraj dveh mesecih si bodo obiskovalci avstrijske galerije, ki nudi razstavo, ogledali 58 del desetih slovenskih impresionistov, ki so prvič razstavljali na Dunaju leta 1904 in katerih delo

LJUBLJANA - Tik pred glavno poletno sezono v Sloveniji mirzileno gradijo več pomembnih cest. Nekatere od teh gradijo že od lani ali še dlje, tako da lahko pričakujemo, da bodo sredi poletja dela že tudi končali.

Kot obljudljajo, naj bi do glavnih sezon končali dela na Celovški in Prešernovi cesti v Ljubljani. In končno delo na Karloškem vozišču. Za potnike proti morju je po najbolj vabljivo, če bodo do konca julija res uspeli končati veliko križišče pred Koprom.

na mejnem prehodu Vrtojba dobro napredujejo, saj bodo ceste naredi do sredine junija. Sam sodijo tudi posebne kamionske ceste ob sami mejni ploščadi ter okoli 700 metrov avtoceste do sedanje magistralne ceste.

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Ob prilici srebrnega jubileja "Sv. Barbare" ustanovi član in takratni tajnik Franc Kovačič sprejema priznanje za svoje delo.

Pol Stoletja Vztrajanja

Neizmerna je lepota naše domovine. Vendar skopom nam je bil odmerjen kos kruha: "s trebuhom za kruhom". Slovenci romamo že stoletja po svetu, da bi najdemo večji zalogaj. Morda usoda ali zgodovinske posledice maledga naroda? Tako je pred več kot 50timi leti zaneslo marsikaterega Slovence v nemške, francoske, nizozemske in belgijske premogovnice.

V južnovzhodnem delu Nizozemske, ob nemški meji leži pokrajina Limburg, katera je porasla z borovimi gozdovi in resjem. V istoimenski pokrajini preko reke Moze - Maas - proti zapadu v belgijskem Limburgu leži vasica Eisdendorf. Tudi tu so pred 70timi leti ali več našli bogato ležišče črnega mehko-smolnatega premoga. Iz te revne vasice je polagoma nastajalo veliko naselje, vzporedno s črpanjem premoga v Bogatem rudniku. Iz te revne vasice je polagoma nastajalo veliko naselje, vzporedno s črpanjem premoga v bogatem rudniku. Iz te revne vasice je nastala veliko naselje in delavška kolonija z imenom Eisdens: dandanašnje dni ko se še razvija se imenuje Eisdens-Maastrichelen.

Tako se je tu znašlo kar veliko število Slovencev, rudarjev. Kot pravijo okrog 1400 po številu. Toda tu sem jim ni cedilo samo mlako in med. Zato so pred 50tmi leti ustanovili svoje društva ni bila samo duhovna in kulturna potreba temveč tudi socialna. Društvo je baziralo na samopomoči, bilo je podporno društvo, podobno kot SNPJ v Ameriki. Takrat rudarji niso bili zeleni kot je to dandanes, niso imeli bolniške blagajne, penzij, brezposelnih podpor itd. Kot kuje niso mogli biti takrat včlanjeni v strokovne zveze. Torej pomagali so si sami, preko svojega društva. Seveda so ti preprosti kmečki sinovi - rudarji gojili slovensko pesem in besedo. In to krepko iz domovine so poklicani učitelji, ki jim je vodil knjižnico, pevski zbor, učil jih je igre, vodil administracijo v društvu, ter učil njihove otroke slovensko. Seveda plačevali so ga sami. Tako so dosegli zavedljive uspehe na društvem polju.

Vse tako do druge svetovne vojne. Nemški Škorenj je pregazil tudi Belgijo. Slovensko društvo so Nemci prepovedali, knjige, društveni prapor in arhiv so člani skrili. Veliko Slovencov je zapustilo Eisdens. Vojna vihra jih je razgnala povsod po takratnem velikem Rajhu. Nemci so rudnik modernizirali, da bi čim več istisnili iz njega. Premog je bil važna surovina. Iz njega so delali bencin in razna olja, baje celo margarino! Po vojni vihri so se Slovenci zopet organizirali pod istim praporom, vendar zelo okrnjeni, veliko se jih nveč vrnilo, nekateri so se vrnili v domovino, veliko jih je pomrlo. Začeli so znova s kulturnim delom.

Po vojni so dobili delave v Belgiji znatne pravice in niso bili prepričeni več samim sebi. Vendar predvojnega razmaha pri kulturnem delu društvo ni več doseglo. Generacija ki je rastla med vojno, ni več hodila v slovensko šolo, starajši člani so začeli bolehati in umirati na rudarski bolezni silikozi. Številno okrnjeni, televizija in drugi moderni pripomočki so pripomogli, da se društveno delo ni razbuhorilo kot pred vojno. Vendar so krepko prijeli za delo. Obnovili in pomladili so pevski zbor in dramsko družino. Ker so živel strnjeno v delavski koloniji, je bila organizacija lažja kot je pri način Avstraliji. Povezali so se tudi z drugimi bratskimi društvi v belgijskem in nizozemskem Limburgu in tako nadaljevali z delom.

Naneslo je, da je tudi mene življenska pot zanesla ravno v Eisdens. Tu sem prvič v življenuku okusil, kako se zaslubi naš vsakdanji kruh. Tako sem tu začel svojo "kariero" kot knep in kako je sladki kruh rudarja, čeprav je bel in namazan za maslon. Seve me tam niso obdržali dolgo. Klub temu imam lepo spominje na Slovence v Eisdenu. Peli smo v zboru pod vodstvom že dolgo pokojnega Štefana Rogla, igrali igre in gostovali med Slovencami po drugih naseljih in še marsikaj. Z zanimanjem sem pregledoval društveni arhiv in ko je društvo praznovalo 25 letnico svojega obstoja 26. julija 1954. sem kot takratni odbornik na svečani proslavi podal kratko poročilo društva, bolje rečeno zgodovino društva.

Tako pred petindvajsetimi leti. Letos so praznovali 26. maja pedeseto leto! Lep jubilej, lepo praznovanje. Klub vsemu so se obdržali, kljub majhnemu številu so šli krepko naprej. Tudi domovina jim je pomagala, da so se obdržali. Danes jim ne manjka slovenskega čitalja, tam lahko poslušajo radijske oddaje in domovine, hodiči domov na obiske in izlete z otroci. Danes imajo zopet svojo učiteljico, svoje društveno glasilo, šolo in še marsikaj. Tudi tam se je našel nekdo, ki je pred leti že takoj moštevilo društvo delil v dvoje: v leve-grešno kozle in desne-pravoverne, to takrat, ko ni bilo kaj deliti! Vendar ostali so stari veterani in so zdržali do konca, od ustanovitve do zlatega jubileja, to so Trkajevi, Smrke in še kdo in seve otroci prvih pionirjev.

Misel mi poleti za 25 let nazaj. Dolga vrsta kmečkih sinov, ki so zapustili travnike in polja, zamenjali plug in motike za kramp in kladivo, ter sonce za rudarsko sverško. Zakopali so se tisoč metrov globoko pod zemljo in trgali z zemeljskimi nedrži zlato, da si zasluzijo vsakdanji kruh za sebe in svoje družine. Delo rudarja zahteva pogum in nadčloveške napore. Vsakega griljaja se ne drži samo znoj temveč tudi kaplja črne kri. Ko si delal v

družih radarskih revirjih na Nemškem, Francoskem ali Nizozemskem. Tako so našli prerani grob moji znanci društveni delavci pri društvi Sv. Barbare v Eisdenu. Dolga vrsta vas je poznal sem vas precej. Štefan Rogelj, Globokar, Mastnak, Globenik, Mrak, Mastnak, Kovačič, Klavžar, Mrak, Petelin, vseh ne morem našteti, vseh tudi ne doseže moj spomin. Vendar vse ste delali in trpeli nadčloveško vse iz ljubezni do svojih družin. Ljubili ste svojo domovino, tudi za to ste veliko žrtvovali, ljubili sta slovensko besedo in slovensko pesem, s pesmijo na ustih ste umirali, zato se vam vsem ob tem lepem jubileju klanjam vašemu spomini.

Vsem ostalim članom pa moje čestitke in obilo nadaljnih lepih uspehov pri društvem delu!

Lojze Košorok

Uspeh Ljubljanskega Baleta

V Wiesbadnu ovacije na odprtji sceni - Povabilo za leto 1980

Ljubljanski balet SNG se je vrnil z dvodnevnega gostovanja na mednarodnem majske festivalu v Wiesbadnu. Zahodnonemškemu občinstvu so 19. in 20. maja predstavili na matiniji in dveh večernih predstavah v Hessenski državni operi šest krajskih baletov, ki so bili razen obnovljeno postavitev "Čudežnega mandarina" Bele Bartoka izbrani iz repertoarja zadnjih petih let.

Na matiniji so ljubljanski plesalci pokazali tudi potek tehničnih vaj in način študija novega baleta, so povedali v Operi.

Po očevi prireditljevi je bilo gostovanje ljubljanskega baleta med najbolj uspeli na festivalu. Vse tri predstave so bile reproduzirane, gostje so doživeli ovacije na odprtji sceni. Ljubljancane so povabili tudi na naslednji majske festival v Wiesbandu.

Prva oddaja za porabske Slovence

GYOR. - Radio Budimpešta, studio Györ je pripravil v maju prvo oddajo za porabske Slovence. Tako je tudi naša narodnostna skupnost, sicer pozno, dobila radijsko oddajo v materinščini. S slovensko besedo se bo gyorski radio odsek oglašal vsaka dva tedna po četrte ure, kasneje pa bodo oddaje pogosteje in tudi dalej.

V prvi slovenski oddaji je uvodoma govorila tudi Erika Glanz, podpredsednica demokratične zveze južnih Slovanov v Budimpešti. Povedala je, da so radijske oddaje iz studia v Györ rezultat razvoja narodnosti politike na Madžarskem, zlasti pa sklepov in rezolucij, sprejetih na zadnjem narodnoštrem kongresu.

Poleg drugega.

Se bodo potrej poti še bolj krepile vezi med Železno županijo, v kateri živijo Slovenci in Pomurjem oziroma s Slovenijo, kajti brez sodelovanja za nekaterimi slovenskimi radijskimi

postajami, zlasti pa ljubljansko RTV hišo, v prihodnje ne bo šlo. Tu pričakujejo ustrezno pomoč pri posredovanju glasbe, pri izobraževanju bodočih sodelavcev in na drugih področjih sodelovanja.

Stalne radijske oddaje v slovenskem jeziku so nedvomno velika pridobitev, govore prvi odmevi, saj pomenijo poleg dosedanjih oblik informiranja narodnosti novo obliko pa tudi ustreznejšo možnost, kot je bil zdaj zgolj časopis.

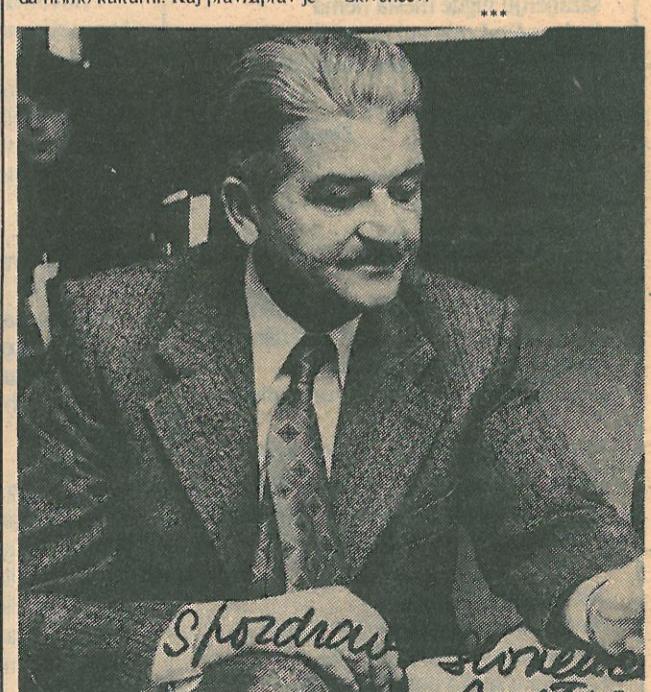
Naše NOVINE

Slovenska etnica TV Kar Po Domače..

Ne bo škodovalo še se enkrat malo pomenimo o naši televiziji. Kakor vidim in slišim so se duhovi že razgibali. Škoda je le to, da smo doslej samo mislili na etnične TV oddaje, saj smo imeli že nešteoto prilik za filmanje ravno v ta namen. Zato se moramo doslej naprej resno pripravljati da bomo imeli kaj pri roki čim se za to ukaže prilika. Upam, da se bo društvo "Planica" v Wollongongu kmalu odrezalo s, kmecko ohocijo, saj so posneli nekaj filmov. Bilo bi tudi odlično če bi sestavili vse tri filme o odkritju naših treh spomenikov: Čankarju, Prešernu in Zupančiču. Saj so že v zgodovini multikulturne Avstralije in brez vsakega dvoma moremo biti ponosni na tri kulturne pridobitve. Že pred dvema tednom se omenila nekaj točk, ki jih bo prav lahko razviti za TV. Pozabila pa sem omeniti tudi naše odiščne kuharice, posebne tiste, ki znajo speci potice iz shajanjega testa, in flanate, da se kar v ustih. Nikakor pa ne smemo pozabiti na našo mladino. Ona gre s časom naprej in ve marsikaj česar mi ne vemo. Vsekakor si moramo vse kar mislimo prikazati na TV pripraviti tudi na papirju in sicer v obej jezikih. Tudi napovedovalko ali napovedovalko bomo našli. Upam, da smo bili vsi prav zadovoljni, ko smo 2. junija videli in slišali Jugoslovena g. Lušča, ki je po rodnu Hrvat. Bil je glavni napovedovalec in morem se mu priznati, da je s poklicno večino vršil svoje delo. Tudi pojavo ima kot vltvo na TV. Seveda moramo vse trezno premisliti kaj je in kaj ni za TV. Da bi ustvarili zadovoljiv program se moramo vživeti v gledalec in kamero. Ni vse za TV. Marsikaj se s kamerom ne da prikazati. In marsikaj gledalec tudi ne bi zamalo. Pokažimo predvsem le to, kar je čisto slovenskega. Ko že govorimo o gledalcih se moramo zavedati, da je TV duhovna in materialna podoba časa in prostora, in da je gledanje fizično dejanje pri kateremu gledali vidijo - to pa je duhovno, ustvarjalno dejanje. Torej važno je kakšno sliko si bo gledalec o nas ustvaril.

Na vsak način se moramo popolnoma oddaljiti od hekaterih smešnožalostnih malomečanskih pojavov, ki jih je videti pri prirejanjih za klubske programe. Obnašamo se včasih kakor vaška gospoda, ki se bori za vidnejša mesta in za to, da bi se čimvečkrat slišalo njenjo ali njegovo ime. Tako obnašanje je pomilovanja vredno. Nimamo zvezdnikov, da bi nas predstavljali. Morda bo tudi za to prišel čas. Za enkrat se gre za predstavljanje naše skupine, ne osebne, ampak narodne kulture.

Veliko govorimo o kulturi. Toliko je imamo pa se vendar vačkrat sliši, da nismo kulturni. Kaj pravzaprav je

Naprosila sem našega filmskega režisera g. Dušana Povha, ki se je pred kratkim nahajal med nami, da nam pošlje sliko iz prvih dñih slovenske filmske dejavnosti, ko so Jakab, Marinček, Pavlič, Kuessel in Povh orali ledino naši filmski

Pavla Gruden.

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar Po Domače..

Bog je - dobesedno - kar človeku najbolj odgovarja. Za mene je Bog intelekt. Ni intelekt brez duha, ni intelekt brez človeka - na Zemlji. Bog je to plus. Ta plus je tajna. Ker pa Tajna vsakemu človeku ne odgovarja, je bog človeku denar, moški, ženska, mati, otrok in vse mogoče stvari in reči. So ljudje, katerim je bog celo poklic ali ideja. Vse to za mene ne predstavlja Boga. Papež po mojem mišljenu ne more biti niti Njegov namestnik niti zastopnik - kvečemu Njegov zagovornik. Zagovornik Boga pa more biti vsak človek. A papež je le voditelj katoličev. Torej bi vsak papež moral biti spoštovan osebnost. Toda tega zgodovina ne potrja. Vsekak je sedanji papež po njegovih dejanjih spoštovanja vreden.

V kolikor nas tukajšnji tisko o vsemu kar se v neposredni zvezi s papezom dogaja obvešča, je pomanjkljivo. V nemškem tisku sem zasledila, da so mu Italijanski komunisti podarili tako veliko torto za njegov rojstni dan, da jo je neslo nekoliko moških. In Marijo v naravnih vellrostih izdelano iz cvetlic. Tudi na televiziji nismo videli vsega. Našla pa sem v slovenskem tisku dopis, ki priča o uradnem sprejetju papeža v Poljski, kar tukaj brez komentarja prilagam.

Pavla Gruden.

Papež na Poljskem

Janeza Pavla II. pričakali z vsemi častmi - Srečanje z E. Gierekom - "Prizadevanja v prid dialoga in miru"

VARŠAVA, - Prvi papežev obisk v neki socialistični državi poteka v mirnem, dostojarstvenem ozračju ob tolerantni naklonjenosti državnih oblasti in veliki samodiscipliniranosti vernikov. Organizacija slovenosti ob prihodu papeža Janeza Pavla II. je bila v veliki meri prepričena cerkvenim oblastem: vsaka župnija je imela na ulicah in trgi označeno svoje mesto, za red pa so skrbeli mladi duhovniki in študentje katoliških visokih šol in semenišč.

Sprico tega, da so mnogi ostali brez vabil in prepustnic, je veliko število prebivalcev Varšave preživel prosto soboto v bližnjih gozdovih, kamor so poskušali ubežati pred veliko vročino (več kot 32 stopinj v senci). Kljub temu so mogli spremljati najpomembnejše dogode, saj sta radio in televizija neposredno prenašali papežev prihod in srečanje z najvišjimi poljskimi voditelji, kakor tudi triurno mašo na Trgu zmage.

Papež Janeza Pavla II. so pričakali z najvišjimi državnimi in vojaškimi častmi, ob sodelovanju predstavnikov državnih oblasti, cerkvene hierarhije in diplomatskega zborja. Ko je prišel iz posebnega letala "Al Italia", se je papež vrzel na kolena in poljubil na "ljubljene Poljske, v kateri je zrasel".

To ni bil le izraz spontanega patriotskega, ampak tudi krenja z določenim političnim pomenom, ki ga je Janez Pavel II. nekaj kasneje med srečanjem s prvim sekretarjem SK Poljske združene delavske partije, Edvardom Gierekom definiral z naslednjimi besedami: "Dovolite mi, da dobro Poljske imam tudi v prihodnjem za svoje lastno dobro, da čutim svoj delež v njem in da tudi v prihodnjem živim v tej deželi ter ostanem njen državljan in enakomorda zaradi oddaljenosti celo še večjo - silo bom tudi v prihodnjem občutil vse tisto, kar bi moglo preteti

Jezikovna zavest

V portorožu se je v maju končalo posvetovanje "Slovenščina v javnosti" - Kako da višje jezikovne kulture

PORTOROŽ, - Po razpravi, v kateri je sodelovalo v dveh dneh skoraj 40 govornikov, se je v maju končalo posvetovanje "Slovenščina v javnosti". Najpomembnejši rezultat tega srečanja slavistov in drugih kulturnikov je najbrž sprejeti dogovor, izražajoč se v sklepih ter predlogih, ki naj bi jih začeli uresničevati povsed na Slovenskem, ter tako močneje spodbuditi rast jezikovne kulture v pisavi in govoru.

"Knjižne slovenščine sem se naučila v Avstraliji," Pravi Zofka Petek, ki je po 26 letih obiskala rodno Slovenijo

Očarana sem nad Domovino

Iz Avstralije je prišla naravnost v Pekel. Ampak ona pravi, da je prišla v raj. Če bi mogla, bi ostala v tem Peklu, razvezani dolini med Lenartom in Mariborom. Ali pa na Gorenjskem, med planinami. V šestindvajsetih letih je le enkrat videla sneg...

Samo dva meseca časa ima Zofka Petek za vse tisto, po čemer je hrepnela dobrega četrt stoletja. Slovenijo bo obredila do zadnjega kotička, obiskala sorodnike in znance pa prijatelje, s katerimi si je dopisovala, ne da bi jih bila kdaj videla. "Vse si zapomni, Zofka, kar ti bodo rekli, pa pridno fotografiraj, da nam boš povedla, kako je zdaj pri nas," so ji pred odhodom naročali rojaki.

Kakih dvesto ljudi se je zvrstilo pri nas doma v Avstraliji, preden sem odpotovala. Nasuli so mi kup naslovov, pozdravov in daril za svoje v domovino. Veliko svoje priljage sem morala pustiti doma. Mož je rekel, da se najbrž sploh ne bom več vrnila v Avstralijo, če bom ustregla vsem naročilom, pravi.

Čez ocean bi plavala...

"Najbrž boste vprašali, zakaj sem sploh sla v Avstralijo.

Težko je to razložiti. Ni bila to pot v Indijo Korandom, kjer se cedita med in maleko. Pa tudi trenutna trezna odločitev zrelega človeka, da bo šel na boljše, se temu ne bi dalo reči. Skoraj vsi slovenjegorski otroci, ki smo odrasli v veliki revščini, smo že od majhnega sanjali o nekakni Ameriki, Avstraliji... Tudi po vojni, ko smo že na veliko gradili, nas je

misel na tujino še zmeraj preganjal. Kot nekaj, kar je pač treba izkusiti. Še zmeraj se lahko vrnemo, smo razmisljali, ali bolje rečeno, gotove se bomo vrnili. Pa pride potlej vse drugače...

Najprej je odšel v Avstralijo mož, leta 1953 pa sem šla za njim še jaz. Prvih nekaj let je bilo strašnih, ocean bi bil plavala in se vrnila domov, da bi se dalo. Jezika nisem znala, tudi priložnosti ni bilo, da bi se dalo. Jezika nisem znala, tudi priložnosti ni bilo, da bi se ga naučila. Hodila sem v tečaji, a kaj, ko se nisem imela s kom pogovarjati. Zaposlila bi se bila, pa je

bilo za ženske premalo delovnih mest. Tako sem se zabilo v gospodinjstvo, ročna dela in vrt. Rodila sem sinova, z velikim trudem smo si sezidali hišo. Jaz pa sem gospodinjila, gospodinjila. Včasih pa nekaj dni nisem videla drugih ljudi razen domačih. Mož je veliko delal, med otroki pa se pootročil. Le brata sem veliko in hlastno, vse, kar sem dobila slovenskega.

Za tiste čase ne bi mogla reči, da so Slovenci v Avstraliji kaj prida držali skupaj. Pa ne da ne bi hoteli. Starejši izseljenici so bili razsejani po deželi,

niso vedeli drug za drugega, še posebej starejši so bili strahotno osamljeni. Jezika niso znali in z domačini se niso mogli sporazumevati, rojakov pa niso poznali. Nihče nas ni takrat pričakoval, nam pomagal z nasveti... Danes je vse drugače. Novince sprejememo in jim pornamego, predvsem pa jih seznamimo z rojaki. Kakih 2000 Slovencev nas je v milijonski Adelajdi na jugu Avstralije, kjer živim".

Slovenščine sem se naučila v Avstraliji

Zofka Petek govori knjižno slovenščino, ob kateri bi zardevali marsikdo, ki je prepričan, da dobora obvlada materin jezik.

Ko sem prišla v Avstralijo, sem tolka po domače, po pesniško, iz Pesnice sem nameč doma. Pa mi je mož rekel, da bova odtej govorila pravilno slovensko. Bolj je izobražen od mene in je materinščino tudi bolje poznal. Slovenški jezik je bil edina prista v domovinu, zato ga je bilo treba še bolj utrditi. Brali smo, poslušali plošče in zmeraj smo se doma pogovarjali samo slovensko. Sinova dobro razumeta slovensko, odgovarjata pa v angleščini. Ko bosta prišla v Slovenijo na obisk, jima bo jezik gotovo stekel.

Veliko sem si tudi dopisovala, pa ne samo s sorodniki in znanci. Revijo Jano sem pred leti prosila, naj objavi moj naslov. Dobila sem več kot 400 pisem. Veliko toplih besed so mi napisali rojaki, skoraj staliha sem se od srce, čeprav si z vsemi nisem mogla dopisovati.

Založniška dejavnost cerkve

BEOGRAD, (Tanjug) - V Jugoslaviji izhaja približno 200 verskih časopisov in revij v skupni nakladi več kot milijon izvodov. Založniško-publicistična dejavnost je na pomembnem mestu pri delu približno 35 verskih skupnosti, kolikor jih je v naši državi. Tri največje cerkve: katoliška, srbska pravoslavna in muslimanska, imajo svoje specializirane založniške ustanove. Z založništvom ne zadovoljejo le informativnih potreb, temveč tudi potrebe verske vzgoje in teološkega izobraževanja (Šole, semenišča, fakultete).

Kotoliška cerkev tiska okoli 70 časopisov in revij, srbska pravoslavna 10 in muslimanska verska skupnost 6. Evangelična cerkev izdaja tri časopise: v srbskoahrtskem, slovenskem in slovaškem jeziku. Reformatorska krčanska cerkev (kalvinci) ima dva, adventistična 5, baptistična tri in metodistična dve glasili. Makedonska pravoslavna cerkev, krčanska skupnost Jehovovih prič in židovska skupnost v Jugoslaviji izdajajo po en mesecnik. Kristusova binkoštna cerkev pa tri leta v prvih mesecih svojega glasila.

Z urejanjem in izdajo verskega tiska ter z založniško dejavnostjo se ukvarja dobršen del od 20.000 članov profesionalnega verskega osebja s sredino, višjo in visoko izobrazbo. Verski časopisi izhajajo vsak teden, na štirinajst dni in enkrat ali dvakrat na mesec, vsebinsko pa izražajo najraznovrstnejše in zelo številne glasila.

Verski tisk in druge publikacije z religiozno vsebino so pomembna oblika dela, s katero cerkev kot institucija opravlja svojevrstno komunikacijo z verniki.

Redne bralce verskih časopisov predvsem zanimali popolnoma verska problematika.

namenjenih otrokom, mladini, družini, misionarskemu in karitativenemu delu.

Na splošno gledano se je verska založniška dejavnost zadnja leta še povečevala, po obsegu in po pogostnosti izdaj, ne glede na to, da se naklada nekaterih časopisov zmanjšuje. Poleg časopisov in revij tiskajo tudi knjige, učbeniki, koledarje, brošure, poslanice, razglednice, izdajajo gramofonske plošče s cerkveno glasbo, plakate, ob posameznih priložnostih pa snemajo tudi filme z versko vsebinou.

Verski tisk in druge publikacije z religiozno vsebino so pomembna oblika dela, s katero cerkev kot institucija opravlja svojevrstno komunikacijo z verniki. Redne bralce verskih časopisov predvsem zanimali popolnoma verska problematika.

Naklade se povečujejo vzporedno z navajanjem v obravnavanjem političnih vprašanj in stališč

Analiza kaže, da politična stališča

v verskih časopisih največkrat pomenijo identifikacijo verskega in nacionalnega. Včasih se zgoditi, da cerkev podleže pritisku nacionalističnih sil in da se izraža kot center strnjevanja "politične opozicije".

Zato je v tisku tudi zaslediti članke, ki razpravljajo z družbo o odnosu do nacionalnega vprašanja, o vzgoji, izobraževanju, moralu, kar daje takšnim časopisom bolj informativno-politično kot versko obležje.

Vsekakor pa bi omenjena analiza moralna biti v ustrezem telesu SZDL. Jugoslavije katerega članu so tudi predstavniki verskih skupnosti, ali jke druge dovolj tehten povod za pogovor o obveznostih, svobodi, pa tudi o njenem zlorabljanju.

Še zlasti, ker so v naši družbi enakopravni vsi njeni občani, opredeljeni za socializem, ne gleda na to, ali so verniki ali ateisti. To pomeni, da imajo vsi enake pravice, zagotovljene po ustavi, pa tudi dolžnosti, ki jih je treba spoštovati.

Наше НОВИНЕ

Naše Novine

Zborovanje, je dejal Zapančič, je pokazalo, da obstaja nemalo potreb in možnosti za široko vzgojno in kulturnopolitično delovanje na vseh področjih družbenega življenja. SZDL pa ima pri tem moč, poseči na vsa področja ter vplivati na večjo jezikovno kulturo, boljšo in razumljivejšo slovenščino.

Jože Horvat